

ผลของการท่องเที่ยวต่อคุณภาพชีวิตในชุมชนบ้านมอทะหาด
ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาท้องถิ่นแบบบูรณาการ
บัณฑิตศึกษา สถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน
ปีการศึกษา 2561
ลิขสิทธิ์ของสถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน

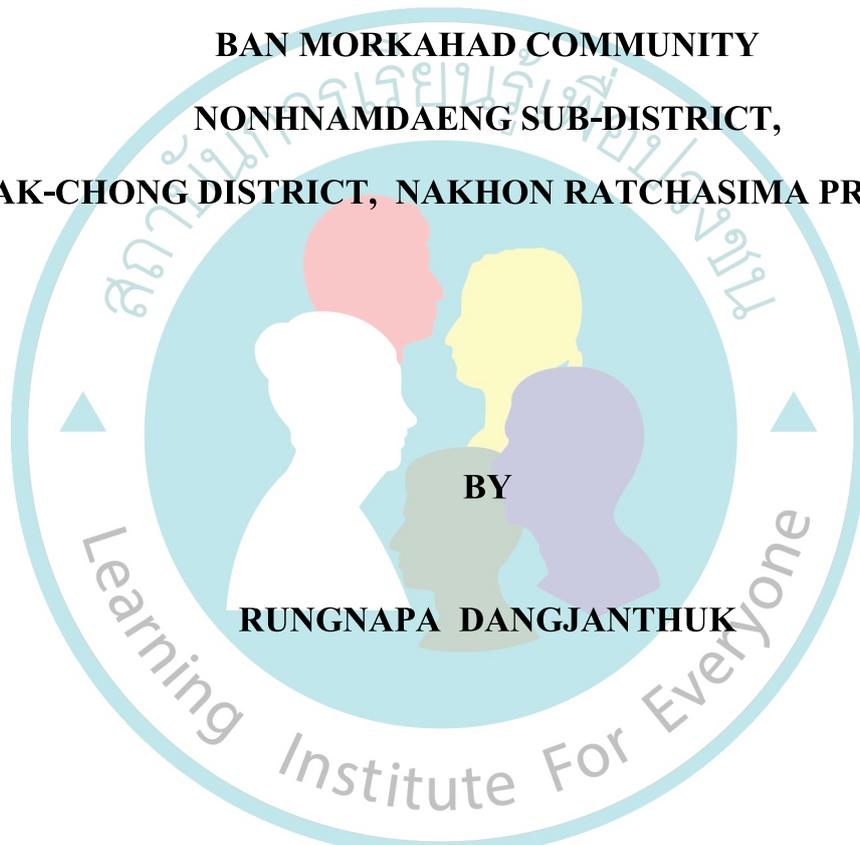
ผลของการท่องเที่ยวต่อคุณภาพชีวิตในชุมชนบ้านมอเกาะหาด
ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาท้องถิ่นแบบบูรณาการ
บัณฑิตศึกษา สถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน
ปีการศึกษา 2561

**EFFECTS OF TOURISM ON LIFE QUALITY IN THE
BAN MORKAHAD COMMUNITY
NONHNAMDAENG SUB-DISTRICT,
PAK-CHONG DISTRICT, NAKHON RATCHASIMA PROVINCE**

BY

RUNGNAPA DANGJANTHUK

**THE THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE DEGREE OF MASTER OF ARTS
IN THE PROGRAM OF
INTERGRATED LOCAL DEVELOPMENT
FACULTY OF GRADUATE STUDY
LEARNING INSTITUTE FOR EVERYONE (LIFE)**

2018

วิทยานิพนธ์เรื่อง (Title) ผลของการท่องเที่ยวต่อคุณภาพชีวิตในชุมชน
บ้านมอเกาะหาด ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง
จังหวัดนครราชสีมา

ผู้วิจัย รุ่งนภา แดงจันทิก

สาขาวิชา การพัฒนาท้องถิ่นแบบบูรณาการ

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ดร.เฉลิมเกียรติ สุวรรณวัฒน์

คณะกรรมการการสอบวิทยานิพนธ์

ลงชื่อ..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.จรรยา สุวรรณทัต)

ลงชื่อ..... กรรมการ (ผู้ทรงคุณวุฒิ)
(ดร.ศรีปริญญา รูปกระจ่าง)

ลงชื่อ..... กรรมการ (อาจารย์ที่ปรึกษา)
(ดร.เฉลิมเกียรติ สุวรรณวัฒน์)

ลงชื่อ..... กรรมการ (ผู้แทนบัณฑิตศึกษา)
(รองศาสตราจารย์ ดร.เสรี พงศ์พิศ)

ลงชื่อ..... กรรมการ (ผู้แทนบัณฑิตศึกษา)
(ดร.ทวิช บุญธีรศรี)

ลงชื่อ..... เลขานุการ
(อาจารย์อัญมณี ชุมณี)

บัณฑิตศึกษา สถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน อนุมัติให้วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาท้องถิ่นแบบบูรณาการ

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์เรื่อง	ผลของการท่องเที่ยวต่อคุณภาพชีวิตในชุมชน บ้านมอเกาะหาด ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา
ชื่อผู้เขียน	รุ่งนภา แดงจันทิก
ชื่อปริญญา	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา	การพัฒนาท้องถิ่นแบบบูรณาการ
ปีการศึกษา	2561
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	ดร.เฉลิมเกียรติ สุวรรณวัฒน์

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาผลกระทบด้านบวกและด้านลบของการท่องเที่ยวประกอบด้วยด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมต่อคุณภาพชีวิตในชุมชนบ้านมอเกาะหาด ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา 2) ศึกษาแนวทางการป้องกันและแก้ไขผลกระทบด้านลบของการท่องเที่ยวประกอบด้วยด้านร่างกาย จิตใจ ความสัมพันธ์ทางสังคม และสิ่งแวดล้อมต่อคุณภาพชีวิตในชุมชนบ้านมอเกาะหาด ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 39 ราย เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แนวสัมภาษณ์ และแนวสนทนากลุ่มวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลกระทบด้านบวกและด้านลบของการท่องเที่ยวประกอบด้วยด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมต่อคุณภาพชีวิตชุมชนบ้านมอเกาะหาด ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ประการแรกผลกระทบด้านบวก ดังนี้ 1) ด้านเศรษฐกิจ เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจของชุมชน เกิดการขยายตัวธุรกิจการท่องเที่ยวในชุมชน ความเจริญผ่านชุมชนถนนมอเตอร์เวย์สายบางปะอิน-นครราชสีมา เกิดการสร้างสรรค้อาชีพและการจ้างงานในชุมชน 2) ด้านสังคม เกิดการเปลี่ยนแปลงแผนการประกอบอาชีพ การสร้างสรรคความเจริญทางสังคม การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างครอบครัว ความสามัคคีของชุมชน การเสริมสร้างความปลอดภัยแก่ชุมชน และเกิดการเสริมสร้างการศึกษาแก่ชุมชน 3) ด้านวัฒนธรรม การใช้วัฒนธรรมชุมชน เป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยว การสร้างความเข้าใจแก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับวัฒนธรรมชุมชน เกิดการอนุรักษ์วัฒนธรรม และส่งเสริมการผลิตและจำหน่ายงานศิลปวัฒนธรรม 4) ด้านสิ่งแวดล้อม เกิดการสร้างความตระหนักถึงคุณค่าสิ่งแวดล้อม

การรักษาสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาปรับปรุงสิ่งแวดล้อม ประการที่สองผลกระทบด้านลบ ดังนี้

- 1) ด้านเศรษฐกิจ เกิดปัญหารายได้นอกฤดูกาลท่องเที่ยว ปัญหาคุณภาพของแรงงาน ปัญหาค่าครองชีพสูง และปัญหาราคาที่ดิน
- 2) ด้านสังคม เกิดปัญหาการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและค่านิยมของชุมชน ปัญหาความผูกพันของครอบครัว ปัญหาการเปลี่ยนแปลงอุปนิสัยอันดี ปัญหาการอพยพย้ายถิ่น และปัญหาความขัดแย้งระหว่างนักท่องเที่ยวกับชุมชน
- 3) ด้านวัฒนธรรม เกิดปัญหาความขัดแย้งทางวัฒนธรรมระหว่างนักท่องเที่ยวกับชุมชน ปัญหาการเปลี่ยนแปลงค่านิยมทางวัฒนธรรม และปัญหาการลดค่าและการทำลายวัฒนธรรมอันดีงามบางอย่างของชุมชน
- 4) ด้านสิ่งแวดล้อม เกิดปัญหาการทำลายทรัพยากรป่าไม้ ปัญหาการทำลายทรัพยากรน้ำ ปัญหาการทำลายทรัพยากรชีวภาพ ปัญหามลภาวะเป็นพิษ ปัญหาการทรุดตัวทรัพยากรดินและปัญหาการทำลายภูมิทัศน์

2. แนวทางการป้องกันและแก้ไขผลกระทบด้านลบของการท่องเที่ยวประกอบด้ว
ร่างกาย จิตใจ ความสัมพันธ์ทางสังคม และสิ่งแวดล้อมต่อคุณภาพชีวิตในชุมชนบ้านมอเกาะหาด
ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า 1) ด้านร่างกาย การให้ความสำคัญ
เกี่ยวกับสุขภาพ การบริโภคอาหารอย่างถูกสุขลักษณะ การออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอและการ
ทำงานอย่าหักโหม 2) ด้านจิตใจ ความรู้สึกพอใจในชีวิตตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสิ่งแวดล้อม
ความต้องการคุ้มครองอันตราย ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และมีคุณธรรมจริยธรรม
3) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ได้แก่ ด้านครอบครัว ชุมชน วัฒนธรรม การมีส่วนร่วม การมี
มนุษยสัมพันธ์ที่ดี และมีค่านิยมที่เหมาะสม 4) ด้านสิ่งแวดล้อม แนวทางการป้องกันและแก้ไข
ปัญหาเรื่องทรัพยากรดิน น้ำ ป่าไม้ สัตว์ ทรัพยากรชีวภาพ และสิ่งแวดล้อม

คำสำคัญ : การท่องเที่ยว, ผลกระทบด้านบวก, ผลกระทบด้านลบ, คุณภาพชีวิต

Abstract

Thesis Title	Effects of tourism on Life Quality in Ban Morkahad community Nong Nam Daeng Sub-District, Pak-Chong District, Nakhon Ratchasima Province.
Researcher	Rungnapa DangJanthuk
Degree	Master of Arts
In the Program of	Intergrated Local Development
Year	2018
Principal Thesis Advisor	Dr.Chaloemkiat Suwanwattana

The purposes of this research are 1) Study the positive and negative effects of tourism on economy, society, culture and environment to life quality in Ban Morkahad community, Nong Nam Daeng, Pak-Chong, Nakhon Ratchasima province. 2) Study the prevention and solution for negative effects of tourism on health, mental, social relationship and environment to life quality in Ban Morkahad community, Nong Nam Daeng, Pak-Chong, Nakhon Ratchasima province. This research use the qualitative research methodology with 39 participants. Collecting data methods are interviewing and focus group. With the descriptive analysis, this research found that:

1. The positive and negative effects of tourism in economy, society, culture and environment to life quality in Ban Morkahad, Nong Nam Daeng, Pack-Chong, Nakhon Ratchasima province, the finding in positive effects are 1) Economic effects: The changing of economic structure in community such as the expanding of tourism business in community, the community development on Bang Pa In -Nakhon Ratchasima Motor way road, and the happening of new careers and employment in community. 2) Social effects: The changing of career path, the community development, the changing of family structure, the creating of unity in community, the creating of community security, and the supporting of education in community. 3) Cultural effects: the using community culture for attracting tourists, the creating the understanding of community culture for tourists, the creating of cultural conservation, and the supporting of producing and selling cultural products. 4) Environmental effects: The creating of realizing the environmental values and environment preservation, and the environment development. The finding in negative

effects are 1) Economic effects: Low season income problem, Low quality problems of employees, High costs of living, and high price of Lands. 2) Social effects: the problems of changing the ways of living and social values, the bonding problem in family, the problems of changing good characters, the migration problem, and the problem of conflict between tourists and people in community. 3) Cultural effects: the cultural confliction between tourists and people in community, the problems of cultural values, and the problems of value and cultural destruction. 4) Environmental effects: the problems of deforestation, the problems of destruction the water resource, the problems of destruction the biological resource, the pollution problems, the problems of Land subsidence, and the problems of destroying landscapes.

2. The prevention and solution for negative effects of tourism on health, mental, social relationship and environment to life quality in Ban Morkahad community, Nong Nam Daeng, Pak-Chong, Nakhon Ratchasima province, the finding are 1) Health effects: the health priority, food hygiene for consumption, Exercise regularly and Work-Life balance. 2) Mental effects: satisfaction in life, family, community and environment, needed protection, safely in life and assets, and ethics. 3) Social effects: The participating in Family, community and culture, the good human relationship and suitable values. 4) Environmental effects: the prevention and solution of problems in land, water, forest, animals, biological resource and environment.

Keywords: Tourism, Positive effects, Negative effects, Life quality

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ โดยได้รับความกรุณาจาก อาจารย์ ดร.เฉลิมเกียรติ สุวรรณวัฒน์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องของวิทยานิพนธ์ด้วยความเอาใจใส่อย่างยิ่ง ตั้งแต่เริ่มต้นจนสำเร็จเรียบร้อย ผู้วิจัยขอขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

กราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.เสวี พงศ์พิศ อธิการบดีสถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน ดร.สุรเชษฐ เวชชพิทักษ์ รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ ดร.ทวิช บุญธิรัศมี คณบดีบัณฑิตศึกษา พร้อมด้วยประธานและคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ทุกท่าน ประกอบด้วย ศาสตราจารย์ ดร.จรรยา สุวรรณทัต ดร.ศรีปริญญา ฐปการแจ้ง อาจารย์อัญมณี ชุมณี และคณาจารย์ เจ้าหน้าที่ทุกท่าน ที่คอยอบรมสั่งสอน ให้ความช่วยเหลือในการติดต่อประสานงานเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณท่านกำนันตำบลหนองน้ำแดง ชาวบ้านมอเกาะหาด รวมทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานวิจัยทุกท่าน ที่ได้กรุณาให้ข้อมูลและเข้าร่วมกระบวนการวิจัยในครั้งนี้ นอกจากนี้ กัลยาณมิตรนักศึกษาปริญญาโท รุ่นที่ 3 ศรป.ปากช่อง ทุกคนที่คอยให้กำลังใจด้วยดีเสมอมา

ประโยชน์ที่พึงมีจากการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ ขอมอบบูชาพระคุณบิดามารดา คุณพ่อโกศล คุณแม่ทองสุข ผ่องสุข ญาติพี่น้อง ครูอาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน ตลอดถึงครอบครัวแดงจันทัก ที่คอยให้กำลังใจด้วยดีมาโดยตลอด ส่งผลให้สำเร็จการศึกษาเป็นมหาบัณฑิตด้วยความภาคภูมิใจ

รุ่งนภา แดงจันทัก

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ค
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
ประชากร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	6
คำถามสำคัญในการวิจัย.....	7
คำนิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	9
2 ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
บริบทชุมชนบ้านมอเกาะหาด.....	10
แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	14
แนวคิดการท่องเที่ยว.....	14
แนวคิดผลกระทบด้านบวกและด้านลบของการท่องเที่ยว.....	21
แนวคิดคุณภาพชีวิต.....	35
นโยบายและยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกระทรวงการท่องเที่ยวฯ.....	45
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	48
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	52

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3 วิธีดำเนินการวิจัย	
รูปแบบการวิจัย วิธีการและเทคนิคที่ใช้ในการวิจัย.....	53
ประชากร วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างและขนาดตัวอย่าง.....	53
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	54
การเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล.....	56
สถานที่ใช้ในการวิจัย.....	57
ระยะเวลาการดำเนินการวิจัย.....	57
ปฏิทินการปฏิบัติงาน.....	58
4 ผลการวิจัย	
ผลกระทบด้านบวกและด้านลบประกอบด้วยด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมของการท่องเที่ยวในชุมชนบ้านมอเกาะหาด ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา.....	60
แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาผลกระทบด้านลบของการท่องเที่ยว ต่อคุณภาพชีวิต ได้แก่ ด้านร่างกาย สังคม วัฒนธรรม สภาพาสีงแวดล้อม ในชุมชนบ้านมอเกาะหาด ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา.....	105
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
สรุปผลการวิจัย.....	114
อภิปรายผลการวิจัย.....	121
ข้อเสนอแนะ.....	131
บรรณานุกรม.....	133
ภาคผนวก.....	138
ภาคผนวก ก. แนวสังเกต.....	139
ภาคผนวก ข. แนวสัมภาษณ์.....	140

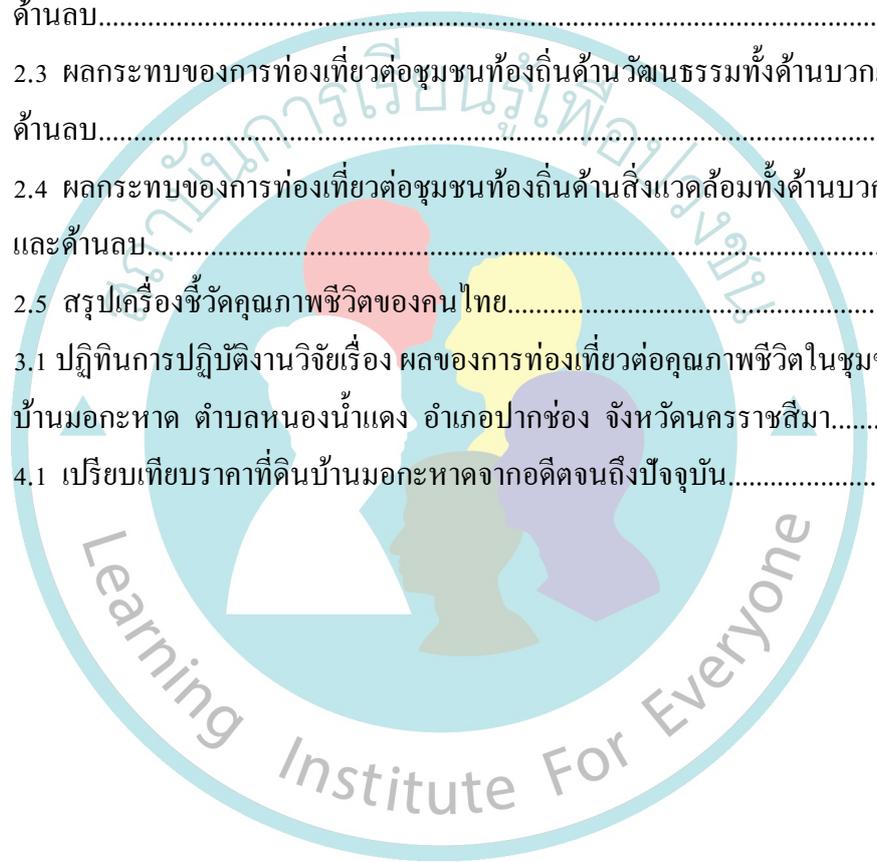
สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ภาคผนวก ค. แนวสนทนากลุ่ม.....	144
ภาคผนวก ง. ภาพประกอบการวิจัย.....	148
ประวัติผู้วิจัย.....	151

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่นด้านเศรษฐกิจทั้งด้านบวกและ ด้านลบ.....	25
2.2 ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่นด้านสังคมทั้งด้านบวกและ ด้านลบ.....	26
2.3 ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่นด้านวัฒนธรรมทั้งด้านบวกและ ด้านลบ.....	27
2.4 ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่นด้านสิ่งแวดล้อมทั้งด้านบวก และด้านลบ.....	28
2.5 สรุปเครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตของคนไทย.....	42
3.1 ปฏิทินการปฏิบัติงานวิจัยเรื่อง ผลของการท่องเที่ยวต่อคุณภาพชีวิตในชุมชน บ้านมอเกาะหาด ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา.....	58
4.1 เปรียบเทียบราคาที่ดินบ้านมอเกาะหาดจากอดีตจนถึงปัจจุบัน.....	66

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 องค์ประกอบที่สำคัญของการท่องเที่ยว.....	18
2.2 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	52
4.1 ชาวบ้านประกาศขายที่ดินทำกิน.....	62
4.2 ตัวอย่างรีสอร์ทที่บ้านมอเกาะหาด.....	63
4.3 การค้าขายผลผลิตทางการเกษตร.....	64
4.4 ถนนมอเตอร์เวย์สายบางปะอิน-นครราชสีมา.....	65
4.5 ที่ดินของนักธุรกิจ.....	66
4.6 ร้านบุญโต ไม้ดอกไม้ประดับ.....	67
4.7 ร้านกรทิพย์ นวดแผนไทย.....	68
4.8 ร้านค้าโช้วห่วยในชุมชน.....	69
4.9 ร้านอาหารในชุมชน.....	69
4.10 ร้านอาหารตามสั่ง บริเวณหน้าโรงงานแปรรูปผลิตภัณฑ์นม.....	69
4.11 ร้านอาหารชุมชน ริมนนธาระริชต์ทางไปเขาใหญ่.....	70
4.12 ตลาดนัดชุมชน.....	70
4.13 ชาวบ้านประกาศขายที่ดิน.....	71
4.14 โรงงานแปรรูปผลิตภัณฑ์นม สหกรณ์โคนมปากช่อง จำกัด.....	72
4.15 บริษัทเบทาโกร จำกัด (มหาชน).....	73
4.16 ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลหนองน้ำแดง.....	73
4.17 พรีเมียมเอทส์เล็ท เขาใหญ่.....	74
4.18 บริษัทโฮมโปรดักส์ เซ็นเตอร์ จำกัด (สาขาปากช่อง).....	74
4.19 บั๊มน้ำมันบริษัทเชลล์ จำกัด.....	75
4.20 โชว์รูมรถยนต์ บริษัทสยามนิสสัน และมิตซูบิชิ จำกัด.....	75
4.21 ร้านจำหน่ายกระเบื้อง.....	76

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
4.22 ตัวอย่างนักท่องเที่ยวมาเป็นคณะ.....	77
4.23 เทศกาลคอนเสิร์ต Big Mountain Music Festival : BMMF.....	78
4.24 การประชาสัมพันธ์งานน้อยหน้าของดีปากช่องและงานกาชาดประจำปี.....	79
4.25 การปลูกข้าวโพด.....	80
4.26 ศูนย์ปฏิบัติธรรม ธรรม โมลี.....	83
4.27 วัดบ้านนา.....	83
4.28 น้อยหน้าพันธุ์เพชรปากช่อง.....	86
4.29 การรักษาความสะอาดตามถนนในชุมชน.....	87
4.30 ทุกคนช่วยกันพัฒนาปรับปรุงสิ่งแวดล้อมในชุมชน.....	88
4.31 การพัฒนาและปรับปรุงภูมิทัศน์ในชุมชน.....	89
4.32 ห้างแม่โคโร.....	94
4.33 ถนนมอเตอร์เวย์สายบางปะอิน-นครราชสีมา ผ่านชุมชนบ้านมอเกาะหาด.....	95
4.34 การจราจรติดขัดในช่วงเทศกาลไฮซีซั่น.....	101
4.35 การสร้างที่อยู่อาศัยบังคับภูมิทัศน์ที่สวยงามของธรรมชาติ.....	102
1. สัมภาษณ์แม่ค้าร้านอาหาร.....	148
2. การสัมภาษณ์เจ้าของร้านไม้ดอกไม้ประดับ.....	148
3. การสัมภาษณ์เจ้าของร้านตัดเย็บเสื้อผ้า.....	149
4. การสัมภาษณ์เจ้าของร้านค้าปลีก.....	149
5. การสนทนากลุ่มชาวบ้าน.....	150
6. การสนทนากลุ่มชาวบ้าน.....	150

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของหลายประเทศทั่วโลก รัฐบาลของประเทศดังกล่าว จึงให้ความสำคัญในการเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันเพื่อช่วงชิงส่วนแบ่งตลาดท่องเที่ยวโลก โดยเฉพาะประเทศในแถบเอเชียและอาเซียนต่างกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาด เพื่อดึงนักท่องเที่ยวทั่วโลกเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศตนเพิ่มมากขึ้น การกิจด้านการท่องเที่ยวจึงเป็นภารกิจที่ถูกผสมผสานกลมกลืนไปกับการพัฒนาประเทศในทุกมิติ ดังนั้นการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาของประเทศต่าง ๆ จึงได้มีการบูรณาการงานด้านการท่องเที่ยวเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาเศรษฐกิจ ซึ่งหากประเทศใดมีแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศที่ชัดเจนบนพื้นฐานของเศรษฐกิจที่เข้มแข็ง โครงสร้างพื้นฐานที่ดี ทรัพยากรธรรมชาติ มีความอุดมสมบูรณ์และบุคลากรภาคการท่องเที่ยวมีศักยภาพด้วยแล้วจะเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยผลักดันให้ประเทศนั้น ๆ มีข้อได้เปรียบในการแข่งขัน และสามารถพัฒนาการท่องเที่ยวของตนให้เติบโตได้อย่างมั่นคง (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2558, หน้า 1)

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ได้กล่าวถึงการท่องเที่ยวไว้ว่า เป็น การสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจบริการและการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพให้เติบโต และสนับสนุนภาคการผลิตเน้นการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน ในการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่คำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับของระบบนิเวศและ ศักยภาพของพื้นที่ รวมทั้งการสร้างมูลค่าเพิ่มในอุตสาหกรรมกีฬาให้ครอบคลุมทุกมิติและ ครอบคลุมทั้งการผลิตและธุรกิจที่เกี่ยวข้อง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ, 2559, หน้า 5)

เมื่อร้อยกว่าปีมาแล้วที่ได้มีการค้นพบป่าดงดิบผืนใหญ่ที่ทอดยาวมาตั้งแต่เทือกเขา เพชรบูรณ์จนถึงเทือกเขาสนกำแพงและติดต่อไปจรดถึงเทือกเขาพนมดงรักบนพรมแดนติดกับ ประเทศกัมพูชา เป็นต้นธารน้ำมากมายที่หล่อเลี้ยงคนภาคกลางและภาค การเดินทางไปมาหาสู่ เพื่อค้าขายระหว่างผู้คนสองฝั่งป่า และการพัฒนาปีพ.ศ. 2502 จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้ตรา

พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติขึ้น ตั้งเขาใหญ่เป็นอุทยานแห่งชาติ ในปีพ.ศ. 2505 โดยเป็นอุทยานแห่งชาติแห่งแรกของประเทศไทย มีการทำถนนพระราชวัง ขึ้นมาบนเขาใหญ่ ต่อมามีการตัดถนนสายปราจีนบุรี-เขาใหญ่ ทำให้สะดวกในการเดินทางของผู้คนทั่วไป และเมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม พ.ศ. 2548 เขาใหญ่ ได้รับการประกาศให้เป็น “มรดกโลกทางธรรมชาติ” จากองค์การยูเนสโก ภายใต้ชื่อกลุ่ม “ดงพญาเย็น-เขาใหญ่” ด้วยคุณค่าความโดดเด่นด้านความหลากหลายทางชีวภาพ ทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลายทั้งพืชพรรณและสัตว์ป่า ชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่นที่หายาก จากความโดดเด่นทางลักษณะสภาพภูมิประเทศที่สวยงามของผืนป่า จึงทำให้ผืนป่ามรดกโลกดงพญาเย็น-เขาใหญ่ ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเยือนพื้นที่ถึงปีละ 1 ล้านคน โดยประมาณ (สำนักอุทยานแห่งชาติ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช, 2560, หน้า 2)

การท่องเที่ยวในพื้นที่ดังกล่าวได้รับความนิยมและมีอุปสงค์ของการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เพราะมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีความงดงาม ดังนั้น การท่องเที่ยวจึงเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งของมนุษย์ ส่วนมากเป็นการเดินทางเพื่อทำกิจกรรม เพื่อการค้าขาย การราชการและการเดินทางเพื่อการพบปะสังสรรค์มากมาย การท่องเที่ยวจึงมีอัตราการขยายตัวเจริญรุดหน้าอย่างรวดเร็ว อีกทั้งรัฐบาล และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ยังสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะเห็นได้จากการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว การสร้างรูปแบบการท่องเที่ยวทางธรรมชาติใหม่ ๆ การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก และการจัดการบริการต่าง ๆ โดยมุ่งหวังประโยชน์ทางเศรษฐกิจเพื่อการสร้างอาชีพ สร้างรายได้ทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อท้องถิ่นและภูมิภาค แต่อย่างไรก็ตามการพัฒนาดังกล่าวก็นำมา ซึ่งปัญหาต่าง ๆ ตามมามากมาย ทั้งมิติสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม เป็นผลกระทบต่อชุมชนทั้งทางด้านบวกและด้านลบที่มีพื้นที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่แห่งนั้นโดยตรง ดังที่ปรากฏให้เห็นในสื่อต่าง ๆ จนภาพของการท่องเที่ยวกลายเป็นปัจจัยคุกคามความยั่งยืนของพื้นที่มรดกโลกดงพญาเย็น-เขาใหญ่

ในอดีตที่ผ่านมาชุมชนบ้านมอเกาะหาด หมู่ 11 ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา เป็นชุมชนชาวไร่ชาวนาที่อาศัยอยู่ตามพื้นที่ของเกษตรกรรมเอง มีทั้งเป็นที่ราบเรียบและริมเขาต่างๆ ชุมชนมีอาชีพเกษตรกรรมทางการเพาะปลูก และเลี้ยงสัตว์ตามวิถีชีวิตของเกษตรกรทั่วไป ซึ่งมีประชากรมากกว่า 30 หลังคาเรือน กินพื้นที่หลายร้อยไร่ และอยู่ภายใต้อาณาเขตของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ เส้นทางถนนพระราชวัง ช่วงหลักกิโลเมตรที่ 3-7 อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา จากอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ที่ได้รับความนิยมและเป็นที่ยึดถือของประชาชนทั่วไปและนักท่องเที่ยวกล่าวว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ไปด้วยพืชพรรณไม้นานาพันธุ์มีความสวยงาม เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและสัตว์ปามีน้ำตก แม่น้ำลำธารและอากาศที่ดีบริสุทธิ์ เย็นสบายตลอดทั้งปี บ่งบอกถึงความอุดมสมบูรณ์

ทางระบบนิเวศ ทำให้ชาวบ้านประกอบอาชีพการเกษตรได้เป็นอย่างดี และบ้านมอกะหาดหมู่ 11 ตำบลหนองน้ำแดง อยู่ในเส้นทางของถนนพระราชดำริที่ขึ้นไปเที่ยวเขาใหญ่ ทางด้านอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา มีประชาชนที่อยู่ในตำบลนี้ถึง 11 หมู่บ้าน โดยประชาชนส่วนใหญ่แต่ดั้งเดิมนั้นได้ประกอบอาชีพทางการเกษตรกันเป็นส่วนมาก ทำสวนผลไม้ต่างๆ หลากหลาย เช่น ทำสวนน้อยหน่า สวนมะม่วง สวนมะขาม สวนมะละกอ สวนฝรั่ง สวนกล้วย บางกลุ่มก็ทำไร่ มันสำปะหลังและไร่ข้าวโพดหรือเลี้ยงสัตว์ โดยอาศัยอยู่ในพื้นที่สวนหรือไร่ของตัวเองบ้างหรือเช่าที่คนอื่นทำบ้าง และไร่สวนของแต่ละคนก็จะอยู่ในพื้นที่แตกต่างกันออกไป ส่วนมากจะอยู่บริเวณพื้นที่ราบหรือที่ราบหุบเขา ซึ่งการประกอบอาชีพของเกษตรกรก็เป็นปกติ ต้องมีการรอฤดูกาลในการเพาะปลูกต่าง ๆ ถ้าปีใดเกิดความแห้งแล้งฝนไม่ตกตามฤดูกาลก็จะไม่สามารถได้ผลผลิตที่สมบูรณ์ เหตุผลเนื่องจากตำบลหนองน้ำแดงไม่มีแหล่งน้ำในการทำเกษตรเหมือนกับพื้นที่อื่น และยังต้องจัดการและหาแหล่งน้ำมาใช้เอง ส่วนมากชาวบ้านชาวสวนเขตนี้ต้องจัดการหาแหล่งน้ำใช้กันเอง โดยการขุดเจาะน้ำบาดาลหรือทำการขุดบ่อน้ำเพื่อการเก็บกักน้ำไว้ใช้ทำให้ชาวไร่ชาวสวนในเขตพื้นที่นี้ไม่มีความมั่นคงในการประกอบอาชีพทางการเกษตร แต่เนื่องจากพื้นที่ของชุมชนบ้านมอกะหาด ได้มีนักท่องเที่ยวที่ผ่านเข้ามาเที่ยวที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ทางด้านอำเภอปากช่อง ซึ่งจะต้องเดินทางผ่านเส้นทางไปตามเส้นทางของถนนพระราชดำริ และเมื่อการท่องเที่ยวขยายตัวเพิ่มมากขึ้น มีนักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่อยู่ตลอดเวลา จากสถิตินักท่องเที่ยวในบริเวณอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ย้อนหลัง 3 ปี พบว่า ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2557 มีจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งสิ้น 1,142,839 คน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 จำนวน 1,234,605 คน และประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 จำนวน 1,276,373 คน (สำนักอุทยานแห่งชาติ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช, 2560, หน้า 4)

จากข้อมูลสถิตินักท่องเที่ยวจะสังเกตได้จากข้อมูลข้างต้นว่า จำนวนนักท่องเที่ยวทั้งในเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ และพื้นที่โดยรอบเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ มีจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นอย่างมาก ทำให้พื้นที่นี้มีการขยายตัวทางการมาของผู้มาเยี่ยมชมเพื่อมาท่องเที่ยวและมาอยู่อาศัยเพิ่มมากขึ้นเป็นจำนวนมาก เห็นได้จากมีแหล่งที่พัก ร้านอาหาร แหล่งที่อยู่อาศัยทั้งในรูปแบบของโรงแรม รีสอร์ท คอนโดมิเนียม บ้านจัดสรร เกิดขึ้นอย่างมากมาย เมื่อความเจริญเข้ามาย่อมส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม สภาพความเป็นอยู่ของคนในชุมชน การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นต่อชุมชนทั้งทางด้านบวกและทางด้านลบเช่นกัน

จากกระแสทุนนิยมทำให้บ้านมอกะหาดได้แปรเปลี่ยนไปกลายเป็นรีสอร์ท โรงแรม บ้านพักตากอากาศ บ้านจัดสรร และร้านอาหารขนาดใหญ่ พื้นที่ส่วนใหญ่จึงตกอยู่ในเงื้อมมือของนายทุน เริ่มแรกก่อนปีพ.ศ. 2530 มีนายทุนกลุ่มหนึ่งมาซื้อที่ดินของชาวบ้านประมาณ 300 ไร่

ราคาประมาณไร่ละ 4,000 - 5,000 บาท เพื่อทำรีสอร์ทและจัดสรรที่ดินเพื่อแบ่งขายอีกทอดหนึ่ง รีสอร์ทนั้นมีชื่อว่า “ริเวอร์วิวล์” เป็นรีสอร์ทแห่งแรกของอำเภอปากช่อง และอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ส่งผลให้ประชาชนทั่วไปมาท่องเที่ยวและมาจับจองซื้อที่ดินกันเป็นจำนวนมาก และยังเป็นสถานที่ถ่ายทำละครหลายเรื่องด้วยกัน เช่น ปราสาทมืด เคาสน์สีแดง ฯลฯ ซึ่งมีประชาชนทั่วไปเข้ามาท่องเที่ยวเพื่อดูการถ่ายทำละครจำนวนมาก การท่องเที่ยวของชุมชนบ้านมอเกาะหาดจึงเริ่มต้นตั้งแต่นั้นมา ต่อมาเมื่อปีพ.ศ. 2531 - 2535 ในยุครัฐบาลพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ เป็นนายกรัฐมนตรี ส่งผลกระทบด้านบวกโดยที่ดินอำเภอปากช่องและชุมชนบ้านมอเกาะหาดมีราคาสูงขึ้นหลายเท่าตัว ไร่ละ 200,000 - 300,000 บาท ชาวบ้านมอเกาะหาดเห็นกำไรงามจึงพากันขายที่ดินทำกินเกือบทั้งหมด เนื่องจากการคิดไปว่าเงินที่ขายที่ดินได้ราคาดีราคาสูงขายได้เงินจำนวนมาก คงจะทำให้ชีวิตความเป็นอยู่อย่างเกษตรกรดีขึ้นหรือมีเงินแล้วชีวิตคงจะดีขึ้น แต่นั่นไม่ใช่ความถูกต้องเสมอไป หรือเมื่อได้เงินมาเป็นจำนวนที่มากมาย แต่ไม่ได้มีการคิดวางแผนหรือการวิเคราะห์การใช้เงินเสียก่อนว่าจะทำอย่างไรกับจำนวนเงินที่ได้จากการขายที่ดินของตนเอง บางครอบครัวได้ขายที่ดินไปจนหมดและใช้เงินไปไม่นานก็ทำให้เงินที่มีที่ได้มานั้นหมดลงไป บางคนต้องกลับมาทำงานรับจ้างหรือหางานทำตามโรงแรมบ้านพัก ร้านอาหาร หรือหน่วยงานที่มีในพื้นที่ของตัวเองไม่มีพื้นที่ทำกินของตนเองเหลืออีกต่อไป คงเหลือเพียงบางครัวเรือนเท่านั้นที่ยังคงได้อาศัยอยู่ในพื้นที่ของตนเอง แต่คนดั้งเดิมก็ยังมีกลับมาอาศัยในบ้านมอเกาะหาด ในฐานะคนงานรับจ้างทั่วไป จะเป็นไปได้หรือไม่ที่บ้านมอเกาะหาดจะกลับมาเป็นชุมชนเข้มแข็งชาวบ้านจะมีชีวิตที่ดีอย่างดั้งเดิมอยู่อย่างมีอาชีพ อย่างมีศักดิ์ศรีมีกินในท้องถิ่นอย่างเดิม และเราจะได้เรียนรู้เพื่อการพัฒนาที่ไม่ทิ้งถิ่นฐานที่อยู่อาศัยของตนเอง (อดุลย์ แดงจันทิก, โด แดงจันทิก และบุญ แดงจันทิก, 2560, สัมภาษณ์)

ผลกระทบจากการท่องเที่ยวบนพื้นฐานด้านวัตถุ ซึ่งคนในยุคนี้มักยึดติดอยู่ที่นี่ ส่วนใหญ่จึงมองไปที่ผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคม มีน้อยคนนักที่จะมองเห็นสังขรณ์ของชีวิตคนท้องถิ่นได้ว่าการท่องเที่ยว ส่งผลกระททางวัฒนธรรมของคนท้องถิ่นนั้น ควรจะเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด เพราะเหตุว่าการสูญเสียวัฒนธรรมย่อมนำมาซึ่งความล่มสลายของท้องถิ่น แม้จะเป็นประเทศชาติก็เช่นเดียวกัน ปัญหาเกิดเมื่อเงินหมด ไม่มีที่ทำกิน ต้องทำงานรับจ้าง ไม่มีอาชีพหลัก จากหลักฐานที่เห็นชาวบ้านกลับมารับจ้างในรีสอร์ท อย่างผู้ใช้แรงงานหาเช่ากินค่า และได้มาอาศัยอยู่ตามพื้นที่สาธารณะตามชายเขา บ้านนายจ้างหรืออาจจะมิชุมชน บางกลุ่มหรือบางคนที่ยังมีการปรับเปลี่ยนวิธีการคิดที่จะทำให้เกิดทางรอดของการดำรงชีวิต จากกลุ่มเกษตรกรให้สามารถพัฒนาอาชีพจากการเกษตรหรือจากการที่ต้องทำอาชีพรับจ้างอย่างเดียวให้พัฒนามาเป็นการทำอาชีพอิสระเป็นหลัก และเสริม สร้างงานให้เกิดขึ้นในชุมชนของตนเอง เพื่อที่จะสามารถรองรับความเจริญหรือ

การพัฒนาการท่องเที่ยวต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นตามมาได้ ซึ่งในส่วนของชุมชนเองอาจจะต้องมีการปรับตัวของชุมชนเพื่อให้สามารถดำรงชีพและทำมาหากินหรือมีการปรับเปลี่ยนการเรียนรู้ เพื่อที่จะสามารถรับมือกับผลกระทบที่เกิดขึ้นทั้งทางตรงและทางอ้อม หรือทั้งทางเศรษฐกิจที่เจริญขึ้น

ผลกระทบที่ได้รับจากการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเขาใหญ่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมต่อพื้นที่บ้านมอเกาะหาด ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ดังเช่นชุมชนที่ล่มสลาย เกิดการทำลายสิ่งแวดล้อม เช่น ต้นไม้ ขยะ สิ่งปฏิกูลเพิ่มขึ้น แรงงานต่างด้าวอพยพเข้ามาทำงานมากขึ้นที่รีสอร์ท ส่งผลกระทบต่อด้านสุขภาพ คือ การดื่มสุรา นำโรคไข้เลือดออก และรีสอร์ทขาดแรงงานในการทำงาน เนื่องจากมีขบวนการเคลื่อนย้ายแรงงานไปทำงานที่อื่นอยู่เรื่อย ๆ หรือจะได้ค่าหัว เป็นต้น นอกจากนี้ผลกระทบด้านวัฒนธรรม ชาวบ้านมีวิถีชีวิตเปลี่ยนแปลงไปเข้าสู่ชุมชนเมืองมากขึ้น มีการแข่งขันกันมากต่างคนต่างอยู่ มีความเห็นแก่ตัวมากขึ้น และความเอื้ออาทรต่อกันลดน้อยลง สิ่งเหล่านี้ล้วนแต่เป็นผลกระทบด้านลบของการท่องเที่ยวบ้านมอเกาะหาดในปัจจุบัน (อคุลย์ แดงจันทิก, 2560, สัมภาษณ์)

จากความเป็นมาความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยเป็นสมาชิกในบ้านมอเกาะหาด จึงเห็นความจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำการศึกษาวิจัย ผลของการท่องเที่ยวต่อคุณภาพชีวิตในชุมชนบ้านมอเกาะหาด ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา เพื่อศึกษาผลกระทบด้านบวกและด้านลบของการท่องเที่ยว ประกอบด้วยด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมต่อคุณภาพชีวิตในชุมชนบ้านมอเกาะหาด และเพื่อศึกษาแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาผลกระทบด้านลบ ของการท่องเที่ยว ประกอบด้วยด้านร่างกาย จิตใจ ความสัมพันธ์ทางสังคม และสิ่งแวดล้อมต่อคุณภาพชีวิตในชุมชนบ้านมอเกาะหาด ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลกระทบด้านบวกและด้านลบของการท่องเที่ยวประกอบด้วยด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมต่อคุณภาพชีวิตในชุมชนบ้านมอเกาะหาด ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อศึกษาแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาผลกระทบด้านลบของการท่องเที่ยว ประกอบด้วยด้านร่างกาย จิตใจ ความสัมพันธ์ทางสังคม และสิ่งแวดล้อมต่อคุณภาพชีวิตในชุมชนบ้านมอเกาะหาด ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตพื้นที่

ขอบเขตพื้นที่การวิจัย ได้แก่ บ้านมอกะหาด หมู่ที่ 11 ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

2. ขอบเขตเนื้อหา

ขอบเขตเนื้อหา เป็นการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และมีขอบเขตเนื้อหาที่ต้องการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

- 2.1 บริบทชุมชนบ้านมอกะหาด
- 2.2 แนวคิดการท่องเที่ยว
- 2.3 แนวคิดผลกระทบด้านบวกและด้านลบของการท่องเที่ยว
- 2.4 แนวคิดมาตรการป้องกันและแก้ปัญหาผลกระทบการท่องเที่ยว
- 2.5 แนวคิดคุณภาพชีวิต
- 2.6 นโยบายและยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

3. ขอบเขตระยะเวลา

เริ่มดำเนินการวิจัย ตั้งแต่เดือนเมษายน พ.ศ. 2560 ถึงเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2561

ประชากร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1. ประชากร

ประชากร ได้แก่ ชาวบ้านมอกะหาด หมู่ที่ 11 ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 199 ครัวเรือน โดยมีประชากร จำนวน 602 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการคัดเลือกแบบเจาะจง จากประชากรบ้านมอกะหาด และยินดีเข้าร่วมกระบวนการวิจัย โดยได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 39 ราย ดังนี้

- 2.1 ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลหนองน้ำแดง จำนวน 1 ราย
- 2.2 สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองน้ำแดง บ้านมอกะหาด จำนวน 2 ราย
- 2.3 เจ้าหน้าที่แนะนำการท่องเที่ยวป่าไม้เขาใหญ่ จำนวน 1 ราย
- 2.4 กำนันตำบลหนองน้ำแดง จำนวน 1 ราย
- 2.5 สารวัตรกำนัน จำนวน 2 ราย

2.6 ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 2 ราย

2.7 ชาวบ้านมอเกาะหาด เป็นผู้ประกอบการ จำนวน 15 ราย

2.8 ชาวบ้านมอเกาะหาด จำนวน 15 ราย

คำถามสำคัญของการวิจัย

1. ผลกระทบด้านบวกและด้านลบของการท่องเที่ยวประกอบด้วย ด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมต่อคุณภาพชีวิตในชุมชนบ้านมอเกาะหาด ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา มีอะไรบ้าง

2. แนวทางการป้องกันและแก้ไขผลกระทบด้านลบของการท่องเที่ยว ประกอบด้วย ด้านร่างกาย จิตใจ ความสัมพันธ์ทางสังคม และสิ่งแวดล้อมต่อคุณภาพชีวิตในชุมชนบ้านมอเกาะหาด ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา มีอะไรบ้าง

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางออกจากบ้านไปยังสถานที่ต่างๆ เพื่อไปพักผ่อนหย่อนใจ เพื่อความเพลิดเพลินสนุกสนาน เป็นการเดินทางไปเพียงชั่วคราวไม่ใช่ถาวร และเป็นการเดินทางด้วยความเต็มใจ

ผลกระทบการท่องเที่ยวด้านบวก หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำทั้งในปัจจุบันและอนาคตของการท่องเที่ยวในด้านดี ดังนี้

ด้านเศรษฐกิจ หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นด้านบวกของการท่องเที่ยว ประกอบด้วย เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจของชุมชน การขยายตัวธุรกิจการท่องเที่ยวในชุมชน ความเจริญผ่านชุมชนถนนมอเตอร์เวย์สายบางปะอิน-นครราชสีมา และการสร้างสรรค์อาชีพและการจ้างงานในชุมชน

ด้านสังคม หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นด้านบวกของการท่องเที่ยว ประกอบด้วย เกิดการเปลี่ยนแปลงแผนการประกอบอาชีพ การสร้างสรรค์ความเจริญทางสังคม การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างครอบครัว ความสามัคคีของชุมชน การเสริมสร้างความปลอดภัยแก่ชุมชน และการเสริมสร้างการศึกษาแก่ชุมชน

ด้านวัฒนธรรม หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นด้านบวกของการท่องเที่ยว ประกอบด้วยการใช้วัฒนธรรมชุมชน เป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยว การสร้างความเข้าใจแก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับวัฒนธรรมชุมชน เกิดการอนุรักษ์วัฒนธรรม และส่งเสริมการผลิตและจำหน่ายงานศิลปวัฒนธรรม

ด้านสิ่งแวดล้อม หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นด้านบวกของการท่องเที่ยว ประกอบด้วยการสร้างความสะดวกสบายถึงคุณค่าสิ่งแวดล้อม การรักษาสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาปรับปรุงสิ่งแวดล้อม

ผลกระทบการท่องเที่ยวด้านลบ หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำทั้งในปัจจุบันและอนาคตของการท่องเที่ยวในด้านลบ ดังนี้

ด้านเศรษฐกิจ หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นด้านลบของการท่องเที่ยว ประกอบด้วยเกิดปัญหารายได้นอกฤดูกาลท่องเที่ยว ปัญหาคุณภาพของแรงงาน ปัญหาค่าครองชีพสูง และปัญหาราคาที่ดิน

ด้านสังคม หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นด้านลบของการท่องเที่ยว ประกอบด้วยเกิดปัญหาการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและค่านิยมของชุมชน ปัญหาความผูกพันของครอบครัว ปัญหาการเปลี่ยนแปลงอุปนิสัยอันดี ปัญหาการอพยพย้ายถิ่น และปัญหาความขัดแย้งระหว่างนักท่องเที่ยวกับชุมชน

ด้านวัฒนธรรม หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นด้านลบของการท่องเที่ยว ประกอบด้วย ปัญหาความขัดแย้งทางวัฒนธรรมระหว่างนักท่องเที่ยวกับชุมชน ปัญหาการเปลี่ยนแปลงค่านิยมทางวัฒนธรรม และปัญหาการลดค่าและการทำลายวัฒนธรรมอันดีงามบางอย่างของชุมชน

ด้านสิ่งแวดล้อม หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นด้านลบของการท่องเที่ยว ประกอบด้วยเกิดปัญหาการทำลายทรัพยากรป่าไม้ ปัญหาการทำลายทรัพยากรน้ำ ปัญหาการทำลายทรัพยากรชีวภาพ ปัญหามลภาวะเป็นพิษ ปัญหาการทรุดตัวทรัพยากรดิน และปัญหาการทำลายภูมิทัศน์

คุณภาพชีวิต หมายถึง การใช้ชีวิตอย่างมีความสุข เรียบง่าย พอเพียง ตามวิถีชีวิตของชุมชน มีองค์ประกอบดังนี้

ด้านร่างกาย หมายถึง การมีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง การให้ความสำคัญเกี่ยวกับสุขภาพ การบริโภคอาหารอย่างถูกสุขลักษณะ การออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอและการทำงานอย่างหักโหม

ด้านจิตใจ หมายถึง มีความสงบสุขทางจิตใจ มีจิตใจที่เข้มแข็ง ร่าเริงแจ่มใส ความรู้สึกพอใจในชีวิตตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสิ่งแวดล้อม ความต้องการคุ้มครองอันตราย ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และมีคุณธรรมจริยธรรม

ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม หมายถึง การอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข มีความสัมพันธ์ที่ดีทางด้านครอบครัว ชุมชน วัฒนธรรม การมีส่วนร่วม การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และมีค่านิยมที่เหมาะสม

ด้านสิ่งแวดล้อม หมายถึง การมีความสุขกับสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตของตนเองและครอบครัว/ชุมชน แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาเรื่องทรัพยากรดิน น้ำ ป่าไม้ สัตว์ ทรัพยากรชีวภาพ และสิ่งแวดล้อม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ประชาชนบ้านมอเกาะหาด พัฒนาชุมชน หน่วยงานการท่องเที่ยวและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้ทราบปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการท่องเที่ยวประกอบด้วยด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมต่อคุณภาพชีวิตในชุมชน
2. ประชาชนบ้านมอเกาะหาด พัฒนาชุมชน หน่วยงานการท่องเที่ยว และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้ทราบปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการท่องเที่ยวประกอบด้วยด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมต่อคุณภาพชีวิตในชุมชน
3. ประชาชนบ้านมอเกาะหาด พัฒนาชุมชน หน่วยงานการท่องเที่ยว และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้ทราบแนวทางการป้องกันและแก้ไขผลกระทบต่อกระบวนการท่องเที่ยว ประกอบด้วย ด้านร่างกาย จิตใจ ความสัมพันธ์ทางสังคม และสิ่งแวดล้อมต่อคุณภาพชีวิตในชุมชนบ้านมอเกาะหาด
4. เป็นข้อมูลสารสนเทศแก่ชุมชนอื่นๆ ที่ต้องการนำแนวทางไปประยุกต์ใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาผลกระทบต่อกระบวนการท่องเที่ยวต่อคุณภาพชีวิตของชุมชนตนเอง

บทที่ 2

ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง ผลของการท่องเที่ยวต่อคุณภาพชีวิตในชุมชนบ้านมอเกาะหาด ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รายละเอียดดังนี้

1. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
 - 1.1 บริบทชุมชนบ้านมอเกาะหาด
 - 1.2 แนวคิดการท่องเที่ยว
 - 1.3 แนวคิดผลกระทบด้านบวกและด้านลบของการท่องเที่ยว
 - 1.4 แนวคิดมาตรการป้องกันและแก้ปัญหาผลกระทบการท่องเที่ยว
 - 1.5 แนวคิดคุณภาพชีวิต
 - 1.6 นโยบายและยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา
2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
3. กรอบแนวคิดในการวิจัย

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. บริบทชุมชนบ้านมอเกาะหาด

1.1 ประวัติความเป็นมา

เดิมตำบลหนองน้ำแดงเป็นส่วนหนึ่งของตำบลขนงพระต่อมาเมื่อปีพ.ศ. 2527 ได้มีการเปลี่ยนแปลงเขตตำบลประกาศกระทรวงมหาดไทยเรื่องตั้งและเปลี่ยนแปลงเขตตำบลในท้องที่ลงวันที่ 17 สิงหาคมพ.ศ. 2527 โดยมีการโอนหมู่บ้านจากตำบลขนงพระจำนวน 6 หมู่บ้าน มาตั้งเป็นตำบลหนองน้ำแดง ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านหนองน้ำแดง หมู่ที่ 2 บ้านวงษ์เกษตร หมู่ที่ 3 บ้านเขาวง หมู่ที่ 4 บ้านวะกะเจียว หมู่ที่ 5 บ้านหนองมะกรูด หมู่ที่ 6 บ้านโป่งกระสังและได้ขอแยกหมู่บ้านเพิ่มขึ้น โดยแยกหมู่บ้านหมู่ที่ 4 เป็นหมู่ที่ 7 คือบ้านไทยเดิม ต่อมาเมื่อปีพ.ศ. 2534 ได้แยกหมู่บ้านเพิ่มขึ้นอีก โดยแยกหมู่ที่ 4 แยกเป็นหมู่ที่ 8 บ้านไทรทอง และแยกหมู่ 3 เป็นหมู่ที่ 9

บ้านธารมงคล ต่อมาเมื่อปีพ.ศ.2536 ได้แยกหมู่บ้านเพิ่ม โดยแยกหมู่ที่ 8 เป็นหมู่ที่ 11 บ้านมอฆะหาด ชื่อของหมู่บ้านได้มาจากในอดีตภายในบริเวณหมู่บ้านมีต้นกะหาดมาก จึงนำมาตั้งเป็นชื่อหมู่บ้านว่า “มอฆะหาด” (อคุลย์ แดงจันทิก และฉิศาเขมนิจ วุฒินุณพงษ์, 2560, สัมภาษณ์)

1.2 อาณาเขตติดต่อ

บ้านมอฆะหาด หมู่ 11 ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา มีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับถนนมิตรภาพ เขตเทศบาลตำบลปากช่อง

ทิศใต้ ติดต่อกับบ้านหนองมะกรูด หมู่ที่ 6

ทิศตะวันออก ติดต่อกับบ้านวะกะเจียว หมู่ที่ 4

ทิศตะวันตก ติดต่อกับบ้านไทยเดิม หมู่ที่ 7

1.3 สภาพพื้นที่

สภาพพื้นที่บ้านมอฆะหาด เป็นที่ราบ มีระบบนิเวศที่อุดมสมบูรณ์พอสมควร ไร่
 ไร่ด้วยต้นไม้ในป่าเขา

1.4 สภาพภูมิอากาศ

สภาพอากาศบ้านมอฆะหาด แบ่งออกเป็น 3 ฤดู ได้แก่ ฤดูร้อน ฤดูฝน และฤดู
 หนาว มีอากาศดีเย็นสบาย

1.5 การปกครอง

บ้านมอฆะหาด หมู่ 11 ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา
 มีครัวเรือนทั้งหมด 199 ครัวเรือน มีประชากรชาย 302 คน ประชากรหญิง 300 คน รวมทั้งสิ้น
 จำนวน 602 คน บ้านมอฆะหาด มีกำนันอคุลย์ แดงจันทิก เป็นกำนันตำบลหนองน้ำแดง ซึ่งมี
 ภูมิลำเนาอยู่ที่บ้านมอฆะหาด

1.6 สภาพทางสังคม

บ้านมอฆะหาด สภาพทางสังคมประชาชนตั้งหมู่บ้านริมชายเขา มีธรรมชาติ
 ที่สวยงาม วิถีชีวิตอยู่ในไร่ข้าวโพด ไร่มันสำปะหลัง และการประกอบการรีสอร์ท ชาวบ้านต่างคน
 ต่างอยู่เพราะบ้านที่อาศัยห่างกันกัน และเข้าสู่สังคมเมืองมากขึ้น ส่งผลให้ความสัมพันธ์ที่ดี
 ในฐานะเพื่อนร่วมหมู่บ้านกับมีน้อยลงไปทุกที ซึ่งประชากรดั้งเดิมที่อาศัยอยู่ในปัจจุบันมีไม่ถึง 30
 ครัวเรือน นอกนั้นเป็นผู้ที่มาจากอาศัยอยู่ใหม่ทั้งสิ้น

1.7 สภาพทางเศรษฐกิจ

ชุมชนบ้านมอเกาะหาด เป็นหมู่บ้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและเกษตรโดยประกอบอาชีพหลักเป็นผู้ประกอบการรีสอร์ท การทำไร่ทำสวน ได้แก่ ข้าวโพด มันสำปะหลังและการรับจ้างทั่วไป มีบริษัทเบทาโกร จำกัด (มหาชน) (ฟาร์มสุกร 2) และบริษัทเบทาโกร ไฮบริด อินเทอร์เน็ต จำกัด (มหาชน) ประเภทจำหน่ายอาหารสัตว์ นอกจากนี้ยังมีโรงงานแปรรูปผลิตภัณฑ์นม สหกรณ์โคนมปากช่อง จำกัด ส่งผลทำให้เศรษฐกิจของบ้านมอเกาะหาดดีขึ้นตามลำดับ ซึ่งสาเหตุมาจากผลกระทบด้านบวกของการท่องเที่ยวนั่นเอง ชาวบ้านประกอบอาชีพค้าขาย โดยขายต้นไม้ แบ่งออกเป็นขายไม้ดอกไม้ประดับ จำนวน 4 ครัวเรือน และขายไม้ชุดล้อมจำนวน 2 ครัวเรือน รวมเป็น 6 ครัวเรือน นอกจากนี้ การทำไร่ ประกอบด้วย ไร่พื้นที่ทำไร่อายุสั้นทั้งหมด 900 ไร่ จำนวนครัวเรือนที่ทำไร่อายุสั้น 120 ครัวเรือน พืชอายุสั้นที่ปลูกมากที่สุดอันดับหนึ่ง ได้แก่ ข้าวโพด และมีพื้นที่ทำไร่อายุยาวทั้งหมด 30 ไร่ จำนวนครัวเรือนที่ทำไร่อายุยาว จำนวน 3 ครัวเรือน พืชอายุยาวที่ปลูกมากที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง ได้แก่ มันสำปะหลัง ครัวเรือนที่เลี้ยงโคนมเนื้อเพื่อขาย จำนวน 1 ครัวเรือน และครัวเรือนที่เลี้ยงโคนมเพื่อขายน้ำนมจำนวน 4 ครัวเรือน

1.8 ด้านศาสนา

บ้านมอเกาะหาด มีวัดบ้านนา และศูนย์ปฏิบัติธรรม ธรรมโมลี เป็นศูนย์รวมจิตใจ เป็นสถานที่ทำบุญกุศลของชาวบ้านในช่วงเทศกาลวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา และเข้าวัดเพื่อปฏิบัติธรรมในเทศกาลต่าง ๆ ณ ศูนย์ปฏิบัติธรรม ธรรมโมลี

1.9 ด้านสาธารณสุขในหมู่บ้าน

บ้านมอเกาะหาด มีองค์การบริหารส่วนตำบลหนองน้ำแดงตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองน้ำแดง มีศูนย์ฝึกอาชีพ ช.รุ่งเลิศ

1.10 การประกอบอุตสาหกรรมในครัวเรือน บ้านมอเกาะหาด มีครัวเรือนที่ใช้เครื่องจักรในการทำเกษตรขนาดเล็กเป็นของตนเอง จำนวน 4 ครัวเรือน ครัวเรือนที่มีเครื่องจักรในการทำเกษตรขนาดใหญ่เป็นของตนเอง จำนวน 15 ครัวเรือน

1.11 สภาพแรงงานและการจ้างงาน

บ้านมอเกาะหาดอายุ 15-59 ปี ประกอบอาชีพและมีรายได้ จำนวน 300 คน คิดเป็นร้อยละ 70.26 ครัวเรือนที่มีคนประกอบอาชีพรับจ้าง จำนวน 50 ครัวเรือน โดยค่าจ้างทั่วไป วันละ 300 บาท นอกจากนี้ยังมีแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาทำงานรับจ้างในรีสอร์ท โรงแรม และบ้านพักต่าง ๆ พอสมควร

1.12 ความเป็นมาของการท่องเที่ยว

ความเป็นมาของการท่องเที่ยวหมู่บ้านมอเกาะหาด ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา เริ่มแรกก่อนปีพ.ศ. 2530 มีนายทุนกลุ่มหนึ่งมาซื้อที่ดินของชาวบ้านประมาณ 300 ไร่ ราคาประมาณ ไร่ละ 4,000 - 5,000 บาท เพื่อทำรีสอร์ตและจัดสรรที่ดินเพื่อแบ่งขายอีกทอดหนึ่งรีสอร์ตนั้นมีชื่อว่า “รีเวอร์ฮิลล์” เป็นรีสอร์ตแห่งแรกของอำเภอปากช่อง และอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ส่งผลให้ประชาชนทั่วไปมาท่องเที่ยวและมาจับจองซื้อที่ดินกันเป็นจำนวนมาก และยังเป็นสถานที่ถ่ายทำละครหลายเรื่องด้วยกัน เช่น เกหาสน์สีแดง ปราสาทมิด เป็นต้น ประชาชนทั่วไปเข้ามาท่องเที่ยวเพื่อดูการถ่ายทำละครจำนวนมาก การท่องเที่ยวของชุมชนบ้านมอเกาะหาดจึงเริ่มต้นตั้งแต่นั้นมา ต่อมาเมื่อปีพ.ศ. 2531 - 2535 ในยุครัฐบาลพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ เป็นนายกรัฐมนตรี ส่งผลกระทบด้านบวกโดยที่ดินอำเภอปากช่องและชุมชนบ้านมอเกาะหาด มีราคาสูงขึ้นหลายเท่าตัว ไร่ละ 200,000- 300,000 บาท ชาวบ้านมอเกาะหาดเห็นกำไรงาม จึงพากันขายที่ดินทำกินเกือบทั้งหมด เนื่องจากการคิดไปว่าเงินที่ขายที่ดินได้ราคาดีราคาสูงขายได้เงินจำนวนมาก คงจะทำให้ชีวิตความเป็นอยู่อย่างเกษตรกรดีขึ้นหรือมีเงินแล้วชีวิตคงจะดีขึ้นแต่นั้นไม่ใช่ความถูกต้องเสมอไป หรือเมื่อได้เงินมาเป็นจำนวนที่มากมาย แต่ไม่ได้มีการคิดวางแผนหรือการวิเคราะห์การใช้เงินเสียก่อนว่าจะทำอย่างไรกับจำนวนเงินที่ได้จากการขายที่ดินของตนเอง บางครอบครัวได้ขายที่ดินไปจนหมดและ ใช้เงินไปไม่นานก็ทำให้เงินที่มีที่ได้มานั้นหมดลงไป บางคนต้องกลับมาทำงานรับจ้างหรือหางานทำตาม โรงแรมบ้านพัก ร้านอาหาร หรือหน่วยงานที่มีในพื้นที่ของตัวเองไม่มีพื้นที่ทำกินของตนเองเหลืออีกต่อไป คงเหลือเพียงบางครัวเรือนเท่านั้น ที่ยังคงได้อาศัยอยู่ในพื้นที่ของตนเอง แต่คนดั้งเดิมก็ยังกลับมาอาศัยในบ้านมอเกาะหาด ในฐานะคนงานรับจ้างทั่วไป บ้านมอเกาะหาดเป็นแหล่งท่องเที่ยวแบบพักผ่อนหย่อนใจในรูปแบบรีสอร์ต บ้านพัก โรงแรม ร้านอาหารเกิดขึ้นมากมาย เช่น บุญโตบ้านพัก ภูหินสวาย กรีนฟอเรส บ้านระกา บ้านกลางภู โอโวลด์เลย์ จารีสอร์ต อิงดาวเขาใหญ่ โครงการบ้านจัดสรรเพื่อแบ่งขายหรือโครงการ 1.6 และ 1.8 เป็นต้น (บุญ แดงจันทิก, โต แดงจันทิก, อดุลย์ แดงจันทิก ฌิสาเขมณีจ ฐิติบุญพงศ์ และจักรี พุทธรักษา, 2560, สัมภาษณ์)

โดยสรุป บ้านมอเกาะหาด เป็นชุมชนกึ่งเมือง เนื่องจากได้รับอิทธิพลจากการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ชาวบ้านมีวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไป มีการขายที่ดินที่ทำกินไปจนเกือบหมด ชาวบ้านเป็นผู้ประกอบการรีสอร์ต โรงแรม บ้านพักตากอากาศ ร้านอาหาร และอื่นๆ ส่งผลให้คุณภาพชีวิตด้านบวกดีขึ้น และด้านลบตามมาหลายประการ

2. แนวคิดการท่องเที่ยว

2.1 ความหมายของการท่องเที่ยว

มีนักการศึกษาได้ให้คำนิยามของการท่องเที่ยวไว้หลายท่าน ดังนี้

จิรวัดน์ อนุวิชชานนท์(2554, หน้า 1) กล่าวไว้ว่า การท่องเที่ยว สหพันธ์องค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวระหว่างประเทศ (International Union of Official Travel Organization: IUOTO) ซึ่งต่อมาได้พัฒนาเป็นองค์การท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization: WTO) ได้ให้คำจำกัดความของคำว่า การท่องเที่ยว เป็นการเดินทางเพื่อความบันเทิงรื่นเริงใจ เยี่ยมญาติหรือการเข้าประชุม แต่มิใช่เพื่อการประกอบอาชีพเป็นฐานหรือไปพำนักอยู่อย่างถาวร

นิตา ชัชกุล (2550, หน้า 2) กล่าวไว้ว่า การท่องเที่ยว เป็นกิจกรรมการเดินทางจากจุดหนึ่งไปยังอีกจุดหนึ่ง ซึ่งนับตั้งแต่จุดเริ่มต้นจนถึงปลายทางจะต้องประกอบด้วยปัจจัยสามประการเป็นอย่างน้อย คือ การเดินทาง การพักผ่อน และการกินอาหารนอกบ้าน

กุลวรา สุวรรณพิมล (2548, หน้า 12) ได้กล่าวไว้ว่า การท่องเที่ยว คำว่า การท่องเที่ยวนี้มีความหมายกว้างขวางมาก แต่สามารถกำหนดได้โดยมีเงื่อนไขสำคัญ 3 ประการ ซึ่งเป็นเงื่อนไขตามหลักสากลโดยเฉพาะขององค์การการท่องเที่ยวระหว่างประเทศ (International Union of Official Travel Organization หรือ IUOTO) คือ 1) ต้องเป็นการเดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราว 2) ต้องเป็นการเดินทางด้วยความสมัครใจ 3) ต้องเป็นการเดินทางด้วยวัตถุประสงค์ใดๆ ก็ตามมิใช่เพื่อประกอบอาชีพหรือหารายได้ในกรณีนั้น

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2549, หน้า 2) ได้กล่าวไว้ว่า การท่องเที่ยวเป็นการเดินทางออกจากสถานที่ที่อยู่ประจำไปยังแหล่งท่องเที่ยวเป็นการชั่วคราว เพื่อพักผ่อนคลายเครียดจากการประกอบอาชีพ ทำให้เกิดความกระปรี้กระเปร่าขึ้น มีสุขภาพดีทั้งทางร่างกายและจิตใจ เพราะได้ประสบกับสิ่งแวดล้อมที่แปลกใหม่ ได้พบปะผู้คนกลุ่มใหม่ และแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมซึ่งกันและกัน ทำให้นักท่องเที่ยวได้รับความสนุกเพลิดเพลินและได้รับความรู้ใหม่ๆ ในขณะที่เดินทางท่องเที่ยว นั่นคือชมทรัพย์มหาศาลของมนุษย์ที่ก่อให้เกิดสติปัญญาและความเฉลียวฉลาด

ฉลองศรี พิมลสมพงษ์ (2542, หน้า 2) ได้กล่าวไว้ว่า การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางเพื่อความเพลิดเพลิน พักผ่อนหย่อนใจ และเป็นการเดินทางที่มีเงื่อนไขสำคัญ 3 ประการ คือ 1) เดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราว 2) เดินทางด้วยความสมัครใจ และ 3) เดินทางด้วยวัตถุประสงค์ใดๆ ก็ได้แต่ไม่ใช่เพื่อการประกอบอาชีพหรือหารายได้

การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งของมนุษย์ ซึ่งกระทำเพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดจากกิจการงานประจำ โดยปกติการท่องเที่ยวจะหมายถึง การเดินทางจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง โดยไม่คำนึงว่าระยะทางนั้นจะใกล้หรือไกล และการเดินทางนั้นจะมีการค้างแรม

หรือไม่ (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สถาบันดำรงราชานุภาพ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย, ม.ป.ป., หน้า 1)

2.2 วิวัฒนาการของการท่องเที่ยว

ประวัติและวิวัฒนาการของการท่องเที่ยวนับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน พอจะแบ่งออกได้เป็น 3 ยุค คือ ยุคโบราณ ยุคกลาง และยุคปัจจุบัน มีรายละเอียดของแต่ละยุคดังต่อไปนี้ (กุลวรา สุวรรณพิมล, 2548, หน้า 18-27)

2.2.1 ยุคโบราณ ตามสันนิษฐานว่า การเดินทางท่องเที่ยวก็เริ่มต้นเมื่อประมาณ 4,000 ปี ก่อนคริสต์ศักราช การเดินทางเริ่มมีขึ้น คือ การเดินทางไปทำสงคราม แ่่งชิงอาณาจักร เชลยสงคราม และทรัพย์สินที่แต่ละอาณาจักรสะสมไว้ จากข้อเท็จจริงในประวัติศาสตร์สมัยโบราณ (กว่าพันปีก่อนคริสต์ศักราชถึงประมาณ ค.ศ. 500) เราได้พบอุบัติการณ์อื่นๆ ที่เกี่ยวกับการเดินทาง ด้วยเหตุจูงใจนานาประการ เพื่อประโยชน์ต่างๆ ของมนุษย์ สามารถแบ่งออกได้ 5 ประเภทใหญ่ ดังนี้

- 1) การเดินทางเพื่อประโยชน์ทางการเมือง มีการสู้รบกันเพื่อขยายอาณาเขต เพื่อแย่งชิงดินแดน
- 2) การเดินทางเพื่อประโยชน์ทางการค้า เพื่อประโยชน์ในการค้าขายและการแลกเปลี่ยนสินค้า เช่น เพชรพลอย เครื่องเทศ น้ำหอม และสินค้าหัตถกรรมต่างๆ เป็นต้น
- 3) การเดินทางเพื่อประโยชน์ทางศาสนา ชาวกรีกและชาวโรมันพากันยกขบวนไปโบสถ์เคลฟาย เพื่อฟังคณะคนทรง ซึ่งพระเจ้าต่างๆ ของกรีกและโรมันลงมาเข้าทรงเพื่อนพยากรณ์เหตุการณ์ในภายหน้า เป็นต้น
- 4) การเดินทางเพื่อประโยชน์ทางความสนุกสนานเพลิดเพลินและพักผ่อน
- 5) การเดินทางเพื่อประโยชน์ทางสุขภาพและอนามัย ชาวกรีกและชาวโรมันเชื่อกันว่า มีบ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์อยู่หลายแห่ง ต่างพากันเดินทางเพื่อค้นหาบ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์เพื่อเพิ่มอายุขัยและรักษาสุขภาพและอนามัย

2.2.2 ยุคกลาง ในยุคนี้การเดินทางท่องเที่ยวเป็นกลุ่มได้เริ่มขึ้นครั้งแรกที่กรุงเวนิส เพื่อเดินทางไปยังดินแดนอันศักดิ์สิทธิ์ทางศาสนา มีการคิดค่าใช้จ่ายในการเดินทางรวมเบ็ดเสร็จทั้งค่าเดินทาง ค่าที่พัก ค่าอาหารและไวน์ เป็นต้น ในกลางช่วงของยุคกลางมีมหกรรมและนิทรรศการสินค้าเป็นงานประจำที่เมืองแซงต์เดนิส์ เมืองชองปายน์ และเมืองเอ็ชลาซาเปลด์ ในประเทศฝรั่งเศส นักท่องเที่ยวหลายๆ ประเทศต่างก็เดินทางไปท่องเที่ยวด้วยกัน ต่อมาในช่วงปลายของยุคกลางนั้นเป็นยุคที่เรียกว่า “ยุคฟื้นฟู” ซึ่งเป็นยุคเกิดใหม่ ทางศิลปะและวิทยาการ มีการอพยพกันมากขึ้น ติดต่อกับค้าขายมากขึ้น ความร่ำรวยและมั่งคั่งก็เกิดตามมา แนวความคิดเรื่อง

การพักผ่อนหย่อนใจก็เริ่มเกิดขึ้น โดยในยุคนี้การเดินทางท่องเที่ยวเกิดขึ้นอย่างแพร่หลายด้วย วัตถุประสงค์ทางศาสนา คือ การเดินทางของผู้จาริกแสวงบุญ ศาสนาคริสต์ และศาสนาอิสลาม เกิดขึ้นในเวลาไล่เลี่ยกัน นอกจากนี้นักท่องเที่ยวยังเดินทางไปพักผ่อนและเพื่อความเพลิดเพลิน สนุกสนาน

2.2.3 ยุคปัจจุบัน เป็นการกำหนดช่วงเวลาให้อยู่ระหว่างปี ค.ศ. 1600 (พ.ศ. 2143) จนถึงปัจจุบัน ในตอนต้นของยุคนี้มีอาณาจักรใหม่ๆ เกิดขึ้น มีพบบดินแดนใหม่หลายแห่ง เช่น ทวีปอเมริกา ออสเตรเลีย เกิดการล่าเมืองขึ้นเพื่อตั้งเป็นอาณานิคม เกิดการค้าขายปลี๊กและส่ง มีโรงแรมเกิดขึ้นเรียกว่า “อินน์” ซึ่งมีการเก็บค่าธรรมเนียมที่พักและจำหน่ายอาหาร ในยุคนี้ โดยเฉพาะประเทศอังกฤษเป็นผู้ทำให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยวของคนหนุ่มสาวชาวอังกฤษ ในศตวรรษที่ 18 และ 19 เพื่อไปแสวงหาความรู้ด้านวัฒนธรรมประเพณี ฯลฯ โดยการเดินทางท่องเที่ยวมีเป้าหมายชัดเจน หลังจากปี ค.ศ. 1750 (พ.ศ. 2293) เป็นต้นมา ได้มีการเปลี่ยนแปลง เศรษฐกิจและสังคมเป็นอย่างมาก ประชาชนเริ่มอพยพเข้ามาอาศัยในตัวเมืองมากยิ่งขึ้น มีการค้นพบ เครื่องจักรเครื่องมือขึ้นเพื่อใช้ผลิตสินค้าแทนการใช้คน มีการค้นพบแร่ธาตุ โลหะ ฯลฯ มีการ ค้นพบเทคโนโลยีและวิทยาการใหม่ๆ ประมาณปี ค.ศ. 1870 (พ.ศ. 2413) สถานที่ท่องเที่ยว ชายทะเลได้รับการพัฒนาขึ้น เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวในยุโรปและอเมริกา และสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นตัวผลักดันที่ก่อให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างน้อย 2 ประการ คือ 1) ระบบการคมนาคมและการขนส่งมีประสิทธิภาพ มีการปฏิวัติอุตสาหกรรม การจ้างงานมากขึ้น 2) ทำให้คนติดต่อทำงาน ร่วมกันมากขึ้น เรียนรู้ด้านวัฒนธรรม ภาษา วิถีดำเนินชีวิต ฯลฯ ดังนั้น แนวโน้มอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวในอนาคตคาดว่าจะป็นอุตสาหกรรมที่มีความเจริญและเติบโตและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

2.3 จุดมุ่งหมายของการท่องเที่ยว

สำหรับจุดมุ่งหมายของการเดินทางเพื่อการท่องเที่ยวต้องมีใช้เพื่อการประกอบอาชีพและไปอยู่ประจำ แต่เป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายๆ อย่างต่อไปนี้ (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, สถาบันดำรงราชานุภาพ และสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย, ม.ป.ป., หน้า 1)

2.3.1 เพื่อพักผ่อนในวันหยุด

2.3.2 เพื่อวัฒนธรรมหรือศาสนา

2.3.3 เพื่อการศึกษา

2.3.4 เพื่อการกีฬาและบันเทิง

2.3.5 เพื่อชมประวัติศาสตร์และความสนใจพิเศษ

2.3.6 เพื่องานอดิเรก

2.3.7 เพื่อเยี่ยมเยือนญาติมิตร

2.3.8 เพื่อวัตถุประสงค์ทางธุรกิจ

2.3.9 เพื่อเข้าร่วมประชุมหรือสัมมนา

ฉลองศรี พิมลสมพงษ์ (2542, หน้า 2-3) ได้กล่าวถึงเหตุผลของการท่องเที่ยวของประชาชนด้วยวัตถุประสงค์ต่าง ๆ กัน ดังนี้

1. การเข้าร่วมประชุม
2. การเยี่ยมเยือนเพื่อน และญาติพี่น้อง
3. การไปติดต่อธุระ
4. การไปรักษาโรค และรับการส่งเสริมสุขภาพ
5. ความต้องการ ไปในที่ที่มีอากาศอบอุ่นกว่า หรือเย็นกว่า
6. การไปพักผ่อนหย่อนใจ หลีกหนีจากความจำเจและความเครียด
7. การเที่ยวชมสวนสนุก นิทรรศการ เหตุการณ์พิเศษ และสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม
8. การเข้าชมการแข่งขันกีฬา การประกวด
9. การไปศึกษาต่อ ศึกษาวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชนชาติอื่น
10. การไปเยี่ยมสถานที่เกิดของตนเอง หรือของบรรพบุรุษ
11. การเข้าร่วมพิธีแต่งงาน งานศพ หรือพิธีทางศาสนา ฯลฯ

2.4 ปัจจัยที่ทำให้เกิดแหล่งท่องเที่ยว

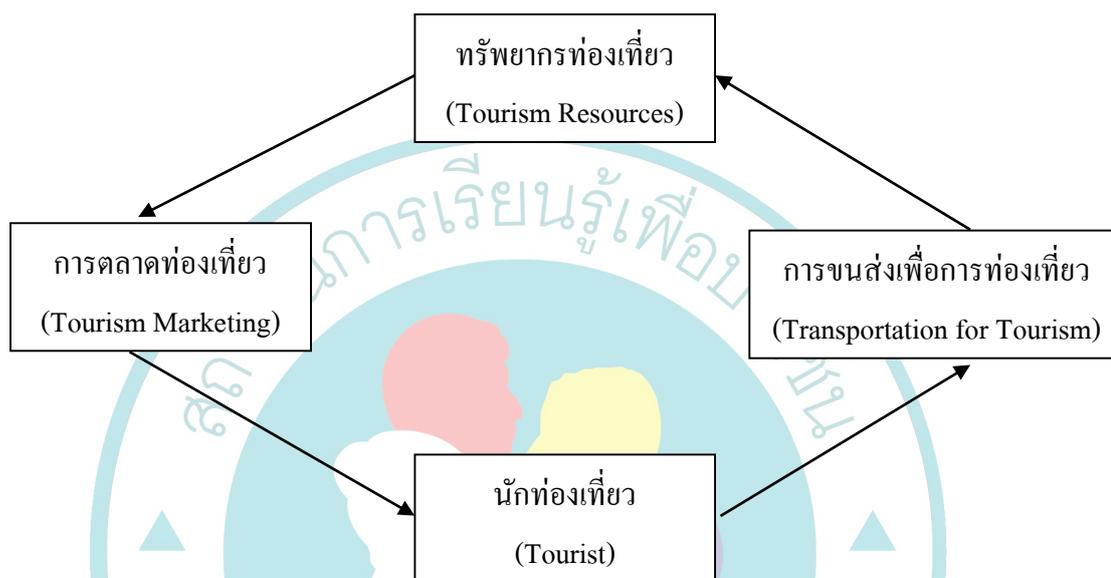
ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดแหล่งท่องเที่ยว มีอยู่ 2 ปัจจัย ดังนี้ (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา 2549, หน้า 3)

2.4.1 ปัจจัยทางธรรมชาติ หมายถึง องค์ประกอบที่ธรรมชาติสร้างขึ้นมาให้มีความดึงดูดใจในการท่องเที่ยว ประกอบด้วยลักษณะภูมิประเทศ เช่น ภูเขา เนินเขา เกาะแก่ง ทะเล ทะเลสาบ แม่น้ำ ลำคลอง อ่างเก็บน้ำ ชายหาด แหลม หนอง บึง หน้าผา ถ้ำ น้ำพุร้อน น้ำตก กว๊าน เป็นต้น และภูมิอากาศ ได้แก่ อุณหภูมิ ความกดดัน ลม ความชื้น เป็นต้น

2.4.2 ปัจจัยทางวัฒนธรรม หมายถึง สรรพสิ่งทั้งหลายที่มนุษย์สร้างขึ้นและสามารถดึงดูดใจในการท่องเที่ยว เช่น การประกอบอาชีพ ศิลปกรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี มรดกทางประวัติศาสตร์ พิพิธภัณฑ์ วัดวาอาราม ศาสนสถาน สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สนามกีฬา โรงมหรสพ ศูนย์การค้า เป็นต้น

2.5 องค์ประกอบของการท่องเที่ยว

องค์ประกอบของการท่องเที่ยว ซึ่งประกอบด้วย 4 องค์ประกอบที่สำคัญที่มีความสัมพันธ์กัน คือ 1) ทรัพยากรท่องเที่ยว 2) การตลาดท่องเที่ยว 3) นักท่องเที่ยว และ 4) การขนส่งเพื่อการท่องเที่ยว ดังภาพประกอบ 2.1 (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2556, หน้า 2-3)

ภาพที่ 2.1 องค์ประกอบที่สำคัญของการท่องเที่ยว

ที่มา : บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2556, หน้า 2)

จากภาพที่ 2.1 จะเห็นว่าองค์ประกอบทั้ง 4 ของการท่องเที่ยวยังมีความสัมพันธ์กัน คือ 1) ทรัพยากรท่องเที่ยว หมายถึง สถานที่ที่เป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวทั้งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และมนุษย์สร้างขึ้น 2) การตลาดท่องเที่ยว หมายถึง มีทรัพยากรท่องเที่ยวอะไรบ้างที่เป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยว 3) นักท่องเที่ยว หมายถึง บุคคลที่เดินทางจากที่พักอาศัยประจำไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ เป็นการชั่วคราวด้วยความสมัครใจ และ 4) การขนส่งเพื่อการท่องเที่ยว หมายถึง การให้บริการเคลื่อนย้ายนักท่องเที่ยวจากที่พักอาศัยประจำไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ตามที่ต้องการด้วยอุปกรณ์ขนส่งหรือยานพาหนะอย่างปลอดภัย

2.6 ปัจจัยที่เป็นมูลเหตุจูงใจให้เกิดการท่องเที่ยว

กุลวรา สุวรรณพิมล (2548, หน้า 55-56) ได้สรุปคำกล่าวของนิคม จารุมณี ไว้ดังนี้

2.6.1 การใช้จ่ายอย่างอิสระ เศรษฐกิจของประเทศยังคงมีความเจริญเติบโตสูง ส่งผลให้การติดต่อสื่อสาร การคมนาคมขนส่ง และการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีทัดเทียมกัน ซึ่งหมายความว่า อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเติบโตยิ่งขึ้น สามารถจูงใจผู้คนใช้จ่ายเงินรายได้ส่วนเพิ่มเพื่อการเดินทางท่องเที่ยว

2.6.2 การลดลงของค่าใช้จ่ายการเดินทางเป็นผลมาจากการขยายตัวทางอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่เติบโตขึ้นและการพัฒนาวิธีการขนส่งเพื่อมวลชนมากขึ้น ดังนั้นค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยวคงเดิมหรือลดลง

2.6.3 ระดับการศึกษาสูงขึ้น การเดินทางท่องเที่ยวเป็นหนทางหนึ่งที่จะช่วยเพิ่มความรู้ประสบการณ์ และเกิดความพึงพอใจในสิ่งที่บุคคลแสวงหา

2.6.4 การเปลี่ยนแปลงด้านประชากรกลุ่มประชากรหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เริ่มหมดภาระหนี้สิน การเช่าซื้อบ้านและรถยนต์หรือทรัพย์สินอื่นๆ หมดเรียบร้อยแล้ว บุคคลกลุ่มนี้จึงนับได้ว่าเป็นส่วนเพิ่มของประชากรที่มีความยืดหยุ่นสูงและมีเงินมากเพียงพอที่จะเดินทางท่องเที่ยวได้มากขึ้น

2.6.5 การขยายตัวของสังคมเมือง ประชากรมีความเป็นคนในสังคมเมืองมากขึ้น การแยกกันอยู่ของครอบครัว ส่งผลให้เดินทางไปท่องเที่ยวเพื่อเยี่ยมญาติหรือเพื่อนมากขึ้นด้วย

2.6.6 การขยายตัวทางธุรกิจ การเดินทางเพื่อการติดต่อทางธุรกิจ ทั้งภาครัฐบาลและเอกชน โดยภาพรวมนักธุรกิจที่เดินทางเพื่อธุรกิจ ก็คือนักท่องเที่ยวนั่นเอง

2.6.7 การเกษียณอายุเร็วขึ้น ปัจจุบันมีแนวโน้มที่จะเกษียณอายุเร็วขึ้นกลุ่มพนักงานและผู้ทำงานในองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ส่งผลให้บุคคลเหล่านั้นได้รับทั้งเงินและมีเวลาว่างในการเดินทางไปท่องเที่ยวนั่นเอง

2.6.8 อัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวที่มาจากประเทศที่เงินตราสกุลแข็งนิยมเดินทางไปท่องเที่ยวประเทศที่มีเงินตราสกุลอ่อน

2.6.9 สภาพแวดล้อมทางการเมืองและรัฐบาล ประเทศที่ไม่มีปัญหาทางด้านการเมืองภายในประเทศและนอกประเทศ นักท่องเที่ยวจะรู้สึกปลอดภัยในการเดินทางท่องเที่ยว

2.6.10 ค่านิยมการท่องเที่ยวเพื่อสังคม เช่น รัฐบาลส่งเสริมงบประมาณการท่องเที่ยว และภาคเอกชน บริษัท ห้างร้าน ต่าง ๆ ได้จัดสรรงบประมาณให้พนักงานเดินทางไปท่องเที่ยว

2.7 ความสำคัญของการท่องเที่ยว

ปัจจุบันอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้รับความนิยมนิยมเพิ่มขึ้นและทุกประเทศให้ความสำคัญเป็นอันดับต้น ๆ เนื่องจากอุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีความสำคัญต่อมนุษย์และสังคมโลก ดังนี้ (ประชิด สกฤษณ์พัฒน์, วิมล จิโรจพันธ์ และอุดม เขยกิจวงศ์, 2554, หน้า 149-151)

2.7.1 กระตุ้นให้คิด การนำวัสดุที่เหลือใช้หรือวัสดุที่ไม่ใช้มาผลิตเป็นสินค้าที่ระลึกจำหน่ายให้นักท่องเที่ยว ทำให้ประชากรมีรายได้เพิ่มขึ้น สามารถนำรายได้นั้นมาพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองและครอบครัวได้

2.7.2 ทำให้มีการศึกษาค้นคว้า การนำเสนอแหล่งท่องเที่ยวแก่สาธารณชนก่อให้เกิดแรงจูงใจในการเดินทางมาท่องเที่ยวหรือต้องการมาศึกษาเพิ่มเติม เพื่อประโยชน์ในการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวให้คงอยู่ตลอดไป

2.7.3 ดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ ทำให้เกิดการเพิ่มปริมาณของกระแสเงินเกิดการหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจ เกิดการกระจายรายได้เพิ่มขึ้นในสถานที่นั้นๆ

2.7.4 การสร้างความเจริญเติบโตอุตสาหกรรมภายในประเทศที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับความสะดวกสบาย เช่น ที่พัก การขนส่ง เป็นต้น

2.7.5 มีบทบาทในการส่งเสริมสันติภาพ สัมพันธไมตรีและความเข้าใจอันดีซึ่งบทบาทนี้ องค์การการท่องเที่ยวแห่งสหประชาชาติถือว่า “การเดินทางท่องเที่ยวเป็นสิทธิมนุษยชนอย่างหนึ่งที่รัฐพึงสนับสนุน” เพราะการท่องเที่ยวทำให้เกิดการสร้างสรรค์สันติภาพของโลก

2.7.6 ยกระดับคุณภาพชีวิตของประชากรให้สูงขึ้น เพราะทำให้เกิดการสร้างงานหรือสร้างอาชีพที่หลากหลายทั้งทางตรงและทางอ้อม ทำให้คุณภาพชีวิตของประชากรดีขึ้น

2.7.7 มีบทบาทในการสนับสนุนฟื้นฟูและอนุรักษ์ นักท่องเที่ยวต้องเรียนรู้วิถีการดำเนินชีวิตของสังคมที่แตกต่าง เพื่อช่วยกันสนับสนุนฟื้นฟูและอนุรักษ์ขนบธรรมเนียมประเพณีศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นนั้น ๆ

2.7.8 กระตุ้นให้เกิดความรัก ความภูมิใจในบ้านเกิดของตัวเอง ทำให้เกิดแนวร่วมในการรักษา เกิดความหวงแหนทรัพยากรที่มีผลต่อตนเองและนักท่องเที่ยวมากขึ้น

2.7.9 พัฒนาระบบเทคโนโลยีทำให้เกิดความสะดวกและรวดเร็ว

2.7.10 เชิงเศรษฐกิจ อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นบทบาทที่มีความสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ เพราะรายได้ที่เกิดจากการซื้อขายสินค้า รายได้จากการบริการแก่นักท่องเที่ยวทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

2.7.11 กระตุ้นให้เกิดการพัฒนาสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน ซึ่งหากภูมิภาคใด มีสถานที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวจะทำให้มีการสร้างสาธารณูปโภคพื้นฐานที่จำเป็น เพื่ออำนวยความสะดวก สะดวกแก่นักท่องเที่ยว

จากความหมาย ความสำคัญ แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องข้างต้น ผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่าการท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางออกจากบ้านไปยังสถานที่ต่าง ๆ เพื่อไปพักผ่อนหย่อนใจ เพื่อความเพลิดเพลินสนุกสนาน เป็นการเดินทางไปเพียงชั่วคราวไม่ใช่ถาวร และเป็นการเดินทางด้วยความเต็มใจ

3. แนวคิดผลกระทบด้านบวกและด้านลบของการท่องเที่ยว

3.1 ความหมายของผลกระทบของการท่องเที่ยว

กุลวรา สุวรรณพิมล (2548, หน้า 71) ได้กล่าวไว้ว่า การท่องเที่ยวมีทั้งผลดีและผลเสียหรือผลกระทบที่เกิดขึ้น ทั้งด้านสภาวะแวดล้อม ทางสังคม ทางวัฒนธรรม เศรษฐกิจ และธรรมชาติ ดังนั้น ทุกคนที่มีส่วนร่วมในสังคมเป็นเจ้าของประเทศและอยู่ในสังคมโลก ทั้งได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยว ทั้งทางตรงและทางอ้อม ก็ควรจะช่วยกันใช้และอนุรักษ์สภาวะแวดล้อมเหล่านั้นอย่างมีคุณค่า เพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนนานแห่งโลก

สุทธิर्थ ชูชาติ (2546, หน้า 185) กล่าวว่า การท่องเที่ยวมีผลกระทบทั้งด้านบวกและด้านลบต่อด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมวัฒนธรรม และด้านสิ่งแวดล้อม ดังนั้นการพัฒนาการท่องเที่ยว จึงต้องจัดการวางแผนอย่างรอบคอบเพื่อหลีกเลี่ยงความเสียหายที่เกิดขึ้น

อำนาจ วงษ์วานิช (2549, หน้า 6) ได้กล่าวไว้ว่า ผลกระทบ หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำเรื่องใดเรื่องหนึ่ง อาจเป็นผลที่เกิดขึ้นทั้งในปัจจุบัน และอนาคตเป็นไปได้ ทั้งทางบวกและทางลบอาจขึ้นกับกลุ่มเป้าหมาย และมีใช้กลุ่มเป้าหมายหรือผลกระทบต่อสถานการณ์ต่างๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อม

3.2 ประเภทของผลกระทบ

อำนาจ วงษ์วานิช (2549, หน้า 6-7) ได้สรุปทฤษฎีผลกระทบของดาเย (Dye, 1982) โดยแบ่งผลกระทบการท่องเที่ยว ดังนี้

3.2.1 การแบ่งผลกระทบตามแง่มุมเนื้อหาอาจแบ่งออกได้เป็นผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจสังคม ด้านการเมือง ด้านการบริหาร ด้านสิ่งแวดล้อมและกายภาพ เช่น ผลกระทบจากการดำเนินนโยบายสร้างเขื่อนทำให้คนเป็นโรคพยาธิ ซึ่งไม่เคยเป็นมาก่อนมากขึ้นหรือผลกระทบจากโครงการก่อสร้างท่อส่งก๊าซธรรมชาติบนบกตัดผ่านพื้นที่เกษตรกรรมทำให้

เกษตรกรมีการเปลี่ยนแปลงการย้ายที่อยู่ เปลี่ยนแปลงวิธีการเพาะปลูกพืชผลทางการเกษตร อย่างไม่เคยเป็นมาก่อนมากขึ้น

3.2.2 การแบ่งผลกระทบตามแง่มุมของความเป็นจริงที่เกิดขึ้น เราอาจแบ่งได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ ผลกระทบในเชิงภาวะวิสัย ซึ่งได้แก่ผลกระทบที่เกิดขึ้นโดยที่ไม่ขึ้นอยู่กับความรู้สึกนึกคิดของคน เช่น การดำเนินนโยบายคุมกำเนิดจะทำให้สัดส่วนของผู้สูงอายุสูงขึ้นไม่ว่าใครจะรับรู้หรือไม่เช่นนี้ก็จะเกิดขึ้นประเภทหนึ่งคือผลกระทบเชิงอัตวิสัย ได้แก่ ผลกระทบที่เกิดขึ้นในความรู้สึกนึกคิดของคน เช่น การดำเนินนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดการขยายตัวของโศภณีทำให้คนไทยเป็นอันมากรู้สึกอับอายต่างชาติ

3.2.3 การแบ่งตามแง่มุมของทิศทางที่กระทบ อาจแบ่งออกได้เป็นผลกระทบโดยตรง และผลกระทบทางอ้อม

3.2.4 การแบ่งตามแง่มุมของคุณค่าของผลกระทบ อาจแบ่งออกได้เป็นผลกระทบในเชิงบวก หมายถึง ผลกระทบที่เป็นสิ่งที่พึงปรารถนาและผลกระทบในเชิงลบ ได้แก่ ผลกระทบที่ไม่เป็นที่พึงปรารถนา

3.3 ผลกระทบของการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่มีการผลิต การบริการและการจำหน่ายเหมือนกับอุตสาหกรรมอื่น ๆ ทั่วไปที่มีการใช้วัตถุดิบ ซึ่งวัตถุดิบทางการท่องเที่ยว คือ สภาวะแวดล้อม ดังนั้นอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจึงก่อให้เกิดผลกระทบเชิงบวกและเชิงลบต่อชุมชนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว ดังนี้ (กุลวรา สุวรรณพิมล, 2548, หน้า 60-65)

3.3.1 ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ ดังนี้

1) ระดับราคาสินค้าเปลี่ยนแปลงเมื่อมีนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวมากขึ้น ความต้องการในสิ่งของและบริการต่างๆ ย่อมจะเกิดขึ้น เมื่อความต้องการเพิ่มขึ้นระดับราคาก็ย่อมจะสูงขึ้น ส่งผลให้เกิดภาวะเงินเฟ้อขึ้น ประชาชนเจ้าของประเทศก็ต้องซื้อสินค้าเครื่องอุปโภค บริโภค และบริการต่าง ๆ ในราคาที่สูงขึ้นก่อให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมาอีก อาทิเช่น ปัญหาภาวะเงินเฟ้อ ปัญหาสังคม ปัญหาอาชญากรรม เป็นต้น

2) ก่อให้เกิดภาวะเศรษฐกิจผันผวน นักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวจะเป็นตัวกระตุ้นให้ระดับราคาสินค้าและบริการเปลี่ยนแปลงได้ง่าย ซึ่งจะส่งผลกระทบในเรื่องของรายได้ โดยเฉพาะประชาชนในท้องถิ่นได้รับความเสียหายอย่างร้ายแรง ส่งผลทำให้อัตราค่าจ้างแรงงานต้องเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

3) ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจ การท่องเที่ยวมีผลกระทบโดยตรงต่ออาชีพของประชาชนในท้องถิ่น โดยหันไปประกอบอาชีพที่สร้างรายได้

ที่สูงกว่าให้กับตนเอง เช่น การเปลี่ยนจากการทำนาทำสวนทำไร่ มาเป็นคณงานให้บริการท่องเที่ยว การค้าขาย การเกษตรค่อยๆ ลดปริมาณลง ส่งผลกระทบโครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศที่ไม่สมดุลกันและเกิดปัญหาอื่น เช่น เกิดการอพยพย้ายถิ่นที่อยู่ไปทำงานในเมือง เป็นต้น

3.3.2 ผลกระทบทางสังคม ดังนี้

1) การจ้างงานและการอพยพของประชาชนจะเพิ่มขึ้น เมื่อมีนักท่องเที่ยวเข้ามา จริงอยู่ความต้องการแรงงานจะมีมากขึ้น โดยเฉพาะอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เช่น กิจการโรงแรม ภัตตาคาร การขนส่ง การเก็บขยะมูลฝอย การก่อสร้าง ฯลฯ การที่มีการจ้างงานเพิ่มมากขึ้นนั้นเป็นผลดีต่อเศรษฐกิจของประเทศ ส่วนผลกระทบเชิงลบ คือ ประชาชนที่อยู่ในชนบทต่างจังหวัดก็อพยพเข้าสู่ตลาดแรงงานในตัวเมืองมากขึ้น ย่อมสร้างปัญหาต่างๆ ขึ้นมากมาย เช่น การแออัด การจราจรติดขัด การเก็บขยะมูลฝอย การค้ายาเสพติด โสเภณี การพนัน ฯลฯ

2) การจ้างแรงงานผู้หญิง เพื่อทำงานในโรงแรม บาร์ ในตึกลับ ภัตตาคาร ฯลฯ ส่งผลกระทบเชิงลบ เช่น อัตราการหย่าร้างจะเพิ่มขึ้น และปัญหาอาชญากรรมจะเพิ่มขึ้นด้วย

3) พฤติกรรมการบริโภคเปลี่ยนแปลงไป รายจ่ายที่นักท่องเที่ยวจ่ายไปนั้น มีผลกระทบเชิงบวก โดยจะช่วยยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่นให้สูงขึ้น แต่ในขณะเดียวกันก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ไม่ดี เช่น การกินอยู่จะฟุ่มเฟือยมากขึ้น และมีการเลียนแบบพฤติกรรมจากนักท่องเที่ยว ซึ่งสร้างปัญหาแก่สังคมในระยะยาว

4) ปัญหาสังคม ได้แก่ ปัญหาอาชญากรรม การข่มขู่ การปล้นจี้จโมยทรัพย์สิน ทั้งของประชาชนและนักท่องเที่ยว ปัญหายาเสพติด โสเภณี ปัญหาเพศพาณิชย์ที่มีอยู่ทุกประเทศ เป็นต้น

5) ปัญหาการหลอกลวงเอาเปรียบนักท่องเที่ยว เช่น ปลอดภัยสินค้า การค้ากำไรเกินควร การขายสินค้าไม่มีคุณภาพ หลอกขายในราคาที่สูงมาก มลภาวะที่ขาดความมีน้ำใจ ความมีคุณธรรม เป็นต้น

3.3.3 ผลกระทบทางด้านวัฒนธรรม ดังนี้

1) วัฒนธรรมพื้นบ้านเปลี่ยนแปลง วัฒนธรรมพื้นบ้านในจังหวัดต่างๆ ได้รับการขูดคั้นขึ้นมาและมีแนวความคิดที่จะอนุรักษ์ไว้มากขึ้นซึ่งเป็นผลดี ส่วนผลกระทบเชิงลบ วัฒนธรรมประเพณีที่ดีงามถูกนำมาดัดแปลง โดยมุ่งแสวงหาความสวยงามและหวังผลในรูปเงินมากกว่าคุณค่า รูปแบบวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมที่แท้จริงจะผิดเพี้ยนไปจากข้อเท็จจริง

2) ในส่วนที่เกี่ยวกับศาสนา มองในแง่ดีก็จะช่วยให้นักท่องเที่ยวเข้าใจศาสนา คำสอน สถานที่อันศักดิ์สิทธิ์ ฯลฯ แต่ถ้ามองในเชิงลบ มีการแต่งกายไม่เหมาะสม ทิ้งขยะ

มูลฝอยไว้เดอะเดอะศาสนสถานสกปรก เสื่อมโทรมและมองดูแล้วไม่ดีงาม

3) ในส่วนที่เกี่ยวกับสินค้าที่ระลึกเมื่อมองในแง่ดีประชาชนในท้องถิ่นมีรายได้หลักและเสริมจากการจำหน่ายสินค้าที่ระลึกต่าง ๆ แต่ถ้าหวังผลในตัวเองมากเกินไปจนไม่สามารถรักษาเอกลักษณ์ของสินค้าพื้นเมืองนั้นไว้ได้ มีผลต่อศิลปกรรมและสถาปัตยกรรมหายไปหรือเปลี่ยนรูปแบบไป เช่น งานแกะสลัก งานของช่างตีทอง ฯลฯ

3.3.4 ผลกระทบด้านสภาวะแวดล้อม ดังนี้

1) การสร้างโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ตัดถนนเพื่อให้เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้สะดวกซึ่งเป็นผลดี แต่ส่งผลกระทบต่อเชิงลบก่อให้เกิดการทำลายป่า พืช สัตว์ เป็นการทำลายระบบนิเวศวิทยาของพืช สัตว์ และต้นน้ำลำธาร ทั้งตั้งใจและไม่ตั้งใจ

2) การสร้างสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อบริการนักท่องเที่ยวในรูปแบบของการก่อสร้างตึกและอาคารสูง ๆ เป็นการทำลายทัศนียภาพของวัดหรือสถานที่สำคัญ ๆ จะด้อยความสวยงามลงไปทันที

3) ทำให้ค่านิยมทางสังคมเปลี่ยนแปลงไป การที่นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาเที่ยวโดยนำเอาวัฒนธรรมของชาติตนเข้าไปในประเทศที่ตนเข้าไปท่องเที่ยว เกิดการรับเอาวัฒนธรรมที่ไม่ดีตามมาด้วย เช่น พฤติกรรมการบริโภคที่เปลี่ยนไป เกิดภัตตาคารร้านอาหารมากขึ้น นิยมรับประทานอาหารนอกบ้านมากขึ้น ร้านอาหารจานด่วนได้รับความนิยม เกิดการแต่งตัวที่ขัดต่อประเพณีไทย ฯลฯ

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548, หน้า 157-160) ได้กล่าวถึงผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่นทั้งด้านบวกและด้านลบในประเด็นด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและวัฒนธรรม และด้านสิ่งแวดล้อม ดังนี้

1. ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่นด้านเศรษฐกิจ เมื่อชุมชนท้องถิ่นใดมีการท่องเที่ยวเกิดขึ้นย่อมก่อให้เกิดผลกระทบด้านเศรษฐกิจทั้งด้านบวกและด้านลบต่อชุมชนท้องถิ่นนั้น ซึ่งพอสรุปถึงผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่นด้านเศรษฐกิจในตาราง 2.1 ดังนี้

ตารางที่ 2.1 ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่นด้านเศรษฐกิจทั้งด้านบวกและด้านลบ

ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่นด้านเศรษฐกิจทางด้านผลบวก	ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่นด้านเศรษฐกิจทางด้านผลลบ
1. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดประโยชน์ในการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจของชุมชนท้องถิ่น	1. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดปัญหารายได้ในนอกฤดูกาลท่องเที่ยวแก่ชุมชนท้องถิ่น
2. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดประโยชน์ในการขยายตัวของธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชนท้องถิ่น	2. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดปัญหาคุณภาพของแรงงานแก่ชุมชนท้องถิ่น
3. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดประโยชน์ในการสร้างสรรค์อาชีพและการจ้างงานแก่ชุมชนท้องถิ่น	3. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดปัญหาค่าครองชีพสูงแก่ชุมชนท้องถิ่น
4. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดประโยชน์ในการนำรายได้สู่ชุมชนท้องถิ่น	4. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดปัญหาการสั่งซื้อสินค้าจากต่างประเทศแก่ชุมชนท้องถิ่น
5. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดประโยชน์ในการกระจายรายได้สู่ภูมิภาค	5. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดปัญหาแก่งแย่งผลประโยชน์แก่ชุมชนท้องถิ่น
6. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดประโยชน์ในการเพิ่มรายได้ต่อหัวของชุมชนท้องถิ่น	6. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดปัญหาส่วนแบ่งผลประโยชน์อันควรได้ของชุมชนท้องถิ่น
7. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดประโยชน์ในการกระตุ้นการผลิตของชุมชนท้องถิ่น	7. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดปัญหาค่าใช้จ่ายการจัดการชุมชนท้องถิ่น
8. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดประโยชน์ในการช่วยแก้ปัญหาดุลการชำระเงินระหว่างประเทศ	8. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดปัญหาราคาที่ดินแก่ชุมชนท้องถิ่น

2. ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่นด้านสังคม เมื่อชุมชนท้องถิ่นใดมีการท่องเที่ยวเกิดขึ้นย่อมก่อให้เกิดผลกระทบด้านสังคมทั้งด้านบวกและด้านลบต่อชุมชนท้องถิ่นนั้น ซึ่งพอสรุปถึงผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่นด้านสังคมในตาราง 2.2 ดังนี้

ตารางที่ 2.2 ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่นด้านสังคมทั้งด้านบวกและด้านลบ

ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่น ด้านสังคมทางด้านผลบวก	ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่น ด้านสังคมทางด้านผลลบ
1. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดประโยชน์ในการเปลี่ยนแปลงแผนการประกอบอาชีพของชุมชนท้องถิ่น	1. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดปัญหาการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและค่านิยมของสังคมชุมชนท้องถิ่น
2. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดประโยชน์ในการสร้างสรรค์ความเจริญทางสังคมแก่ชุมชนท้องถิ่น	2. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดปัญหาความผูกพันของครอบครัวของชุมชนท้องถิ่น
3. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดประโยชน์ในการช่วยยกระดับฐานการครองชีพของชุมชนท้องถิ่น	3. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดปัญหาความไม่เป็นธรรมในสังคมชุมชนท้องถิ่น
4. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างครอบครัวของชุมชนท้องถิ่น	4. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดปัญหาการเปลี่ยนแปลงอุปนิสัยอันดีของชุมชนท้องถิ่น
5. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดประโยชน์ในการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างนักท่องเที่ยวกับชุมชนท้องถิ่น	5. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดปัญหาพหุวัฒนธรรมในชุมชนท้องถิ่น
6. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดประโยชน์ในการเพิ่มรายได้ต่อหัวของชุมชนท้องถิ่น	6. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดปัญหาการอพยพย้ายถิ่นของชุมชนท้องถิ่นอื่น
7. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดประโยชน์ในการสร้างความสามัคคีแก่ชุมชนท้องถิ่น	7. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดปัญหาการหลอกลวงเอาเปรียบนักท่องเที่ยวของชุมชนท้องถิ่น
8. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดประโยชน์ในการเสริมสร้างการศึกษาแก่ชุมชนท้องถิ่น	8. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรมขึ้นในชุมชนท้องถิ่น
9. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดประโยชน์ในการเสริมสร้างความปลอดภัยแก่ชุมชนท้องถิ่น	9. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งระหว่างนักท่องเที่ยวกับชุมชนท้องถิ่น

3. ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่นด้านวัฒนธรรม เมื่อชุมชนท้องถิ่นใดมีการท่องเที่ยวเกิดขึ้นย่อมก่อให้เกิดผลกระทบด้านวัฒนธรรมทั้งด้านบวกและด้านลบต่อชุมชนท้องถิ่นนั้น ซึ่งพอสรุปถึงผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่นด้านวัฒนธรรมในตาราง 2.3 ดังนี้

ตารางที่ 2.3 ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่นด้านวัฒนธรรมทั้งด้านบวกและด้านลบ

ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่นด้านวัฒนธรรมทางด้านผลบวก	ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่นด้านวัฒนธรรมทางด้านผลลบ
1. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดประโยชน์ในการใช้วัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่นเป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยว	1. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดปัญหาการขัดแย้งทางวัฒนธรรมระหว่างนักท่องเที่ยวกับชุมชนท้องถิ่น
2. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดประโยชน์ในการสร้างความเข้าใจแก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่น	2. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดปัญหาการเปลี่ยนแปลงค่านิยมทางวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่น
3. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดประโยชน์ในการช่วยฟื้นฟูสืบทอดวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่น	3. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดปัญหาการเปลี่ยนแปลงรูปแบบวัฒนธรรมอย่างรวดเร็วแก่ชุมชนท้องถิ่น
4. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดประโยชน์ในการสร้างความรักความหวงแหนและความภาคภูมิใจของวัฒนธรรมประเพณีแก่ชุมชนท้องถิ่น	4. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดปัญหาการลดคุณค่าของวัฒนธรรมในชุมชนท้องถิ่น
5. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดประโยชน์ในการร่วมมือร่วมใจช่วยอนุรักษ์วัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่น	5. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดปัญหาการลดคุณค่างานศิลปหัตถกรรมของชุมชนท้องถิ่น
6. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดประโยชน์ในการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมอันดีระหว่างชุมชนท้องถิ่น	6. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดปัญหาการทำลายวัฒนธรรมอันดีงามบางอย่างของชุมชนท้องถิ่น

ตารางที่ 2.3 (ต่อ)

ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่น ด้านวัฒนธรรมทางด้านผลบวก	ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่น ด้านวัฒนธรรมทางด้านผลลบ
7. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดประโยชน์ในการส่งเสริมการผลิตและจำหน่ายงานศิลปวัฒนธรรมแก่ชุมชนท้องถิ่น	7. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดปัญหาการทำลายศิลปวัตถุของชุมชนท้องถิ่น

4. ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่นด้านสิ่งแวดล้อม เมื่อชุมชนท้องถิ่นใดมีการท่องเที่ยวเกิดขึ้นย่อมก่อให้เกิดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมทั้งด้านบวกและด้านลบต่อชุมชนท้องถิ่นนั้น ซึ่งพอสรุปถึงผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่นด้านสิ่งแวดล้อมในตาราง 2.4 ดังนี้

ตารางที่ 2.4 ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่นด้านสิ่งแวดล้อมทั้งด้านบวกและด้านลบ

ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่น ด้านสิ่งแวดล้อมทางด้านผลบวก	ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่น ด้านสิ่งแวดล้อมทางด้านผลลบ
1. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดประโยชน์ในการสร้างความตระหนักถึงคุณค่าสิ่งแวดล้อมของชุมชนท้องถิ่น	1. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดปัญหาการทำลายทรัพยากรป่าไม้ของชุมชนท้องถิ่น
2. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดประโยชน์ในการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมของชุมชนท้องถิ่น	2. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดปัญหาทรัพยากรน้ำของชุมชนท้องถิ่น
3. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดประโยชน์ในการช่วยฟื้นฟูและเสริมคุณค่าของสิ่งแวดล้อมในชุมชนท้องถิ่น	3. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดปัญหาการทำลายทรัพยากรชีวภาพของชุมชนท้องถิ่น
4. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาและปรับปรุงสิ่งแวดล้อมของชุมชนท้องถิ่น	4. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดปัญหาหามลภาวะในชุมชนท้องถิ่น

ตารางที่ 2.4 (ต่อ)

ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่น ด้านสิ่งแวดล้อมทางด้านผลบวก	ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่น ด้านสิ่งแวดล้อมทางด้านผลลบ
5. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดประโยชน์ในการค้นคว้าหาแนวทางรักษาสิ่งแวดล้อมของชุมชนท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น	5. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดปัญหาการทรุดตัวทรัพยากรดินในของชุมชนท้องถิ่น
6. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดประโยชน์ในการปรับปรุงภูมิทัศน์ให้สวยงามของชุมชนท้องถิ่น	6. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดปัญหาทำลายภูมิทัศน์ของชุมชนท้องถิ่น

กล่าวโดยสรุป ผลกระทบการท่องเที่ยวด้านบวก หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำทั้งในปัจจุบันและอนาคตของการท่องเที่ยวในด้านดี ดังนี้ 1) ด้านเศรษฐกิจ หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นด้านบวกของการท่องเที่ยว ประกอบด้วย เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจของชุมชน การขยายตัวธุรกิจการท่องเที่ยวในชุมชน ความเจริญผ่านชุมชน และการสร้างสรรคอาชีพและการจ้างงานในชุมชน 2) ด้านสังคม หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นด้านบวกของการท่องเที่ยว ประกอบด้วย เกิดการเปลี่ยนแปลงแผนการประกอบอาชีพการสร้างสรรค์ความเจริญทางสังคม การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างครอบครัว ความสามัคคีของชุมชน การเสริมสร้างความปลอดภัยแก่ชุมชน และการเสริมสร้างการศึกษาแก่ชุมชน 3) ด้านวัฒนธรรม หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นด้านบวกของการท่องเที่ยว ประกอบด้วย การใช้วัฒนธรรมชุมชน เป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยว การสร้างความเข้าใจแก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับวัฒนธรรมชุมชน เกิดการอนุรักษ์วัฒนธรรม และส่งเสริมการผลิตและจำหน่ายงานศิลปวัฒนธรรม และ 4) ด้านสิ่งแวดล้อม หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นด้านบวกของการท่องเที่ยว ประกอบด้วย การสร้างความตระหนักถึงคุณค่าสิ่งแวดล้อม การรักษาสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาปรับปรุงสิ่งแวดล้อม

ผลกระทบการท่องเที่ยวด้านลบ หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำทั้งในปัจจุบันและอนาคตของการท่องเที่ยวในด้านลบ ดังนี้ 1) ด้านเศรษฐกิจ หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นด้านลบของการท่องเที่ยว ประกอบด้วยเกิดปัญหารายได้นอกฤดูกาลท่องเที่ยว ปัญหาคุณภาพของแรงงาน ปัญหาค่าครองชีพสูง และปัญหาราคาที่ดิน 2) ด้านสังคม หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นด้านลบของการท่องเที่ยว ประกอบด้วยเกิดปัญหาการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและค่านิยมของชุมชน ปัญหาความผูกพันของครอบครัว ปัญหาการเปลี่ยนแปลงอุปนิสัยอันดี ปัญหาการอพยพย้ายถิ่น และปัญหาความขัดแย้งระหว่างนักท่องเที่ยวกับชุมชน 3) ด้านวัฒนธรรม หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นด้านลบของ

การท่องเที่ยว ประกอบด้วย ปัญหาความขัดแย้งทางวัฒนธรรมระหว่างนักท่องเที่ยวกับชุมชน ปัญหาการเปลี่ยนแปลงค่านิยมทางวัฒนธรรม และปัญหาการลดค่าและการทำลายวัฒนธรรมอันดีงามบางอย่างของชุมชนและ 4) ด้านสิ่งแวดล้อม หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นด้านลบของการท่องเที่ยว ประกอบด้วยเกิดปัญหาการทำลายทรัพยากรป่าไม้ ปัญหาการทำลายทรัพยากรน้ำ ปัญหาการทำลายทรัพยากรชีวภาพ ปัญหามลภาวะเป็นพิษ ปัญหาการทรุดตัวทรัพยากรดิน และปัญหาการทำลายภูมิทัศน์

3.4 สาเหตุแห่งความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว

สาเหตุแห่งความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว มีสาเหตุที่สำคัญมาจาก 6 ด้านด้วยกัน ดังนี้ (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2549, หน้า 272)

3.4.1 ด้านจำนวนนักท่องเที่ยว มีจำนวนนักท่องเที่ยวมากเกินไปจนขีดความสามารถรองรับในพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยว โดยเฉพาะช่วงฤดูเทศกาลท่องเที่ยว ซึ่งมีนักท่องเที่ยวเข้าไปท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวบางแห่งมากมายเป็นหมื่นคน

3.4.2 ด้านกายภาพ มีการจัดวางผังที่ไม่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว มีการบุกรุกพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว มีทัศนียภาพอันเกิดจากสถาปัตยกรรมที่แปลกปลอม สภาพการเข้าถึงและคมนาคมไม่สะดวก สภาพภูมิทัศน์ถูกทำลาย ตลอดจนความทรุดโทรมของอาคารและสิ่งปลูกสร้าง

3.4.3 ด้านสาธารณูปโภค มีการขยายตัวของสาธารณูปโภคในแหล่งท่องเที่ยวไม่ทันต่อการขยายตัวของความต้องการของชุมชนท้องถิ่นและนักท่องเที่ยว ในหลายจังหวัดมีจำนวนที่พักสำหรับนักท่องเที่ยวสูงกว่าความสามารถรองรับของสาธารณูปโภค

3.4.4 ด้านสิ่งแวดล้อม ขาดระบบการจัดการและการควบคุมสิ่งสกปรกที่เกิดมลภาวะของแหล่งท่องเที่ยว เช่น ขยะมูลฝอย น้ำเสีย มลพิษทางอากาศและเสียง รวมทั้งการพัฒนาที่ขาดความเข้าใจในผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากธรรมชาติเอง

3.4.5 ด้านการบริหารจัดการ ยังไม่มีระบบการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพขาดแผนงานและงบประมาณในการพัฒนาจัดการและการบำรุงรักษาแหล่งท่องเที่ยว อีกทั้งขาดความร่วมมือระหว่างหน่วยงานและประชาชนในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว

3.4.6 ด้านธุรกิจเอกชน การขยายตัวของธุรกิจเอกชนที่ให้บริการแก่นักท่องเที่ยวก่อผลกระทบต่อสภาพและทัศนียภาพของแหล่งท่องเที่ยว เช่น การก่อสร้างร้านค้าหรือร้านอาหาร

3.4.7 ด้านธุรกิจเอกชน การขยายตัวของธุรกิจเอกชนที่ให้บริการแก่นักท่องเที่ยวก่อผลกระทบต่อสภาพและทัศนียภาพของแหล่งท่องเที่ยว เช่น การก่อสร้างร้านค้าหรือร้านอาหาร

ไปบดบังทัศนียภาพของแหล่งท่องเที่ยว หรือการจับถ่ายของเสียและปล่อยน้ำเสียลงลำน้ำในแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น

3.5 ปัจจัยการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยว

การศึกษาวิเคราะห์ถึงปัจจัยการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่อาจจะส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในอนาคตจะเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวในอนาคตทั้งในประเด็นการเตรียมพร้อมรองรับจากภาวะความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นและการพัฒนาเพิ่มศักยภาพของประเทศไทย เพื่อใช้ประโยชน์จากโอกาสใหม่ๆ ที่จะเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวไปพร้อมๆ กัน โดยสามารถสรุปกระแสการเปลี่ยนแปลงในอนาคตที่อาจจะกระทบต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยได้ ดังนี้ (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2558, หน้า 13-15)

3.5.1 กระแสโลกาภิวัตน์ การเชื่อมโยงของโลกได้ส่งผลกระทบต่อถึงกันหมดทั้งด้านเศรษฐกิจสังคมวัฒนธรรมเทคโนโลยีและการเคลื่อนย้ายของแรงงาน การรวมตัวกันของประเทศต่างๆ ในการเพิ่มอำนาจต่อรองการไหลเวียนเงินทุนการขยายขอบเขตตลาด ซึ่งกระแสโลกาภิวัตน์ส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวที่ผู้ประกอบการต้องเปลี่ยนมุมมองพัฒนาตัวเองเพื่อรับกับคู่แข่ง คู่ค้าและลูกค้าที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็ว

3.5.2 สังคมสูงวัย หลายประเทศก้าวสู่สังคมสูงวัยโดยเฉพาะลูกค้าหลักของไทยคือ กลุ่มยุโรปอเมริกาญี่ปุ่นเกาหลีได้รวมถึงประเทศไทยเองก็กำลังก้าวเข้าสู่สังคมสูงวัย ในปีพ.ศ. 2030 และจากการคาดการณ์ขององค์การสหประชาชาติสัดส่วนของประชากรผู้สูงอายุทั่วโลกได้เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 9.2 ในปีพ.ศ.2533 เป็นร้อยละ 11.7 ในปีพ.ศ. 2556 มีการเติบโตอย่างต่อเนื่องโดยคาดการณ์ว่าผู้สูงอายุจะเพิ่มสูงถึงร้อยละ 21.1 ในปีพ.ศ.2593 ซึ่งย่อมจะส่งผลกระทบต่อแรงงานที่อาจจะขาดแคลนในบางสาขาโครงสร้างประชากรและวัยแรงงานที่จะขับเคลื่อนเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงไปและตลาดนักท่องเที่ยวสูงอายุจะมีขนาดใหญ่ขึ้น

3.5.3 สังคมเมือง การเพิ่มขึ้นของเมืองใหญ่ทั่วโลกนำมา ซึ่งความเจริญและโอกาสทางธุรกิจแต่ก็มีผลกระทบตามมาเช่นกัน ได้แก่ ความแออัดของชุมชนปัญหาขยะมลพิษค่าครองชีพ ที่สูงขึ้นในมุมด้านการท่องเที่ยวอาจทำให้เกิดการกลืนวัฒนธรรม เช่น วัฒนธรรมแฟชั่นเกาหลีได้ร้านอาหารต่างประเทศอาจเกิดการสูญเสียความเป็นท้องถิ่นของชุมชนมีการใช้ทรัพยากรอย่างสิ้นเปลือง

3.5.4 ชีวิตดิจิทัล มีผลให้นักท่องเที่ยวเดินทางด้วยตนเองเพิ่มขึ้นความนิยมต่อโทรศัพท์ Smart phone ที่ไม่เพียงแต่เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารแต่ยังสามารถใช้บริการข้อมูลในระบบอินเทอร์เน็ตได้อย่างสะดวกและรวดเร็วส่งผลให้นักท่องเที่ยวไม่เพียงแต่สามารถค้นหา

ข้อมูลด้านการเดินทางที่פקแหล่งท่องเที่ยวแต่ยังสามารถทำการจองได้โดยทันที

3.5.5 ความปลอดภัยในการท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับความปลอดภัยในการท่องเที่ยวมากขึ้นประกอบกับการสื่อสารที่สะดวกรวดเร็วมีส่วนในการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยว โดยเฉพาะพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากวิกฤตที่เกี่ยวข้องกับโรคระบาดการก่อ การร้ายการชุมนุมประท้วงและภัยพิบัติทางธรรมชาติ ดังจะเห็นได้จากวิกฤตทางการเมืองในประเทศไทยส่งผลให้นักท่องเที่ยวลดลงอย่างมีนัยสำคัญหรือผลของการระบาดของโรค SARS และไข้หวัดนก ส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวทั่วโลก เป็นต้น

3.5.6 การอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผลกระทบจากการทำลายสภาพแวดล้อมการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมทำให้โลกได้รับผลกระทบและเป็นต้นเหตุของภัยพิบัติที่เพิ่มมากขึ้นหลายประเทศได้ให้ความสำคัญด้านสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจังและนำมาสู่ภาคปฏิบัติมีสนธิสัญญาด้านสิ่งแวดล้อมเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและแนวทางปฏิบัติจากทุกภาคส่วนอย่างเป็นทางการเริ่มให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวแบบมีความรับผิดชอบ

3.5.7 การเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (Asian Economic Community: AEC) ภูมิภาคอาเซียนหรือเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นภูมิภาคที่มีอัตราการเติบโตเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวสูงที่สุดใน โลกนับตั้งแต่ปีพ.ศ. 2548-2556 คือ ร้อยละ 8.5 โดยมีการคาดการณ์ว่าภายหลังการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจะทำให้มีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้าประเทศไทยเพิ่มขึ้นจึงเป็นความท้าทายของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทยที่จะใช้ประโยชน์จากตลาดที่ใหญ่ขึ้นในความร่วมมือในระดับภูมิภาค

3.5.8 การท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษ นักท่องเที่ยวมีแนวโน้มสนใจการท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษมากขึ้น เช่น การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพการท่องเที่ยวเชิงผจญภัยการท่องเที่ยวเชิงศาสนาการท่องเที่ยวเพื่อการประชุมและนิทรรศการ (MICE) และการท่องเที่ยวเชิงกีฬา เป็นต้น

3.6 มาตรการป้องกันและแก้ปัญหาผลกระทบของการท่องเที่ยว

มาตรการการป้องกันไม่ให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ส่งผลกระทบด้านต่าง ๆ ต่อสิ่งแวดล้อมทางการท่องเที่ยว เป็นเรื่องที่ต้องทำอย่างเป็นระบบและเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่อง โดยอาศัยมาตรการ ดังนี้ (ประชิด สกฤษณ์พัฒน์, วิมล จิโรจน์พันธุ์ และอุดม เขชกiewicz, 2554, หน้า 159-161)

3.6.1 มาตรการทางด้านเศรษฐกิจ

เป็นมาตรการที่จะทำให้มีรายได้เพื่อนำมาเป็นเงินทุนในด้านดำเนินการเพื่อป้องกันต่าง ๆ ได้แก่ มาตรการจัดเก็บภาษี อาจจัดเก็บได้ทั้งทางตรง คือ ภาษีที่เก็บโดยรวบรวม

เข้าไปกับค่าที่พัก หรืออาจจัดเก็บทางอ้อม เช่น ค่าธรรมเนียมในการออกใบอนุญาต ค่าเก็บขยะ ฯลฯ เพื่อนำไปใช้ในการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3.6.2 มาตรการทางด้านธรรมชาติ

การใช้มาตรการทางธรรมชาติ คือ การรักษาสภาพธรรมชาติไว้ เพื่อให้ธรรมชาติไม่เสียความสมดุล ซึ่งในที่สุดธรรมชาติจะเอื้อประโยชน์ต่อกันและกัน

3.6.3 มาตรการทางด้านสังคม

หลายพื้นที่ทั้งในประเทศไทยและในต่างประเทศ ได้นำเอามาตรการทางด้านสังคม มาช่วย เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการทำลายสภาพแวดล้อม เช่น การนำพิธีกรรมทางศาสนา มาช่วย เช่น พิธีบวชต้นไม้ ซึ่งมีส่วนช่วยให้ชาวบ้านไม่เข้าไปตัดไม้ทำลายป่า นับว่าเป็นการใช้การสร้างจิตสำนึกให้เกิดความรัก ความหวงแหน และให้อือเป็นหน้าที่ในการปกป้องดูแลทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมของชุมชนในหมู่สมาชิกของชุมชนเอง

3.6.4 มาตรการทางการเมือง

การที่รัฐบาลกำหนดนโยบายที่ชัดเจนในการป้องกันและการแก้ปัญหา โดยการออกกฎหมาย และระเบียบข้อบังคับที่เอื้อต่อการปกป้องรักษาและการป้องกัน มีการวางแผน เพื่อกำหนดทิศทางที่เหมาะสม ย่อมส่งผลให้การบริหารจัดการดำเนินไปสู่ความสำเร็จ

3.6.5 มาตรการทางการจัดการ

การจัดการระบบบริหารจัดการ ให้ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในด้าน การท่องเที่ยว สามารถควบคุมการใช้ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสม ด้วยมาตรการ ดังนี้

- 1) การวางแผนการใช้ทรัพยากร
- 2) การจัดทำป้ายคำเตือน หรือป้ายข้อกำหนดด้วยการใช้คำสั้น ๆ กระชับรัดกุม
- 3) การจัดให้เที่ยวชมสถานที่โดยมีวิทยากรผู้รู้แนะนำ
- 4) การจัดระบบการจราจรให้มีความเหมาะสม มีการห้ามใช้ยานพาหนะ
- 5) ร่วมประชุม วางแผนมาตรการต่าง ๆ ของแต่ละชุมชน เพื่อให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน

จากผลกระทบต่าง ๆ ความเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการพิจารณาวางแผนการท่องเที่ยวในแต่ละพื้นที่ ซึ่งต้องมีการวางแผนอย่างรอบคอบ เพื่อป้องกันผลเสียที่อาจจะเกิดขึ้นทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม วิถีชีวิต และสิ่งแวดล้อมต่างๆ ดัง McIntosh and Goeldmer, 1992 ได้กล่าวถึงกระบวนการวางแผนไว้ดังต่อไปนี้

(พิมพ์พรณ สุจารินพงส์, 2551, หน้า 14-16)

1. กำหนดแผน การวางแผนต้องมีการกำหนดแผนและขอบเขตให้เป็นระบบ อาจจะมีการวางแผนจะเป็นลักษณะแผนประจำปี แผนระดับภูมิภาค ระดับชาติ และระยะของแผน มีระยะสั้นหรือระยะยาว

2. กำหนดวัตถุประสงค์ การกำหนดวัตถุประสงค์ที่จะให้ทราบถึงทิศทางในการวางแผน

3. เก็บรวบรวมข้อมูล เป็นการรวบรวม ศึกษาข้อมูล ทั้งในอดีตและปัจจุบัน เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการวางแผน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมนำมาวิเคราะห์ว่าสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้แล้วต่อจากนั้นนำมากำหนดนโยบาย เพื่อทำเป็นแผนในการดำเนินงานต่อไป

5. การทำแผนเบื้องต้น นำข้อมูลจากขั้นตอนแรกที่ได้ทำมาเลือกและพิจารณาในการแก้ปัญหาทางกายภาพ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาที่ดีที่สุด

6. การอนุมัติแผน ปรึกษาหารือกับบุคคลที่เกี่ยวข้องในการวางแผนเพื่อมาตรวจสอบความเป็นไปได้ ผลดี ผลเสีย และผลตอบแทนที่จะได้รับ แล้วนำข้อมูลที่ได้รวบรวมเป็นแนวคิดมาจัดทำเป็นแผนฉบับสมบูรณ์ต่อไป

7. แผนฉบับสมบูรณ์ เป็นแผนที่สมบูรณ์เสร็จเรียบร้อยแล้ว ซึ่งแผนจะแสดงรายละเอียดของโครงการที่จะปฏิบัติ

8. การปฏิบัติตามแผน การปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ ซึ่งแผนที่ดี เมื่อนำไปปฏิบัติ จะต้องมีการประเมินผล เพื่อที่จะได้ทราบข้อบกพร่อง และปัญหาในการที่จะนำไปปรับปรุงพัฒนาต่อไป

จากความหมาย แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องข้างต้น ผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่า ผลกระทบของการท่องเที่ยวด้านบวก หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำทั้งในปัจจุบันและอนาคตของการท่องเที่ยวในด้านดี ดังนี้ 1) ด้านเศรษฐกิจ หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นด้านบวกของการท่องเที่ยว ประกอบด้วย เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจของชุมชน การขยายตัวธุรกิจ การท่องเที่ยวในชุมชน ความเจริญผ่านชุมชน และการสร้างสรรค์อาชีพและการจ้างงานในชุมชน 2) ด้านสังคม หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นด้านบวกของการท่องเที่ยว ประกอบด้วยเกิดการเปลี่ยนแปลงแผนการประกอบอาชีพการสร้างสรรค์ความเจริญทางสังคม การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างครอบครัว ความสามัคคีของชุมชน การเสริมสร้างความปลอดภัยแก่ชุมชน และการเสริมสร้างการศึกษาแก่ชุมชน 3) ด้านวัฒนธรรม หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นด้านบวกของการท่องเที่ยว ประกอบด้วยการใช้

วัฒนธรรมชุมชน เป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยว การสร้างความเข้าใจแก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับวัฒนธรรมชุมชน เกิดการอนุรักษ์วัฒนธรรม และส่งเสริมการผลิตและจำหน่ายงานศิลปวัฒนธรรม และ 4) ด้านสิ่งแวดล้อม หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นด้านลบของการท่องเที่ยว ประกอบด้วย การสร้างความตระหนักถึงคุณค่าสิ่งแวดล้อม การรักษาสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาปรับปรุงสิ่งแวดล้อม ส่วนผลกระทบการท่องเที่ยวด้านลบ หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำทั้งในปัจจุบันและอนาคตของการท่องเที่ยวในด้านลบ ดังนี้ 1) ด้านเศรษฐกิจ หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นด้านลบของการท่องเที่ยว ประกอบด้วย เกิดปัญหารายได้นอกฤดูกาลท่องเที่ยว ปัญหาคุณภาพของแรงงาน ปัญหาค่าครองชีพสูง และปัญหาราคาที่ดิน 2) ด้านสังคม หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นด้านลบของการท่องเที่ยว ประกอบด้วย เกิดปัญหาการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและค่านิยมของชุมชน ปัญหาความผูกพันของครอบครัว ปัญหาการเปลี่ยนแปลงอุปนิสัยอันดี ปัญหาการอพยพย้ายถิ่น และปัญหาความขัดแย้งระหว่างนักท่องเที่ยวกับชุมชน 3) ด้านวัฒนธรรม หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นด้านลบของการท่องเที่ยว ประกอบด้วย ปัญหาความขัดแย้งทางวัฒนธรรมระหว่างนักท่องเที่ยวกับชุมชน ปัญหาการเปลี่ยนแปลงค่านิยมทางวัฒนธรรม และปัญหาการลดค่าและการทำลายวัฒนธรรมอันดีงามบางอย่างของชุมชนและ 4) ด้านสิ่งแวดล้อม หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นด้านลบของการท่องเที่ยว ประกอบด้วย เกิดปัญหาการทำลายทรัพยากรป่าไม้ ปัญหาการทำลายทรัพยากรน้ำ ปัญหาการทำลายทรัพยากรชีวภาพ ปัญหามลภาวะเป็นพิษ ปัญหาการทรุดตัวทรัพยากรดิน และปัญหาการทำลายภูมิทัศน์

4. แนวคิดคุณภาพชีวิต

4.1 ความหมายของคุณภาพชีวิต

ศิริณา จิตต์จรัส (2554, หน้า 153) ได้สรุปคำกล่าวของศิริ สามสุโพธิ์ ไว้ว่าคุณภาพชีวิต หมายถึง คุณภาพในด้านสุขภาพ สังคม เศรษฐกิจ การศึกษา การเมืองและศาสนา ซึ่งเป็นค่าเทียบเคียงไม่มีกฎเกณฑ์ตายตัวแน่นอน กล่าวคือ ทุกคนหรือทุกประเทศอาจจะกำหนดมาตรฐานต่างๆ กันไปตามความต้องการ และคุณภาพชีวิตนี้ย่อมเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาและกาลเทศะ กล่าวคือ ชีวิตของบุคคลที่สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างเหมาะสมไม่เป็นภาระและก่อให้เกิดปัญหาแก่สังคม เป็นชีวิตที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ ซึ่งสามารถแบ่งคุณภาพชีวิตออกเป็น 3 ประการ ได้แก่

4.1.1 ทางด้านร่างกาย คือ บุคคลจะต้องมีสุขภาพร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรงปราศจากโรคร้ายไข้เจ็บ อันเป็นผลตอบสนองมาจากปัจจัยพื้นฐาน

4.1.2 ทางด้านจิตใจ คือ บุคคลจะต้องมีสภาวะจิตใจที่ร่าเริงแจ่มใส ไม่วิตกกังวลมีความรู้สึกพึงพอใจในชีวิตตนเอง ครอบครัวยุ และสังคมสิ่งแวดล้อม มีความปลอดภัยในชีวิต

4.1.3 ทางด้านสังคม คือ บุคคลสามารถดำรงชีวิตภายใต้บรรทัดฐาน และค่านิยมของสังคมในฐานะเป็นสมาชิกของสังคมได้อย่างปกติสุข

สูดาร์ตัน พิมลรัตน์กาล (2558, หน้า 230) ได้กล่าวไว้ว่า คุณภาพชีวิต หมายถึง มาตรฐานในการดำรงชีวิตที่เหมาะสม มีโอกาสที่จะเลือกเส้นทางชีวิตของตนมากขึ้น สามารถใช้ชีวิตอย่างเต็มศักยภาพ มีสุขภาพดี และมีความมั่นคงในชีวิต รวมทั้งมีเสรีภาพและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ทั้งนี้ย่อมจำเป็นต้องอาศัยสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยให้คนสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองได้อย่างเต็มที่ และให้สามารถเข้าถึงเครื่องมือสำคัญในการเพิ่มสมรรถนะของตนเอง ได้แก่ ความรู้ ช่องทางการเข้าถึงทรัพยากร และการมีส่วนร่วมในชุมชนและสังคม

ราชบัณฑิตยสถานพ.ศ. 2552 ได้ให้ความหมายไว้ว่า “คุณภาพชีวิต หมายถึง ลักษณะที่ดีเด่นของบุคคลหรือสิ่งของมีชีวิต หมายถึง ความเป็นอยู่ ซึ่งตรงข้ามกับความตายรวมความแล้ว หมายถึง ลักษณะที่ดีเด่นของบุคคลในความเป็นอยู่

คัมมินส์ (Cummins, 1998, อ้างถึงใน ศิรินันท์ กิตติสุขสถิต, เฉลิมพล แจ่มจันทร์, กาญจนา ตั้งชลทิพย์และจรัมพร ให้อำของ, 2555, หน้า 16) ได้พยายามที่จะเสนอนิยามล่าสุดของคำว่า คุณภาพชีวิต โดยอธิบายคุณภาพชีวิตจากสิ่งหลากหลายมิติที่แยกกันอยู่มาเป็นมิติในเชิงภาวะวิสัยเช่น ความร่ำรวยทรัพย์สินเงินทอง การมีสุขภาพดีความสัมพันธ์ส่วนตัว เป็นต้น และมีมิติในเชิงอัตวิสัย เช่น ความรู้สึกพึงพอใจหรือความสุขเป็นต้นนอกจากนี้ยังอธิบายว่า บรรทัดฐานทางวัฒนธรรมมีผลต่อความผาสุกและบุคคลต่าง ๆ ย่อมประเมินชีวิตของตนเองแตกต่างกันออกไป

4.2 พัฒนาการทางแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต

คุณภาพชีวิตมีบทบาทสำคัญในแง่ความผาสุกของมนุษย์ ซึ่งคุณภาพชีวิตเป็นสิ่งที่เกี่ยวกับสวัสดิการมนุษย์และความสุข (Oliver et al,1996; The Pursuit of Happiness, 2009, อ้างถึงในศิรินันท์ กิตติสุขสถิต, เฉลิมพล แจ่มจันทร์, กาญจนา ตั้งชลทิพย์และจรัมพร ให้อำของ (2555, หน้า 11 -12) ดังนี้

พัฒนาการทางด้านแนวคิดและความหมายของคุณภาพชีวิตมีความเป็นมาอย่างต่อเนื่องในช่วงปีพ.ศ. 2493-2502 (ทศวรรษ 1950) มาสโลว์ (1954) ได้พัฒนาทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ (Maslow's Hierarchy of Needs Theory) เป็นทฤษฎีการจูงใจที่นักการจัดการให้ความสนใจเนื่องจากการศึกษาความต้องการของพนักงานโดยนำมาเป็นสิ่งจูงใจให้พนักงานมีความตั้งใจทำงานอย่างเต็มที่เพื่อให้บรรลุเป้าหมายสูงสุดขององค์การและส่วนหนึ่ง

เพื่อตอบสนองความต้องการของพนักงานเช่นกัน เนื่องจากมนุษย์ย่อมมีความต้องการและเมื่อความต้องการยังไม่ได้รับการตอบสนองก็จะเกิดความเครียดนำไปสู่การกระตุ้นให้เกิดแรงขับเคลื่อนเพื่อหาวิธีการหรือพฤติกรรมที่นำไปสู่สิ่งที่ตนเองต้องการเพื่อลดความตึงเครียดนั้น ซึ่งลำดับชั้นความต้องการของมนุษย์ตามทฤษฎีลำดับชั้นความต้องการของมาสโลว์ แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

4.2.1 ความต้องการทางด้านร่างกาย เช่น ความต้องการอาหาร น้ำดื่ม ที่พักอาศัย และความต้องการทางเพศ เป็นต้น

4.2.2 ความต้องการความปลอดภัย เช่น ความต้องการความมั่นคง ความต้องการความคุ้มครองจากอันตรายทั้งทางร่างกายและจิตใจ เป็นต้น

4.2.3 ความต้องการทางสังคม เช่น ความต้องการความรักความใส่ใจ ความเป็นส่วนหนึ่งของสังคมการได้รับการยอมรับ เป็นต้น

4.2.4 ความต้องการเกียรติยศ เช่น ชื่อเสียงเกียรติยศ ตำแหน่ง อำนาจ และการยกย่องสรรเสริญ เป็นต้น

4.2.5 ความต้องการให้ความฝันของตนเป็นจริง เช่น ความเจริญรุ่งเรืองในทางยศ สรรเสริญ เป็นต้น

4.3 องค์ประกอบของคุณภาพชีวิต

องค์การอนามัยโลก ได้แบ่งองค์ประกอบของคุณภาพชีวิต 4 องค์ประกอบ ดังนี้ (มานพ รักการเรียน, 2554, หน้า 7)

4.3.1 ด้านร่างกาย คือการรับรู้สภาพทางด้านร่างกายของบุคคล ซึ่งมีผลต่อชีวิตประจำวัน

4.3.2 ด้านจิตใจ คือ การรับรู้สภาพทางจิตใจของตนเอง

4.3.3 ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม คือ การรับรู้เรื่องความสัมพันธ์ของตนกับบุคคลอื่น

4.3.4 ด้านสิ่งแวดล้อม คือ การรับรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต

4.4 ปัจจัยในการพัฒนาคุณภาพชีวิต

ธเนศ ถวิลหวัง (2558, หน้า 7-11) ได้กล่าวถึงปัจจัยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตไว้ดังนี้

4.4.1 ปัจจัยด้านประชากร คือ ขนาดหรือจำนวนประชากร โครงสร้างการกระจายตัวความหนาแน่นคุณลักษณะและสถานภาพของประชากรรวมถึงการเปลี่ยนแปลงภาวะประชากรทำให้ประชากรมีชีวิตที่มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจมีโอกาเข้าถึงการบริการขั้นพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต

4.4.2 ปัจจัยด้านการศึกษา เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากรเนื่องจากการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาสติปัญญา และสุขภาพของบุคคลที่ดีอยู่แล้วให้เจริญยิ่งขึ้น

4.4.3 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ การที่ผลิตหรือรายได้ของประชากรจะสูงขึ้นหรือต่ำย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยทางเศรษฐกิจดังต่อไปนี้

1) กำลังแรงงาน หมายถึง จำนวนประชากรวัยแรงงานอายุระหว่าง 15 - 59 ปีถ้ามีจำนวนมากก็จะทำให้ผลงานหรือผลผลิตมีปริมาณมาก

2) คุณภาพของแรงงาน เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดปริมาณและคุณภาพของผลผลิตที่น่าพอใจ

3) เทคโนโลยีที่ใช้ในการผลิต หมายถึง เครื่องจักรเครื่องทุ่นแรง

4.4.4 ปัจจัยด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งสิ่งแวดล้อมทางกายภาพมีคุณประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ที่นำมาใช้เป็นอาหาร ยารักษาโรค เครื่องนุ่งห่มและที่อยู่อาศัย ฯลฯ

4.4.5 ปัจจัยด้านคุณธรรมจริยธรรมเป็นปัจจัยสำคัญและมีอิทธิพลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต คุณธรรมจริยธรรม หมายถึง คุณงามความดีที่บุคคลควรปฏิบัติและเป็นตัวกำหนดพฤติกรรม การแสดงออกของบุคคลในด้านการตัดสินใจ โดยหลักความถูกต้อง ความผิด ความดี ความชั่ว การทำบุญหรือการทำบาป

4.5 การประเมินและดัชนีคุณภาพชีวิต

ศิริณา จิตต์จรัส (2554, หน้า 154) ได้สรุปการใช้เกณฑ์ในการประเมินคุณภาพชีวิตขององค์การยูเนสโก (1993) ไว้ 2 ด้าน ดังนี้

4.5.1 ด้านวัตถุวิสัย เป็นการศึกษาบนพื้นฐานของข้อมูลทางด้านรูปธรรมที่สามารถจะเป็นได้ นับได้ หรือวัดได้ เป็นข้อมูลด้านประชากรและสภาพทางเศรษฐกิจ

4.5.2 ด้านจิตใจ เป็นการศึกษาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานทางด้านจิตวิทยา โดยการสอบถามความรู้สึก และเจตคติด้านต่าง ๆ ของประชาชน เช่น ความพอใจในชีวิต ความสุข ความรู้สึกมั่นคงปลอดภัย ฯลฯ ที่เกี่ยวข้องกับความเป็นจริงของสังคมในขณะนั้น ๆ โดยมีความเชื่อว่า กระแสความรู้สึกนึกคิดของประชาชนนั้นมีอิทธิพลถึงคุณภาพชีวิตด้วย

4.6 มิติแห่งการพัฒนาคุณภาพชีวิต

การพัฒนาคุณภาพชีวิต สามารถมองได้ในฐานะเป็นภาพรวมขององค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีปฏิสัมพันธ์กัน ซึ่งแตกต่างกันไปแต่บุคคล และสามารถมองเป็นภาพรวมได้ 7 ประการ ได้แก่ สุขภาพ การใช้สติปัญญา ชีวิตการทำงาน ชีวิตครอบครัว ชุมชน สภาพแวดล้อม

และวัฒนธรรม โดย United Nation Economic and Social Commission for Asia and the Pacific (UNESCAP) สำหรับประเทศไทยมีเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยมุ่งพัฒนาในด้านจิตใจ สังคมวัฒนธรรม และด้านเศรษฐกิจ ดังนี้ (พัชฌันท์ ทรัพย์ภิมย์โชค, อรรถรีย์ ณ ตะกั่วทุ่ง, บรรจบ ภิมย์คำ, ปาริชาติ จันทร์เพ็ญ และนภาพร ยอดสิน, 2555, หน้า 14-20)

4.6.1 มิติด้านเศรษฐกิจ

ชุมชนสามารถพัฒนาเศรษฐกิจตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้ องค์ความรู้ ภูมิปัญญา วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์ มีการผลิต ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม สามารถสร้างอาชีพ สร้างรายได้ที่พอเพียงกับการดำรงชีวิตกับทุกวัย สามารถเข้าถึงบริการทางสังคมและทรัพยากรอย่างเป็นธรรม และได้รับการคุ้มครองทางสังคมอย่างทั่วถึง เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดอยู่ในวงจรของความยากจน และสามารถปรับตัวได้ท่ามกลาง การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมที่เกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็วได้ โดยอาศัยแนวทาง ดังนี้

- 1) ส่งเสริมสถาบันการเกษตรสหกรณ์ วิสาหกิจขนาดกลาง ขนาดย่อม และวิสาหกิจชุมชนบนฐานการผลิตที่สร้างมูลค่าเพิ่มด้วยเทคโนโลยีและกระบวนการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
- 2) พัฒนากลุ่มอาชีพให้สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ที่ครบวงจร ห้างหุ้นส่วนมูลค่า
- 3) สร้างเสถียรภาพรายได้เกษตรกรกับการพัฒนาอาชีพและการสร้างรายได้เสริมนอกฤดูกาล
- 4) สนับสนุนการเข้าถึงทรัพยากรและแหล่งทุนในการประกอบอาชีพ ที่กว้างขวาง
- 5) พัฒนาทักษะความสามารถทั้งด้านการผลิตและการบริหารจัดการ รวมทั้งเพิ่มโอกาสการประกอบสัมมาชีพที่หลากหลาย
- 6) จัดสรรที่ดินของรัฐและการเป็นเจ้าของที่อยู่อาศัยให้กับผู้มีรายได้น้อย
- 7) พัฒนาระบบฐานข้อมูลสุขภาพ และการศึกษา
- 8) พัฒนาระบบสวัสดิการทางสังคม ทั้งเกิด แก่ เจ็บ ตาย
- 9) ส่งเสริมการออมให้แก่ชุมชน

4.6.2 มิติด้านสังคมและวัฒนธรรม

ชุมชนตระหนักถึงคุณค่าวัฒนธรรมและภูมิปัญญา สร้างจิตสำนึกที่ดี มีค่านิยมที่พึงประสงค์ และสังคมมีค่านิยมร่วมและยึดหลักประโยชน์ของสังคม สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข โดยมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

1) ส่งเสริมการขยายผลและพัฒนาศักยภาพของคนสามวัย เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ และสร้างความเข้าใจที่จะนำไปพัฒนาคุณภาพชีวิตในการอยู่ร่วมกันครอบครัว ชุมชนอย่างอบอุ่น และเข้มแข็งควบคู่กับการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างชุมชนกับเครือข่ายภาคประชาสังคม

2) ฟื้นฟูและส่งเสริมวิถีชีวิตและวัฒนธรรมทางการเกษตรแบบยั่งยืน เพื่อช่วยสร้างความสมดุลและการใช้ทรัพยากรที่ดิน น้ำ และป่าไม้อย่างยั่งยืน

3) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการป้องกันภัยจากการก่อการร้ายและอาชญากรรม ยาเสพติด ภัยพิบัติ และการแพร่ระบาดของโรคภัยที่ส่งผลกระทบต่อสถานะทางเศรษฐกิจในระยะยาว

4) ส่งเสริมบทบาทของประชาชนให้มีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางและวางแผนพัฒนาชุมชนในด้านต่าง ๆ

4.6.3 มิติด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ชุมชนสามารถบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นของตนเองได้อย่างเหมาะสมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ใช้ประโยชน์จากศักยภาพที่มีอยู่อย่างรู้คุณค่าโดยเฉพาะทรัพยากรดิน น้ำ ป่าไม้ แรงงาน รวมทั้งเทคโนโลยีต่าง ๆ โดยเปลี่ยนพฤติกรรมไปสู่วิถีแห่งการผลิตและการบริโภคที่มีความพอดี ประหยัด รู้คุณค่าและยั่งยืน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

1) จัดทำแผนพัฒนาพื้นที่และผังเมือง ทั้งในระดับตำบล อำเภอและจังหวัด ให้สอดคล้องกับบริบทและวิถีชีวิตของคนรวมทั้งศักยภาพพื้นที่

2) พัฒนาระบบฐานข้อมูล ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ และการจัดการองค์ความรู้ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการวางแผนและพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการ

3) จัดทำแผนที่และจัดลำดับพื้นที่เสี่ยงภัยในระดับชุมชน ตำบล อำเภอ และจังหวัด เพื่อกำหนดแนวทางเฝ้าระวังและป้องกันผลกระทบต่าง ๆ

4) สนับสนุนบทบาทของปราชญ์ชาวบ้านและผู้นำชุมชนในการจัดสรรทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการพึ่งตนเอง

5) สร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับระบบนิเวศเพื่อให้ชุมชนเกิดความรัก ความหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติ ฯลฯ

4.6.4 มิติด้านการเรียนรู้

ชุมชนสามารถส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทั้งในเรื่องการศึกษา ทักษะการทำงาน และการดำเนินชีวิต เพื่อเป็นภูมิคุ้มกันสำคัญในการดำเนินชีวิต และปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคศตวรรษที่ 21 โดยอาศัยแนวทางการพัฒนา ดังนี้

- 1) ส่งเสริมให้ชุมชนพัฒนาองค์ความรู้ และสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างสัมพันธ์ที่ดีต่อกันในชุมชน
- 2) เพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถของชุมชนในการจัดการแก้ไขปัญหาของชุมชนด้วยตนเอง และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น
- 3) ส่งเสริมการใช้และอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่น การใช้ภาษาไทยให้ถูกต้อง
- 4) จัดการศึกษาและการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ
- 5) พัฒนาแหล่งเรียนรู้ของชุมชนในรูปแบบที่หลากหลายโดยให้สอดคล้องกับภูมิสังคม
- 6) พัฒนาการจัดการเรียนรู้ของชุมชนให้เป็นระบบ เป็นต้น

4.6.5 มิติด้านสุขภาพ

ชุมชนสามารถสร้างสุขภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม โดยอาศัยแนวทางการพัฒนา ดังนี้

- 1) การสร้างเสริมสุขภาพของคนไทย โดยใช้ประโยชน์จากสมุนไพรเพื่อป้องกันและรักษาเบื้องต้น
- 2) ส่งเสริมอนามัยการเจริญพันธุ์ที่เหมาะสมทุกช่วงวัย
- 3) มีระบบการจัดการความรู้เรื่องครอบครัวศึกษา อาหารศึกษา พฤติกรรมอนามัย การเจริญพันธุ์ และสุขภาพทางเพศที่เหมาะสมปลอดภัย ฯลฯ

ดวงกมล คณโฑเงิน (ม.ป.ป., หน้า 16-18) ได้สรุปเรื่องชีวิตคุณภาพชีวิตของคนไทย ปรากฏตามตารางที่ 2.5 ดังนี้

ตารางที่ 2.5 สรุปเครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตของคนไทย

หน่วยงาน ที่รับผิดชอบ	เครื่องชี้วัด	องค์ประกอบ/ จำนวนตัวชี้วัด	วัตถุประสงค์หลัก และการใช้ประโยชน์
1. สำนักโครงการ พัฒนาแห่ง สหประชาชาติ (UNDP)	ความก้าวหน้า ของการพัฒนา ตามเป้าหมาย (Millennium Development Goals – MDG)	8 องค์ประกอบ 48 ตัวชี้วัด 1. การจัดการความยากจน และหิวโหย 2. การสำเร็จการศึกษา ขั้นประถมศึกษา 3. การส่งเสริมความเท่า เทียมกันระหว่างเพศ (การส่งเสริมบทบาท ของสตรี) 4. การลดอัตราการตาย ของเด็ก 5. การพัฒนาสุขภาพ ของสตรีมีครรภ์ 6. การป้องกันโรคเอดส์ มาเลเรียและโรคติดต่อ 7. การรักษาสิ่งแวดล้อม อย่างยั่งยืน 8. การพัฒนาความ ร่วมมือระหว่างประเทศ	-หน่วยวิเคราะห์ ระดับประเทศสมาชิก UN 189 ประเทศ - ปัจจุบันอยู่ระหว่างการ ประเมินสถานการณ์ของ ประเทศไทยตามเป้าหมาย โดยเลือกจังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นพื้นที่นำร่อง - ใช้ในปีพ.ศ. 2546 ต้องรายงานทุก ๆ 3-5 ปี

ตารางที่ 2.5 (ต่อ)

หน่วยงาน ที่รับผิดชอบ	เครื่องชี้วัด	องค์ประกอบ/ จำนวนตัวชี้วัด	วัตถุประสงค์หลัก และการใช้ประโยชน์
2. กระทรวง สาธารณสุข	ตัวชี้วัด การปฏิบัติงาน กับกลุ่มเป้าหมาย	6 องค์ประกอบ 45 ตัวชี้วัด 1. สุขภาพ 2. การศึกษา 3. รายได้ 4. ที่อยู่อาศัยและ สิ่งแวดล้อม 5. ครอบครัวและชุมชน 6. การมีส่วนร่วม	ใช้ในปี พ.ศ. 2548
3. กระทรวง การพัฒนาสังคม และความมั่นคง ของมนุษย์	ตัวชี้วัดความ มั่นคงของมนุษย์	11 องค์ประกอบ 35 ดัชนี 70 ตัวชี้วัด 1. สุขภาพ 2. อาหาร 3. การศึกษา 4. ศาสนาและความเชื่อ 5. ที่อยู่อาศัย 6. สิ่งแวดล้อม 7. ส่วนบุคคล 8. ชุมชน 9. ครอบครัว 10. เศรษฐกิจ 11. การเมือง	- หน่วยวิเคราะห์ระดับบุคคล ครอบครัวชุมชน - ใช้มิติพิจารณา 3 ด้าน ได้แก่ การถูกกีดกันสิทธิการขาด โอกาสและการถูกคุกคาม - ใช้ในปีพ.ศ. 2548

ตารางที่ 2.5 (ต่อ)

หน่วยงาน ที่รับผิดชอบ	เครื่องชี้วัด	องค์ประกอบ/ จำนวนตัวชี้วัด	วัตถุประสงค์หลัก และการใช้ประโยชน์
4. กระทรวง การพัฒนาสังคม และความมั่นคง ของมนุษย์	ดัชนีคุณภาพชีวิต คนไทย	11 องค์ประกอบ 60 ดัชนี 1. สุขภาพ 2. การศึกษา 3. ที่อยู่อาศัย 4. สิ่งแวดล้อม 5. รายได้ 6. การทำงาน 7. จริยธรรม 8. ครอบครัว 9. ความปลอดภัย 10. คมนาคมและ การสื่อสาร 11. การมีส่วนร่วม	ใช้ในปีพ.ศ. 2548

จากความหมาย แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องข้างต้น ผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่า คุณภาพชีวิต หมายถึง การใช้ชีวิตอย่างมีความสุข เรียบง่าย พอเพียง ตามวิถีชีวิตของชุมชน มีองค์ประกอบดังนี้

- 1) ด้านร่างกาย หมายถึง การมีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง การให้ความสำคัญเกี่ยวกับสุขภาพ การบริโภคอาหารอย่างถูกสุขลักษณะ การออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอและการทำงานอย่างหักโหม
- 2) ด้านจิตใจ หมายถึง มีความสงบสุขทางจิตใจ มีจิตใจที่เข้มแข็ง ร่าเริงแจ่มใส ความรู้สึกพอใจในชีวิตตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสิ่งแวดล้อม ความต้องการคุ้มครองอันตราย ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และมีคุณธรรมจริยธรรม
- 3) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม หมายถึง การอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข มีความสัมพันธ์ที่ดีทางด้านครอบครัว ชุมชน วัฒนธรรม การมีส่วนร่วม การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และมีค่านิยมที่เหมาะสม
- 4) ด้านสิ่งแวดล้อม หมายถึง การมีความสุขกับสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตของตนเองและครอบครัว/ชุมชน แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาเรื่องทรัพยากรดิน น้ำ ป่าไม้ สัตว์ ทรัพยากรชีวภาพ และสิ่งแวดล้อม

5. นโยบายและยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

การกำหนดทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวไทยในระยะ 3 ปีถัดจากนี้ไปจึงต้องให้ความสำคัญกับการสร้างความสมดุลของการพัฒนาทั้งทางด้านเศรษฐกิจสังคมและสิ่งแวดล้อม เพื่อมุ่งสู่เป้าหมายการเติบโตอย่างมีคุณภาพและยั่งยืนภายใต้ภารกิจที่จะต้องดำเนินการควบคู่และเกื้อหนุนกันไปทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการส่งเสริมตลาดด้านการพัฒนาสินค้าและบริการและด้านการบริหารจัดการท่องเที่ยว โดยกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจและยุทธศาสตร์การพัฒนาไว้ดังนี้ (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2558, หน้า 18- 31)

5.1 วิสัยทัศน์

วางรากฐานการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวให้ประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน

5.2 เป้าหมาย

5.2.1 ในปีพ.ศ. 2560 ประเทศไทยมีรายได้จากการท่องเที่ยว 2.5 ล้านล้านบาท และเป็นแหล่งกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น

5.2.2 สังคมไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและชุมชนมีความเข้มแข็ง

5.2.3 ทุกภาคส่วนมีจิตสำนึกในการพัฒนาโดยคำนึงถึงความสมดุลและยั่งยืน

5.3 พันธกิจ

5.3.1 กระตุ้นตลาดท่องเที่ยวคุณภาพให้ได้ตามเป้าหมาย

5.3.2 พัฒนาสินค้าและบริการให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดและชุมชน

5.3.3 เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว โดยมุ่งเน้นการทำงานเชิงบูรณาการเชื่อมโยงระดับชาติภูมิภาคและท้องถิ่น

5.4 ดัชนีชี้วัด

5.4.1 รายได้จากการท่องเที่ยว 2.5 ล้านล้านบาท ในปีพ.ศ. 2560

5.4.2 จังหวัดที่มีรายได้จากการท่องเที่ยวมากกว่า 5 พันล้านบาท/ปีมีจำนวนเพิ่มขึ้น

5.4.3 อัตราการท่องเที่ยวในช่วงนอกฤดูกาลท่องเที่ยวหรือ Low Season เพิ่มขึ้น

5.4.4 นักท่องเที่ยวและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อสถานการณ์การท่องเที่ยวไทย

5.4.5 มีการกำหนดขีดความสามารถในการรองรับของสถานที่หรือแหล่ง

ท่องเที่ยวที่ประบาง

5.4.6 อันดับขีดความสามารถในการแข่งขัน

5.5 ยุทธศาสตร์การพัฒนา

5.5.1 ยุทธศาสตร์ที่ 1 การส่งเสริมตลาดท่องเที่ยว

ยุทธศาสตร์ด้านการตลาด มีเป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ 3 ประเด็น ดังนี้

1) ปรับภาพลักษณ์ประเทศไทยในได้แบรนด์ Amazing Thailand ยกระดับตำแหน่งทางการตลาด จากการเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายและคุ้มค่าสู่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพ

2) ปรับโครงสร้างการตลาด โดยขยายฐานนักท่องเที่ยวเป็นกลุ่ม ซึ่งเป็นนักท่องเที่ยวระดับกลาง-บน ใช้จ่ายสูงมีพฤติกรรมเหมาะสมกับวัฒนธรรมไทยสนใจเรียนรู้และสร้างผลกระทบต่อประเทศไทยทำให้การเติบโตของรายได้เกิดจากการเติบโตของการใช้จ่ายมากกว่าจำนวนนักท่องเที่ยว

3) ปรับสมดุลระหว่างอุปสงค์อุปทาน ให้เกิดความสมดุลระหว่างเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมเพื่อมุ่งสู่ความยั่งยืนมุ่งกระจายจังหวัดท่องเที่ยว และการกระจายรายได้สู่จังหวัดท่องเที่ยวศักยภาพรองสร้างโอกาสให้ประชาชนไทยได้เดินทางท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดความรักความภูมิใจในความเป็นไทยตลอดจนเกิดความผูกพันในครอบครัวและหมู่คณะ อันจะเป็นการสร้างรากฐานอันเข้มแข็งของสังคม และส่งเสริมการท่องเที่ยว

5.5.2 ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาสินค้าและบริการท่องเที่ยว

1) ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาสินค้าและบริการท่องเที่ยวจึงได้กำหนดกลยุทธ์การพัฒนาออกเป็น 5 กลยุทธ์หลัก ดังนี้

(1) กลยุทธ์การพัฒนาเชิงพื้นที่กลยุทธ์นี้เป็นการพัฒนาเตรียมความพร้อมเชิงพื้นที่ในการรองรับนักท่องเที่ยวเน้นการพัฒนาสินค้าและบริการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับศักยภาพและขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวและให้ความสำคัญกับมิติของการพัฒนาการท่องเที่ยวในด้านเศรษฐกิจสังคมวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมตลอดจนความสมดุลของการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยส่งเสริมการจัดการทรัพยากรท้องถิ่นของชุมชนให้เกิดความเข้มแข็ง และพัฒนาเชื่อมโยงสินค้าทางการเกษตรผลิตภัณฑ์ชุมชน (OTOP) เข้าสู่ภาคธุรกิจบริการท่องเที่ยวเพิ่มมูลค่าผลผลิตการเกษตรและการพัฒนาอุตสาหกรรมบริการและการนำเข้าและบริโภคสินค้าจากต่างประเทศ

(2) กลยุทธ์การพัฒนาสายอาชีพ โดยประเด็นกลยุทธ์การพัฒนาสายอาชีพจะมุ่งเน้นการพัฒนาสินค้าและบริการท่องเที่ยวให้มีคุณภาพ ได้มาตรฐานส่งเสริมผู้ประกอบการไทยให้มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวและบริการมากขึ้น

(3) กลยุทธ์พัฒนาการอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยวเป้าหมายหลักของกลยุทธ์นี้คือ เร่งพัฒนาการอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยวผ่านมาตรการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถช่วยเพิ่มรูปแบบการบริการสำหรับนักท่องเที่ยว

(4) กลยุทธ์พัฒนาความปลอดภัยด้านการท่องเที่ยวกลยุทธ์นี้มีความสำคัญเป็นอย่างมาก เนื่องจากเกี่ยวข้องกับเรื่องความปลอดภัยกับชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวและสามารถส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์และความเชื่อมั่นของประเทศไทย

(5) กลยุทธ์พัฒนาระบบโลจิสติกส์ เพื่อการท่องเที่ยวกลยุทธ์นี้เน้นการพัฒนาและปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานให้ได้มาตรฐานให้สามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้สะดวกรวดเร็วมีความปลอดภัยในการเดินทางและการบริการการขนส่งสาธารณะเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวหลักกับแหล่งท่องเที่ยวรองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5.5.3 การบริหารจัดการการท่องเที่ยว

ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวจึงได้กำหนดกลยุทธ์การพัฒนาเป็น 4 กลยุทธ์หลัก ดังนี้

1) กลยุทธ์บูรณาการการทำงานผ่านกลไกการขับเคลื่อนทั้งระบบมุ่งเน้นให้มีการบูรณาการการทำงานผ่านกลไกการขับเคลื่อนตั้งแต่ระดับนโยบายระดับพื้นที่ระดับท้องถิ่น รวมถึงกลไกการขับเคลื่อนงานในแต่ละเรื่องที่สำคัญ มีการบูรณาการของหน่วยงานต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ

2) กลยุทธ์พัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวและยกระดับผู้ประกอบการ กลยุทธ์นี้มุ่งเน้นการพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวและยกระดับผู้ประกอบการ เพื่อให้บุคลากรด้านการท่องเที่ยวภาครัฐ ให้มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน พัฒนาผู้ประกอบการและผู้ให้บริการด้านการท่องเที่ยวให้มีคุณภาพมาตรฐานและจรรยาบรรณ ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาเตรียมความพร้อมการบริหารจัดการบุคลากรเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

3) กลยุทธ์การพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการท่องเที่ยว การพัฒนาการท่องเที่ยวต้องอาศัยข้อมูลและสารสนเทศจำนวนมาก แต่ปัจจุบันข้อมูลที่มีอยู่อย่างกระจัดกระจายมาจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายขาดการจัดเก็บข้อมูลที่จำเป็น ขาดการบริหารจัดการและขาดการใช้ประโยชน์ข้อมูลอย่างเต็มที่ จึงจำเป็นต้องพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศ

เพื่อการท่องเที่ยว โดยการนำเทคโนโลยีการจับเก็บออกแบบและกลั่นกรองข้อมูลสร้างระบบการบริหารจัดการและใช้ประโยชน์ข้อมูล เพื่อช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของการท่องเที่ยวของไทย

4) กลยุทธ์ปรับปรุงกฎหมายและกลไกการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง เนื่องจากปัจจุบันมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวหลายฉบับยังล้าสมัยไม่ทันต่อสถานการณ์จนทำให้กลายเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาหรือเป็นข้อเสียเปรียบต่อประเทศคู่แข่งในขณะที่บางฉบับหน่วยงานรับผิดชอบไม่สามารถบังคับใช้กฎหมายได้อย่างจริงจัง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชื่อเรื่อง โดยสรุปได้ดังนี้
 ปรากฏทิพย์ ภักดีศิริไพรวลัย (2559, หน้า 93-95) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอ หมู่ 11 ตำบลท่าผา อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง พบว่า การส่งเสริมคุณภาพชีวิต แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ดังนี้ ด้านที่ 1 การส่งเสริมคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพการส่งเสริมกลุ่มจิตอาสาที่เกิดขึ้นมาจากชุมชนและมีการบริหารจัดการโดยชุมชนให้เข้มแข็ง และการสนับสนุนโครงการที่ดำเนินการให้มีความต่อเนื่องยั่งยืน ด้านที่ 2 การส่งเสริมด้านสัมพันธภาพทางสังคม ควรมีการอนุรักษ์สืบสานและส่งเสริมประเพณีที่ดั้งเดิม เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน และการสร้างองค์ความรู้ของประเพณีและภูมิปัญญาของชุมชน ด้านที่ 3 การส่งเสริมด้านสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้ครัวเรือนมีการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมที่สอดคล้องกับปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ด้านที่ 4 การส่งเสริมด้านเศรษฐกิจ ส่งเสริมให้มีการอบรมความรู้เฉพาะทาง และการส่งเสริมให้มีอาชีพที่หลากหลายมากขึ้น และด้านที่ 5 ด้านความมั่นคงปลอดภัย การส่งเสริมกลุ่มจิตอาสาในการรักษาความสงบเรียบร้อย และการสร้างองค์ความรู้ด้านความมั่นคงปลอดภัย เพื่อให้สามารถดูแลความปลอดภัยในชุมชน

แสงสรรค์ ภูมิสถาน, นันทชัย พงศ์พัฒนานุรักษ์, อีสริยา วุฒิสินธุ์, ยุทธพงษ์ ศิริมังคะ และสุคิด เรืองเรือ (2558, หน้า 151-154) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อพื้นที่มรดกโลกทางธรรมชาติ : กรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติทับลาน พบว่า การท่องเที่ยวในตำบลไทยสามัคคีในปัจจุบันอยู่ในช่วงหลังภาวะซบเซา โดยปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อพลวัตการท่องเที่ยวในตำบลไทยสามัคคีได้แก่ 1) นโยบายของภาครัฐที่ส่งเสริมเรื่องการท่องเที่ยว 2) ปัจจัยจากกระแสการท่องเที่ยวและระบบทุนนิยม เกิดการขยายตัวของภาคธุรกิจการท่องเที่ยวและ 3) ปัญหาแนวเขตอุทยานแห่งชาติทับลานและการบุกรุกพื้นที่อุทยานแห่งชาติ แหล่งท่องเที่ยวหลักในตำบลไทยสามัคคี

เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเยือนตำบลไทยสามัคคีเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เดินทางท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนหย่อนใจในวันหยุด ผู้มาเยือนและชุมชนท้องถิ่นรับรู้ผลกระทบจากการท่องเที่ยวในทางบวกมากกว่าทางลบ แต่อย่างไรก็ตามกิจกรรมการท่องเที่ยวในตำบลไทยสามัคคี ก่อให้เกิดผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่นจำนวนขึ้นเรือนยอดและองค์ประกอบชนิดพันธุ์ของสังคมพืชตามธรรมชาติลดลงคุณสมบัติดินบางประการ การลดลงของดินที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่ารวมถึงการเปลี่ยนแปลงคุณภาพน้ำโดยเฉพาะการปนเปื้อนของแบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมดและความเสื่อมโทรมของแหล่งน้ำและความเสื่อมโทรมของคุณภาพลุ่มน้ำ ผลการศึกษาแสดงให้เห็นถึงความจำเป็นเร่งด่วนในการเร่งฟื้นฟูพื้นที่แบ่งเขตการจัดการที่เหมาะสม และกำหนดรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวที่ต้องคำนึงถึงความยั่งยืนของระบบนิเวศในพื้นที่มรดกโลกคงพญาเหิน-เขาใหญ่ โดยรูปแบบการท่องเที่ยวที่ควรส่งเสริมในพื้นที่คือ การท่องเที่ยวป่าไม้ผ่านกิจกรรมการท่องเที่ยวสัตว์ป่า และการท่องเที่ยวป่าไม้เชิงสร้างสรรค์

เถลิงศักดิ์ ชัยชาญ (2556, หน้า 175-179) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาคุณภาพของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ปัจจัยด้านการบริหารจัดการหรือปัจจัยด้านต้นน้ำที่มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านการให้บริการหรือปัจจัยด้านกลางน้ำในภาพรวมของ 2 แหล่งท่องเที่ยวให้ผลเหมือนกันทั้ง 3 ปัจจัยเรียงตามลำดับผลกระทบ คือ ปัจจัยด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและปัจจัยด้านทรัพยากร และศักยภาพขององค์กรด้านปัจจัยด้านการให้บริการหรือปัจจัยด้านกลางน้ำที่มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านระดับความพึงพอใจโดยรวมของนักท่องเที่ยวหรือปัจจัยด้านปลายน้ำ พบว่า มีทั้งเหมือนและแตกต่างกันใน 2 แหล่งท่องเที่ยวคือเหมือนกันในด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่นที่มีผลกระทบต่อความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมมากที่สุด ที่แตกต่างกัน คือ ลำดับรองลงมาเป็นด้านที่พักอาศัยสำหรับอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ขณะที่เป็นด้านสถานที่และกิจกรรมสำหรับอุทยานแห่งชาติภูเรือด้านปัจจัยด้านการบริหารจัดการหรือปัจจัยด้านต้นน้ำที่มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านระดับความพึงพอใจโดยรวมของนักท่องเที่ยวหรือปัจจัยด้านปลายน้ำพบว่า มีแตกต่างกันใน 2 แหล่งท่องเที่ยว โดยเป็นปัจจัยด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ และปัจจัยด้านคุณลักษณะขององค์กรตามลำดับสำหรับอุทยานแห่งชาติ เขาใหญ่ขณะที่เป็นตัวแปรด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และตัวแปรด้านการนำข้อมูลที่ได้รับมาใช้ให้เกิดประโยชน์ตามลำดับสำหรับอุทยานแห่งชาติภูเรือ จากผลการศึกษาทำให้สรุปได้ว่า การพัฒนาในส่วนใดส่วนหนึ่งของโซ่อุปทานจะเกิดผลกระทบต่อส่วนอื่นเสมอ โดยมีผลกระทบมากน้อยต่างกันทำให้สามารถพิจารณาได้ว่า ควรพัฒนาปัจจัยใดก่อนหลังมากน้อยเพียงใดเพื่อเกิดประสิทธิผลสูงสุดต่อโซ่อุปทานการท่องเที่ยว

วิมาดา ไกรเดช (2556, หน้า 63-64) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ผลกระทบของการท่องเที่ยวทางด้านเศรษฐกิจและสังคมในเขตเทศบาลตำบลเพ จังหวัดระยอง พบว่า 1) ด้านเศรษฐกิจผลกระทบของการท่องเที่ยวทางด้านเศรษฐกิจ และสังคมในเขตเทศบาลตำบลเพ จังหวัดระยอง พบว่า การท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวแต่ละครั้งนักท่องเที่ยวจะนำเงินมาใช้จ่ายในการท่องเที่ยวจำนวนมาก ซึ่งการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวนั้นจะมีการใช้จ่ายเงินในการท่องเที่ยวค่อนข้างสูง ไม่ว่าจะเป็น การเช่าที่พักการซื้ออาหารหรือแม้กระทั่งซื้อของฝาก จึงเป็นการส่งเสริม ให้ชาวบ้านในบริเวณนั้น มีรายได้มากขึ้นและมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยชาวบ้านจะเข้ามา เป็นเจ้าของกิจการหรือเป็นส่วนหนึ่งในกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยเฉพาะธรรมชาติวิถีชีวิตขนบธรรมเนียมและประเพณีของชุมชนรวมไปถึงการก่อเกิด 2) ด้านสังคมผลกระทบของการท่องเที่ยวทางด้านเศรษฐกิจและสังคมในเขตเทศบาลตำบลเพ จังหวัดระยอง พบว่า การท่องเที่ยวทำให้การใช้ภาษาพื้นบ้านลดลงไป หน่วยงานราชการได้มีโครงการส่งเสริมอาชีพให้ท่านหรือชุมชน และท่านหรือชุมชนได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยว

ปานจิตร จินศิริคุณ (2555, หน้า 145-150) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ศึกษาผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนชาวเกาะพะงัน พบว่า การท่องเที่ยวของเกาะพะงันก่อให้เกิดการเพิ่มรายได้ให้แก่ประชาชนผู้อาศัยอยู่ในชุมชนเกาะพะงัน โดยรายได้ส่วนใหญ่มาจากการประกอบธุรกิจบ้านเช่า พักค้างแรมแก่นักท่องเที่ยวและร้านอาหาร ขณะเดียวกันการที่มีนักท่องเที่ยวมาเพิ่มขึ้นทำให้เกิดการเพิ่มขึ้นของอุปสงค์ ด้านเครื่องบริโภคทุกชนิดมีการแย่งกันซื้อสินค้าประเภทอาหารส่งผลให้ค่าครองชีพประชาชนเพิ่มขึ้นคนในพื้นที่เปลี่ยนอาชีพจากเกษตรกรรมทำสวนมะพร้าวมาสู่ธุรกิจทางด้านบริการมากขึ้นในทางด้านสังคมและวัฒนธรรม พบว่า คนในเกาะพะงัน มีความเป็นอยู่แบบสังคมเมืองมากขึ้น มีความเห็นแก่ตัวมีการแต่งกายแบบนุ่งน้อยห่มน้อยเหมือนนักท่องเที่ยวชาวตะวันตกมากขึ้น มีหญิงสาวจากต่างถิ่นมาขายบริการทางเพศเพิ่มมากขึ้น ชีวิตความเป็นอยู่ที่สงบและอิงอยู่กับธรรมชาติได้เริ่มหายไปเหลืออยู่เพียงแต่ในความทรงจำของคนพื้นเมืองในเกาะพะงันพื้นที่ในบริเวณเกาะเริ่มประสบกับผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อมเป็นพิษมีน้ำเสียที่เกิดจากโรงแรมที่พักและตลาดมากขึ้น มีเสียงดังในยามค่ำคืนที่เกิดจากแหล่งบันเทิงมากขึ้นมีขยะที่เกิดจากการบริโภคต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น ทำให้เป็นปัญหาใหญ่ที่ต้องรีบแก้ไขในขณะนี้ ซึ่งเป็นสิ่งที่น่าตกใจว่าอนาคตขยะอาจจะมาแย่งพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงามนี้ไป

ศุภวรรณ เจริญชัยสมบัติ (2554, หน้า 163-166) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมและวิถีชีวิตของชุมชนจากการท่องเที่ยว กรณีศึกษาเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี พบว่า การเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมจากการท่องเที่ยว แบ่งออกเป็น 4 ประเด็น ได้แก่ 1) น้ำ มีลักษณะค่อนข้างขุ่น มีกลิ่นเหม็น เกิดมลพิษทางน้ำไม่สามารถนำมาบริโภคและอุปโภคได้ 2) อากาศมีสภาพร้อนมากขึ้น เกิดจากมีสิ่งปลูกสร้าง เช่น ร้านค้าทำให้เกิดความหนาแน่นแออัด ส่งผลต่อความหมุนเวียนของอากาศน้อยลง 3) ขยะ มีปริมาณเพิ่มสูงขึ้นทำให้จำนวนถังขยะไม่เพียงพอทางองค์การบริหารส่วนตำบลได้เข้ามาบริหารจัดการเก็บขยะโดยให้มีถังสีเขียว สีเหลืองวางตามจุดสาธารณะทั่วไป 4) ทักษะคุณภาพ การตั้งร้านค้าไม่ค่อยเป็นระเบียบ เกิดความไม่สงบ นักท่องเที่ยวส่งเสียงดังการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตชุมชน มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างช้า ๆ แต่เมื่อมีการท่องเที่ยวเข้ามาทำให้คนในชุมชนหันไปประกอบอาชีพการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น โดยมีการสร้างบ้านเรือนที่มีการดัดแปลงเพื่อการค้า ประกอบอาชีพการขายของที่ระลึก สภาพเศรษฐกิจของคนในชุมชนดีขึ้น ซึ่งเป็นไปในลักษณะการกระจายรายได้ ภาระหนี้สินอาจเกิดจากการลงทุนผลิตสินค้า ความสุขมวลรวมของครอบครัวมากขึ้น ระดับการศึกษาสูงขึ้น ผลผลิตภัณฑของคนในชุมชนมีหลากหลายมากขึ้น โครงการที่ช่วยส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนในการสนับสนุนด้านงบประมาณจากรัฐบาล ความสัมพันธ์ของคนในชุมชนมีความสนิทสนมมากกว่าในอดีต กิจกรรมที่คนในชุมชนทำร่วมกันส่วนใหญ่จะเป็นงานบุญ ปัญหาความขัดแย้งมีอยู่บ้างเล็กน้อย แต่ไม่ถึงกับขั้นรุนแรง ปัญหาอาชญากรรมไม่มี เนื่องจากคนในชุมชนส่วนใหญ่เป็นคนในท้องถิ่นมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

ศศิวิมล เลิศวสุรัตน์ และสมบัติ กาญจนกิจ (2554, หน้า 130-133) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวพื้นที่โดยรอบอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ พบว่า แนวทางในการจัดการพื้นที่โดยรอบอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ มีดังนี้ 1) พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวโดยเพิ่มคุณค่าเชิงเศรษฐกิจ 2) พื้นฟูพื้นที่เสื่อมโทรมเป็นสวนสาธารณะ 3) สร้างความร่วมมือระหว่างองค์กร 4) พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน 5) สร้างองค์ความรู้ให้กับชุมชน 6) ส่งเสริมเส้นทางรถไฟ และ 7) สร้างพิพิธภัณฑ์และศูนย์การเรียนรู้เพื่อการท่องเที่ยวรอบฐานเขาใหญ่

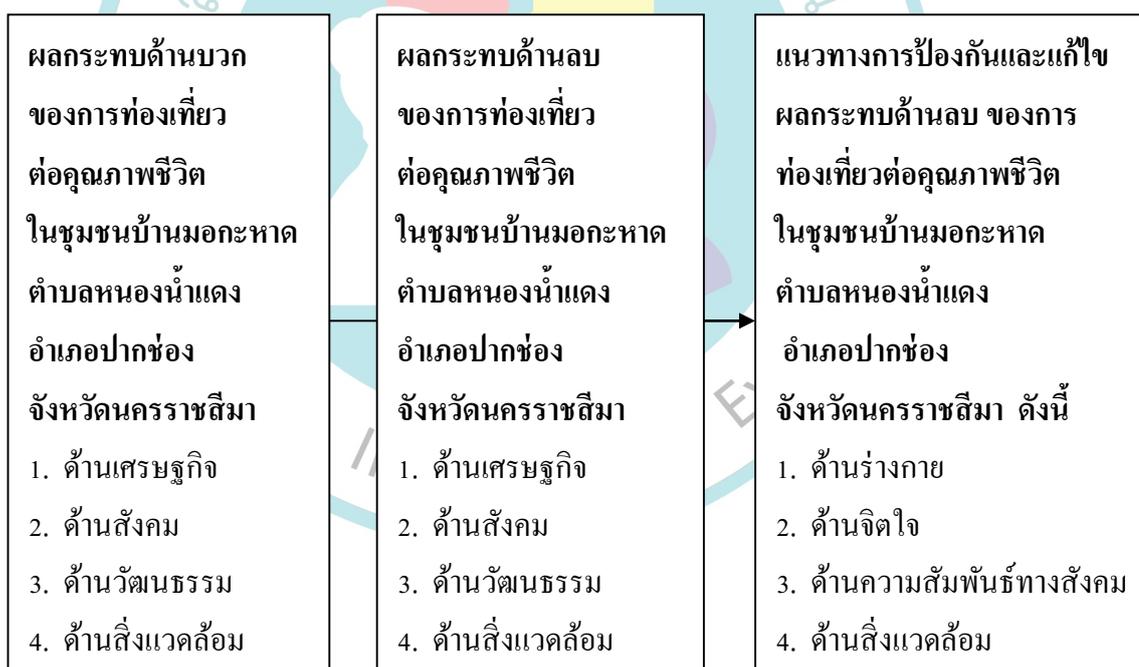
ไพจิตร ประดิษฐ์ผล และมนติชา เพชรานนท์ (2553, หน้า 110-114) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง คุณภาพชีวิตในชุมชนท่องเที่ยวโฮมสเตย์ กรณีศึกษาโฮมสเตย์บ้านปราสาท อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา ตัวชี้วัดคุณภาพชีวิต 4 ด้านคือ 1) ด้านสุขภาพ 2) ด้านสังคม 3) ด้านเศรษฐกิจ 4) ด้านสภาพแวดล้อม ในด้านผลกระทบจากการท่องเที่ยวพบว่า การท่องเที่ยวส่งผลดีมากกว่าส่งผลเสีย และกลุ่มที่มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวจะมีคุณภาพชีวิตที่ดีกว่ากลุ่มที่ไม่มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยว ซึ่งการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิต ซึ่งชุมชนและภาครัฐควรให้ความสำคัญ

ในการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ การกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวสู่ชุมชน และการสร้างความตระหนักให้กับเยาวชน และกลุ่มบุคคลในวัยทำงานให้เข้ามามีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวมากขึ้น

โดยสรุป งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผลของการท่องเที่ยวต่อคุณภาพชีวิตในชุมชนบ้านมอเกาะหาด ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยได้สรุปผลจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาสนับสนุนในการอภิปรายผลการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผลของการท่องเที่ยวต่อคุณภาพชีวิตในชุมชนบ้านมอเกาะหาด ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยได้กรอบความคิดการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 2.2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลของการท่องเที่ยวต่อคุณภาพชีวิตในชุมชนบ้านมอกะหาด ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยมีวิธีดำเนินการวิจัย ตามขั้นตอนดังนี้

1. รูปแบบการวิจัย วิธีการและเทคนิคที่ใช้ในการวิจัย
2. ประชากร วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง และขนาดตัวอย่าง
3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถานที่ในการวิจัย
6. ระยะเวลาดำเนินการวิจัย
7. ปฏิทินการปฏิบัติงาน

รูปแบบการวิจัย วิธีการและเทคนิคที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลของการท่องเที่ยวต่อคุณภาพชีวิตในชุมชนบ้านมอกะหาด ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ วิธีการและเทคนิคที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย แนวสังเกต แนวสัมภาษณ์ และแนวสนทนากลุ่ม

ประชากร วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง และขนาดตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชากรบ้านมอกะหาด หมู่ที่ 11 ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 199 ครัวเรือน ประชากรจำนวน 602 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการคัดเลือกแบบเจาะจง โดยพร้อมยินดี เข้าร่วมในกระบวนการวิจัย จากประชากรบ้านมอเกาะหาด หมู่ 11 ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา และผู้นำชุมชนต่าง ๆ ซึ่งได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 39 ราย ดังนี้

- 2.1 ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลหนองน้ำแดง จำนวน 1 ราย
- 2.2 สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองน้ำแดง บ้านมอเกาะหาด จำนวน 2 ราย
- 2.3 เจ้าหน้าที่แนะนำการท่องเที่ยวป่าไม้เขาใหญ่ จำนวน 1 ราย
- 2.4 กำนันตำบลหนองน้ำแดง จำนวน 1 ราย
- 2.5 สารวัตรกำนัน จำนวน 2 ราย
- 2.6 ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 2 ราย
- 2.7 ชาวบ้านมอเกาะหาด เป็นผู้ประกอบการ จำนวน 15 ราย
- 2.8 ชาวบ้านมอเกาะหาด จำนวน 15 ราย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

- 1.1 แนวสังเกต
- 1.2 แนวสัมภาษณ์
- 1.3 แนวสนทนากลุ่ม

2. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือวิจัย

2.1 แนวสังเกต เป็นการสังเกตผลกระทบด้านบวกและด้านลบประกอบด้วยด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมของการท่องเที่ยวต่อคุณภาพชีวิตในชุมชนบ้านมอเกาะหาด ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา โดยแบ่งการสังเกตออกเป็น 4 ประการ ดังนี้

- 2.1.1 บันทึก วัน เวลา และสถานที่
- 2.1.2 บุคคลที่เกี่ยวข้องในการสังเกต
- 2.1.3 เนื้อหาสาระในการสังเกต
- 2.1.4 เครื่องมือประกอบการสังเกต ได้แก่ กล้องถ่ายรูปและแบบบันทึกการสังเกต

2.2 แนวสัมภาษณ์ เป็นการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยมีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือแนวสัมภาษณ์ ดังนี้

2.2.1 ศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำรา แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการท่องเที่ยว, ผลกระทบด้านบวกและด้านลบของการท่องเที่ยว, มาตรการป้องกันและแก้ปัญหาผลกระทบการท่องเที่ยวและคุณภาพชีวิต นอกจากนี้ศึกษางานวิจัยต่าง ๆ รวมทั้งแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2.2.2 ศึกษาเอกสารตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแนวสัมภาษณ์

2.2.3 สร้างแนวสัมภาษณ์ โดยการร่างข้อคำถามของแนวสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างจากนั้นนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ได้ตรวจสอบความตรงเนื้อหาสำนวนภาษาเสร็จแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

2.2.4 นำแนวสัมภาษณ์ ไปทดลองใช้กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

2.2.5 นำแบบสัมภาษณ์ มาปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้อง

2.2.5 นำแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์นำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างชุมชนบ้านมอเกาะหาดต่อไป

2.3 แนวสนทนากลุ่ม

2.3.1 ศึกษาค้นคว้าเอกสารตำราแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการท่องเที่ยว, ผลกระทบด้านบวกและด้านลบของการท่องเที่ยว, มาตรการป้องกันและแก้ปัญหาผลกระทบการท่องเที่ยวและคุณภาพชีวิต นอกจากนี้ศึกษางานวิจัยต่าง ๆ รวมทั้งแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2.3.2 ศึกษาเอกสารตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแนวสนทนากลุ่ม

2.3.3 สร้างแนวสนทนากลุ่ม โดยการร่างข้อคำถามของแนวสนทนากลุ่มจากนั้นนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ได้ตรวจสอบความตรงเนื้อหาสำนวนภาษาเสร็จแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

2.3.4 นำแนวสนทนากลุ่ม ไปทดลองใช้กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

2.3.5 นำแนวสนทนากลุ่ม มาปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้อง

2.3.5 นำแนวสนทนากลุ่มฉบับสมบูรณ์ นำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างชุมชนบ้านมอเกาะหาดต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1.1 ข้อมูลทุติยภูมิ เป็นข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าจากตำรา หนังสือ วารสาร บทความวิชาการ แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว, ผลกระทบการท่องเที่ยว, มาตรการป้องกันและแก้ปัญหาผลกระทบการท่องเที่ยว, คุณภาพชีวิต, นโยบายและยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา โดยมีแหล่งที่มาของข้อมูลดังนี้

1.1.1 ห้องสมุดศูนย์การเรียนรู้เพื่อปวงชนปากช่อง

1.1.2 หอสมุดและเทคโนโลยีสารสนเทศสถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน

1.1.3 สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

1.1.4 ห้องสมุดประชาชน สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

1.1.5 เอกสารต่าง ๆ ในพื้นที่วิจัย

1.2 ข้อมูลปฐมภูมิ เป็นข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากภาคสนาม ประกอบด้วยแนวสังเกต แนวสัมภาษณ์ และแนวสนทนากลุ่ม รายละเอียด ดังนี้

1.2.1 แนวสังเกต ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างบ้านมอเกาะหาด ด้วยการแสดงออกต่าง ๆ ผู้วิจัยเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน และสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม โดยไม่ให้กลุ่มตัวอย่างรู้ว่ากำลังถูกสังเกต ซึ่งข้อมูลการสังเกตพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างที่แสดงออก ทั้งด้านบวกและด้านลบประกอบด้วย ด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมของการท่องเที่ยวต่อคุณภาพชีวิตในชุมชนบ้านมอเกาะหาด ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

1.2.2 แนวสัมภาษณ์ ผู้วิจัยเตรียมแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เพื่อไปสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 39 ราย โดยแบ่งการสัมภาษณ์ออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

1) ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

2) ตอนที่ 2 ข้อมูลผลกระทบด้านบวกและด้านลบประกอบด้วย ด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมของการท่องเที่ยวต่อคุณภาพชีวิตในชุมชนบ้านมอเกาะหาด ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

3) ตอนที่ 3 ข้อมูลแนวทางการป้องกันและแก้ไขลดผลกระทบด้านลบ ประกอบด้วย ด้านร่างกาย จิตใจ ความสัมพันธ์ทางสังคม และสิ่งแวดล้อมของการท่องเที่ยวต่อคุณภาพชีวิตในชุมชนบ้านมอเกาะหาด ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

1.2.3 แนวสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยได้สร้างแนวสนทนากลุ่มขึ้นมา เพื่อเป็นการสนทนากลุ่มย่อย ประมาณ 7-9 คน ซึ่งเป็นตัวแทนจากกลุ่มตัวอย่าง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแสดงความคิดเห็น และร่วมกันนำเสนอแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหาดผลกระทบด้านลบ การท่องเที่ยวต่อคุณภาพชีวิตในชุมชนบ้านมอเกาะหาด โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

1) ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลการสนทนากลุ่ม
2) ตอนที่ 2 ข้อมูลแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาดผลกระทบด้านลบ ประกอบด้วย ด้านร่างกาย จิตใจ ความสัมพันธ์ทางสังคม และสิ่งแวดล้อมของการท่องเที่ยวต่อคุณภาพชีวิตในชุมชนบ้านมอเกาะหาด ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา จากเอกสาร แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย แนวสังเกต แนวสัมภาษณ์ และแนวสนทนากลุ่ม

สถานที่ในการวิจัย

สถานที่ในการวิจัย ได้แก่ ชุมชนบ้านมอเกาะหาด หมู่ที่ 11 ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเป็นพื้นที่เส้นทางผ่าน ไปยังแหล่งท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติ เขาใหญ่

ระยะเวลาดำเนินการวิจัย

ระยะเวลาดำเนินการวิจัย เริ่มตั้งแต่เดือนเมษายน พ.ศ. 2560 ถึงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2561

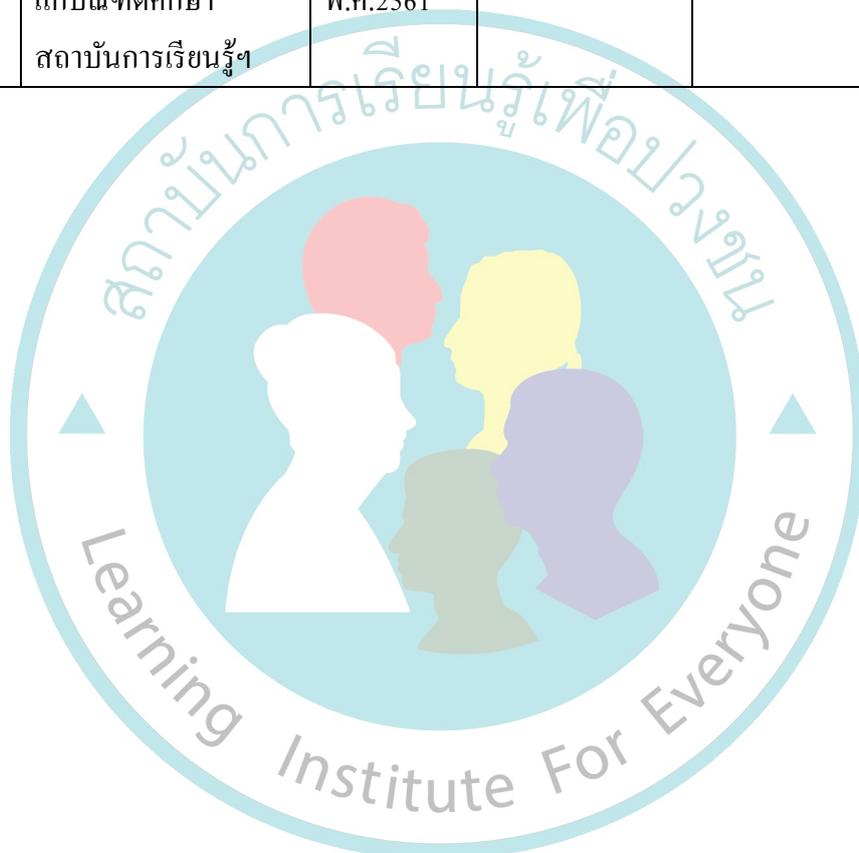
ปฏิทินการปฏิบัติงาน

ตารางที่ 3.1 ปฏิทินการปฏิบัติงานการวิจัยเรื่อง ผลของการท่องเที่ยวต่อคุณภาพชีวิตในชุมชน บ้านมอกะหาด ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

ที่	รายการกิจกรรม	วัน/เดือน/ปี	ประชากร กลุ่มเป้าหมาย	เครื่องมือวิจัย	ผลที่คาดว่าจะได้รับ
1	เสนอหัวข้อและแต่งตั้ง อาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์	เมษายน- พฤษภาคม พ.ศ.2560	-ผู้วิจัย และอาจารย์ ที่ปรึกษา	เอกสาร THE1	ได้รับการอนุมัติ ชื่อเรื่อง
2	เขียน โครงร่าง วิทยานิพนธ์	มิถุนายน- ตุลาคม พ.ศ.2560	-ผู้วิจัย และอาจารย์ ที่ปรึกษา	แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัย	เขียน โครงร่าง วิทยานิพนธ์ ให้สำเร็จ
3	สอบ โครงร่าง วิทยานิพนธ์	พฤศจิกายน พ.ศ.2560	-ผู้วิจัย -อาจารย์ที่ ปรึกษาฯ -คณะกรรมการ สอบโครงร่างฯ	เอกสาร โครงร่าง วิทยานิพนธ์	สอบโครงร่าง วิทยานิพนธ์ผ่าน
4	ลงพื้นที่ภาคสนาม เก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล	ธันวาคม พ.ศ.2560- มิถุนายน พ.ศ. 2561	-ผู้วิจัย -อาจารย์ ที่ปรึกษาฯ	-แบบสังเกต -แบบสัมภาษณ์ -แบบสนทนา กลุ่ม	ได้ข้อมูล ครบถ้วนตาม วัตถุประสงค์ ของการวิจัย
5	สอบวิทยานิพนธ์	สิงหาคม พ.ศ.2561	-ผู้วิจัย -อาจารย์ ที่ปรึกษาฯ -กรรมการสอบ วิทยานิพนธ์	เอกสาร วิทยานิพนธ์ 5 บท	สอบวิทยานิพนธ์ ผ่าน

ตาราง 3.1 (ต่อ)

ที่	รายการกิจกรรม	วัน/เดือน/ปี	ประชากร กลุ่มเป้าหมาย	เครื่องมือวิจัย	ผลที่คาดว่าจะได้รับ
6	นำเสนอวิทยานิพนธ์ ฉบับสมบูรณ์ แก่บัณฑิตศึกษา สถาบันการเรียนรู้ฯ	กันยายน- ตุลาคม พ.ศ.2561	-ผู้วิจัย	วิทยานิพนธ์ ฉบับสมบูรณ์	ได้รับการอนุมัติ ให้สำเร็จปริญญา

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลของการท่องเที่ยวต่อคุณภาพชีวิตในชุมชนบ้านมอเกาะหาด ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูล จากนั้นนำข้อมูล มาวิเคราะห์ และสังเคราะห์ ตามวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อศึกษา 1) ผลกระทบด้านบวก และด้านลบประกอบด้วย ด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม ของการท่องเที่ยวต่อคุณภาพชีวิตในชุมชนบ้านมอเกาะหาด ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา 2) แนวทางการป้องกัน และแก้ไขปัญหาผลกระทบด้านลบประกอบด้วย ด้านร่างกาย จิตใจ ความสัมพันธ์ทางสังคม และสิ่งแวดล้อมของการท่องเที่ยวต่อคุณภาพชีวิตในชุมชนบ้านมอเกาะหาด ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัย รายละเอียด ดังนี้

ผลกระทบด้านบวกและด้านลบ ประกอบด้วยด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมของการท่องเที่ยวต่อคุณภาพชีวิตในชุมชนบ้านมอเกาะหาด ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา รายละเอียดดังนี้

1. ผลกระทบด้านบวกของการท่องเที่ยว

จากการลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การสังเกต ในประเด็น ผลกระทบด้านบวกประกอบด้วย ด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมของการท่องเที่ยวต่อคุณภาพชีวิตในชุมชนบ้านมอเกาะหาด ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา รายละเอียดดังนี้

1.1 ด้านเศรษฐกิจ

ผลกระทบด้านบวกของการท่องเที่ยวในชุมชนด้านเศรษฐกิจ ประกอบด้วย เกิดการเปลี่ยนแปลง โครงสร้างทางเศรษฐกิจของชุมชน เกิดการขยายตัวธุรกิจการท่องเที่ยวในชุมชน ความเจริญผ่านชุมชนถนนมอเตอร์เวย์สายบางปะอิน-นครราชสีมา และเกิดการสร้างสรรค์อาชีพและการจ้างงานในชุมชน รายละเอียดในแต่ละประเด็นดังนี้

1.1.1 เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจของชุมชน

อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ นับเป็นอุทยานแห่งแรกของประเทศไทย โดยรัฐบาลจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ นายกรัฐมนตรีในขณะนั้น ได้ประกาศจัดตั้งผืนป่าเขาใหญ่ และพื้นที่ใกล้เคียงให้เป็นอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ เมื่อปีพุทธศักราช 2505 นอกจากนี้อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ยังได้ขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกแหล่งที่ 5 และเป็นแหล่งที่ 2 ของมรดกทางธรรมชาติของไทย ชื่อเป็นทางการ คือ “ผืนป่าดงพญาเย็น-เขาใหญ่” โดยได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกเมื่อปีพุทธศักราช 2548 ณ ประเทศแอฟริกาใต้ เพราะฉะนั้นชื่อเสียงของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่จึงเป็นที่รู้จักของคนไทยและชาวต่างชาติมากยิ่งขึ้น รัฐบาลไทยทุกยุคสมัยต่างก็ส่งเสริมและสนับสนุนช่วยกันประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวทางธรรมชาติหรือเชิงนิเวศกันอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ประชาชนคนไทยเดินทางมาท่องเที่ยวเขาใหญ่ในแต่ละปีเป็นจำนวนมาก ซึ่งต่างก็หลงใหลในธรรมชาติ ป่าเขาลำเนาไพร ลำธาร น้ำตก สัตว์ป่าหลายประเภท และพืชพันธุ์ไม้ชนิดต่างๆ ส่งผลให้การท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ได้รับความนิยมอย่างรวดเร็ว

บ้านมอเกาะหาด หมู่ที่ 11 ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา เป็นหมู่บ้านที่มีอาณาเขตกว้างใหญ่ และเป็นพื้นที่สำคัญอีกเส้นทางหนึ่งของถนนธนะรัชต์ผ่านไปอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ประชาชนทั่วไปที่เดินทางไปเที่ยวเขาใหญ่คงต้องผ่านหมู่บ้านมอเกาะหาด โดยบ้านมอเกาะหาดห่างจากอำเภอปากช่อง 10 กิโลเมตร และห่างจากอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ประมาณ 20 กิโลเมตร ในอดีตเมื่อประมาณ 30 ปีเศษ สภาพพื้นที่หมู่บ้านมอเกาะหาดในอดีตเป็นชนบทห่างไกลความเจริญ มีแต่ป่าไม้และไถ่ภูเขา อากาศดีเย็นสบาย ชาวบ้านได้จับจองแผ้วถางป่า เพื่อใช้เป็นที่ทำกินเรื่อยมา โดยประกอบอาชีพหลักทางการเกษตร ทำไร่ทำสวน ปลูกพืชผักผลไม้ไว้รับประทานในครอบครัว แจกจ่ายญาติพี่น้องและจำหน่ายในชุมชน ได้แก่ กล้วยน้ำว้า มะม่วง ข้าวโพด ฯลฯ ราคาที่ดินสมัยนั้น ไร่ละ 3,000-5,000 บาท ขายให้ใครก็ไม่มีใครต้องการ เพราะห่างไกลความเจริญ และการท่องเที่ยวเขาใหญ่ยังไม่ได้รับความนิยมแต่ประการใด ต่อมาการท่องเที่ยวเขาใหญ่มีชื่อเสียง มีเศรษฐกิจ ผู้มีชื่อเสียงในสังคมและนักธุรกิจหลายคนมาจับจองซื้อที่ดินจากชาวบ้านมอเกาะหาดเป็นจำนวนมาก ราคาที่ดินเพิ่มสูงขึ้นหลายเท่าตัว ตกไร่ละหนึ่งแสนบาทขึ้นไป ซึ่งตรงกับยุคสมัยพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ เป็นนายกรัฐมนตรี นักธุรกิจกลุ่มแรกได้ซื้อที่ดินจากชาวบ้านมอเกาะหาดไม่น้อยกว่าหนึ่งพันไร่ เพื่อสร้างเป็นรีสอร์ท “ริเวอร์ฮิลล์” ซึ่งเป็นรีสอร์ทแห่งแรกของบ้านมอเกาะหาดและอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ การท่องเที่ยวของหมู่บ้านเริ่มต้นขึ้น จากประชาชนทั่วไปเดินทางมาเที่ยวชมการถ่ายทำละครหลายเรื่องที่รีสอร์ทแห่งนี้ เป็นจำนวนมาก และต่อมามีการปลูกพืชเศรษฐกิจ ได้แก่ มันสำปะหลัง อ้อย และข้าวโพด (อาหารสัตว์) (โต แดงจันทิก, บุญ แดงจันทิก, อุดลย์ แดงจันทิก และอภินา ทูคำมี, 2560, สัมภาษณ์)

ภาพที่ 4.1 ชาวบ้านประกาศขายที่ดินทำกิน

1.1.2 เกิดการขายตัวธุรกิจการท่องเที่ยวในชุมชน

1) ผู้ประกอบการรีสอร์ท/โรงแรม/บ้านพัก ชาวบ้านมอเกาะหาดหลายครอบครัว ได้ปรับเปลี่ยนวิถีคิด วิถีปฏิบัติกันใหม่ โดยหวังว่าการขายสมบัติของพ่อแม่ที่เหลืออยู่ หรือขายที่ดินทำกินของตนเองจะทำให้ชีวิตของครอบครัวดีขึ้น สุขสบายมากขึ้น นำเงินที่ได้จากการขายที่ดินเป็นแสนเป็นล้านมาลงทุน เพื่อทำธุรกิจต่าง ๆ แต่ที่นิยมกันมาก คือ การขายตัวธุรกิจการท่องเที่ยวในชุมชน ปรับเปลี่ยนอาชีพจากเกษตรกรเป็นผู้ประกอบการรีสอร์ท โรงแรม บ้านพัก ผู้วิจัยเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัวแดงจันทิก ซึ่งครอบครัวนี้ได้ตัดสินใจขายที่ดินทำกินจำนวน 10 ไร่ เหมือนกับหลายๆ ครอบครัวที่ขายเช่นกัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเงินมาลงทุน และต่อยอดไปห้องแถว เป็นอาชีพและสวัสดิการให้แก่ครอบครัว ซึ่งตัดสินใจสร้างบ้านพักบุญโต แบ่งออกเป็น 2 โซน รายวันกับรายเดือน จำนวน 40 ห้อง นอกจากนี้นายมานพ ซึ่งเป็นสามีของผู้วิจัย มีความรู้ความสามารถ ด้านช่าง และมีความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบสร้างห้องพักเหมือนตอไม้อีกหลายหลังด้วยกัน เป็นความแปลกใหม่สำหรับรีสอร์ทในชุมชนที่ไม่เหมือนใคร และไม่มีใครเหมือน ส่งผลให้นักท่องเที่ยวที่ชอบพักผ่อนแบบธรรมชาติต่างก็มาพักจับจองกันเป็นประจำ ในชุมชนบ้านมอเกาะหาด มีหลายครอบครัวที่เป็นผู้ประกอบการรีสอร์ท โรงแรม และบ้านพัก และยังมึนักรูจิกร นักการเมือง นักการปกครอง ทุกสาขาอาชีพได้มาซื้อที่ดินของชาวบ้าน และสร้างเป็นรีสอร์ท โรงแรม และบ้านพัก ประมาณ 30 ครัวเรือน เช่น บุญโตบ้านพัก เรือนกลางภู(บ้านกำนันตำบลหนองน้ำแดง) อิงดาวเขาใหญ่ เดอะภูริส ตุลาฮัก บ้านสวนรักธรรม ภูหินสวย รามณีสอร์ท บ้านกลางสวน กรีนฟอเรส บ้านระกา อโศกวัลเลย์ และจารีรีสอร์ท ฯลฯ (มานพ แดงจันทิก และอดุลย์ แดงจันทิก, 2560, สัมภาษณ์)

ภาพที่ 4.2 ตัวอย่างรีสอร์ทที่บ้านมอกะหาด

2) การค้าขาย การสร้างสรรค์อาชีพประเภทหนึ่งที่ได้ได้รับความนิยมของชุมชนหมู่บ้านมอกะหาดและโดยทั่วไป คือ อาชีพการค้าขาย เพราะเป็นอาชีพที่สุจริต เป็นเจ้านายของตัวเอง และใครๆ ก็สามารถทำได้ ขอเพียงมีใจรักและมีทุนในการดำเนินการเริ่มแรก เมื่อการ

ท่องเที่ยวเริ่มเข้ามาสู่ชุมชนหมู่บ้านมอเกาะหาด ชาวบ้านเริ่มมีการค้าขายครั้งแรก จากการที่นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาชมการถ่ายทำละครหลายเรื่อง ณ รีสอร์ทริเวอร์ฮิลล์ ซึ่งเป็นรีสอร์ทแห่งแรกของบ้านมอเกาะหาด ชาวบ้านบางครอบครัวมีความคิดที่ดี ได้นำผลผลิตทางการเกษตร เช่น ข้าวโพด น้อยหน้า กล้วย มะม่วง ขนุน เป็นต้น มาวางขายที่หน้ารีสอร์ทเพื่อขายให้นักท่องเที่ยว ผลปรากฏว่าขายดีจนสิ่งของไม่เหลือเลย ส่งผลให้ชาวบ้านเริ่มรู้จักการค้าขายเป็นครั้งแรกในหมู่บ้าน เพราะในอดีตปลูกผลไม้ไว้เพื่อรับประทานในครอบครัว และแจกจ่ายให้เพื่อนบ้าน ในปัจจุบันการค้าขายในหมู่บ้านมอเกาะหาด จะแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ประเภทแรก การค้าขายภายในหมู่บ้านเป็นร้านค้าโชห่วยเล็ก ๆ และขายอาหารข้าวราดแกงตลอดถึงอาหารตามสั่ง หน้าโรงงานผลิตกัมมันตัม สหกรณ์โคนมปากช่อง จำกัด และประเภทที่สองการค้าขายตามเส้นทางถนนธนระริศต์ทางไปอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จะเป็นร้านค้าอาหารที่ใหญ่พอสมควร ราคาก็ไม่แพงจนเกินไป (เนาวรัตน์ กมลพันธ์, ศิริรัตน์ อัมวิบูลย์ และสมฤดี เกตแก้ว, 2561, สัมภาษณ์)

ภาพที่ 4.3 การค้าขายผลผลิตทางการเกษตร

1.1.3 ถนนมอเตอร์เวย์สายบางปะอิน-นครราชสีมา

โครงการสร้างทางหลวงพิเศษระหว่างเมือง ถนนมอเตอร์เวย์สายบางปะอิน-นครราชสีมา เป็นถนนมอเตอร์เวย์ลำดับที่ 3 ของประเทศ เพื่อแก้ปัญหาการติดขัดของสายภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรัฐบาลได้ทำพิธีเปิดและวางศิลาฤกษ์ เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2559 ที่ผ่านมา กำหนดสร้างเสร็จปีพ.ศ. 2562 และเปิดใช้ปีพ.ศ. 2563 รวมระยะทาง 196 กิโลเมตร หน่วยงานที่รับผิดชอบหลัก คือ กรมทางหลวง กระทรวงคมนาคม เมื่อสร้างเสร็จจะเป็นผลดีต่อ

การจราจรที่จะทำให้วิ่งได้อย่างสะดวกยังเป็นเส้นทางขนส่งสินค้าและบริการจากเมืองหลวงสู่ภาคต่าง ๆ ที่ห่างออกไป ควบคู่กับการพัฒนาประเทศตามนโยบายของรัฐบาลสมัยปัจจุบัน (ภูริภาค ออกούν, อุดุลย์ แดงจันทิก, และจักรี พุทธรักษา, 2561, สัมภาษณ์)

ภาพที่ 4.4 ถนนมอเตอร์เวย์สายบางปะอิน-นครราชสีมา

ห้างสรรพสินค้าในอนาคต จากการสัมภาษณ์กำนันตำบลหนองน้ำแดง นายอุดุลย์ แดงจันทิก และสารวัตรกำนัน ได้ให้ข้อมูลพบว่า มีที่ดินว่างเปล่าจำนวน 190 ไร่ บ้านมอเกาะหาด ติดกับถนนธนรัชต์ทางไป อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ เป็นที่ดินของนักธุรกิจได้ซื้อที่ดินจากชาวบ้านไว้นานหลายปีแล้ว ขณะนี้ได้ให้เกษตรกรเช่าที่ดินทำกินเพื่อปลูกข้าวโพด (อาหารสัตว์) และมันสำปะหลัง จากข่าวสารวงในพบว่า มีผู้บริหารห้างสรรพสินค้าหลายแห่งร่วมมือกัน และได้มาพูดคุยเบื้องต้นว่า มีความสนใจที่ดินแปลงนี้เป็นอย่างยิ่ง เพื่อเช่าที่ดินและก่อสร้างห้างสรรพสินค้าหลายแห่งด้วยกัน ซึ่งในอนาคตอีกไม่ช้านี้ อาจจะมีห้างสรรพสินค้าใหญ่ๆ หลายแห่งมารวมกันอยู่ ณ ที่ดินแปลงนี้ และที่สำคัญที่ดินอยู่ในอาณาเขตหมู่บ้านมอเกาะหาด ถ้าหากเป็นความจริงขึ้นมา ผลกระทบด้านบวกย่อมเกิดขึ้นแก่ชาวบ้านมอเกาะหาดอย่างแน่นอน อาทิเช่น ราคาที่ดินอาจจะพุ่งสูงขึ้นหลายเท่าตัวในปัจจุบันที่ดินติดถนนธนรัชต์ ราคาไร่ละ 15 ล้านบาทขึ้นไป ยิ่งขับเข้าไปใกล้อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ยิ่งแพงมากขึ้นเรื่อย ๆ ดังตารางเปรียบเทียบราคาที่ดินตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน (อุดุลย์ แดงจันทิก, ฌิสาเชวมกิจ วิฑิตินุณพงศ์, จักกรี พุทธรักษา และสมพงษ์ สมจินดา, 2561, สัมภาษณ์)

ตารางที่ 4.1 ตารางเปรียบเทียบราคาที่ดินบ้านมอเกาะหาดจากอดีตจนถึงปัจจุบัน

ราคาที่ดินบ้านมอเกาะหาดจากอดีตจนถึงปัจจุบัน			
บริเวณที่ดิน	ราคาปีพ.ศ./ไร่ พ.ศ. 2530-2550	ราคาปีพ.ศ./ไร่ พ.ศ. 2550-2555	ราคาปีพ.ศ./ไร่ พ.ศ. 2556-ปัจจุบัน
ติดถนนหน้ารัชต์	400,000-500,000 บาท	1 – 5 ล้านบาท	10 -20 ล้านบาทขึ้นไป
เข้าซอยห่างจาก ถนนหน้ารัชต์ 1 กม.	200,000-350,000 บาท	800,000-1 ล้านบาท	4 - 5 ล้านบาท
เข้าซอยห่างจาก ถนนหน้ารัชต์ เข้าไปลึก 2 กม.	50,000-10,000 บาท	500,000-800,000 บาท	2 - 3 ล้านบาท

ภาพที่ 4.5 ที่ดินของนักธุรกิจ

1.1.3 เกิดการสร้างสรรค้อาชีพและการจ้างงานในชุมชน

1) กิจการร้านไม้ดอกไม้ประดับ หลังจากบ้านมอเกาะหาดได้กลายเป็นหมู่บ้านการท่องเที่ยวอย่างเต็มรูปแบบ มีชาวบ้านจำนวน 3 ครัวเรือน ได้มีความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนาอาชีพของตนเองและครอบครัวด้วยการประกอบกิจการร้านไม้ดอกไม้ประดับตลอดถึงไม้ผล โดยครอบครัวแรกที่เริ่มต้นในการทำก่อนคนอื่น คือ ครอบครัวแดงจันทิกหรือบุญโต บ้านพัก ผู้วิจัยในฐานะเป็นสมาชิกของครอบครัวนี้ ได้ประกอบอาชีพร้านไม้ดอกไม้ประดับมานานร่วม 20 ปี ซึ่งมีแนวคิดจากสามีเป็นคนชอบต้นไม้เป็นทุนเดิมอยู่แล้ว จึงตัดสินใจยึดอาชีพนี้จนถึงปัจจุบัน ในช่วงที่เศรษฐกิจดี การท่องเที่ยวเขาใหญ่กำลังได้รับความนิยม มีประชาชนทั่วไปทั้งขาประจำและขาจรต่างก็มาอุดหนุนซื้อ ไม้ดอกไม้ประดับกันเป็นจำนวนมาก เพื่อไปประดับตกแต่งบ้านและรีสอร์ทของตนเอง ส่งผลให้มีรายได้เดือนละไม่ต่ำกว่าหนึ่งแสนบาทเลยทีเดียว นอกจากนี้ยังรับงานประดับตกแต่งจัดสวนหย่อม งานเลี้ยงต่าง ๆ อีกด้วย ในปัจจุบันเศรษฐกิจไม่ค่อยจะดี ประชาชนมีกำลังซื้อน้อยลง ส่งผลให้ยอดขายและกำไรที่เคยขายได้ต่อเดือนนับแสนบาท ก็ลดลงเรื่อย ๆ และมีร้านไม้ดอกไม้ประดับคู่แข่งเพิ่มขึ้นมาอีกในชุมชนบ้านมอเกาะหาด จำนวน 3 ร้าน และร้านขายไม้ล้อมอีก 1 ร้าน ถึงอย่างไรก็ตามสินค้าของร้านไม่เสียหาย สามารถเก็บไว้ได้นานไม่เหมือนกับผักผลไม้และอาหาร เพราะฉะนั้นร้านไม้ดอกไม้ประดับนับว่าเป็นการสร้างสรรค้อาชีพให้แก่ครอบครัวได้เป็นอย่างดี มีความเหมาะสมกับสถานที่ของหมู่บ้านที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวแห่งหนึ่งในอำเภอปากช่อง ผู้วิจัยและสามีได้มีแนวคิดต่อยอด ในการพัฒนาร้านไม้ดอกไม้ประดับอย่างครบวงจร มีการรับพันธุ์ไม้ผลมาจำหน่ายด้วย เช่น มะม่วง ขนุน มะละกอ มะนาว ฯลฯ มีการจำหน่ายดินขุยมะพร้าว ปุ๋ยเคมี และกำลังคิดต่อยุ่ยอินทรีย์อัดเม็ดมาลงไว้ที่ร้าน สำหรับบริการอย่างครบวงจรต่อไป (มานพ แดงจันทิก, 2561, สัมภาษณ์)

ภาพที่ 4.6 ร้านบุญโต ไม้ดอกไม้ประดับ

2) ร้านนวดแผนไทย เป็นอีกอาชีพหนึ่งที่เหมาะสมอย่างยิ่งกับการท่องเที่ยวในยุคปัจจุบัน เนื่องจากประชาชนคนไทยหรือชาวต่างชาติเริ่มนิยมการนวดผ่อนคลายกันมากขึ้น สาเหตุจากสภาพความตึงเครียดจากการดำเนินชีวิต ด้านเศรษฐกิจและสังคม บ้านมอเกาะหาดมีชาวบ้านไปเรียนนวดแผนไทยมาสำนักต่าง ๆ เมื่อสำเร็จการศึกษาและได้รับเกียรติบัตรแล้ว จึงมาเปิดร้านนวดแผนไทย จำนวน 3 ร้าน เพื่อไว้บริการแก่ชาวบ้านและนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจในการนวดผ่อนคลายทั้งในชุมชนและนอกชุมชน ซึ่งอัตราค่าบริการ เช่น ประเภท นวดตัว คอ บ่า ไหล่ ชั่วโมงละ 250 บาท แต่ถ้าเป็นชาวต่างชาติ คิดชั่วโมงละ 500 บาท และโปรโมชันอื่น ๆ อีกมากมาย โดยได้รับการตอบรับจากลูกค้าเป็นอย่างดี (วรรณภา จิตรวิไล, 2561, สัมภาษณ์)

ภาพที่ 4.7 ร้านกรทิพย์ นวดแผนไทย

3) ร้านอาหาร หลังจากการท่องเที่ยวได้เข้ามาในชุมชนบ้านมอเกาะหาด ชาวบ้านมีแนวคิดที่สร้างสรรค์ในการประกอบอาชีพของตนเองและครอบครัว กล่าวคือ อาชีพค้าขายร้านโชห่วย ร้านอาหารตามสั่งไว้คอยบริการชาวบ้านในชุมชน และนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาเที่ยวในชุมชน นอกจากนี้ผลผลิตที่ได้ทางการเกษตร ไม่ว่าจะเป็นน้อยหน่า แก้วมังกร กุ้ง ขนุน พักทอง ฯลฯ ชาวบ้านบางรายได้นำผลไม้ที่กล่าวมา โดยนำมาวางขายที่หน้าร้านของตนเอง เป็นการเพิ่มสีสันของการท่องเที่ยว และเพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัวอีกทางหนึ่ง

ภาพที่ 4.8 ร้านค้าโชห่วยห่วยในชุมชน

ภาพที่ 4.9 ร้านอาหารในชุมชน

ภาพที่ 4.10 ร้านอาหารตามสั่ง บริเวณหน้าโรงงานแปรรูปผลิตภัณฑ์นม

ภาพที่ 4.11 ร้านอาหารชุมชนริมถนนระยะรัชต์ทางไปเขาใหญ่

4) ตลาดนัดชุมชน หมู่บ้านมอเกาะหาด สถานที่ที่ตั้งติดกับองค์การบริหารส่วนตำบลหนองน้ำแดง ถนนระยะรัชต์ มีชาวบ้านได้นำอาหาร และผลผลิตทางการเกษตร มาวางขายให้แก่ชาวบ้านและผู้คนที่สัญจรไปมา ตลอดจนถึงประชาชนทั่วไปภายนอกชุมชนนำสิ่งของต่างๆ มาวางขายเช่นกัน ส่งผลให้ตลาดคึกคักทุกวัน ชาวบ้านมีรายได้จากการค้าขาย

ภาพที่ 4.12 ตลาดนัดชุมชน

5) นายหน้าขายที่ดิน การสร้างสรรค์อาชีพอีกประเภทหนึ่ง คือ การเป็นนายหน้าขายที่ดิน เป็นธรรมดาเมื่อการท่องเที่ยวเข้ามาสู่หมู่บ้าน ราคาที่ดินย่อมสูงขึ้นเป็นธรรมดา ชาวบ้านได้ขายที่ดินทำกินบางส่วน หรือขายทั้งหมด โดยหวังว่าชีวิตและสุขภาพจะดีขึ้นนั่นเอง มีชาวบ้านบางคนประกอบอาชีพเสริมด้วยการเป็นนายหน้าขายที่ดินให้แก่ชาวบ้าน ซึ่งติดต่อหา นายทุน นักธุรกิจที่มีเงินมาซื้อที่ดินทำกินในหมู่บ้าน การเป็นนายหน้าขายที่ดินถ้ากว้างขวางรู้จักคนมากและเข้าถูกช่องทางในวงการนี้ ส่งผลทำให้ได้เงินอย่างงดงามและร่ำรวยได้เช่นกัน โดยทั่วไป เจ้าของที่ดินจะแบ่งค่าตอบแทนให้นายหน้าถ้าหากขายที่ดินได้ ร้อยละ 3 บาท (จจร สุขประเสริฐ, กิตติ เกตแก้ว และศักดิ์ เกียรติเจริญ, 2561, สัมภาษณ์)

ภาพที่ 4.13 ชาวบ้านประกาศขายที่ดิน

6) ให้เช่าที่ดินทำกิน การสร้างสรรค์อาชีพอีกประเภทหนึ่งของชาวบ้านมอ กะหาด ซึ่งเป็นผลกระทบด้านบวกของการท่องเที่ยว บางครอบครัวมีที่ดินทำกินมากหลายไร่หรือมีที่ดินแล้วไม่ได้ใช้ประโยชน์ทำอะไร จึงขึ้นป้ายประกาศให้คนเช่า โดยเช่าเป็นรายเดือนหรือเหมาจ่ายเป็นรายปี สุดแล้วแต่การตกลงกันเองกับเจ้าของที่ดิน มีผู้ประกอบการภายนอกชุมชนหลายคนมาเช่าเพื่อทำธุรกิจของครอบครัว เช่น ทำร้านอาหาร ร้านกาแฟ ฯลฯ การให้เช่าที่ดินทำกินเป็นการแปลงสินทรัพย์ให้เป็นทุนดีกว่าปล่อยให้ว่างเปล่าโดยไร้ประโยชน์ ถ้าไม่ขายก็ให้เช่าคงจะดีกว่า ครอบครัวจะได้มีรายได้เข้ามาอีกทางหนึ่ง

7) การจ้างงานในชุมชน ผลกระทบด้านบวกของการท่องเที่ยวในชุมชนบ้านมอกะหาด พบว่า เกิดการจ้างงานในชุมชนขึ้น ชาวบ้านมีรายได้จากการขายแรงงานรายวันหรือรายเดือน ขึ้นต่ำ วันละ 300 บาท ซึ่งผู้ประกอบการจากรีสอร์ท โรงงาน บริษัทและห้างร้านที่

ตั้งอยู่ภายในชุมชนบ้านมอเกาะหาดเป็นผู้ว่าจ้าง เมื่อการท่องเที่ยวเข้ามาสู่ชุมชน ส่งผลดีทำให้ชาวบ้านมีอาชีพ มีงานทำและมีรายได้เลี้ยงตนเองและครอบครัว โดยไม่ต้องไปทำงานไกลหมู่บ้าน เป็นสิ่งที่ดีไม่ต้องทิ้งบ้านเกิดเมืองนอนไปไกลนั่นเอง การจ้างงานมีหลายประเภท ได้แก่ ประการแรก การจ้างงานรายวัน (แบบไม่ประจำ) เช่น รีสอร์ท โรงแรม และบ้านพัก ติดต่อจ้างงานชาวบ้านให้ตัดหญ้าบริเวณรอบ ๆ รีสอร์ท ประการที่สอง การจ้างงานรายวัน(แบบประจำ) เป็นพนักงานของรีสอร์ท โรงแรม บ้านพัก โรงงาน และบริษัท จ้างแรงงานขั้นต่ำ 300 บาทแต่ถ้าวันไหนไม่ไปทำงานก็จะไม่ได้เงิน ประการที่สาม การจ้างงานแบบรายเดือน ผู้ประกอบการจะให้เงินเดือนตามวุฒิการศึกษาหรือมากกว่าและน้อยกว่า ตามตกลงกันเองระหว่างผู้จ้างงานและ ผู้รับจ้าง ดังนั้นในชุมชนบ้านมอเกาะหาด มีผู้ประกอบการหลายประเภทด้วยกัน ได้แก่ รีสอร์ท โรงแรม และบ้านพัก จำนวน 30 แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบลหนองน้ำแดง ปิมน้ำมันบริษัทเชลล์ จำกัด บริษัทเบทาโกร จำกัด (มหาชน) โรงงานแปรรูปผลิตภัณฑ์นม สหกรณ์โคนมปากช่อง จำกัด โรงงานกระเบื้องหลายแห่ง ไร่ฟาร์มรถยนต์ของบริษัทต่าง ๆ หลายแห่ง บริษัทโฮมโปรดักส์ เซ็นเตอร์ จำกัด (สาขาปากช่อง) และบริษัทเอทีเล็ท มอลล์ จำกัด (เจ้าใหญ่) รายละเอียดผู้ประกอบการประเภทต่าง ๆ ดังนี้ (อคอุลย์ แดงจันทิก, อัญญา ทูคำมี, วสันต์ จาบจันทิก, วิษณุ หวังชอกกลาง, และ คำนธ กนกชัชวาลย์, 2561, สัมภาษณ์)

(1) โรงงานแปรรูปผลิตภัณฑ์นม สหกรณ์โคนมปากช่อง จำกัด เนื้อที่ 49 ไร่ เป็นศูนย์จำหน่าย ขาย ศูนย์รับซื้อ น้านมดิบ อาหารโคนมและนมโรงเรียน ตั้งอยู่เลขที่เลขที่ 99 หมู่ที่ 11 บ้านมอเกาะหาด ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

ภาพที่ 4.14 โรงงานแปรรูปผลิตภัณฑ์นม สหกรณ์โคนมปากช่อง จำกัด

(2) บริษัทเบทาโกร จำกัด (มหาชน) ตั้งอยู่เลขที่ 196 หมู่ 11 ถนน
 ธนรัชต์ หมู่บ้านมอกะหาด ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ประเภทของ
 กิจการจำหน่ายอาหารสัตว์ และบริษัทในเครือเดียวกัน ได้แก่ บริษัทเบทาโกร ไฮบริดอินเตอร์เนชั่น
 เนล จำกัด (มหาชน) ฟาร์มสุกร 2 ดังภาพประกอบ

ภาพที่ 4.15 บริษัทเบทาโกร จำกัด (มหาชน)

(3) องค์การบริหารส่วนตำบลหนองน้ำแดง ตั้งอยู่เลขที่ 399 หมู่ 11
 ถนนธนรัชต์ ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ปัจจุบันนายสุทิน
 บางประสิทธิ์ ดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองน้ำแดง

ภาพที่ 4.16 ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลหนองน้ำแดง

(4) บริษัทเอทส์เล็ท มอลล์ จำกัด เลขที่ 888 หมู่ 11 ถนนมิตรภาพ ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ประเภทกิจการขายสินค้าทั่วไป

ภาพที่ 4.17 พรีเมียมเอทส์เล็ท เขาใหญ่

(5) บริษัทโฮมโปรดักส์ เซ็นเตอร์ จำกัด 288 หมู่ 11 ถนนมิตรภาพ ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง ประเภทกิจการจำหน่ายสินค้าในครัวเรือน

ภาพที่ 4.18 บริษัทโฮมโปรดักส์ เซ็นเตอร์ จำกัด (สาขาปากช่อง)

(6) ปิมน้ำมันบริษัทเชลล์ จำกัด ตั้งอยู่หมู่ที่ 11 ถนนชนะรัชต์ ตำบล
หนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

ภาพที่ 4.19 ปิมน้ำมันบริษัทเชลล์ จำกัด

(7) โชว์รูมรถยนต์ บริษัทสยามนิสสัน และมิตซูบิชิ จำกัด

ภาพที่ 4.20 โชว์รูมรถยนต์ บริษัทสยามนิสสัน และมิตซูบิชิ จำกัด

(8) ร้านจำหน่ายกระเบื้อง

ภาพที่ 4.21 ร้านจำหน่ายกระเบื้อง

จากภาพประกอบที่กล่าวมาของบริษัทและห้างร้าน ได้แก่ บริษัทเอทีเล็ท มอลล์ จำกัด บริษัทโฮมโปรดักส์ เซ็นเตอร์ บริษัทเบทาโกร จำกัด (มหาชน) โชว์รูมรถยนต์ บริษัทสยามนิสตัน และมิตซูบิชิ จำกัด และร้านจำหน่ายกระเบื้อง เมื่อบ้านมอกะหาดเป็นสถานที่ท่องเที่ยว บริษัทและห้างร้านต่าง ๆ มาตั้งโรงงานดังกล่าวขึ้น เพื่อให้ผลิตสินค้าและบริการแก่นักท่องเที่ยวและบุคคลทั่วไป โดยส่งผลกระทบต่อด้านบวกของการท่องเที่ยวในชุมชนบ้านมอกะหาด กล่าวคือ ชาวบ้านมีอาชีพ มีงานทำและมีรายได้ จากการเป็นพนักงานหรือลูกจ้างของบริษัทและห้างร้านต่าง ๆ

1.1.4 เกิดการนำรายได้สู่ชุมชน

1) การท่องเที่ยวฤดูกาล “ไฮซีซั่น” ในช่วงเทศกาลฤดูหนาวมาเยือนของทุกปี ประมาณเดือนตุลาคม - มกราคม เพื่อรองรับช่วงหน้าหนาวซึ่งเป็นช่วงไฮซีซั่น ห้องพักในพื้นที่บริเวณโดยรอบเขาใหญ่ ชุมชนบ้านมอกะหาด และในตัวอำเภอปากช่อง มีห้องรองรับกว่า 1 หมื่นห้อง ตั้งแต่ระดับ 3-5 ดาว ส่วนใหญ่อยู่ในระดับ 3 ดาว ราคาห้องพักมีตั้งแต่หลักร้อยถึงหลักหมื่นบาทต่อคืน ส่วนหมู่บ้านมอกะหาดจะมีนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ต่างก็จับจองที่พักกันล่วงหน้าทุกวันหยุดสุดสัปดาห์โดยเดินทางมากันเป็นคณะ ส่วนตัวและครอบครัว ในช่วงนี้รีสอร์ท โรงแรม และบ้านพักต่างก็คึกคักเป็นพิเศษ เนื่องจากเป็นช่วงฤดูหนาวคนเดินทางไปเที่ยวกันมาก เกิดการนำรายได้เข้าสู่ครอบครัวและชุมชน ชาวบ้านมีรายได้ และ

ผู้ประกอบการก็มีรายได้เช่นกัน (บุญ แดงจันทิก, ศักดิ์ เกียรติเจริญ, กิตติ เกตแก้ว, 2561, สัมภาษณ์)

ภาพที่ 4.22 ตัวอย่างนักท่องเที่ยวมาเป็นคณะ

2) เทศกาลคอนเสิร์ต (Big Mountain Music Festival : BMMF) โดยเฉพาะในปีพ.ศ.2560 จะมีเทศกาลดนตรีขนาดใหญ่เกิดขึ้นพร้อมกันในเดือนธันวาคม โดยงานใหญ่อย่างบิ๊กเมาเท่น มิวสิกเฟสติวัล (Big Mountain Music Festival 2017) ที่เคยย้ายไปจัดที่จังหวัดอื่นก็กลับมาจัดแสดง ทั้ง 8 เวที ตลอด 2 วัน 2 คืน ระหว่างวันที่ 9-10 ธันวาคม พ.ศ.2560 ณ The Ocean เขาใหญ่ ดิสนนธาระริชต์ทางขึ้นอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ กิโลเมตรที่ 5 อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา โดยมีศิลปินชื่อดังมาสลับเปลี่ยนกันมอบความสุขให้กับผู้ร่วมงาน นอกจากนี้ในสัปดาห์เดียวกัน ยังมีงานเทศกาลดนตรีที่จัดใหญ่ไม่แพ้กัน คือ แสงจันทร์ มิวสิกเฟสติวัล 2017 ขึ้นที่ 8 สปีด มอเตอร์ แทรค บริเวณ กิโลเมตรที่ 8 พื้นที่หลายร้อยไร่ โดยกำหนดจัดพร้อมกันในวันที่ 9-10 ธันวาคม พ.ศ.2560 มีการจองห้องพักเข้ามาอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากทั้งเหล่าศิลปิน ดารา ผู้ติดตาม คณะผู้จัดงาน และผู้ที่อยู่ต่างจังหวัดอยากจะเข้ามาชมคอนเสิร์ตก็จะเดินทางล่วงหน้ามาร่วมงานก่อน ผลการจัดงานปรากฏว่า มีประชาชนเดินทางมาร่วมงานคอนเสิร์ตหลายหมื่นคนจากทั่วประเทศ มีเงินแพร่สะพัดจำนวนมาก ผู้ประกอบการในชุมชนบ้านมอจะหาที่พัก รีสอร์ท โรงแรม บ้านพัก และร้านอาหาร ต่างก็มีรายได้กำไรงามจากการจัดกิจกรรมเหล่านี้ (มานพ

แดงจันทิก, บุญแดงจันทิก, วารุณี ทองแดง, บุญเพ็ง ผ่องสุข, และสมฤดี เกตุแก้ว, 2561, สัมภาษณ์)

ภาพที่ 4.23 เทศกาลคอนเสิร์ต Big Mountain Music Festival : BMMF

3) เทศกาลงานน้อยหน้าและงานกาชาดประจำปี สำหรับอีกหนึ่งกิจกรรมเทศกาลที่ขาดไม่ได้และเป็นเอกลักษณ์เมืองปากช่อง “งานน้อยหน้าของดีเมืองปากช่อง” 12 วัน 12 คืน โดยจัดขึ้นในช่วงเดือนมิถุนายนหรือกรกฎาคมของทุกปี ณ บริเวณหน้าโรงทอกระสอบ ถนนมิตรภาพสายเก่า อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งมีกิจกรรมการจัดงานอันหลากหลาย โดยเฉพาะ “น้อยหน้าพันธุ์เพชรปากช่อง” ความโดดเด่นของน้อยหน้ายักษ์ใหญ่ที่สุด อร่อยที่สุด

แห่งเดียวในโลก ในงานมีการประกวดน้อยหน้าพันธุ์เพชรปากช่อง ประกวดกล้วยไม้ พันธุ์ไม้ การประกวดผลไม้ การประกวดคือน้อยหน้า การออกร้านนิทรรศการจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ชมฟรีกับการแสดงดนตรี จากศิลปินที่มีชื่อเสียงทั้ง 12 คี้น ในส่วนชุมชนบ้านมอเกาะหาด ได้รับผลกระทบด้านบวกจากการท่องเที่ยวเทศกาลงานน้อยหน้าของดีเมืองปากช่อง ชาวบ้านที่มีผลผลิตทางการเกษตร ไม่ว่าจะเป็นน้อยหน้า แก้วมังกร มะม่วง เงาะ ทุเรียน ข้าวโพด เป็นต้น ต่างก็นำมาวางแผงขายให้แก่นักท่องเที่ยวเป็นการเพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัวต่อไป (อัญญา ทูคำมี, ภูริภาค ออกอุ่น, อดุลย์ แดงจันทิก, คำรณ กนกชัชชวาลย์ และณิศาเขมกิจ จูติบุญพงศ์, 2561, สัมภาษณ์)

ภาพที่ 4.24 การประชาสัมพันธ์งานน้อยหน้าของดีปากช่องและงานกาชาดประจำปี

1.2 ด้านสังคม

ผลกระทบด้านบวกของการท่องเที่ยวด้านสังคมในชุมชนบ้านมอเกาะหาด ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา โดยมีผลกระทบเกิดการเปลี่ยนแปลงแผนการประกอบอาชีพของชุมชน การสร้างสรรค์ความเจริญทางสังคมของชุมชน การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างครอบครัวของชุมชน ความสามัคคีของชุมชน การเสริมสร้างความปลอดภัยแก่ชุมชน ท้องถิ่น และเกิดการเสริมสร้างการศึกษาแก่ชุมชน รายละเอียดในแต่ละประเด็น ดังนี้

1.2.1 เกิดการเปลี่ยนแปลงแผนการประกอบอาชีพของชุมชน

ชาวบ้านมอเกาะหาด เดิมประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำไร่ทำสวนมานาน เป็นมรดกตกทอดมาจากบรรพบุรุษปู่ย่าตายาย มีการปลูกผลไม้ต่าง ๆ เช่น น้อยหน้า ข้าวโพด มะม่วง มะขาม พักทอง ถั่วลิสง แก้วมังกร ฯลฯ ชาวบ้านจะปลูกไว้รับประทานในครอบครัว ญาติ

พี่น้อง และนำไปขายในชุมชนหรือภายนอกชุมชน บางครอบครัวปลูกเป็นร้อยไร่ ต่อมารัฐบาลได้ส่งเสริมสนับสนุนให้เกษตรกรทั่วประเทศได้ปลูกพืชเศรษฐกิจ ได้แก่ ปอ มันสำปะหลัง อ้อย ข้าวโพด (อาหารสัตว์) และยางพารา ชุมชนบ้านมอเกาะหาดได้ปรับเปลี่ยนแผนการประกอบอาชีพของชุมชนด้วยการแผ้วถางป่าตัดต้นไม้เพื่อปลูกพืชเศรษฐกิจ โดยนิยมปลูกพืชกันมากอันดับหนึ่งคือ ข้าวโพด (อาหารสัตว์) รองลงมาเป็นมันสำปะหลัง และอ้อยตามลำดับ ต่อจากนั้นเมื่อชุมชนกลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวได้ขายที่ดินทำกินแปลงสินทรัพย์เป็นทุน เป็นการเปลี่ยนแปลงแผนการประกอบอาชีพของตนเองกันใหม่ ประกอบธุรกิจส่วนตัว เป็นผู้ประกอบการ ร้านอาหาร รีสอร์ท โรงแรม บ้านพักตากอากาศ และอื่น ๆ นอกจากนี้ยังมีบริษัท ห้างร้าน และโรงงานอีกหลายแห่งได้มาตั้งที่ชุมชนบ้านมอเกาะหาด ชาวบ้านหลายคนเป็นพนักงานทั้งรายวันและรายเดือน ส่งผลให้ชาวบ้านมีอาชีพ มีงานทำ วิถีชีวิตดีขึ้นตามลำดับ (สมพงษ์ สมจินดา, สันติสุข สุขดี, สำราญ จงท้อกลาง, ปราณีย์ พุทธิรักษา และบรรรหัยด์ พุทธิรักษา, 2561, สัมภาษณ์)

ภาพที่ 4.25 การปลูกข้าวโพด

1.2.2 เกิดการสร้างสรรคความเจริญทางสังคมของชุมชน

การท่องเที่ยวในชุมชนบ้านมอเกาะหาด เกิดผลกระทบด้านบวกในประเด็นด้านสังคม คือ เกิดการสร้างสรรคความเจริญทางสังคมของชุมชนโดยรวม ส่งผลให้ชาวบ้านมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นกว่าเดิม ประการแรกด้านร่างกาย ชาวบ้านมีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรงขึ้น มีการดูแลใส่ใจในสุขภาพของตนเองมากขึ้น เมื่อสุขภาพร่างกายเจ็บป่วยชาวบ้านหลายคนมี

สวัสดิการจากประกันสังคมตามนโยบายภาครัฐ ที่ตนเองทำงานในบริษัท และโรงงานสามารถเบิกค่าใช้จ่ายได้ตามระเบียบที่กำหนดไว้ ส่วนผู้ประกอบการทำธุรกิจต่าง ๆ มีทุนในการดูแลรักษาสุขภาพของตนเอง ประการที่สอง ด้านจิตใจ เมื่อชาวบ้านมีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรงแล้ว จิตใจย่อมมีส่วนดีไปด้วย มีจิตใจที่เข้มแข็ง อดทน อดกลั้น อดออม มุ่งมั่น เพียรพยายามมากขึ้น ประการที่สามด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ชาวบ้านมีการติดต่อไปมาหาสู่กันมากขึ้นจากการทำธุรกิจต่าง ๆ เช่น การค้าขาย การเข้าวัดฟังธรรม การทำรีสอร์ท โรงแรม และบ้านพัก ประการสุดท้ายด้านสิ่งแวดล้อม ชุมชนช่วยกันในการดูแลรักษา พัฒนา และอนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมของชุมชน มีการปรับปรุงภูมิทัศน์ให้สวยงาม ร่มรื่น สะอาดและเป็นระเบียบเรียบร้อย (ศิริรัตน์ อัมวิบูลย์, เนาวรัตน์ กมลพันธ์, และนิอร แดงจันทิก, 2561, สัมภาษณ์)

1.2.3 เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างครอบครัวของชุมชน

ผลกระทบด้านบวกของการท่องเที่ยวในชุมชนบ้านมอเกาะหาดในด้านสังคม พบว่า เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างครอบครัวของชุมชน กล่าวคือ ก่อนการท่องเที่ยวเข้ามาในชุมชน ชาวบ้านมอเกาะหาดเป็นครอบครัวใหญ่อยู่พร้อมหน้าพร้อมตา แต่เมื่อความเจริญและการท่องเที่ยวเข้ามาสู่ชุมชน ชาวบ้านมีการขายที่ดินทำกิน ทำให้มีเงินมีทองพอสมควร จึงได้ขยายครอบครัวออกไป และมีการสร้างบ้านหลังใหม่ เพื่อความสุขสบายต่อไปในอนาคต นอกจากนี้ชาวบ้านไม่ต้องอพยพเข้าไปทำงานในเมืองหลวงหรือต่างจังหวัด เพราะชุมชนตนเองมีอาชีพมีงานทำ และมีรายได้ ซึ่งมาจากผลกระทบด้านบวกของการท่องเที่ยวนั่นเอง

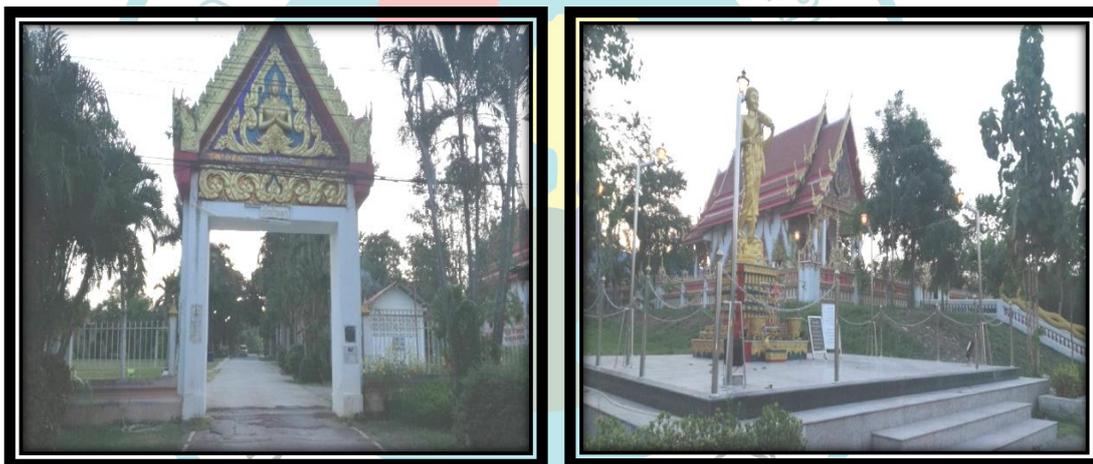
1.2.4 เกิดความสามัคคีของชุมชน

ผลกระทบด้านบวกของการท่องเที่ยวในชุมชนบ้านมอเกาะหาด ส่งผลให้ชาวบ้านมีความรักสามัคคีกัน ช่วยเหลือกันในงานต่าง ๆ ของชุมชน โดยมีกำนันเป็นผู้นำชุมชนที่ตั้งใจในการทำงาน และอุทิศตนเพื่อส่วนรวม ในส่วนของผู้ประกอบการรีสอร์ท โรงแรม และบ้านพัก มีความสามัคคีกันพร้อมช่วยเหลือกันในยามคับขัน เช่น เมื่อมีนักท่องเที่ยวเข้ามาในรีสอร์ทจำนวนมาก แต่ห้องที่พักไม่เพียงพอต่อจำนวนนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการสามารถติดต่อประสานงานกับรีสอร์ทที่ใกล้เคียงกันได้ เป็นการทำงานแบบประสานพลังร่วมกัน และได้รับประโยชน์ร่วมกัน นี่คือตัวอย่างหนึ่งของความสามัคคีมีน้ำใจในการประกอบธุรกิจอย่างเดียวกัน นอกจากนี้ผู้นำชุมชน ได้แก่ ท่านกำนันอตุลย์ ได้รณรงค์และเป็นตัวอย่างให้ชาวบ้านทำความสะอาดรอบบริเวณบ้านของตนเอง และในชุมชนร่วมกันเป็นประจำ เนื่องจากหมู่บ้านมอเกาะหาดเป็นสถานที่ท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจของแขกผู้มาเยือน เราในฐานะเจ้าบ้านเป็นผู้ให้บริการต้องเตรียมตัวให้พร้อมในทุก ๆ ด้าน (ศิริรัตน์ อัมวิบูลย์, เนาวรัตน์ กมลพันธ์, และนิอร แดงจันทิก, 2561, สัมภาษณ์)

นอกจากนี้ชาวบ้านมอเกาะหาดยังมีสถานที่ที่เป็นศูนย์รวมจิตใจ ทำบุญกุศล และสร้างความรักสามัคคีในชุมชนด้วยกัน 2 แห่ง ได้แก่ ศูนย์ปฏิบัติธรรม ธรรมโมลี และวัดบ้านนา ศูนย์ปฏิบัติธรรม ธรรมโมลี ตั้งอยู่ที่บ้านมอเกาะหาด หมู่ที่ 11 ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา เป็นศูนย์กลางการศึกษาและปฏิบัติวิปัสสนาภาวนากรรมฐานที่สร้างขึ้นตามปณิธาน ของเจ้าประคุณสมเด็จพระพุทธชินวงศ์ (สมศักดิ์ อุปสโม Ph.D. ศาสตราจารย์พิเศษ) กรรมการมหาเถรสมาคม เจ้าคณะใหญ่หนกลาง, เจ้าอาวาสวัดพิชยญาติการาม, และรองอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตบาฬีศึกษาพุทธโฆส นครปฐม ได้ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พุทธศักราช 2548 มีเนื้อที่โดยประมาณ 180 ไร่ และได้มีการก่อสร้างอาคารสถานที่สำหรับปฏิบัติธรรม ทางด้านการบริหารศูนย์ปฏิบัติธรรม ธรรมโมลี แห่งนี้บริหารโดยมูลนิธิวัดพิชยญาติการามซึ่งมีเจ้าประคุณสมเด็จพระเจ้าประจันต์ เป็นประธาน ศูนย์ปฏิบัติธรรมฯ เป็นศูนย์ฝึกอบรมการปฏิบัติวิปัสสนาตามแนวสติปัฏฐาน 4 ซึ่งเป็นแนวการสอนที่มหาเถรสมาคมรับรอง เป็นศูนย์กลางการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน โดยรับภาระหน้าที่ฝึกอบรมพระนิสิต นักศึกษาทุกระดับการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตบาฬีศึกษาพุทธโฆส นครปฐม และพระสังฆาธิการในเขตหนกลาง เป็นศูนย์ฝึกอบรม พระวิปัสสนาจารย์ สำหรับพระสงฆ์ไทย ตลอดจนเปิดโอกาสให้พระนิสิต นักศึกษา นักเรียน และพุทธศาสนิกชนทั่วไป เข้ารับการฝึกอบรมวิปัสสนากรรมฐานตามโอกาสต่าง ๆ โดยมีต้องเสียค่าใช้จ่ายแต่อย่างใด ยกเว้นแต่มีจิตศรัทธาจะร่วมบริจาค ศูนย์ปฏิบัติธรรมฯ จึงมีความสำคัญ เนื่องจากศูนย์ฯ เป็นองค์กรใหญ่ ที่ทำหน้าที่ให้การศึกษาด้านวิปัสสนาภาวนา และเผยแพร่เป็นศูนย์กลางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวพุทธแบบองค์รวม จึงควรมีการจัดการทรัพยากรต่าง ๆ ให้เหมาะแก่การศึกษาและปฏิบัติศาสนกิจทางพระพุทธศาสนา (บุญ แดงจันทิก, โด แดงจันทิก, อุดลย์ แดงจันทิก, กิตติ เกตแก้วและศักดิ์เกียรติเจริญ, 2561, สัมภาษณ์)

ภาพที่ 4.26 ศูนย์ปฏิบัติธรรม ธรรมโมลี

ภาพที่ 4.27 วัดบ้านนา

1.2.5 เกิดการเสริมสร้างความปลอดภัยแก่ชุมชนท้องถิ่น

ผลกระทบด้านบวกการท่องเที่ยวในชุมชนบ้านมอหาด พบว่า เกิดการเสริมสร้างความปลอดภัยแก่ชุมชนในด้านต่าง ๆ โดยให้ชาวบ้านช่วยกันเป็นหูเป็นตาสอดส่องดูแลชุมชนร่วมกัน ให้ระมัดระวังโจรขโมยสิ่งของ และคนแปลกหน้ามาเข้าท่องเที่ยวหรือมาพัก ทุกคนต้องช่วยกันระมัดระวังการทะเลาะเบาะแว้งของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาพัก ผู้ประกอบการต้องเข้มงวดกับกฎ กติกาและมารยาทต่าง ๆ ในการเข้าพัก เช่น ร้องคาราโอเกะได้ไม่เกินตีสอง ตามระเบียบของบ้านเมือง ไม่มีการมั่วสุมทางเพศ ยาเสพติดต่าง ๆ ตลอดถึงการพนัน ผู้ประกอบการบางครอบครัวต้องลงทุนติดกล้องวงจรปิดไว้ที่รีสอร์ทของตนเอง เพื่อป้องกันเหตุร้ายต่างๆ และยังมีกร

ติดตั้ง ตู้แดงเพื่อให้เจ้าหน้าที่ตำรวจได้ออกตรวจลาดตระเวนทุกวัน เป็นการป้องกันและสร้างความอุ่นใจแก่ผู้ประกอบการและชุมชนอีกด้วย (ด.ต.สิงห์โต จาบจันทิก, จักรี พุทธรักษา และสมพงษ์ สมจินดา, 2561, สัมภาษณ์)

1.2.6 เกิดการเสริมสร้างการศึกษาแก่ชุมชน

การท่องเที่ยวเข้ามาในชุมชนบ้านมอเกาะหาด ส่งผลดีด้านการศึกษามากขึ้น ผู้ประกอบการที่มีรายได้ดีและร่ำรวยมีเงินมีทอง ได้ส่งบุตรหลานไปศึกษาเล่าเรียนในตัวจังหวัด และต่างจังหวัดในโรงเรียน/สถาบันการศึกษาเอกชนที่มีชื่อเสียง เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วได้นำความรู้ความสามารถมาบริหารจัดการรีสอร์ท โรงแรมและบ้านพักของครอบครัวต่อไป เป็นการแข่งขันกันส่งลูกเรียนที่โรงเรียนดีมีชื่อเสียงกว่าได้ นับว่าเป็นค่านิยมสมัยใหม่ในปัจจุบัน นอกจากนี้ชาวบ้านที่ประกอบอาชีพต่าง ๆ ค้าขาย ผู้ประกอบการหรือทำธุรกิจส่วนตัว มีการตื่นตัวในเรื่องการเสริมสร้างการศึกษาของตนเอง เนื่องจากชุมชนเป็นหมู่บ้านการท่องเที่ยวมีแขกที่มาพักทั้งชาวไทยและต่างชาติ การสื่อสารซึ่งกันและกันจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยอย่างน้อยสามารถสื่อสารทักทายเบื้องต้นเป็นภาษาอังกฤษได้ ซึ่งถือว่าเป็นภาษาสากลที่ทั่วโลกนิยมใช้กันมากที่สุด (สมหมาย ประเสริฐสมบูรณ์, สันติสุข สุขดี และวสันต์ จาบจันทิก, 2561, สัมภาษณ์)

1.3 ด้านวัฒนธรรม

ผลกระทบด้านบวกของการท่องเที่ยวในชุมชนบ้านมอเกาะหาดด้านวัฒนธรรมพบว่า มีประเด็นดังนี้ คือ การใช้วัฒนธรรมชุมชน เป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยว การสร้างความเข้าใจแก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับวัฒนธรรมชุมชน เกิดการร่วมมือร่วมใจกันอนุรักษ์วัฒนธรรมของชุมชน และส่งเสริมการผลิตและจำหน่ายงานศิลปวัฒนธรรมแก่นักท่องเที่ยว รายละเอียดแต่ละด้านดังนี้

1.3.1 การใช้วัฒนธรรมชุมชน เป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยว

ผลกระทบด้านบวกของการท่องเที่ยวในชุมชนบ้านมอเกาะหาดพบว่า มีสิ่งหนึ่งที่ใช้ดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวในชุมชน นั่นก็คือ วัฒนธรรมชุมชน จุดเด่นของวัฒนธรรมบ้านมอเกาะหาดก็คือ การแต่งกาย เนื่องจากสภาพบริบทของชุมชนเป็นรีสอร์ท โรงแรม และบ้านพัก ชาวบ้านมีการแต่งตัวแบบเรียบง่ายอยู่ตามธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ และมีกลิ่นไอของการแต่งตัวควบบอยตามค่านิยมของอำเภอปากช่อง การใช้ชีวิตแบบเรียบง่ายของชาวบ้านที่อาศัยอยู่ตามชายเขา ใกล้ชิดธรรมชาติ ป่าเขาลำเนาไพรและสัตว์ต่าง ๆ มีอากาศที่สดชื่น เย็นสบาย นอกจากนี้ยังมีสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ณ ศูนย์ปฏิบัติธรรม ธรรมโมลี บนไหล่เขา อากาศบริสุทธิ์ ป่าไม้อุดมสมบูรณ์ บรรยากาศเงียบสงบมีความเหมาะสมกับการปลีกวิเวกและการปฏิบัติธรรมเป็นอย่างยิ่ง (วิจิรัฐ หวังชอกกลาง, คารณ กนกชัชวาลย์ และปราณี พุทธรักษา, 2561, สัมภาษณ์)

1.3.2 การสร้างความเข้าใจแก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับวัฒนธรรมชุมชน

วัฒนธรรม คือ วิธีการดำเนินชีวิต ประกอบด้วยปัจจัยสี่ ค่านิยม ความเชื่อ ขนบธรรมเนียมจารีตประเพณีที่จัดอยู่ในวัฒนธรรม การที่นักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวในชุมชนบ้านมอเกาะหาด ผู้ประกอบการและชาวบ้าน มีการสร้างความเข้าใจแก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับวัฒนธรรมของชุมชน การกิน การอยู่ การหลับนอน เมื่อมาพักผ่อนในชุมชน ต้องมีความเกรงใจห้องพักข้าง ๆ เรา ไม่ส่งเสียงดัง ไม่ทะเลาะวิวาท ช่วยกันรักษาความสะอาดในที่พักและบริเวณรีสอร์ทไม่ขับรถยนต์หรือจักรยานรถเสียงดังรบกวนชุมชน นอกจากเสียงดังรบกวนแล้วยังส่งผลต่อมลพิษทางอากาศ ไม่ทำลายต้นไม้และสัตว์ต่าง ๆ เมื่อนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวในวัด ต้องแสดงความเคารพต่อสถานที่อันศักดิ์สิทธิ์ ให้เกียรติต่อสถานที่ ควรแต่งกายมิดชิดเรียบร้อย ไม่ไปเงินกินงาม ไม่พูดคุยกันเสียงดัง และช่วยกันรักษาความสะอาดรอบบริเวณวัด (นิศาเขมณีจ จูติบุญพงศ์, จักริพุทธรักษา, ขจร สุขประเสริฐ และนิอร แดงจันทิก, 2561, สัมภาษณ์)

1.3.3 เกิดการร่วมมือร่วมใจกันอนุรักษ์วัฒนธรรมของชุมชน

ผลกระทบด้านบวกอีกประการหนึ่งด้านวัฒนธรรม พบว่า เกิดการร่วมมือร่วมใจกันอนุรักษ์วัฒนธรรมของชุมชนไม่ให้สูญหายไป ด้านความเชื่อความศรัทธาในศาสนาพุทธ ความเป็นพี่เป็นน้อง ค่านิยมร่วมกันในการเคารพกฎกติกาและมารยาทของหมู่บ้าน การอนุรักษ์วัฒนธรรมการแต่งกาย สไตลส์ควบอย การใช้ชีวิตอย่างเรียบง่าย การไม่เบียดบังและทำลายทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ในชุมชน

1.3.4 เกิดการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมอันดีระหว่างนักท่องเที่ยวกับชุมชน

ผลกระทบด้านบวกของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในชุมชนบ้านมอเกาะหาดด้านวัฒนธรรม พบว่า เกิดการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมอันดีระหว่างนักท่องเที่ยวกับชุมชนในด้านต่าง ๆ เช่น วัฒนธรรมด้านการแต่งกาย ในชุมชนบ้านมอเกาะหาดจะนิยมแต่งกายสบายเรียบง่าย แต่ถ้าอยู่ในรีสอร์ทจะแต่งกายออกไปทางควบอยเสียมากกว่า เมื่อนักท่องเที่ยวจากทั่วทุกภาคในประเทศไทยมาเที่ยวจะนำรูปแบบการแต่งกายมาด้วย เพราะแต่ละภาคจะแต่งกายไม่คล้ายเหมือนกันสักเท่าไร วัฒนธรรมด้านการกินยังเห็นได้ชัดเจนว่า นักท่องเที่ยวแต่ละภาคของประเทศไทยจะนิยมรับประทานอาหารแตกต่างกันออกไป ผู้ประกอบการร้านอาหารหรือโรงแรม จึงมีแนวคิดในการทำอาหารไว้คอยต้อนรับนักท่องเที่ยวในรูปแบบหลายสไตล์ นอกจากนี้วัฒนธรรมด้านภาษา เกิดการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมอันดีเพื่อการติดต่อสื่อสารซึ่งกันและกัน โดยใช้ภาษาไทยเป็นหลักและภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง (ศักดิ์ เกียรติเจริญ, กิตติ เกตแก้ว, และเนาวรัตน์ กมลพันธ์, 2561, สัมภาษณ์)

1.3.5 ส่งเสริมการผลิตและจำหน่ายงานศิลปวัฒนธรรมแก่นักท่องเที่ยว

ชุมชนบ้านมอเกาะหาด ไม่มีสินค้าที่เป็นศิลปวัฒนธรรมโดดเด่นอย่างเช่นกับชุมชนแห่งอื่น ไม่มีสินค้าโอท็อปแต่อย่างใด แต่ก็ยังมีสินค้าที่เป็นเอกลักษณ์เมืองปากช่องและชุมชนบ้านมอเกาะหาด คือ ผลผลิตทางการเกษตร ทางหน่วยงานเกษตรอำเภอปากช่อง สำนักงานการท่องเที่ยวอำเภอปากช่อง ได้มีการส่งเสริมการผลิตและจำหน่ายผลไม้ของดีเมืองปากช่อง เช่น น้อยหน้าพันธุ์เพชรปากช่อง” ลูกใหญ่ หวานกรอบอร่อย และยังมีผลไม้อื่น ๆ แก้วมังกร ข้าวโพดหวาน ฯลฯ สำหรับเป็นของฝากแก่นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในชุมชนหมู่บ้านมอเกาะหาดแห่งนี้

ภาพที่ 4.28 น้อยหน้าพันธุ์เพชรปากช่อง

1.4 ด้านสิ่งแวดล้อม

ผลกระทบด้านบวกของการท่องเที่ยวในชุมชนบ้านมอเกาะหาด ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ด้านสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย การสร้างความตระหนักถึงคุณค่าสิ่งแวดล้อมของชุมชน การรักษาสีเขียวของชุมชน การพัฒนาปรับปรุงสิ่งแวดล้อมในชุมชน รายละเอียดในแต่ละประเด็นดังนี้

1.4.1 การสร้างความตระหนักถึงคุณค่าสิ่งแวดล้อมของชุมชน

การสร้างความตระหนักถึงคุณค่าสิ่งแวดล้อมของชุมชนเป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ประกอบการและชาวบ้านในชุมชน ต้องเอาใจใส่เป็นพิเศษ เมื่อชุมชน

เป็นสถานที่ท่องเที่ยว ผู้คนเดินทางมาพักผ่อนหย่อนใจ เจ้าบ้านผู้ให้บริการต้องดูแลเอาใจใส่ ช่วยกันรักษา ปรับปรุงภูมิทัศน์จัดสวนหย่อมให้สวยงาม สถานที่สะอาด ร่มรื่นไปด้วยต้นไม้ น้อยใหญ่ ผู้นำชุมชน ได้แก่ กำนันตำบลหนองน้ำแดง ท่านมีบ้านและรีสอร์ทที่อยู่ในอาณาเขต บ้านมอเกาะหาด ท่านเป็นแบบอย่างที่ดี โดยได้รณรงค์ให้ชาวบ้านตระหนักถึงความสำคัญและคุณค่าของสิ่งแวดล้อมในบ้านของตนเองและในชุมชนที่อาศัยอยู่ เนื่องจากสถานที่ท่องเที่ยวและสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ ต้องเป็นสถานที่ที่มีความเหมาะสม สงบ สะอาด ปลอดภัย อากาศดี (อดุลย์ แดงจันทิก, ฌิสาเขมณีจ ฐิติบุญพงษ์และ สมพงษ์ สมจินดา, 2561, สัมภาษณ์)

1.4.2 การรักษาสีงแวดล้อมของชุมชน

ผลกระทบด้านบวกของการท่องเที่ยวในชุมชนบ้านมอเกาะหาด พบว่า ส่งผลดีต่อการรักษาสีงแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ประกอบด้วย ดิน น้ำ ป่าไม้ อากาศ และสัตว์ต่างๆ ทุกคนต้องร่วมแรงร่วมใจช่วยกันรักษาสีงแวดล้อมในชุมชนที่เราอาศัยอยู่ กล่าวคือ มีการรณรงค์ไม่ใช้ปุ๋ยเคมี สารกำจัดวัชพืชในชุมชน และไม่ทิ้งสารเคมีลงในพื้นดินและแม่น้ำโดยตรง มีการกำจัดอย่างมิดชิด ชาวบ้านที่ปลูกบ้านติดชายเขาห้ามตัดไม้ทำลายป่า มีการรณรงค์ปลูกป่าเนื่องในโอกาสต่างๆ ช่วยกันปิดกวาดเข็ดฐบ้านของตนเองและชุมชนให้สะอาดอยู่เสมอ มีถึงใส่ขยะและสิ่งปฏิกูลรอบหมู่บ้าน เมื่อชาวบ้านทุกคนช่วยกันรักษาสีงแวดล้อมอย่างจริงจังในชุมชน ส่งผลให้ผู้ที่มาท่องเที่ยวยอมเกิดความประทับใจและจะกลับมาเที่ยวอีกอย่างแน่นอน

ภาพที่ 4.29 การรักษาความสะอาดตามถนนในชุมชน

1.4.3 การพัฒนาปรับปรุงสิ่งแวดล้อมในชุมชน

การท่องเที่ยวในชุมชนบ้านมอเกาะหาด ส่งผลดีด้านบวกต่อสิ่งแวดล้อมในชุมชน กล่าวคือ ผู้ประกอบการ และชาวบ้าน ได้มีการพัฒนาปรับปรุงสิ่งแวดล้อมในชุมชนบ้านมอเกาะหาด โดยใช้หลักการกิจกรรม 5 ส. ได้แก่ 1) สะสาง คือ เป็นการจัดระเบียบวัสดุอุปกรณ์ และสิ่งของต่าง ๆ ที่จำเป็นและไม่จำเป็นออกจากกัน โดยให้รวมสิ่งของที่จำเป็นไว้ด้วยกัน เพื่อง่ายและสะดวกในการนำมาใช้นั่นเอง 2) สะดวก คือ หยิบง่าย ใช้คล่อง เก็บไว้เป็นระเบียบ 3) สะอาด คือ สิ่งของเครื่องใช้ในรีสอร์ท โรงแรม บ้านพัก และในชุมชนต้องสะอาด และปลอดภัย 4) สุขลักษณะ คือ การกำหนดมาตรฐานและปรับปรุงให้ดีขึ้น 5) สร้างนิสัย คือ การมีทัศนคติที่ดีเพื่อการทำงานเป็นทีมและช่วยกันทั้งชุมชนในการพัฒนาปรับปรุงสิ่งแวดล้อมในชุมชนให้ดี ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าผู้มาใช้บริการในชุมชน (มานพ แดงจันทิก, วสันต์ จาบจันทิก, กิตติ เกตุแก้ว และสำราญ จงห่อกลาง, 2561, สัมภาษณ์)

ภาพที่ 4.30 ทุกคนช่วยกันพัฒนาปรับปรุงสิ่งแวดล้อมในชุมชน

การปรับปรุงภูมิทัศน์ให้สวยงามของชุมชนเป็นการสมควรกระทำอย่างยิ่ง โดยทุกคนต้องให้ความสำคัญในฐานะหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ ผู้นำชุมชนสำคัญลำดับแรกที่ต้องกระตุ้นเตือนให้คนในชุมชนช่วยกันพัฒนาปรับปรุงภูมิทัศน์ให้สวยงามอยู่เสมอ โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ประการแรกเป็นการปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณ

บ้านของตนเอง การทำสวนหย่อมให้สวยงาม น่าอยู่ เป็นระเบียบเรียบร้อย การจัดการขยะ การจัดการวัชพืชต่าง ๆ การประดับตกแต่งด้วยไม้ดอกไม้ประดับ ประการที่สองการปรับปรุง ภูมิทัศน์ในชุมชน ช่วยกันเอาใจใส่ถนนและสถานที่สำคัญของหมู่บ้านให้สะอาด

ภาพที่ 4.31 การพัฒนาและปรับปรุงภูมิทัศน์ในชุมชน

กล่าวโดยสรุป ผลกระทบด้านบวก ประกอบด้วยด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ของการท่องเที่ยวในชุมชนบ้านมอเกาะหาด ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ดังนี้

1. ด้านเศรษฐกิจ มีผลกระทบด้านบวกของการท่องเที่ยว ดังนี้ 1) เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจของชุมชน ชาวบ้านมอเกาะหาดเดิมประกอบอาชีพเกษตรกร ทำไร่ทำสวน ปลูกผลไม้ไว้รับประทานและจำหน่าย ได้แก่ ข้าวโพด น้อยหน่า เป็นต้น เมื่อการท่องเที่ยวและความเจริญเข้าสู่ชุมชน วิถีชีวิตก็เปลี่ยนแปลงไป ชาวบ้านขายที่ดินทำกินไปเกือบหมด เพื่อเปลี่ยนอาชีพเป็นผู้ประกอบการและทำธุรกิจส่วนตัว 2) เกิดการขยายตัวธุรกิจการท่องเที่ยวในชุมชน เมื่อชาวบ้านแปลงสินทรัพย์เป็นทุน คือ ขายที่ดินทำกินได้แล้ว ก็นำเงินไปลงทุนสร้างรีสอร์ท โรงแรม บ้านพัก เช่น บุญโตบ้านพัก บ้านกลางภู อิงดาวเขาใหญ่ ภูลาอีก ฯลฯ ค่าขาย และเป็นพนักงานในโรงงานและบริษัท ส่งผลให้วิถีชีวิตของชาวบ้านเริ่มดีขึ้น เศรษฐกิจดีขึ้น ชาวบ้านมีอาชีพ มีงานทำ และมีเงินเลี้ยงตนเองและครอบครัว ชาวบ้านประกอบอาชีพค้าขายมากขึ้น มีร้านอาหารตามสั่งหน้าโรงงาน ร้านอาหารตามสั่งในหมู่บ้าน และร้านอาหารถนน รัชต์ทางไปเขาใหญ่ 3) ถนนมอเตอร์เวย์สายบางปะอิน-นครราชสีมา ในขณะนี้กำลังก่อสร้าง ซึ่งถนนมอเตอร์เวย์ผ่านไร่สวนของชุมชนพอดี นำความเจริญ และสะดวกในการเดินทางในอนาคตมาสู่ชุมชน และนอกจากนี้ยังมีที่ดินว่างเปล่าของนายทุน 190 ไร่ ที่คาดว่าจะป็นศูนย์รวมของห้างสรรพสินค้าในอนาคตอันใกล้นี้ 4) เกิดการสร้างสรรค้อาชีพและการจ้างงานในชุมชน เช่น ธุรกิจร้านไม้ดอกไม้ประดับ ร้านชุดไม้ล้อม ร้านวาดแผนไทย ร้านกาแฟ มีตลาดนัดชุมชน ฯลฯ นอกจากนี้ยังเป็นนายหน้าขายที่ดิน หรือให้เช่าที่ดินเพื่อทำกิน มีการจ้างงานในชุมชน ชาวบ้านเป็นพนักงานในบริษัท โรงงาน ร้านอาหาร และห้างสรรพสินค้า เช่น โรงงานแปรรูปผลิตภัณฑ์นม สหกรณ์โคนมปากช่อง จำกัด บริษัทเบทาโกร จำกัด (มหาชน) จำหน่ายอาหารสัตว์ บริษัทเบทาโกร ไฮบริดอินเตอร์เนชั่นเนล จำกัด (มหาชน) ฟาร์มสุกร 2 ปั้นน้ำมันบริษัทเซลล์ จำกัด บริษัทเอท์เล็ท มอลล์ จำกัด บริษัทโฮมโปรดักส์ เซ็นเตอร์ ไร่ไร่รวมรถยนต์ บริษัทสยามนิสสัน และมิตซูบิชิ จำกัด และห้างแม็คโคร ส่งผลให้ชาวบ้านมีอาชีพ มีรายได้เลี้ยงตนเองและครอบครัว 5) เกิดการนำรายได้สู่ชุมชน ในช่วงเทศกาลไฮซีซั่น นักท่องเที่ยวมาเที่ยวกันมาก และเทศกาลคอนเสิร์ต Big Mountain Music Festival : BMMF รีสอร์ท โรงแรม บ้านพักมีการจับจองเข้าพักเต็มไปหมด ส่งผลทำให้ผู้ประกอบการ และชาวบ้านมีรายได้กำไรงาม นอกจากนี้ยังมีเทศกาลงานน้อยหน่าและงานกาชาดประจำปี สำหรับอีกหนึ่งกิจกรรมเทศกาลที่ขาดไม่ได้และเป็นเอกลักษณ์เมืองปากช่อง “งานน้อยหน่าของดีเมืองปากช่อง” 12 วัน 12 คืน

2. ด้านสังคม มีผลกระทบด้านบวกของการท่องเที่ยวในชุมชน ดังนี้ 1) เกิดการเปลี่ยนแปลงแผนการประกอบอาชีพของชุมชน ชาวบ้านที่ขายที่ดินทำกินได้มีการวางแผนการประกอบอาชีพของครอบครัวจากเกษตรกรรมสู่อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว สร้างรีสอร์ท โรงแรม บ้านพัก และร้านอาหาร แต่ยังมีหลายครอบครัวที่ยังทำเกษตร ด้วยการทำเกษตรสมัยใหม่ ปลูกพืชเศรษฐกิจ ได้แก่ มันสำปะหลัง และอ้อย 2) เกิดการสร้างสรรค์ความเจริญทางสังคมของชุมชน ประการแรกชาวบ้านมีการแต่งกายดูดีมากขึ้น เพื่อต้อนรับนักท่องเที่ยว มีการใส่ใจสุขภาพมากขึ้น ประการที่สองด้านจิตใจ มีจิตใจที่มุ่งมั่น ความเพียรพยายามประกอบอาชีพมากขึ้น ประการที่สามด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ชาวบ้านมีการติดต่อไปมาหาสู่กันในการทำธุรกิจต่าง ๆ และประการสุดท้ายด้านสิ่งแวดล้อม ชุมชนช่วยกันในการดูแล รักษา พัฒนา และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชน 3) เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างครอบครัวของชุมชน เมื่อความเจริญและการท่องเที่ยวเข้ามาสู่ชุมชน ชาวบ้านมีการขายที่ดินทำกิน ทำให้มีเงินมีทองพอสมควร จึงได้ขยายครอบครัวออกไป และมีการสร้างบ้านใหม่ เพื่อความสบายต่อไปในอนาคต 4) เกิดความสามัคคีของชุมชน โดยมีท่านกำนันตำบลหนองน้ำแดง ที่อุทิศตนเพื่อชุมชน เป็นผู้นำที่ดีช่วยประสานพลังความสามัคคีของคนในชุมชน ตลอดถึงศูนย์รวมจิตใจที่วัด 5) เกิดการเสริมสร้างความปลอดภัยแก่ชุมชนท้องถิ่น ชาวบ้านช่วยกันเป็นหูเป็นตาสอดส่องดูแลชุมชนร่วมกันให้ระมัดระวังโจรขโมยสิ่งของ และคนแปลกหน้ามาเข้าท่องเที่ยวหรือมาพัก 6) เกิดการเสริมสร้างการศึกษาแก่ชุมชน เมื่อชาวบ้านเศรษฐกิจดีขึ้น ได้ส่งบุตรหลานให้ได้รับการศึกษาที่สูงขึ้น มีการศึกษาภาษาอังกฤษมากขึ้น เพื่อการสื่อสารกับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

3. ด้านวัฒนธรรม มีผลกระทบด้านบวกของการท่องเที่ยวในชุมชน ดังนี้ 1) การใช้วัฒนธรรมชุมชน เป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยว ชาวบ้านมีการแต่งตัวแบบเรียบง่ายอยู่ตามธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ และมีกลิ่นอายของการแต่งตัวแบบเรียบง่ายตามต้นแบบของอำเภอปากช่อง การใช้ชีวิตแบบเรียบง่ายของชาวบ้านที่อาศัยอยู่ตามชายเขา ใกล้ชิดธรรมชาติ ป่าเขาถ้ำน้ำไพรและสัตว์ต่างๆ มีอากาศที่สดชื่น เย็นสบาย นอกจากนี้ยังมีสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ ณ ศูนย์ปฏิบัติธรรม ธรรมโมลี บนไหล่เขา อากาศบริสุทธิ์ ป่าไม้อุดมสมบูรณ์ 2) การสร้างความเข้าใจแก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับวัฒนธรรมชุมชน มีการสร้างความเข้าใจแก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับวัฒนธรรมของชุมชน การกิน การอยู่ การหลับนอน เมื่อมาพักผ่อนในชุมชน ต้องมีความเกรงใจห้องพักข้าง ๆ เรา ไม่ส่งเสียงดัง ไม่ทะเลาะวิวาท ช่วยกันรักษาความสะอาดในที่พักและบริเวณรีสอร์ท ไม่ขับรถยนต์หรือจักรยานรถเสียงดังรบกวนชุมชน 3) เกิดการร่วมมือร่วมใจกันอนุรักษ์วัฒนธรรมของชุมชนเกิดการร่วมมือร่วมใจกันอนุรักษ์วัฒนธรรมของชุมชนไม่ให้สูญหายไป ด้านความเชื่อ ความศรัทธาในศาสนาพุทธ ความเป็นพี่เป็นน้อง คำนึงร่วมกันในการเคารพกฎกติกาและมารยาท

ของหมู่บ้าน 4) เกิดการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมอันดีระหว่างนักท่องเที่ยวกับชุมชน มีการแลกเปลี่ยนด้านภาษา การแต่งกาย วัฒนธรรมการกิน การนอน และ 5) เกิดการส่งเสริมการผลิตและจำหน่ายงานศิลปวัฒนธรรมแก่นักท่องเที่ยว ในชุมชนบ้านมอเกาะหาดจะมีเพียงผลไม้ที่เป็นของฝากแก่นักท่องเที่ยว ได้แก่ น้อยหน้าพันธุ์เพชรปากช่อง และผลไม้อื่น ๆ

4. ด้านสิ่งแวดล้อม มีผลกระทบด้านบวกของการท่องเที่ยวในชุมชน ดังนี้

1) การสร้างความตระหนักถึงคุณค่าสิ่งแวดล้อมของชุมชน มีการรณรงค์ไม่ใช้ปุ๋ยเคมี สารกำจัดวัชพืชในชุมชน และไม่ทิ้งสารเคมีลงในพื้นดินและแม่น้ำโดยตรง มีการกำจัดอย่างมีจิตสำนึก ชาวบ้านที่ปลูกบ้านติดชายเขาห้ามตัดไม้ทำลายป่า มีการรณรงค์ปลูกป่าเนื่องในโอกาสต่างๆ 2) การรักษาสิ่งแวดล้อมของชุมชน ประกอบด้วย ดิน น้ำ ป่าไม้ อากาศ และสัตว์ต่าง ๆ ทุกคนต้องร่วมแรงร่วมใจช่วยกันรักษาสิ่งแวดล้อมในชุมชนที่เราอาศัยอยู่ กล่าวคือ มีการรณรงค์ไม่ใช้ปุ๋ยเคมี สารกำจัดวัชพืชในชุมชน และไม่ทิ้งสารเคมีลงในพื้นดินและแม่น้ำโดยตรง มีการกำจัดอย่างมีจิตสำนึก ชาวบ้านที่ปลูกบ้านติดชายเขาห้ามตัดไม้ทำลายป่า มีการรณรงค์ปลูกป่าเนื่องในโอกาสต่าง ๆ 3) การพัฒนาปรับปรุงสิ่งแวดล้อมในชุมชน ได้มีการพัฒนาปรับปรุงสิ่งแวดล้อมในชุมชนบ้านมอเกาะหาด โดยใช้หลักการกิจกรรม 5 ส. ได้แก่ สะสาง สะอาด สะดวก สุขลักษณะ และสร้างนิสัย มีการปรับปรุงภูมิทัศน์ให้สวยงามของชุมชน

2. ผลกระทบด้านลบของการท่องเที่ยว

ผลกระทบด้านลบของการท่องเที่ยวในชุมชนบ้านมอเกาะหาด ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ประกอบด้วยด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม รายละเอียดในแต่ละด้าน ดังนี้

2.1 ด้านเศรษฐกิจ

ผลกระทบด้านลบของการท่องเที่ยวในชุมชนบ้านมอเกาะหาดในด้านเศรษฐกิจ ตามประเด็นดังนี้ 1) ปัญหารายได้นอกฤดูกาลท่องเที่ยวในชุมชน 2) ปัญหาคุณภาพของแรงงานในชุมชน 3) ปัญหาค่าครองชีพสูง และ 4) ปัญหาราคาที่ดินในชุมชน รายละเอียดในแต่ละประเด็น ดังนี้

2.1.1 ปัญหารายได้นอกฤดูกาลท่องเที่ยวในชุมชน

จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการหลายรายที่ทำรีสอร์ท โรงแรมและบ้านพัก ได้ข้อสรุปตรงกันว่า ผลกระทบด้านลบของการท่องเที่ยวในชุมชนบ้านมอเกาะหาดในด้านเศรษฐกิจ พบว่า เกิดปัญหารายได้นอกฤดูกาลท่องเที่ยวในชุมชน กล่าวคือ ในช่วงเทศกาลไฮซีซั่น 3-4 เดือน เป็นฤดูกาลที่นักท่องเที่ยวเดินทางไปเที่ยวทั่วประเทศ และมาเที่ยวบ้านมอเกาะหาดแห่งนี้

ไม่มีปัญหาเรื่องเศรษฐกิจ-รายได้ แต่ปัญหาจะอยู่ที่นอกฤดูกาลท่องเที่ยว โดยมีผู้เดินทางมาเที่ยว น้อยลงมาก ยิ่งในวันธรรมดา จันทร์-ศุกร์ แทบจะไม่มี แต่ถ้าวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ ก็พอจะมีบ้าง พอได้ค่าน้ำค่าไฟและค่าแรงงานของคนงาน แต่ถ้าจะให้คนมาเที่ยวมากขึ้น คงจะมาในรูปแบบทัวร์ มาเที่ยว ทางผู้ประกอบการต้องทำการตลาด ประชาสัมพันธ์ลงในเอกสาร นิตยสารและเว็บไซต์ ต่างๆ ส่วนครอบครัวของผู้วิจัยก็ทำรีสอร์ทเช่นกัน ซึ่งได้รับผลกระทบจากนอกฤดูกาลท่องเที่ยว อย่างเช่นผู้ประกอบการคนอื่น แต่ก็ยังโชคดีที่ทำกิจการหลายอย่างจึงทำให้มีทุนในการใช้จ่าย ในแต่ละเดือน (อดุลย์ แดงจันทิก, กิตติ เกตุแก้ว, ศักดิ์ เกียรติเจริญ, 2561, สัมภาษณ์)

2.2.2 ปัญหาคุณภาพของแรงงานในชุมชน

ผลกระทบด้านลบของการท่องเที่ยวในชุมชนบ้านมอเกาะหาดในด้าน เศรษฐกิจ พบว่าเกิดปัญหาคุณภาพของแรงงานในชุมชน กล่าวคือ แรงงานในหมู่บ้านมอเกาะหาด แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ 1) แรงงานในบริษัท และโรงงาน เกิดผลกระทบเช่นกัน เมื่อบริษัทและโรงงานต้องการจ้างค่าแรงคนงานที่ถูกกว่าคนไทย จึงต้องติดกับนายหน้า เพื่อนำ แรงงานต่างด้าวที่ถูกกฎหมายเข้ามา เป็นการลดต้นทุนค่าใช้จ่ายอีกหนทางหนึ่งของผู้ประกอบการ ที่ส่วนใหญ่จะนิยมทำกันแบบนั้น แต่ถ้าเป็นคนงานของคนไทย บุคคลนั้นทำงานดี ทুমเทเอาใจใส่ ดังนั้น บริษัทและโรงงาน คงพิจารณาถึงความสามารถและดำเนินการจ้างต่อไป 2) แรงงาน ในรีสอร์ท โรงแรมและบ้านพัก ครอบครัวผู้วิจัยประสบปัญหานี้มาก่อน กล่าวคือในอดีตที่ผ่านมา ได้ว่าจ้างแรงงานต่างด้าวเข้ามาเป็นลูกจ้างในรีสอร์ท ประมาณ 3 - 4 คน ทำงานได้ประมาณ 3-4 เดือน ลาออกขอย้ายไปทำงานที่อื่น เป็นอยู่อย่างนี้หลายครั้ง ผู้วิจัยและครอบครัวก็แปลกใจ เหมือนกันทั้งที่ดูแลแรงงานต่างด้าวเป็นอย่างดีเสมือนเป็นครอบครัวของเรา พอได้รู้ความจริงว่า นายหน้าที่เป็นคนติดต่อแรงงานต่างด้าวมาให้ เป็นคนสั่งให้ย้าย เพราะตนเองจะได้ค่าหัวอยู่เรื่อย ๆ นี้ก็ไม่ถึงเลยว่าจะมีรูปแบบการทำงานเป็นอย่างนี้ หลังจากทราบเหตุผลที่แรงงานต่างด้าวขอย้ายไป ทำงานที่ใหม่ จึงตัดสินใจไม่รับแรงงานต่างด้าวเข้ามาทำงานที่รีสอร์ทอีกเลย ปัจจุบันนี้มีแต่แรงงาน ที่เป็นคนไทย และ 3) แรงงานรับจ้างรายวันทั่วไป ไม่พบปัญหาแต่อย่างใด (มานพ แดงจันทิก, จักรี พุทธรักษา, สมพงษ์ สมจินดา, และวสันต์ จาบจันทิก, 2561, สัมภาษณ์)

2.2.3 ปัญหาค่าครองชีพสูง

ผลกระทบด้านลบของการท่องเที่ยวในชุมชนบ้านมอเกาะหาด ส่งผลด้าน เศรษฐกิจของครอบครัวและชุมชน เกิดปัญหาค่าครองชีพสูงเพิ่มขึ้น กล่าวคือ บ้างจ่าย 4 ที่จำเป็น ต่อการดำเนินชีวิต ได้แก่ อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค มีราคาแพงมากขึ้น ค่าอาหาร พืชผักผลไม้ปรับตัวสูงขึ้น และรายรับเท่าเดิมแต่รายจ่ายเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้คิดถึง ชุมชนบ้านมอเกาะหาด มีห้างใหญ่มาตั้งใกล้ชุมชน คือ ห้างแม็คโคร ส่งผลกระทบด้านลบ

ต่อร้านค้าปลีกและร้านโชห่วยในชุมชน รายได้จากการขายลดลง เนื่องจากประชาชนเลือกที่จะไปซื้อของที่ห้างสรรพสินค้าดังกล่าวกันมาก (ปราณี พุทธิรักษาและเนาวรัตน์ กมลพันธ์, 2561, สัมภาษณ์)

ภาพที่ 4.32 ห้างแม็คโคร

2.2.4 ปัญหาราคาที่ดินในชุมชน

จากการสัมภาษณ์ชาวบ้านในประเด็นปัญหาราคาที่ดินในชุมชนหมู่บ้านมอกะหาด พบว่า ปัจจุบันราคาที่ดินมีราคาแพงมาก เนื่องจากเป็นชุมชนที่ใกล้อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ มีบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่ดี เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจได้ดี และไม่ไกลจากอำเภอปากช่อง ประมาณ 10 กิโลเมตร ราคาที่ดินถ้าติดถนนหน้ารัศมีเส้นทางไปเขาใหญ่จะมีราคาแพงมาก ไร่ละ 20 ล้านบาทขึ้นไป แต่ถ้าไม่ติดถนนห่างจากถนนหน้ารัศมีเข้าไปประมาณ 1 กิโลเมตร ราคาไร่ละ 4-5 ล้านบาท สภาพปัญหาที่ดินในชุมชนบ้านมอกะหาด มีชาวบ้านหลายครัวเรือนยอมขายที่ดินให้นายทุนทั้งหมด เมื่อตัวเองมีเงิน แต่ขาดการวางแผนที่ดีในการใช้เงิน โดยใช้เงินไม่เป็นจัดการเงินไม่ถูก ผลสุดท้ายเงินที่มีก็หมดไปภายในไม่กี่ปี บางครอบครัวไม่มีที่อาศัยเพราะขาดหมดแล้วกลับมาขายจนเหมือนเดิม ผลสุดท้ายภาครัฐได้จัดสรรที่ทำกินและที่อาศัยให้อยู่ติดชายเขาปรากฏให้เห็นหลายครอบครัว อีกประเด็นหนึ่งที่เป็นปัญหาในขณะนี้กล่าวคือ รัฐบาลยุคปัจจุบันได้อนุมัติงบประมาณแผ่นดินให้สร้างมอเตอร์เวย์สายบางปะอิน-นครราชสีมา ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของชุมชนบ้านมอกะหาดเป็นอย่างยิ่ง ชาวบ้าน

หลายครอบครัวต้องถูกเวนคืนที่ดิน และภาครัฐได้จ่ายเงินค่าเวนคืนให้ ไร่ละ 4 แสนบาท ทั้งที่ชาวบ้านประกาศขายไร่ละ 2 ล้านบาทขึ้นไป บางครอบครัวมีที่ดินติดถนนหน้ารัศมี ราคาที่ดินไร่ละ 15 ล้านบาทขึ้นไป ชาวบ้านสูญเสียกำไรไปมาก แต่ทำอะไรไม่ได้ก็ต้องยอมจำนนยกให้ทั้งที่ไม่เต็มใจ ชาวบ้านบางคนต้องยอมมีปากมีเสียงไม่ยอมยกที่ดินเวนคืนให้ก็มี ผลสุดท้ายก็ต้องยอมอยู่ดี เพราะมันไม่มีทางเลือก เป็นการเสียสละทรัพย์สมบัติเพื่อประเทศชาติก็ว่าได้ (ภูมิภาค อุดรธานี, แดงจันทิก, คำรณ กนกชัชวาลย์, และอัญญา ทูคำมี, 2561, สัมภาษณ์)

ภาพที่ 4.33 ถนนมอเตอร์เวย์สายบางปะอิน-นครราชสีมา ผ่านชุมชนบ้านมอกะหาด

2.2 ด้านสังคม

ผลกระทบด้านลบของการท่องเที่ยวในชุมชนบ้านมอกะหาดในด้านสังคมตามประเด็นดังนี้ 1) ปัญหาการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและค่านิยมของชุมชน 2) ปัญหาความผูกพันของครอบครัวในชุมชน 3) ปัญหาการเปลี่ยนแปลงอุปนิสัยอันดีของชุมชน 4) ปัญหาการอพยพย้ายถิ่นของชุมชน และ 5) ปัญหาความขัดแย้งระหว่างนักท่องเที่ยวกับชุมชน รายละเอียดในแต่ละประเด็น ดังนี้

2.2.1 ปัญหาการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและค่านิยมของชุมชน

ผลกระทบด้านลบของการท่องเที่ยวในชุมชนบ้านมอกะหาด จากการสัมภาษณ์ชาวบ้าน พบว่า การท่องเที่ยวก่อให้เกิดปัญหาการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและค่านิยม

ของชาวบ้าน ในอดีตชาวบ้านมีวิถีชีวิตแบบชนบท อยู่ในป่าในเขา โดยใช้ชีวิตที่เรียบง่าย ประกอบอาชีพเกษตรกรรมทำไร่ทำสวน การปลูกผลไม้ชนิดต่าง ๆ ปลูกไว้เพื่อรับประทานในครอบครัว แจกจ่ายญาติพี่น้อง และขายในชุมชน เป็นการใช้ชีวิตแบบพอเพียง แต่เมื่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลงไปสู่ยุคอุตสาหกรรม ชาวบ้านมีวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปชุมชนกึ่งเมืองมากขึ้น ความเจริญเข้ามาถึง และผลสุดท้ายกลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวและพักผ่อนหย่อนใจในที่สุด ชาวบ้านมีวิถีชีวิตแบบในเมือง ต้องรีบเร่งแข่งขันกับเวลา ทำงานเพื่อหาเงินเลี้ยงตนเองและครอบครัว มีค่านิยมที่ผิดคิดว่าเงินคือพระเจ้า สามารถบันดาลทุกอย่างได้ เงินสามารถซื้อทุกอย่างได้ตามใจปรารถนา ดังนั้นจึงพากันขายสมบัติของพ่อแม่ที่มอบให้เป็นมรดกตกทอด นั่นคือ แผ่นดินที่ทำกินและอาศัย บางครอบครัวขายจนหมดไม่มีเหลือแม้กระทั่งที่อยู่อาศัย ชาวบ้านต้องทำงานแข่งกับเวลาเพื่อหาเงิน ค่านิยมที่ผิดของคนสมัยใหม่ ยกย่องคนมีเงินมีฐานะ จึงลืมไปว่า ค่าของคนอยู่ที่คุณงามความดี ไม่ใช่อยู่ที่เงินทอง คนในสังคมจึงเห็นแก่ตัวมากยิ่งขึ้น เอร็ดเออเปรียบกัน อิจฉาริษยากัน และขาดความช่วยเหลือกัน (สันติสุข สุขดี, ขจร สุขประเสริฐ, และสมพงษ์ สมจินดา, 2561, สัมภาษณ์)

2.2.2 ปัญหาความผูกพันของครอบครัวในชุมชน

ความเจริญวิ่งเข้าสู่ชุมชนอย่างรวดเร็ว จากครอบครัวใหญ่แยกตัวเป็นครอบครัวเดี่ยว ชาวบ้านต้องตื่นกันแต่เช้า เพื่อเตรียมตัวไปทำงานในโรงงาน บริษัท ห้างร้าน รีสอร์ท โรงแรม และบ้านพัก เพื่อทำหน้าที่ของตนเอง เพื่อหาเงินทองมาเลี้ยงตนเองและครอบครัว ส่งลูกเลี้ยงหนังสือ ดูแลพ่อกับแม่ และจ่ายหนี้สินต่าง ๆ เมื่อรีบเร่งทำงานแข่งกับเวลา ความผูกพันของครอบครัวพ่อแม่ลูกยิ่งห่างเหินกันไปมากยิ่งขึ้น ปัจจุบันเลี้ยงลูกด้วยเงิน ด้วยโทรศัพท์ และเกมต่างๆ ไม่ค่อยมีเวลาได้อบรมบ่มนิสัยเท่าที่ควรจะเป็น ไม่มีเวลาแม่จะทานข้าวด้วยกัน หรือสอนการบ้านให้แก่ลูกหลาน เพราะพ่อกับแม่ทำงานมาทั้งวันไปตั้งแต่เช้ากลับก็เย็น ทำงานมาเหนื่อยต้องการพักผ่อน สิ่งทีกล่าวมานี้เป็นผลกระทบของความเจริญและการท่องเที่ยวเข้ามาในชุมชน ส่งผลให้เกิดครอบครัวแตกแยก หย่าร้างกันมากขึ้น พ่อแม่ลูกไปคนละทิศละทาง เกิดปัญหาทางสังคมตามมาหลายด้าน (นิศาเขมณีจ ฐิติคุณพงศ์, จักรี พุทธรักษา และวิรัช หวังชอกกลาง, 2561, สัมภาษณ์)

2.2.3 ปัญหาการเปลี่ยนแปลงอุปนิสัยอันดีของชุมชน

ผลกระทบด้านลบของการท่องเที่ยวในชุมชนบ้านมอเกาะหาดด้านสังคม เกิดการเปลี่ยนแปลงอุปนิสัยอันดีของชุมชน ในอดีตก่อนการท่องเที่ยวเข้ามาในชุมชน ชาวบ้านอยู่อย่างสงบตามไร่สวนของตนเอง ทำการเกษตรปลูกพืชผักผลไม้ไว้รับประทานและขายในชุมชน เลี้ยงชีวิตตนเองและครอบครัวเรื่อยมา ใช้ชีวิตแบบพอเพียงไม่ได้ฟุ้งเฟ้อแต่อย่างใด มีอาหารก็อยู่

ได้แม้ไม่มีเงิน ในทางกลับกันเมื่อความเจริญเข้ามาถึงในชุมชนการท่องเที่ยวก็ตามมา อุปนิสัยอันดีของคนในชุมชนเริ่มเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสของโลกในยุคโลกาภิวัตน์ ความเจริญด้านวัตถุมากยิ่งขึ้น แต่คุณธรรมจริยธรรมในจิตใจของคนกลับต่ำลงเรื่อย ๆ ชาวบ้านรับเอาวัฒนธรรมที่ไม่ดีของต่างชาติและชุมชนเมืองเข้ามาใช้ในการดำเนินชีวิต อาทิเช่น การมีน้ำใจลดน้อยลง การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่มีน้อยลง ความเห็นแก่ตัวมีมากขึ้น การใช้ชีวิตที่ฟุ่มเฟือยอยากมีอยากรวยเหมือนคนอื่น ภาระหนี้สินเพิ่มขึ้น (นิศาเขมณีจ, วิฑิตบุณยพงศ์, จักรี พุทธรักษา และวิชิฐ หวังชอกกลาง, 2561, สัมภาษณ์)

2.2.4 ปัญหาการอพยพย้ายถิ่นของชุมชน

การท่องเที่ยวเข้ามาในชุมชนบ้านมอเกาะหาด ส่งผลกระทบบ้านเกิดปัญหาการอพยพย้ายถิ่นของชาวบ้าน กล่าวคือ ชาวบ้านบางครอบครัวได้ขายที่ดินทำกินของครอบครัวไป เพื่อไปซื้อที่ดินสร้างบ้านที่อื่นหรือในตัวเมืองที่เจริญ และบางครอบครัวหลังจากขายที่ดินแล้ว เป็นเศรษฐีเพียงไม่กี่ปีเงินหมดเพราะใช้ไม่เป็น ผลสุดท้ายไม่มีที่ดินทำกิน ไม่มีบ้านให้พักอาศัย ต้องกลับมาเป็นคนไร้ที่อยู่อาศัย

2.2.5 ปัญหาความขัดแย้งระหว่างนักท่องเที่ยวกับชุมชน

ปัญหาความขัดแย้งระหว่างนักท่องเที่ยวและชุมชนบ้านมอเกาะหาด อาจจะมีผลกระทบอยู่บ้าง เนื่องจากนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวในชุมชน มีทั้งชาวไทยและต่างชาติ ร้อยพ่อพันธุ่มแม่ ต่างเชื้อชาติศาสนา ต่างประเพณีวัฒนธรรม และมีวิถีการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกันออกไป การที่นักท่องเที่ยวมาเที่ยวเกิดความขัดแย้งในชุมชน เช่น การขับรถยนต์และรถจักรยานยนต์เสียงดังจนเกินไป มีเขม่าควันจากท่อไอเสียของรถ เป็นมลพิษทางเสียงและอากาศ การร้องรำทำเพลงเสียงดังจนเกินไป การทิ้งขยะไม่เป็นที่เป็นทาง และนักท่องเที่ยวไม่ช่วยกันรักษาความสะอาดและสิ่งแวดล้อม ทางผู้นำชุมชนและผู้ประกอบการ แก้ไขปัญหาโดยการว่ากล่าวตักเตือน นอกจากนี้แรงงานต่างด้าวเข้ามาทำงานในชุมชนมากขึ้น เกิดปัญหาตามมา ได้แก่ ปัญหาหาที่พัก การลักเล็กขโมยน้อย การดื่มสุราและการพนัน (อคุลย์ แดงจันทิก, นิศาเขมณีจ, วิฑิตบุณยพงศ์, สมพงษ์ สมจินดา และจักรี พุทธรักษา, 2561, สัมภาษณ์)

2.3 ด้านวัฒนธรรม

ผลกระทบด้านลบของการท่องเที่ยวในชุมชนบ้านมอเกาะหาดในด้านวัฒนธรรมตามประเด็นดังนี้ 1) ปัญหาความขัดแย้งทางวัฒนธรรมระหว่างนักท่องเที่ยวกับชุมชน 2) ปัญหาการเปลี่ยนแปลงค่านิยมทางวัฒนธรรมของชุมชน 3) ปัญหาการลดค่าและการทำลายวัฒนธรรมอันดีงามบางอย่างของชุมชน รายละเอียดในแต่ละด้าน ดังนี้

2.3.1 ปัญหาความขัดแย้งทางวัฒนธรรมระหว่างนักท่องเที่ยวกับชุมชน

วัฒนธรรม คือ วิถีการดำเนินชีวิตของมวลมนุษยชาติ ทุกประเทศล้วนแต่มีวัฒนธรรมที่งดงามอาจจะเหมือนกันและแตกต่างกันออกไป ในด้านความเชื่อ ศาสนา การแต่งกาย และด้านภาษา การที่นักท่องเที่ยวเดินทางเข้าไปในชุมชนบ้านมอหาด ได้นำเอาวัฒนธรรมท้องถิ่นของตนเองมาด้วยทั้งชาวไทยและต่างชาติ บางสิ่งบางอย่างย่อมมีความขัดแย้งกันเป็นธรรมดา เมื่อเข้าเมืองตาหลัว ให้หลัวตาตาม สุภายิตไทยคำนี้ยังใช้ได้ไม่เคยล้าสมัยเลย นักท่องเที่ยวก็เช่นกัน ต้องปรับตัวให้กลมกลืนให้สภาพบริบทของชุมชนนั้น ๆ ซึ่งปัญหาความขัดแย้งทางวัฒนธรรมที่พบได้แก่ การแต่งกาย เมื่อนักท่องเที่ยวเข้าไปเที่ยวเชิงศาสนาภายในวัด มีการแต่งกายที่ไม่เหมาะสมกับสถานที่อันศักดิ์สิทธิ์ที่ทุกคนควรเคารพสักการะและให้เกียรติแก่สถานที่ การพูดคุยกันเสียงดัง การทิ้งขยะสิ่งปฏิกูลไม่เป็นที่เป็นทาง (วสันต์ จาบจันทิก, สมหมาย ประเสริฐสมบุรณ์, และปราณี พุทธรักษา, 2561, สัมภาษณ์)

2.3.2 ปัญหาการเปลี่ยนแปลงค่านิยมทางวัฒนธรรมของชุมชน

ปัญหาการเปลี่ยนแปลงค่านิยมทางวัฒนธรรมของชุมชน เมื่อได้รับวัฒนธรรมจากต่างชาติเข้ามา หรือวัฒนธรรมไทยในแบบชุมชนเมืองเข้ามาในวิถีการดำเนินชีวิตของชาวชนบทที่ทำการเกษตร ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงค่านิยมทางวัฒนธรรมแบบตะวันตกกันมากขึ้น ชาวบ้านมีการรับประทานอาหารจานด่วนกันมากขึ้น รีสอร์ท โรงแรมต่าง ๆ มีการทำอาหารแบบต่างชาติกันมากขึ้น การแต่งกายของเยาวชนมีการเปลี่ยนแปลงไปตามแฟชั่นของคารา และชุมชนเมืองกันมากขึ้น โดยแต่งกายไม่ค่อยจะเรียบร้อยนุ่งน้อยห่มน้อยกันมากขึ้น มีค่านิยมรับวัฒนธรรมด้านภาษาต่างประเทศมากขึ้น โดยลืมนามภาษาไทยของชาติตนเอง การสร้างบ้านแข่งกันโดยมีความเชื่อว่า บ้านหลังใหญ่โตสวยงาม คือ บ้านที่มีฐานะดี มีความสุข คนอื่นจะได้ยกย่องว่าครอบครัวของตนเอง รวยเป็นเศรษฐี ทั้งที่ไปกู้หนี้ยืมสินมาจากธนาคาร นำที่ดินไปจำนองที่ทศ. หรือธนาคารอื่น ๆ แต่กลับบอกว่าตนเองรวย รวยจริงยอมรับ แต่รวยหนี้สินมากกว่าถึงจะถูก นับว่าเป็นค่านิยมที่ผิดจากสังคมไทย ควรจะสร้างบ้านที่พอประมาณ แต่มีความสุขและอบอุ่น ไม่ใช่มีหนี้สินล้นพ้นตัว อันนี้ก็ใช้ไม่ได้ (วสันต์ จาบจันทิก, สมหมาย ประเสริฐสมบุรณ์, และปราณี พุทธรักษา, 2561, สัมภาษณ์)

2.3.3 ปัญหาการลดค่าและทำลายวัฒนธรรมอันดีงามบางอย่างของชุมชน

ผลกระทบต่อด้านลบของการท่องเที่ยวในชุมชนบ้านมอหาด เกิดปัญหาการลดค่าและทำลายวัฒนธรรมอันดีงามบางอย่างของชุมชน กล่าวคือ ในเรื่องการลดค่าวัฒนธรรมทางด้านความเชื่อทางศาสนา เพราะนักท่องเที่ยวมีหลายชาติหลายศาสนา เมื่อเข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนบ้านมอหาด ณ ศูนย์ปฏิบัติธรรม ธรรมโมลี และวัดบ้านนา กิริยาความประพฤติ

บางอย่างไม่ให้ความเคารพต่อสถานที่อันศักดิ์สิทธิ์ การแต่งกายไม่เหมาะสม การพูดคุยกันเสียงดัง การทิ้งขยะไม่เป็นที่ การสูบบุหรี่ในวัด การม้วนน้ำลายลงพื้นดิน เป็นต้น สิ่งต่างๆ ที่กล่าวมานี้ล้วนแต่เป็นการลดคุณค่าและทำลายวัฒนธรรมอันดีงามของชาวพุทธ นอกจากนี้ประเพณีต่าง ๆ ที่งดงามของชุมชนกำลังจะถูกกลืนจากวัฒนธรรมต่างชาติในด้านปัจจัย 4 ดังนั้น ชุมชนต้องช่วยกันป้องกันปัญหาเหล่านี้ให้เกิดผลกระทบน้อยลงไปหรือหายไป (ณิศาเขมณีจ จูติบุญพงศ์, จักริ พุทธรักษา และวิสิฐ หวังชอกกลาง, 2561, สัมภาษณ์)

2.4 ด้านสิ่งแวดล้อม

ผลกระทบด้านลบของการท่องเที่ยวในชุมชนบ้านมอหะหาดในด้านสิ่งแวดล้อมตามประเด็นดังนี้ 1) ปัญหาการทำลายทรัพยากรป่าไม้ของชุมชน 2) ปัญหาการทำลายทรัพยากรน้ำของชุมชน 3) ปัญหาการทำลายทรัพยากรชีวภาพของชุมชน 4) ปัญหามลภาวะเป็นพิษของชุมชน 5) ปัญหาการทรุดตัวทรัพยากรดินในชุมชน และ 6) ปัญหาการทำลายภูมิทัศน์ของชุมชน รายละเอียดในแต่ละประเด็น ดังนี้

2.4.1 ปัญหาการทำลายทรัพยากรป่าไม้ของชุมชน

สภาพบริบทชุมชนบ้านมอหะหาด ในอดีตมีความอุดมสมบูรณ์มากในระบบนิเวศ มีป่าไม้ พืชพันธุ์ไม้ชนิดต่าง ๆ แม่น้ำลำธาร และสัตว์ต่าง ๆ เมื่อความเจริญและการท่องเที่ยวเข้ามาในชุมชน ชาวบ้านแผ้วถางป่าและตัดต้นไม้ของตนเองเพื่อปลูกพืชเศรษฐกิจ นายทุนบางคนบุกรุกและครอบครองป่าสงวน โดยไม่ถูกต้องตามกฎหมาย ทำให้เกิดคดีฟ้องร้องกันออกข่าวใหญ่โต และที่สำคัญชาวบ้านได้ขายที่ดินทำกินให้แก่นายทุน จากนั้นนายทุนเป็นผู้ประกอบการทำรีสอร์ท โรงแรมและบ้านพักตากอากาศ ต้องตัดต้นไม้ใหญ่เพื่อสร้างรีสอร์ท ฯลฯ จากสภาพปัญหาที่กล่าวมา นับว่าเป็นการทำลายทรัพยากรป่าไม้ที่มีค่าอย่างยิ่งต่อมนุษย์ สัตว์และพืช ชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยวและเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ เกิดรีสอร์ท โรงแรม แต่ต้องมาสูญเสียทรัพยากรป่าไม้ไปได้อย่างหนึ่งเสียอย่างหนึ่ง (อดุลย์ แดงจันทิก, ด.ต.สิงห์โต จาบจันทิก และณิศาเขมณีจ จูติบุญพงศ์, 2561, สัมภาษณ์)

2.4.2 ปัญหาการทำลายทรัพยากรน้ำของชุมชน

ชุมชนบ้านมอหะหาดประสบปัญหาด้านน้ำที่ใช้ในการบริโภคและอุปโภค กล่าวคือ ทางภาครัฐไม่มีการส่งน้ำประปายังชุมชนแต่อย่างใด เนื่องจากห่างไกลอำเภอปากช่อง และงบประมาณค่าใช้จ่ายจำนวนมาก ทางชุมชนจึงแก้ไขปัญหาด้วยการเจาะน้ำใต้ดินมาใช้ นั่นคือน้ำบาดาลเพื่อนำมาใช้ในการอุปโภค ส่วนน้ำดื่มจากน้ำฝนและซื้อกิน ในชุมชนได้รับงบประมาณในการขุดเจาะบ่อบาดาลส่วนรวมของหมู่บ้าน มีเครื่องกรอกน้ำและพักน้ำไว้บนแท่งค้ำน้ำที่สูง จากนั้นนำจ่ายให้ชาวบ้านผ่านท่อพีวีซีต่อไป ปัญหาการท่องเที่ยวที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนในเรื่อง

ของน้ำ เนื่องจากน้ำไม่เพียงพอต่อการใช้อุปโภคในชุมชน เนื่องจากคนใช้น้ำมากขึ้น คนในชุมชนเพิ่มมากขึ้น ส่วนในรีสอร์ทต่าง ๆ ที่มีการเจาะน้ำบาดาลใช้เอง อาจจะมีผลกระทบในระยะยาว น้ำอาจจะหมดไปหรือดินทรุดตัวได้ (ณิศาเขมณีจ จูติบุญพงศ์, จักรี พุทธรักษา และวิญญู หวังชอกลาง, 2561, สัมภาษณ์)

2.4.3 ปัญหาการทำลายทรัพยากรชีวภาพของชุมชน

ทรัพยากรธรรมชาติ คือ สิ่งที่มีชีวิตที่นำมาใช้ประโยชน์ในฐานะทรัพยากรนั่นเอง ประกอบด้วย คน สัตว์ พืช แม้กระทั่งสิ่งมีชีวิตขนาดเล็กที่ไม่สามารถมองเห็นได้ด้วยตาเปล่า ได้แก่ แบคทีเรีย จุลินทรีย์ รวมถึงระบบนิเวศที่ทำให้สิ่งมีชีวิตเหล่านี้คงอยู่ ปัจจุบันนี้ นำเป็นห่วงอย่างยิ่ง เนื่องจากสัตว์ พืชและพืชสมุนไพรบางชนิดกำลังใกล้จะสูญพันธุ์หรือบางอย่างสูญพันธุ์ไปแล้ว การท่องเที่ยวของบ้านมอเกาะหาด มีผลกระทบด้านลบเกิดการทำลายทรัพยากรชีวภาพของชุมชน ในเรื่องการตัดไม้ทำลายป่าในการสร้างรีสอร์ท โรงแรมและบ้านพัก ตลอดจนการทำเกษตรสมัยใหม่ การลักลอบล่าสัตว์ในเขตหวงห้าม และการใช้ปุ๋ยเคมี และสารเคมีในการทำเกษตรหรือ ใช้ในการกำจัดวัชพืชต่าง ๆ สัตว์และแมลงในรีสอร์ท โรงแรม ส่งผลกระทบเป็นการทำลายทรัพยากรทางชีวภาพและระบบนิเวศน์ทางธรรมชาติ ไม่ได้ (วสันต์ จาบจันทิก, สมหมาย ประเสริฐสมบูรณ์, และปราณี พุทธรักษา, 2561, สัมภาษณ์)

2.4.4 ปัญหามลภาวะเป็นพิษของชุมชน

ปัญหามลพิษเป็นพิษของชุมชน เป็นอีกหนึ่งปัญหาที่เกิดจากผลกระทบด้านลบของการท่องเที่ยวในชุมชนบ้านมอเกาะหาด มลภาวะเป็นพิษมีหลายด้าน ได้แก่ มลภาวะเป็นพิษทางเสียง เมื่อนักท่องเที่ยว แรงงานเข้ามาในชุมชนมากขึ้น การจราจรย่อมติดขัดบ้าง มีเสียงรบกวนและกลิ่นเหม็นจากท่อไอเสียของรถยนต์ นักท่องเที่ยวมีการจัดงานฉลองในโอกาสต่างๆ มีการติดต่อจ้างวงดนตรีหรือคาราโอเกะมาร้องรำทำเพลง อาจจะส่งเสียงดังรบกวนชาวบ้านที่ใกล้เคียง มลภาวะเป็นพิษทางอากาศ มีฝุ่นละอองมากขึ้น ร้อนอบอ้าวอากาศไม่ถ่ายเท เพราะนักท่องเที่ยวมาเพิ่มขึ้น และมีขยะและสิ่งปฏิกูลในชุมชนเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ นอกจากนี้ปัญหาการจราจรติดขัด ควนจากท่อไอเสียรถประเภทต่าง ๆ และเสียงดังรบกวนชาวบ้านที่มาเที่ยวในช่วง “ไฮซีซั่น” คอนเสิร์ต Big Mountain Music Festival : BMMF (อศุลย์ แดงจันทิก, ณิศาเขมณีจ จูติบุญพงศ์, สมพงษ์ สมจินดา และจักรี พุทธรักษา, 2561, สัมภาษณ์)

ภาพที่ 4.34 การจราจรติดขัดในช่วงเทศกาลไฮซีซั่น

2.4.5 ปัญหาการทรุดตัวของทรัพยากรดินในชุมชน

ปัญหาการทรุดตัวของทรัพยากรดินในชุมชนก็มิให้เห็นบ้าง ประการแรกคือถนนที่ใช้สัญจรไปมาภายในหมู่บ้านมอเกาะหาด เมื่อนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามามากขึ้นด้วยรถประเภทต่าง ๆ ส่งผลกระทบต่อการทรุดตัวของดินทำให้นถนนพังเป็นหลุมเป็นบ่อ โดยหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง คือ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองน้ำแดง มีการซ่อมแซมและพัฒนาเป็นประจำ ประการที่สองการทรุดตัวของดินของอาคารรีสอร์ท และ โรงแรม มีการก่อสร้างกันมาก ทั้งมีและไม่มีการตอกเสาเข็ม ส่งผลกระทบต่อการทรุดตัวของดินด้วย และประการสุดท้ายการเจาะน้ำบาดาล เพื่อนำมาใช้ในการบริโภคและอุปโภค เกิดการทรุดตัวของทรัพยากรดินได้

2.4.6 ปัญหาการทำลายภูมิทัศน์ของชุมชน

ผลกระทบด้านลบ การท่องเที่ยวในชุมชนบ้านมอเกาะหาด พบว่า เป็นการทำลายภูมิทัศน์และสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ในชุมชน ประการแรก การก่อสร้างรีสอร์ท โรงแรม และบ้านพัก เป็นการบดบังทัศนียภาพที่สวยงามของธรรมชาติ ได้แก่ ป่าไม้และภูเขา ประการที่สองนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการ ทั้งหรือก่อดัชนีสิ่งปลูกสร้างไม่ดี เป็นทำลายภูมิทัศน์ทั้งกลิ่นและภาพ ประการที่สาม กลิ่นเหม็นจากท่อไอเสียของรถยนต์ประเภทต่าง ๆ ซึ่งเป็นอันตรายต่อสุขภาพและสภาพแวดล้อมต่าง ๆ (สำรวย จงห่อกลาง, นัชชา กาวีพันธ์, ร้อยตรีบุญเพ็ง ผ่องสุข, 2561, สัมภาษณ์)

ภาพที่ 4.35 การสร้างที่อยู่อาศัยแบบยั่งยืนที่ทันสมัยที่สวยงามของชุมชน

ผลกระทบด้านลบประกอบด้วย ด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมของการท่องเที่ยวในชุมชนบ้านมอเกาะหาด ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา สรุปได้ดังนี้

1. ด้านเศรษฐกิจ

ผลกระทบด้านลบของการท่องเที่ยวในชุมชนบ้านมอเกาะหาดในด้านเศรษฐกิจตามประเด็นดังนี้ 1) ปัญหารายได้นอกฤดูกาลท่องเที่ยวในชุมชน โดยมีผู้เดินทางมาที่วนน้อยลงมาก ยิ่งในวันธรรมดา จันทร์-ศุกร์ แทบจะไม่มี แต่ถ้าวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ ก็พอจะมีบ้างพอได้ค่าน้ำค่าไฟและค่าแรงงานของคนงาน แต่ถ้าจะให้คนมาเที่ยวมากขึ้น คงจะมาในรูปแบบทัวร์มาเที่ยวทางผู้ประกอบการต้องทำการตลาด ประชาสัมพันธ์ลงในเอกสาร นิตยสารและเว็บไซต์ 2) ปัญหาคุณภาพของแรงงานในชุมชน ขาดแคลนแรงงานที่ตั้งใจทำงานและความขยัน ปัญหาแรงงานต่างด้าวย้ายที่ทำงานบ่อย เนื่องจากเป็นธุรกิจของนายหน้าที่ติดต่อแรงงานเข้ามา ย้ายเพื่อเอาค่าหัว 3) ปัญหาค่าครองชีพสูง บ้างจย 4 ที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิต ได้แก่ อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค มีราคาแพงมากขึ้น ค่าอาหาร พืชผักผลไม้ปรับตัวสูงขึ้น และรายรับเท่าเดิมแต่รายจ่ายเพิ่มมากขึ้นและ 4) ปัญหาราคาที่ดินในชุมชน การสร้างถนนมอเตอร์เวย์สายบางปะอิน-นครราชสีมา ส่งผลกระทบด้านลบต่อเศรษฐกิจของชุมชนบ้านมอเกาะหาดเป็นอย่างยิ่ง ชาวบ้านหลายครอบครัวต้องถูกเวนคืนที่ดิน และภาครัฐได้จ่ายเงินค่าเวนคืนให้ ไร่ละ 4 แสนบาท ทั้งที่ชาวบ้านประกาศขายไร่ละล้านบาทขึ้นไป ชาวบ้านสูญเสียกำไรไปมาก

2. ด้านสังคม

ผลกระทบด้านลบของการท่องเที่ยวในชุมชนบ้านมอเกาะหาดในด้านสังคมตามประเด็นดังนี้ 1) ปัญหาการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและค่านิยมของชุมชน ชาวบ้านมีวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปชุมชนกึ่งเมืองมากขึ้น ความเจริญเข้ามาถึง และผลสุดท้ายกลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวและพักผ่อนหย่อนใจในที่สุด ชาวบ้านมีวิถีชีวิตแบบในเมือง ต้องรีบเร่งแข่งขันกับเวลาทำงานเพื่อหาเงินเลี้ยงตนเองและครอบครัว มีค่านิยมที่ผิดคิดว่า เงินคือพระเจ้า สามารถบันดาลทุกสิ่งได้ เงินสามารถซื้อทุกอย่างได้ตามใจปรารถนา ดังนั้นจึงพากันขายสมบัติของพ่อแม่ที่มอบให้เป็นมรดกตกทอด นั่นคือ แผ่นดินที่ทำกินและอาศัย บางครอบครัวขายจนหมดไม่มีเหลือแม้กระทั่งที่อยู่อาศัย 2) ปัญหาความผูกพันของครอบครัวในชุมชน ปัจจุบันเลี้ยงลูกด้วยเงิน ด้วยโทรศัพท์และเกมต่าง ๆ ไม่ค่อยมีเวลาได้อบรมบ่มนิสัยเท่าที่ควรจะเป็น ไม่มีเวลาแม้จะทานข้าวด้วยกัน หรือสอนการบ้านให้แก่ลูกหลาน 3) ปัญหาการเปลี่ยนแปลงอุปนิสัยอันดีของชุมชน คุณธรรมจริยธรรมในจิตใจของคนกลับต่ำลงเรื่อย ๆ ชาวบ้านรับเอาวัฒนธรรมที่ไม่ดีของต่างชาติและชุมชนเมืองเข้ามาใช้ในการดำเนินชีวิต อาทิเช่น การมีน้ำใจลดน้อยลง การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่มีน้อยลง ความเห็นแก่ตัวมีมากขึ้น การใช้ชีวิตที่ฟุ่มเฟือยอยากมีอยากรวยเหมือนคนอื่น ภาระหนี้สินเพิ่มขึ้น 4) ปัญหาการอพยพย้ายถิ่นของชุมชน ชาวบ้านบางครอบครัวได้ขายที่ดินทำกินของครอบครัวไป เพื่อไปซื้อที่ดินสร้างบ้านที่อื่นหรือในตัวเมืองที่เจริญและ 5) ปัญหาความขัดแย้งระหว่างนักท่องเที่ยวกับชุมชน ได้แก่ การขับรถยนต์และรถจักรยานยนต์เสียงดังจนเกินไป มีเขม่าควันจากท่อไอเสียของรถ เป็นมลพิษทางเสียงและอากาศ การร้องรำ ทำเพลงเสียงดังจนเกินไป การทิ้งขยะไม่เป็นที่เป็นทาง และนักท่องเที่ยวไม่ช่วยกันรักษาความสะอาดและสิ่งแวดล้อม

3. ด้านวัฒนธรรม

ผลกระทบด้านลบของการท่องเที่ยวในชุมชนบ้านมอเกาะหาดในด้านวัฒนธรรมตามประเด็นดังนี้ 1) ปัญหาความขัดแย้งทางวัฒนธรรมระหว่างนักท่องเที่ยวกับชุมชน คือ การแต่งกาย เมื่อนักท่องเที่ยวเข้าไปเที่ยวเชิงศาสนาภายในวัด มีการแต่งกายที่ไม่เหมาะสมกับสถานที่อันศักดิ์สิทธิ์ที่ทุกคนควรเคารพสักการะและให้เกียรติแก่สถานที่ เยาวชนแต่งกายไม่เหมาะสมมากขึ้น การพูดคุยกันเสียงดัง การทิ้งขยะสิ่งปฏิกูลไม่มีที่เป็นทาง 2) ปัญหาการเปลี่ยนแปลงค่านิยมทางวัฒนธรรมของชุมชน เกิดการเปลี่ยนแปลงค่านิยมทางวัฒนธรรมแบบตะวันตกกันมากขึ้น ชาวบ้านมีการรับประทานอาหารจานด่วนกันมากขึ้น รีสอร์ท โรงแรมต่างๆ มีการทำอาหารแบบต่างชาติกันมากขึ้น การแต่งกายของเยาวชนมีการเปลี่ยนแปลงไปตามแฟชั่นของคาราและชุมชนเมืองกันมากขึ้น โดยแต่งกายไม่ค่อยจะเรียบร้อยนุ่งน้อยห่มน้อยกันมากขึ้น มีค่านิยมรับวัฒนธรรมด้านภาษาต่างประเทศมากขึ้น โดยลืมหืมภาษาไทยของชาติตนเอง การสร้าง

บ้านแข่งกันโดยมีความเชื่อว่า บ้านหลังใหญ่โตสวยงาม คือ บ้านที่มีฐานะดี มีความสุข คนอื่นจะได้ยกย่องว่าครอบครัวของตนเอง รวยเป็นเศรษฐี ทั้งนี้ไปเป็นหนี้สินมากมาย 3) ปัญหาการลดค่าและการทำลายวัฒนธรรมอันดีงามบางอย่างของชุมชน นักท่องเที่ยวมีกิริยาความประพฤติบางอย่างไม่ให้ความเคารพต่อสถานที่อันศักดิ์สิทธิ์ การแต่งกายไม่เหมาะสม การพูดคุยกันเสียงดัง การทิ้งขยะไม่เป็นที่ การสูบบุหรี่ในวัด การถ่มน้ำลายลงพื้นดิน เป็นต้น

4. ด้านสิ่งแวดล้อม

ผลกระทบด้านลบของการท่องเที่ยวในชุมชนบ้านมอเกาะหาดในด้านสิ่งแวดล้อมตามประเด็นดังนี้ 1) ปัญหาการทำลายทรัพยากรป่าไม้ของชุมชน เมื่อความเจริญและการท่องเที่ยวเข้ามาในชุมชน ชาวบ้านแผ้วถางป่าและตัดต้นไม้ของตนเองเพื่อปลูกพืชเศรษฐกิจ นายทุนบางคนบุกรุกและครอบครองป่าสงวน โดยไม่ถูกต้องตามกฎหมาย และที่สำคัญชาวบ้านได้ขายที่ดินทำกินให้แก่ นายทุน จากนั้นนายทุนเป็นผู้ประกอบการทำรีสอร์ต โรงแรมและบ้านพักตากอากาศ ต้องตัดต้นไม้ใหญ่เพื่อสร้างรีสอร์ต ฯลฯ 2) ปัญหาการทำลายทรัพยากรน้ำของชุมชน น้ำไม่เพียงพอต่อการใช้อุปโภคในชุมชน เนื่องจากคนใช้น้ำมากขึ้น คนในชุมชนเพิ่มมากขึ้น ส่วนในรีสอร์ตต่าง ๆ ที่มีการเจาะน้ำบาดาลใช้เอง อาจจะมีผลกระทบในระยะยาว น้ำอาจจะหมดไปหรือดินทรุดตัวได้ 3) ปัญหาการทำลายทรัพยากรชีวภาพของชุมชน เกิดการทำลายทรัพยากรชีวภาพของชุมชน ในเรื่องการตัดไม้ทำลายป่าในการสร้างรีสอร์ต โรงแรมและบ้านพัก ตลอดจนการทำเกษตรสมัยใหม่ การลักลอบล่าสัตว์ในเขตหวงห้าม และการใช้ปุ๋ยเคมี และสารเคมีในการทำเกษตร หรือใช้ในการกำจัดวัชพืชต่าง ๆ สัตว์และแมลงในรีสอร์ต โรงแรมส่งผลกระทบเป็นการทำลายทรัพยากรทางชีวภาพและระบบนิเวศน์ทางธรรมชาติไม่ได้ 4) ปัญหามลภาวะเป็นพิษของชุมชน เกิดมลพิษทางเสียง จากรถทุกประเภทที่สัญจรไปมาในชุมชน มลพิษทางอากาศ จากควันท่อไอเสียรถทุกประเภท มลพิษจากขยะ สิ่งปฏิกูลและฝุ่นต่าง ๆ 5) ปัญหาการทรุดตัวทรัพยากรดินในชุมชน เกิดจากรถสัญจรไปมามาก ทำให้ถนนพังงาย การนำน้ำบาดาลมาใช้มาก อาจส่งผลให้ดินทรุดตัวได้ในอนาคต และ 6) ปัญหาการทำลายภูมิทัศน์ของชุมชน การสร้างบ้าน สร้างรีสอร์ต และโรงแรมบดบังทัศนียภาพอันสวยงามของธรรมชาติ

แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาผลกระทบด้านลบ ประกอบด้วยด้านร่างกาย จิตใจ ความสัมพันธ์ทางสังคม และสิ่งแวดล้อมของการท่องเที่ยวต่อคุณภาพชีวิตในชุมชน บ้านมอเกาะหาด ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาผลกระทบด้านลบประกอบด้วยด้านร่างกาย จิตใจ ความสัมพันธ์ทางสังคมและด้านสิ่งแวดล้อมต่อคุณภาพชีวิตของการท่องเที่ยวในชุมชน บ้านมอเกาะหาด ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา รายละเอียด ดังนี้

1. ด้านร่างกาย

จากการสนทนากลุ่มได้นำเสนอแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาผลกระทบด้านลบต่อคุณภาพชีวิตของการท่องเที่ยวในชุมชนบ้านมอเกาะหาด ด้านสุขภาพร่างกาย ดังนี้ (อดุลย์ แดงจันทิก, ฌิสาเขมณีจ ฐิติบุญพงศ์, สมพงษ์ สมจินดาและคนอื่น ๆ, 2561, สนทนากลุ่ม)

การให้ความสำคัญเกี่ยวกับสุขภาพ นับว่าสุขภาพเป็นสิ่งสำคัญกับชีวิตของคนเรา มีเงินมีทองมากมาฆมหาศาล แต่ถ้าสุขภาพไม่ดี เจ็บป่วยตลอดเวลา เงินทองที่หามาได้ก็นำไปรักษา ตัวตลอด มันจะดีหรือมีประโยชน์อย่างไร สู้กับมีเงินพอกินพอใช้ แต่มีสุขภาพร่างกายแข็งแรงไม่มีโรคภัยเบียดเบียนจะดีกว่า ทุกวันนี้ชาวบ้านและคนทั่วไปเริ่มให้ความสำคัญเรื่องสุขภาพมากยิ่งขึ้น เป็นการหวนคืนธรรมชาติ คืนดีกับธรรมชาติ จึงมีพฤติกรรมที่โภยหารธรรมชาติ อาหารก็ต้องมีสมุนไพร สตรีโบริธาณต่าง ๆ พืชผักผลไม้ไม่ต้องไม่มีสารเคมี ดังนั้น ชาวบ้านควรปลูกพืชผักผลไม้ไว้รับประทานเอง งดใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมี ให้ใช้ปุ๋ยอินทรีย์แทน เพื่อสุขภาพที่ดีชีวีปลอดภยลด ละ เลิกอบายมุข และการพนัน

การบริโภคอาหารอย่างถูกสุขลักษณะ อาหารเป็นปัจจัยพื้นฐานการดำรงชีวิตสำคัญที่สุดของมนุษย์และสัตว์ ได้แก่ อาหาร เพราะเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ทุกคนจะต้องรับประทานให้ครบ 3 มื้อในหนึ่งวัน และที่สำคัญอาหารต้องครบ 5 หมู่ ประกอบด้วยโปรตีน ไขมัน วิตามิน คาร์โบไฮเดรต และเกลือแร่ สภาพปัญหาที่คนในชุมชนบ้านมอเกาะหาดได้รับผลกระทบด้านลบจากการท่องเที่ยวและความเจริญเข้าสู่ชุมชน กล่าวคือ วิถีชีวิตของชาวบ้านเริ่มเปลี่ยนแปลงไป อดีตที่เคยปลูกผักสวนครัวรั้วกินได้ ไว้รับประทานเองในครอบครัวและแจกจ่ายเพื่อนบ้านญาติพี่น้องกับมีน้อยลง ชาวบ้านหลายครัวเรือนไม่ยอมปลูกพืชผักเอง เนื่องจากไม่มีเวลาและจี้เกียจ เนื่องด้วยเหตุผลใดก็ตาม ชาวบ้านมีค่านิยมซื้ออาหารต่างๆ จากรถขายของที่เรียกกันว่า รถพุ่มพวง บริการขายถึงหน้าบ้าน ซึ่งได้รับความสะดวกอย่างยิ่งโดยไม่ต้องไปจ่ายตลาด วิถีชีวิตชาวบ้านเปลี่ยนแปลงไปอีกด้านหนึ่ง คือ การรับประทานอาหารจานด่วน ทานอาหารที่เป็นแป้งตามชาวต่างชาติที่นิยมทานกันมากขึ้น และซื้ออาหารเป็นถุงมารับประทานกันมากขึ้น การเข้าครัวประกอบอาหารเองเริ่ม

น้อยลง ทุกประเด็นที่กล่าวมานี้ ส่งผลกระทบต่อสุขภาพอย่างยิ่ง รับประทานอาหารที่ไม่ค่อยมีประโยชน์และคุณค่าทางสารอาหารมีน้อย พืชผักต่าง ๆ มาจากตลาด ที่ชาวเกษตรกรใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมีมากมาย เป็นการสะสมสารพิษเข้าสู่ร่างกายไปเรื่อย ๆ คนถึงเป็นโรคมะเร็งกันมาก มีการสังสรรค์ดื่มสุรากันมากขึ้นเพราะการท่องเที่ยวเข้ามาในชุมชน ดังนั้นจากการสนทนากลุ่มชาวบ้าน ได้แสดงความคิดเห็นและได้นำเสนอแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาเรื่องอาหาร พบว่า ผู้นำชุมชน คือกำนันตำบลหนองน้ำแดง และหน่วยงานที่รับผิดชอบ ควรนำเมล็ดพันธุ์พืชต่างๆ มาแจกจ่ายให้กับชาวบ้าน เพื่อนำไปเพาะปลูกต่อไป ร่วมกันรณรงค์ การรับประทานอาหารแบบไทย ที่มีแต่คุณค่าทางอาหาร มีประโยชน์ต่อร่างกาย เพราะอาหาร มีเครื่องปรุงมาจากสมุนไพรทั้งนั้น ควรรับประทานอาหารให้ครบ 5 หมู่ ในแต่ละมื้อ ลด ละ เลิกเครื่องดื่มมันเมา ควรตั้งกฎกติกาอย่างเคร่งครัดแก่นักท่องเที่ยวและแรงงาน เรื่องเครื่องดื่มมันเมา การทะเลาะวิวาทและยาเสพติด ควรส่งเสริมการงดเหล้าเข้าพรรษาในชุมชนอย่างจริงจัง

การออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ นอกจากทำงานหนักแล้วเป็นผู้ประกอบการ รีสอร์ท โรงแรม ร้านอาหาร ห้างร้านต่างๆ ตลอดถึงผู้ใช้แรงงานในบริษัทและโรงงาน ควรมีการออกกำลังกาย ด้วยการตั้งชมรมแอโรบิคแดนซ์ในชุมชน เพื่อให้ชาวบ้านมาออกกำลังกายอย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 - 2 วัน หรือจัดสรรงบประมาณในการทำสวนสุขภาพเป็นสถานที่ออกกำลังกายให้ชุมชน เพื่อสุขภาพร่างกายที่สมบูรณ์ ไม่มีโรคภัยเบียดเบียน

การทำงานไม่หักโหมจนเกินไป การทำงานเป็นผู้ประกอบการร้านค้า ร้านอาหาร รีสอร์ท โรงแรม บ้านพักตากอากาศ และลูกจ้างในโรงงาน บริษัท ตลอดถึงทำการเกษตรในชุมชน บางคนทำงานหารู้งานค่า เพื่อให้ได้มาซึ่งเงิน ที่คิดว่าสามารถบันดาลสุขให้แก่ตนเองและครอบครัวได้ อันนี้เป็นเพียงส่วนหนึ่ง จนลืมดูแลสุขภาพร่างกายของตนเอง ควรรู้จักคำว่าพอเพียง พออยู่ พอกินตามอัตภาพของตนเอง ไม่มีภาระหนี้สินเป็นความสุขที่สุด

2. ด้านจิตใจ

ผลกระทบด้านลบของการท่องเที่ยวในชุมชนบ้านมอเกาะหาดมีหลายด้าน แต่ด้านที่มีความสำคัญอย่างยิ่งของคนในชุมชน คือ ด้านจิตใจ เพราะจิตเป็นนาย กายเป็นบ่าว สภาพจิตปกติสามารถปรับตัวให้เข้ากับบรรยากาศของสังคมได้ทุกระดับชั้น แต่ถ้าสภาพจิตไม่ปกติจะเกิดความวิตกกังวลและความคิดฟุ้งซ่าน โดยไม่สามารถควบคุมอารมณ์ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ต่างๆ ได้ จากการสนทนากลุ่ม ได้ข้อสรุปในการนำเสนอแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหาลักษณะทางด้านลบ ดังนี้ (จักรี พุทธรักษา, วสันต์ จาบังจันทิก, สันติสุข สุขดีและคนอื่นๆ, 2561, สนทนากลุ่ม)

ความรู้สึกพอใจในชีวิตตนเอง จากสภาพปัญหาต่างๆ ที่เกิดจากการท่องเที่ยวและความเจริญเข้าสู่ชุมชน ส่งผลให้ชาวบ้านเกิดความรู้สึกไม่พอใจในชีวิตตนเอง เห็นชาวบ้านขายที่ดินที่ขายตาม โดยที่ไม่มีการวางแผนการใช้เงิน ผลสุดท้ายเงินก็หมด ตนเองมีความโลภอยากมั่งอยากมีตามคนอื่นเขา โดยที่ไม่ดูความพร้อมของตนเอง ขอมเป็นหนี้เป็นสินมากมาย เลยเป็นทุกข์ทางใจ ดังนั้น ควรใช้ชีวิตตามทางสายกลาง มีความพอเพียง พออยู่ พอกิน พอใช้ตามอัตภาพ

ความรู้สึกพอใจในครอบครัว การสูญเสีย คือ การได้รับ กล่าวคือ ชาวบ้านที่ถูกเวนคืนที่ดิน เป็นทุกข์ทางใจอย่างมาก จากที่ดินที่ประกาศขายราคาไร่ละ 2 ล้านบาทขึ้นไป บางครอบครัวมีที่ดินติดถนนหน้ารัฐ ไร่ละ 15 ล้านบาทขึ้นไป แต่ภาครัฐจ่ายค่าเวนคืนให้ไร่ละ 4 แสนบาทเท่านั้น ดังนั้น การสูญเสีย คือ การได้รับ ผู้นำชุมชนควรเชิญประชุมเพื่อพูดคุยให้กำลังใจกันจากชาวบ้านที่ถูกเวนคืนที่ดิน ด้วยเหตุที่ต้องสูญเสียที่ดิน สูญเสียเงินมากมาย นับได้ว่าเป็นผู้เสียสละเพื่อชุมชน สังคมและประเทศชาติอย่างแท้จริง เป็นบุคคลที่นายกองชมเชย ควรมีการมอบเกียรติบัตรยกย่องให้กำลังใจว่า เป็นผู้เสียสละอย่างแท้จริง ซึ่งอย่างน้อยเป็นการให้กำลังใจเพื่อคลายความเครียดทางจิตใจ และความกังวลลงไปได้ไม่มากนักน้อย

ความรู้สึกพอใจในชุมชน บ้านมอเกาะหาดเป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และเป็นสถานที่มาพักผ่อนหย่อนใจ ประชาชนทั่วไปต่างก็เดินทางมาเที่ยวกันในช่วงฤดูกลาง ชาวบ้านทุกคนควรภาคภูมิใจในชีวิตของชุมชนที่ตนเองอาศัยอยู่ ช่วยกันดูแลรักษาทรัพยากรสมบัติของชุมชนทั้งที่เป็นธรรมชาติสร้างขึ้นมาได้แก่ ป่าไม้ ภูเขา แม่น้ำ แร่ธาตุ สัตว์ พืชต่างๆ และชาวบ้านสร้างขึ้น

ความรู้สึกพอใจในสิ่งแวดล้อม ชุมชนบ้านมอเกาะหาดมีสิ่งแวดล้อมที่สวยงาม มีภูเขาและป่าไม้ บรรยากาศดีร่มรื่น สภาพปัญหาผลกระทบด้านลบของการท่องเที่ยวในชุมชน พบว่าสิ่งแวดล้อมโดยบุกรุกและทำลายลงไปทุกวัน ไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรดิน น้ำ ป่าไม้ ภูเขา และสัตว์ ตลอดจนสิ่งแวดล้อมภูมิทัศน์ สมควรอย่างยิ่งที่จะแสวงหาหนทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหา

ความต้องการคุ้มครองอันตรายความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เมื่อผู้คนเดินทางเข้ามาเที่ยวในชุมชนกันมาก ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินย่อมน้อยลงไป ผู้คนที่เข้ามาในชุมชนมาในรูปแบบนักท่องเที่ยว และแรงงาน เราไม่ทราบได้เลยว่า ใครเป็นคนดีหรือคนชั่ว มีการเสพยาเสพติด สุราของมีนเมา เล่นการพนัน และลักเล็กขโมยน้อย ดังนั้น แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นได้ ทุกคนช่วยกันเป็นหูเป็นตา และควรมีการแต่งตั้งตำรวจบ้านหรือจิตอาสา เพื่อคอยตรวจตราความเรียบร้อยของชุมชน และควรตั้งผู้แดง เพื่อให้เจ้าหน้าที่ตำรวจมาตรวจเป็นประจำ

ความเชื่อที่ถูกต้อง นักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวในชุมชน นับถือศาสนาต่างกัน มีความเชื่อและประเพณีที่ต่างกัน การเข้าวัดฟังธรรมและปฏิบัติธรรมจะทำให้เข้าใจหลักธรรมคำสอนของ

พระพุทธองค์ แล้วนำไปปฏิบัติอย่างถูกต้อง เชื่อว่ากรรมดีกรรมชั่วมีจริง ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ควรให้ความเคารพต่อสถานที่อันศักดิ์สิทธิ์ การแต่งกายเรียบร้อย และไม่คุยกันเสียงดัง

คุณธรรม จริยธรรม ปัจจุบันนี้ชาวบ้านห่างวัดห่างศาสนาลงไปทุกที เนื่องจากเหตุปัจจัยหลาย ๆ ด้าน คนเรามีความเห็นแก่ตัวกันมากขึ้น อิจฉาริษยากัน การเอาวัดเอาเปรียบกัน ทูจริตคอร์รัปชั่นทุกระดับ ไม่มีศีลธรรมในจิตใจ ความมีเมตตากรุณาหายไป ควรส่งเสริมการเข้าวัด ฟังธรรม และปฏิบัติธรรมอย่างจริงจัง โดยเฉพาะเยาวชนคนรุ่นใหม่ อันเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาชุมชน สังคมและประเทศชาติต่อไป

3. ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม

แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านลบของการท่องเที่ยวในชุมชนบ้านมอเกาะหาด ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม จากการสนทนากลุ่มได้นำเสนอแนวทาง ดังนี้

(อดุลย์ แดงจันทิก, มานพ แดงจันทิก, คำธณ กนกชัชวาลย์ และคนอื่น ๆ, 2561, สนทนากลุ่ม)

ความสัมพันธ์ทางครอบครัว นับได้ว่าเป็นหน่วยเล็กและสำคัญที่สุดของการพัฒนาประเทศ การท่องเที่ยวและความเจริญเข้ามาสู่ชุมชนบ้านมอเกาะหาด ส่งผลกระทบด้านลบความสัมพันธ์ทางครอบครัว เกิดการขยาดครอบครัวใหม่ออกไป ครอบครัวเริ่มมีปัญหาการหย่าร้าง ครอบครัวขาดความอบอุ่น เนื่องจากพ่อแม่ผู้ปกครอง ต้องทำมาหากินออกบ้านแต่เช้ากลับเข้ามาตอนเย็น ไม่มีเวลาในการอบรมป้อนนิสัยลูกหลาน ไม่มีเวลารับประทานอาหารร่วมกัน พุดคุยกัน ลูกหลานรู้สึกหว่าเว้าขาดความอบอุ่น พ่อแม่ลูกไปคนละทิศละทาง ดังนั้น จากการสนทนากลุ่มได้นำเสนอแนวทางและแก้ไขปัญหาความสัมพันธ์ทางครอบครัวให้ดีขึ้น ด้วยการจัดกิจกรรมต่างๆ ในชุมชนร่วมกันระหว่างพ่อแม่ลูก เช่น กิจกรรมวันพ่อ วันแม่ ฯลฯ สายใยรักความผูกพันจะได้แน่นแฟ้นมากยิ่งขึ้น

ความสัมพันธ์ในชุมชน นับวันความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนจะยิ่งน้อยลงไป เนื่องจากสภาพทางเศรษฐกิจต้องทำมาหากิน ไม่ค่อยมีเวลาได้พุดคุยกัน คนมีความเห็นแก่ตัวมากขึ้น จากสังคมชนบทเป็นชุมชนเมือง วิถีชีวิตเริ่มเปลี่ยนแปลงไปมาก ทำอย่างไรจึงจะสร้างความสัมพันธ์ที่ดีของคนในชุมชนให้กลับมาเหมือนเดิม จากการสนทนากลุ่มได้นำเสนอแนวทางไว้ว่า ควรมิกิจกรรมที่พบปะพุดคุยกันมากยิ่งขึ้น โดยจะใช้กิจกรรมที่วัดหรือที่ศาลาประชาคมหมู่บ้านก็ตามความเหมาะสม มีการทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น ทำความสะอาดหมู่บ้าน รับประทานอาหารร่วมกัน ส่งผลให้ความสัมพันธ์ในชุมชนจะได้แน่นแฟ้นมากยิ่งขึ้น

ความสัมพันธ์ด้านวัฒนธรรม พบว่า ปัญหาความขัดแย้งทางวัฒนธรรมระหว่างนักท่องเที่ยวกับชุมชน เนื่องจากวิถีชีวิตแต่ละที่แตกต่างกันออกไป ทั้งความเชื่อ ประเพณี การกิน การนอน ชุมชนควรสร้างความเข้าใจแก่นักท่องเที่ยวและในชุมชนเอง ตั้งกฎกติกา มารยาท

ให้รับทราบร่วมกันและปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด มีการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมซึ่งกันและกัน มีส่วนร่วมในกิจกรรม

มนุษย์สัมพันธ์ที่ดี การเป็นชุมชนแห่งการท่องเที่ยวมนุษย์สัมพันธ์ที่ดีเป็นสิ่งที่สำคัญมาก เป็นหน้าเป็นตาของชุมชน ควรใช้มารยาทไทย บ.ว.ท. ได้แก่ ยิ้ม ไหว้ ทักทาย ควรใช้กับคนในชุมชนก่อนลำดับแรก และใช้กับนักท่องเที่ยวต่อไป โดยมีคติประจำใจว่า “อยู่ให้เขารัก จากให้เขาอาลัย ตายให้เขาคิดถึง”

ค่านิยมที่ถูกต้อง ปัจจุบันชาวบ้านมีค่านิยมที่ผิด เพราะรับเอาวัฒนธรรมตะวันตกมา เช่น ค่านิยมการรับประทานอาหารนอกบ้าน ใช้ชีวิตฟุ่มเฟือย ค่านิยมรับประทานอาหารจานด่วน อาหารตามชาติตะวันตก ค่านิยมชื่นชมคนรวยมากกว่าคนดี ค่านิยมการแต่งกายไม่เหมาะสม ดังนั้น ควรจะเริ่มสร้างค่านิยมที่เหมาะสมดังนี้ 1) การพึ่งตนเองการขยันหมั่นเพียรและมีความรับผิดชอบ เป็นการฝึกตนเองในความรับผิดชอบ การใช้จ่ายของตนเองและครอบครัว การหารายได้ที่เหมาะสม หลีกเลี่ยงการพึ่งผู้อื่น ใช้ชีวิตแบบพอเพียง ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ ขยายโอกาส 2) การประหยัดและอดออม เป็นการฝึกฝนตนเองเรื่องการใช้จ่ายที่เหมาะสมกับฐานะ 3) การมีระเบียบวินัย และการเคารพกฎหมาย เป็นการฝึกฝนตนเองในการเคารพกฎ และกติกา ไม่ละเว้นปฏิบัติตามกฎระเบียบ เพื่อให้ตนเองสบาย 4) การปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา หลักศาสนาทำให้ทุกคนทำความดี มีความเมตตากรุณาในแก่นแท้ของศาสนา คือการให้ทุกคนรู้จักวิเคราะห์วิจารณ์ญาณ เพื่อให้เข้าใจวิถีและธรรมชาติของชีวิต 5) ความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ชาติหมายถึง กลุ่มชนที่มีเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรมเดียวกันมาอยู่ร่วมกันชาติจึงเป็นสมบัติส่วนรวมที่ทุกคนต้องรักและหวงแหนการรวมกันเป็นชาติ การถือกันนับถือศาสนา

4. ด้านสิ่งแวดล้อม

ผลกระทบด้านลบของการท่องเที่ยวในชุมชนบ้านมอเกาะหาด อีกประการหนึ่งคือ ด้านสิ่งแวดล้อมที่เห็นได้ชัดเจนเป็นรูปธรรม เพราะมีการเปลี่ยนแปลงไปมากจากอดีตถึงปัจจุบัน ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมถูกทำลายลงไปทุกวัน ทำอย่างไรจึงจะมีแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาผลกระทบด้านลบของการท่องเที่ยวในบ้านมอเกาะหาดในด้านสิ่งแวดล้อมจากการสนทนากลุ่มได้นำเสนอแนวทาง ดังนี้

การมีส่วนร่วม ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาผลกระทบด้านลบมีความสำคัญอย่างยิ่งในชุมชน เนื่องจากสิ่งแวดล้อมเป็นสมบัติของทุกคนไม่ใช่ของคนใดคนหนึ่ง ดังนั้นชาวบ้านผู้ประกอบการ และผู้นำชุมชน ควรมีส่วนร่วมในการคิด การวางแผน การปฏิบัติ การติดตาม ประเมินผล และการรับประโยชน์ร่วมกัน

แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาเรื่องทรัพยากรดิน ควรณรงค์และส่งเสริมการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ในชุมชนมากยิ่งขึ้น ให้ความรู้แก่ชาวบ้านเรื่องโทษของการใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมีจากการทำการเกษตร เพราะทำให้ดินเสื่อมโทรม มีสารพิษตกค้าง ควรมีการจัดการสารเคมีขยะสิ่งปฏิกูลให้เป็นระเบียบเรียบร้อย และไม่ทิ้งสารเคมีลงสู่พื้นดิน

แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาเรื่องทรัพยากรน้ำ ในชุมชนบ้านมอเกาะหาดไม่มีอ่างเก็บน้ำหรือลำธารผ่านชุมชน ชาวบ้านและรีสอร์ทใช้น้ำจากน้ำบาดาลในการอุปโภคในชุมชน และน้ำฝนสำหรับบริโภคหรือซื้อจากตลาด น้ำฝนที่บริโภคควรผ่านการกรองเสียก่อนค่อยนำมารับประทาน เพราะในปัจจุบันมีสารอันตรายต่าง ๆ ในชั้นบรรยากาศ และมลสัตว์ต่าง ๆ ตกค้างที่หลังคาของบ้านอาจจะเป็นอันตรายนำเชื้อโรคเข้าสู่ร่างกายได้ ส่วนน้ำบาดาลจะมีหินปูนปะปนอยู่มาก ต้องผ่านการกรองหรือแยกหินปูนออกจากร้านน้ำก่อนนำมาใช้อุปโภค

แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาเรื่องทรัพยากรป่า นับวันป่าไม้ของชุมชนจะยิ่งลดลงเรื่อย ๆ เพราะชาวบ้านไม่ช่วยกันอนุรักษ์ เนื่องจากตัดต้นไม้เพื่อทำรีสอร์ท โรงแรมและบ้านพัก ตลอดจนทำการเกษตรสมัยใหม่ นอกจากนี้ยังมีการบุกรุกป่าไม้ทั้งที่ถูกกฎหมายและไม่ถูกกฎหมายจากการสร้างที่อยู่อาศัยติดชายเขา ป่าไม้ก็ถูกทำลายลงไป ดังนั้นชาวบ้านทุกคนต้องช่วยกันเป็นหูเป็นตาในการสอดส่องดูแลรักษาป่าไม้ช่วยกัน เพราะเป็นสมบัติของชาติและของทุกคน ป่าไม้เป็นทรัพยากรที่มีค่าต่อสรรพชีวิต ได้แก่ คน สัตว์และพืช ต้องอาศัยป่าไม้จะโดยตรงหรือทางอ้อมก็ตามมา ควรกำหนดมาตรการเด็ดขาดลงโทษผู้กระทำความผิดในการลักลอบตัดไม้ ควรมีการบวชต้นไม้ที่ใหญ่โต “บวชป่า สืบชะตาต้นไม้” ซึ่งเป็นความเชื่อทางศาสนา นำความเชื่อความศรัทธามาเป็นมาตรการทางสังคม นับว่าเป็นอีกหนทางหนึ่งที่จะรักษาต้นไม้ไว้ได้ไม่มากนักที่น้อยที่สังคมปัจจุบันได้นิยมกระทำกัน และควรมีกิจกรรมการรณรงค์ปลูกต้นไม้ร่วมกันในชุมชน

แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาเรื่องทรัพยากรชีวภาพ นับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่ง ทรัพยากรชีวภาพ คือ สิ่งที่มีชีวิตที่คนเรานำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ประกอบด้วย คน สัตว์ พืช และสิ่งมีชีวิตตัวเล็กที่ไม่สามารถมองเห็นได้ด้วยตาเปล่า ได้แก่ แบคทีเรีย จุลินทรีย์ ทุกคนต้องช่วยกันไม่ทำลายทรัพยากรชีวภาพ ช่วยกันรักษาให้คงอยู่มีความอุดมสมบูรณ์ต่อไป

แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาสภาพสิ่งแวดล้อม ควรช่วยกันรักษา ปรับปรุงและพัฒนาสิ่งแวดล้อมของชุมชนอย่างต่อเนื่อง โดยนำกิจกรรม 5 ส. มาพัฒนาสิ่งแวดล้อม ได้แก่ สะอาด สะอาด สะดวก สุขลักษณะ และสร้างนิสัย จัดสวนหย่อมปรับปรุงภูมิทัศน์บ้านของตนเอง และในชุมชนให้น่าอยู่ เพื่อต้อนรับนักท่องเที่ยวตลอดทั้งปี

กล่าวโดยสรุป แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาผลกระทบด้านลบประกอบด้วย ด้านร่างกาย จิตใจ ความสัมพันธ์ทางสังคม และสิ่งแวดล้อมของการท่องเที่ยวต่อคุณภาพชีวิต ในชุมชนบ้านมอเกาะหาด ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ดังนี้

1. ด้านสุขภาพ ดังนี้ 1) การให้ความสำคัญเกี่ยวกับสุขภาพ ชาวบ้านควรปลูกพืชผัก ผลไม้ไว้รับประทานเอง งดใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมี ให้ใช้ปุ๋ยอินทรีย์แทน เพื่อสุขภาพที่ดีซึ่งปลอดภัย ลด ละ เลิกอบายมุข และการพนัน 2) การบริโภคอาหารอย่างถูกสุขลักษณะ ผู้นำชุมชน คือกำนัน ตำบลหนองน้ำแดง และหน่วยงานที่รับผิดชอบ ควรนำเมล็ดพันธุ์พืชต่าง ๆ มาแจกจ่ายให้กับ ชาวบ้าน เพื่อนำไปเพาะปลูกต่อไป ร่วมกันรณรงค์ การรับประทานอาหารแบบไทยที่มีแต่คุณค่า ทางอาหาร มีประโยชน์ต่อร่างกาย เพราะอาหารมีเครื่องปรุงมาจากสมุนไพรทั้งนั้น ควรรับประทานอาหารให้ครบ 5 หมู่ ในแต่ละมื้อ ลด ละ เลิกเครื่องดื่มมีน้ำตาล ควรตั้งกฎกติกา อย่างเคร่งครัดแก่นักท่องเที่ยวและแรงงาน เรื่องเครื่องดื่มมีน้ำตาล การทะเลาะวิวาทและยาเสพติด ควรส่งเสริมการงดเหล้าเข้าพรรษาในชุมชนอย่างจริงจัง 3) การส่งเสริมการออกกำลังกาย ควรมี การออกกำลังกาย ด้วยการตั้งชมรมแอโรบิกแดนซ์ในชุมชน เพื่อให้ชาวบ้านมาออกกำลังกาย อย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 - 2 วัน หรือจัดสรรงบประมาณในการทำสวนสุขภาพเป็นสถานที่ออกกำลังกายให้ชุมชน และ 4) การทำงานไม่หักโหมจนเกินไป ควรทำงานแต่พอดีพองาม ให้ร่างกาย พักผ่อนบ้าง ไม่ควรทำงานหามรุ่งหามค่ำ เพื่อเพียงต้องการเงิน

2. ด้านจิตใจ ดังนี้ 1) ความรู้สึกพอใจในชีวิตตนเอง ชาวบ้านขายที่ดินที่ขายตาม โดยที่ไม่มีการวางแผนการใช้เงิน ผลสุดท้ายเงินก็หมด ตนเองมีความโลภอยากมั่งอยากมีตามคนอื่นเขา โดยที่ไม่ดูความพร้อมของตนเอง ยอมเป็นหนี้เป็นสินมากมาย เลยเป็นทุกข์ทางใจ ดังนั้น ควรใช้ชีวิตตามทางสายกลาง มีความพอเพียง พออยู่ พอกิน พอใช้ตามอัตภาพ 2) ความรู้สึกพอใจ ในครอบครัว การสูญเสีย คือ การได้รับ กล่าวคือ ชาวบ้านที่ถูกเวนคืนที่ดิน เป็นทุกข์ทางใจอย่างมาก จากที่ดินที่ประกาศขายราคาไร่ละ 2 ล้านบาทขึ้นไป บางครอบครัวมีที่ดินติดถนนหน้ารัศมี ราคาไร่ละ 15 ล้านบาทขึ้นไป แต่ภาครัฐจ่ายค่าเวนคืนให้ ไร่ละ 4 แสนบาทเท่านั้น ควรมีการ มอบเกียรติบัตรยกย่องให้กำลังใจว่า เป็นผู้เสียสละอย่างแท้จริง ซึ่งอย่างน้อยเป็นการให้กำลังใจ เพื่อคลายความเครียดทางจิตใจ และความกังวลลงไปได้ไม่มากนักน้อย 3) ความรู้สึกพอใจในชุมชน ชาวบ้านทุกคนควรภาคภูมิใจในชีวิตของชุมชนที่ตนเองอาศัยอยู่ ช่วยกันดูแลรักษาทรัพย์สินสมบัติ ของชุมชนทั้งที่เป็นธรรมชาติสร้างขึ้นมา ได้แก่ ป่าไม้ ภูเขา แม่น้ำ แร่ธาตุ สัตว์ พืชต่างๆ และ ชาวบ้านสร้างขึ้น 4) ความรู้สึกพอใจในสิ่งแวดล้อม ชุมชนบ้านมอเกาะหาดมีสิ่งแวดล้อมที่สวยงาม มีภูเขาและป่าไม้ บรรยากาศดีร่มรื่น สมควรอย่างยิ่งที่จะแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหา 5) ความต้องการคุ้มครองอันตรายความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน แนวทางในการป้องกันและ

แก้ไขปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นได้ทุกคนช่วยกันเป็นหูเป็นตา และควรมีการตั้งตำรวจบ้านเพื่อคอยตรวจตราความเรียบร้อยของชุมชน และควรตั้งผู้แดง เพื่อให้เจ้าหน้าที่ตำรวจมาตรวจ เป็นประจำ

6) ความเชื่อที่ถูกต้อง เชื่อว่ากรรมดีกรรมชั่วมีจริง ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ควรให้ความเคารพต่อสถานที่อันศักดิ์สิทธิ์ การแต่งกายเรียบร้อย และไม่คุยกันเสียงดัง 7) คุณธรรม จริยธรรมควรส่งเสริมการเข้าวัดฟังธรรม และปฏิบัติธรรมอย่างจริงจัง โดยเฉพาะเยาวชนคนรุ่นใหม่ อันเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาชุมชน สังคมและประเทศชาติต่อไป

3. ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ดังนี้ 1) ความสัมพันธ์ทางครอบครัว ควรจัดกิจกรรมต่างๆในชุมชนร่วมกันระหว่างพ่อแม่ลูก เช่น กิจกรรมวันพ่อ วันแม่ ฯลฯ สายใยรักความผูกพันจะได้แน่นแฟ้นมากยิ่งขึ้น 2) ความสัมพันธ์ในชุมชน ควรมีกิจกรรมที่พบปะพูดคุยกันมากยิ่งขึ้น โดยจะใช้กิจกรรมที่วัดหรือที่ศาลาประชาคมหมู่บ้านก็ตามความเหมาะสม มีการทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น ทำความสะอาดหมู่บ้าน รับประทานอาหารร่วมกัน ส่งผลให้ความสัมพันธ์ในชุมชนจะได้แน่นแฟ้นมากยิ่งขึ้น 3) ความสัมพันธ์ด้านวัฒนธรรม พบว่า ควรสร้างความเข้าใจแก่นักท่องเที่ยวและในชุมชนเอง ตั้งกฎกติกา มารยาท ให้รับทราบร่วมกันและปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด มีการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมซึ่งกันและกันมีส่วนร่วมในกิจกรรม 4) มนุษย์สัมพันธ์ที่ดี ควรใช้มารยาทไทย ย.ว.ท. ได้แก่ ยิ้ม ไหว้ ทักทาย ควรใช้กับคนในชุมชนก่อนลำดับแรก และใช้กับนักท่องเที่ยวต่อไป โดยมีคติประจำใจว่า “อยู่ให้เขารัก จากให้เขาอาลัย ตายให้เขาคิดถึง” 4) ค่านิยมที่ถูกต้อง ควรจะเริ่มสร้างค่านิยมที่เหมาะสมดังนี้ 1) การพึ่งตนเองการขยันหมั่นเพียรและมีความรับผิดชอบ ใช้ชีวิตแบบพอเพียง ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ ขยายโอกาส 2) การประหยัดและอดออม เป็นการฝึกฝนตนเองเรื่องการใช้จ่ายที่เหมาะสมกับฐานะ 3) การมีระเบียบวินัย และการเคารพกฎหมาย 4) การปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา หลักศาสนา มุ่งให้ทุกคนทำความดี มีความเมตตา กรุณาในแก่นแท้ของศาสนา คือการให้ทุกคนรู้จักวิเคราะห์วิจารณ์ เพื่อให้เห็นวิถีและธรรมชาติของชีวิต 5) ความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ชาติหมายถึง กลุ่มชนที่มีเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรมเดียวกันมาอยู่รวมกันชาติจึงเป็นสมบัติส่วนรวมที่ทุกคนต้องรักและหวงแหนการรวมกันเป็นชาติ การเลือนนับถือศาสนา

4. ด้านสิ่งแวดล้อม ดังนี้ 1) การมีส่วนร่วม ควรมีส่วนร่วมในการคิด การวางแผน การปฏิบัติ การติดตามประเมินผล และการรับประโยชน์ร่วมกัน 2) ทรัพยากรดิน ควรอนุรักษ์และส่งเสริมการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ในชุมชนมากยิ่งขึ้น ให้ความรู้แก่ชาวบ้านเรื่องโทษของการใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมีจากการทำการเกษตร เพราะทำให้ดินเสื่อมโทรม มีสารพิษตกค้าง ควรมีการจัดการสารเคมีขยะสิ่งปฏิกูลให้เป็นระเบียบเรียบร้อย และไม่ทิ้งสารเคมีลงสู่พื้นดิน 3) ทรัพยากรน้ำ น้ำน้ำบาดาล มีหินปูนปะปนอยู่มาก ควรผ่านการกรองหรือแยกหินปูนออกจากน้ำก่อนนำมาใช้อุปโภค

4) ทรัพยากรป่า ควรกำหนดมาตรการเด็ดขาดลงโทษผู้กระทำความผิดในการลักลอบตัดไม้ ควรมีการบวชต้นไม้ที่ใหญ่โต “บวชป่า สืบชะตาต้นไม้” ซึ่งเป็นความเชื่อทางศาสนา นำความเชื่อความศรัทธามาเป็นมาตรการทางสังคม นับว่าเป็นอีกหนทางหนึ่งที่จะรักษาต้นไม้ไว้ได้ไม่มากก็น้อยที่สังคมปัจจุบันได้นิยมกระทำกัน และควรมีกิจกรรมการรณรงค์ปลูกต้นไม้ร่วมกันในชุมชน

5) ทรัพยากรชีวภาพ ควรทุกคนต้องช่วยกันไม่ทำลายทรัพยากรชีวภาพ ช่วยกันรักษาให้คงอยู่มีความอุดมสมบูรณ์ต่อไป

6) สภาพสิ่งแวดล้อม ควรช่วยกันรักษา ปรับปรุงและพัฒนาสิ่งแวดล้อมของชุมชนอย่างต่อเนื่อง โดยนำกิจกรรม 5 ส. มาพัฒนาสิ่งแวดล้อม ได้แก่ สะสาง สะอาด สะดวก สุขลักษณะ และสร้างนิสัย จัดสวนหย่อมปรับปรุงภูมิทัศน์บ้านของตนเองและในชุมชนให้น่าอยู่ เพื่อต้อนรับนักท่องเที่ยวตลอดทั้งปี

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ผลของการท่องเที่ยวต่อคุณภาพชีวิตในชุมชนบ้านมอเกาะหาด ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยได้สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ รายละเอียด ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

1. ผลกระทบด้านบวกและด้านลบประกอบด้วย ด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมของการท่องเที่ยวต่อคุณภาพชีวิตในชุมชนบ้านมอเกาะหาด ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

1.1 ผลกระทบด้านบวก

ผลกระทบด้านบวก ประกอบด้วย ด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมต่อคุณภาพชีวิตของการท่องเที่ยวในชุมชนบ้านมอเกาะหาด ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา สรุปได้ดังนี้

1.1.1 ด้านเศรษฐกิจ มีผลกระทบด้านบวกของการท่องเที่ยว ดังนี้ 1) เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจของชุมชน ชาวบ้านมอเกาะหาดเดิมประกอบอาชีพเกษตรกร ทำไร่ทำสวน ปลูกผลไม้ไว้รับประทานและจำหน่าย ได้แก่ ข้าวโพด กล้วย ฝรั่ง เป็นต้น เมื่อการท่องเที่ยวและความเจริญเข้าสู่ชุมชน วิถีชีวิตก็เปลี่ยนแปลงไป ชาวบ้านขายที่ดินทำกินไปเกือบหมด เพื่อเปลี่ยนอาชีพเป็นผู้ประกอบการและทำธุรกิจส่วนตัว 2) เกิดการขยายตัวธุรกิจการท่องเที่ยวในชุมชน เมื่อชาวบ้านแปลงสินทรัพย์เป็นทุน คือ ขายที่ดินทำกินได้แล้ว ก็นำเงินไปลงทุนสร้างรีสอร์ท โรงแรม บ้านพัก เช่น บุญโตบ้านพัก บ้านกลางภู อิงดาวเขาใหญ่ ตูลาฮัก ฯลฯ ค้าขาย และเป็นพนักงานในโรงงานและบริษัท ส่งผลให้วิถีชีวิตของชาวบ้านเริ่มดีขึ้น เศรษฐกิจดีขึ้น ชาวบ้านมีอาชีพ มีงานทำ และมีเงินเลี้ยงตนเองและครอบครัว ชาวบ้านประกอบอาชีพค้าขายมากขึ้น มีร้านอาหารตามสั่งหน้าโรงงาน ร้านอาหารตามสั่งในหมู่บ้าน และร้านอาหารติดถนนระยะรัศมีทางไปเขาใหญ่ 3) ถนนมอเตอร์เวย์สายบางปะอิน-นครราชสีมา ในขณะนี้กำลัง

ก่อสร้างซึ่งถนนมอเตอร์เวย์ผ่านไร่สวนของชุมชนพอดี นำความเจริญ และสะดวกในการเดินทาง ในอนาคตมาสู่ชุมชน และนอกจากนี้ยังมีที่ดินว่างเปล่าของนายทุน 190 ไร่ ที่คาดว่าจะป็นศูนย์รวมของห้างสรรพสินค้าในอนาคตอันใกล้นี้ 4) เกิดการสร้างสรรค้อาชีพและการจ้างงานในชุมชน เช่น ธุรกิจร้านไม้ดอกไม้ประดับ ร้านชุดไม้ล้อม ร้านนวดแผนไทย ร้านกาแฟ มีตลาดนัดชุมชน ฯลฯ นอกจากนี้ยังเป็นนายหน้าขายที่ดิน หรือให้เช่าที่ดินเพื่อทำกิน มีการจ้างงานในชุมชน ชาวบ้านเป็นพนักงานในบริษัท โรงงาน ร้านอาหาร และห้างสรรพสินค้า เช่น โรงงานแปรรูปผลิตภัณฑ์นม สหกรณ์โคนมปากช่อง จำกัด บริษัทเบทาโกร จำกัด (มหาชน) จำหน่ายอาหารสัตว์ บริษัทเบทาโกร ไฮบริดอินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด (มหาชน) ฟาร์มสุกร 2 ป้อน้ำมันบริษัทเชลล์ จำกัด บริษัทเอทีเล็ท มอลล์ จำกัด บริษัทโฮมโปรดักส์ เซ็นเตอร์ โขว์รูมรถยนต์ บริษัทสยามนิสตัน และมิตรบุษิ จำกัด และห้างแม็คโคร ส่งผลให้ชาวบ้านมีอาชีพ มีรายได้เลี้ยงตนเองและครอบครัว 5) เกิดการนำรายได้สู่ชุมชน ในช่วงเทศกาลไฮซีซั่น นักท่องเที่ยวมาเที่ยวกันมาก และเทศกาลคอนเสิร์ต Big Mountain Music Festival : BMMF รีสอร์ท โรงแรม บ้านพักมีการจับจองเข้าพักเต็มไปหมด ส่งผลทำให้ผู้ประกอบการ และชาวบ้านมีรายได้กำโรงาม นอกจากนี้ยังมีเทศกาลงานน้อยหน้าและงานกาชาดประจำปี สำหรับอีกหนึ่งกิจกรรมเทศกาลที่ขาดไม่ได้และเป็นเอกลักษณ์เมืองปากช่อง “งานน้อยหน้าของดีเมืองปากช่อง” 12 วัน 12 คืน

1.1.2 ด้านสังคม มีผลกระทบด้านบวกของการท่องเที่ยวในชุมชน ดังนี้ 1) เกิดการเปลี่ยนแปลงแผนการประกอบอาชีพของชุมชน ชาวบ้านที่ขายที่ดินทำกินได้มีการวางแผนการประกอบอาชีพของครอบครัวจากเกษตรกรรมสู่อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว สร้างรีสอร์ท โรงแรม บ้านพัก และร้านอาหาร แต่ยังมีหลายครอบครัวที่ยังทำเกษตร ด้วยการทำเกษตรสมัยใหม่ ปลูกพืชเศรษฐกิจ ได้แก่ มันสำปะหลัง และอ้อย 2) เกิดการสร้างสรรค้อาชีพทางสังคมของชุมชน ประการแรกชาวบ้านมีการแต่งกายดูดีมากขึ้น เพื่อต้อนรับนักท่องเที่ยว มีการใส่ใจสุขภาพมากขึ้น ประการที่สองด้านจิตใจ มีจิตใจที่มุ่งมั่น ความเพียรพยายามประกอบอาชีพมากขึ้น ประการที่สาม ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ชาวบ้านมีการติดต่อไปมาหาสู่กันในการทำธุรกิจต่างๆ และประการสุดท้ายด้านสิ่งแวดล้อม ชุมชนช่วยกันในการดูแล รักษา พัฒนา และอนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมของชุมชน 3) เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างครอบครัวของชุมชน เมื่อความเจริญและการท่องเที่ยวเข้ามาสู่ชุมชน ชาวบ้านมีการขายที่ดินทำกิน ทำให้มีเงินมีทองพอสมควร จึงได้ขายครอบครัวออกไป และมีการสร้างบ้านใหม่ เพื่อความสุขสบายต่อไปในอนาคต 4) เกิดความสามัคคีของชุมชน โดยมีท่านกำนันตำบลหนองน้ำแดง ที่อุทิศตนเพื่อชุมชน เป็นผู้นำที่ดีช่วยประสานพลังความสามัคคีของคนในชุมชน ตลอดถึงศูนย์รวมจิตใจที่วัด 5) เกิดการเสริมสร้างความปลอดภัยแก่ชุมชนท้องถิ่น ชาวบ้านช่วยกันเป็นหูเป็นตาสอดส่องดูแลชุมชน

ร่วมกันให้ระมัดระวังโจรขโมยสิ่งของ และคนแปลกหน้ามาเข้าห้องที่เขวหรือมาพัก 6) เกิดการเสริมสร้างการศึกษาแก่ชุมชน เมื่อชาวบ้านเศรษฐกิจดีขึ้น ได้ส่งบุตรหลานให้ได้รับการศึกษาที่สูงขึ้นมีการศึกษาภาษาอังกฤษมากขึ้น เพื่อการสื่อสารกับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

1.1.3 ด้านวัฒนธรรม มีผลกระทบด้านบวกของการท่องเที่ยวในชุมชน ดังนี้

1) การใช้วัฒนธรรมชุมชน เป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยว ชาวบ้านมีการแต่งตัวแบบเรียบง่ายอยู่ตามธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ และมีกลิ่นไอของการแต่งตัวสวยตามต้นแบบของอำเภอปากช่อง การใช้ชีวิตแบบเรียบง่ายของชาวบ้านที่อาศัยอยู่ตามชายเขา ใกล้ชิดธรรมชาติ ป่าเขาลำเนาไพรและสัตว์ต่าง ๆ มีอากาศที่สดชื่น เย็นสบาย นอกจากนี้ยังมีสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ณ ศูนย์ปฏิบัติธรรม ธรรมโมลี บนไหล่เขา อากาศบริสุทธิ์ ป่าไม้อุดมสมบูรณ์ 2) การสร้างความเข้าใจแก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับวัฒนธรรมชุมชน มีการสร้างความเข้าใจแก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับวัฒนธรรมของชุมชน การกิน การอยู่ การหลับนอน เมื่อมาพักผ่อนในชุมชน ต้องมีความเกรงใจห้องพักข้าง ๆ เรา ไม่ส่งเสียงดัง ไม่ทะเลาะวิวาท ช่วยกันรักษาความสะอาดในที่พักและบริเวณรีสอร์ท ไม่ขับรถยนต์หรือจักรยานรถเลียงดังรบกวนชุมชน 3) เกิดการร่วมมือร่วมใจกันอนุรักษ์วัฒนธรรมของชุมชนเกิดการร่วมมือร่วมใจกันอนุรักษ์วัฒนธรรมของชุมชนไม่ให้สูญหายไป ด้านความเชื่อความศรัทธาในศาสนาพุทธ ความเป็นพี่เป็นน้อง ค่านิยมร่วมกันในการเคารพกฎกติกาและมารยาทของหมู่บ้าน 4) เกิดการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมอันดีระหว่างนักท่องเที่ยวกับชุมชน มีการแลกเปลี่ยนด้านภาษา การแต่งกาย วัฒนธรรมการกิน การนอน และ 5) เกิดการส่งเสริมการผลิตและจำหน่ายงานศิลปวัฒนธรรมแก่นักท่องเที่ยวในชุมชนบ้านมอจะหาคจะมีเพียงผลไม้ที่เป็นของฝากแก่นักท่องเที่ยว ได้แก่ น้อยหน่าพันธุ์เพชรปากช่อง และผลไม้อื่น ๆ

1.1.4 ด้านสิ่งแวดล้อม มีผลกระทบด้านบวกของการท่องเที่ยวในชุมชน ดังนี้

1) การสร้างความตระหนักถึงคุณค่าสิ่งแวดล้อมของชุมชน มีการรณรงค์ไม่ใช้ปุ๋ยเคมี สารกำจัดวัชพืชในชุมชน และไม่ทิ้งสารเคมีลงในพื้นดินและแม่น้ำโดยตรง มีการกำจัดอย่างมีจิต ชาวบ้านที่ปลูกบ้านติดชายเขาห้ามตัดไม้ทำลายป่า มีการรณรงค์ปลูกป่าเนื่องในโอกาสต่าง ๆ 2) การรักษาสิ่งแวดล้อมของชุมชน ประกอบด้วย ดิน น้ำ ป่าไม้ อากาศ และสัตว์ต่าง ๆ ทุกคนต้องร่วมแรงร่วมใจช่วยกันรักษาสิ่งแวดล้อมในชุมชนที่เราอาศัยอยู่ กล่าวคือ มีการรณรงค์ไม่ใช้ปุ๋ยเคมี สารกำจัดวัชพืชในชุมชน และไม่ทิ้งสารเคมีลงในพื้นดินและแม่น้ำโดยตรง มีการกำจัดอย่างมีจิต ชาวบ้านที่ปลูกบ้านติดชายเขาห้ามตัดไม้ทำลายป่า มีการรณรงค์ปลูกป่าเนื่องในโอกาสต่าง ๆ 3) การพัฒนาปรับปรุงสิ่งแวดล้อมในชุมชน ได้มีการพัฒนาปรับปรุงสิ่งแวดล้อมในชุมชนบ้านมอจะหาค โดยใช้หลักการกิจกรรม 5 ส. ได้แก่ สะสาง สะอาด สะดวก สุขลักษณะ และสร้างนิสัย มีการปรับปรุงภูมิทัศน์ให้สวยงามของชุมชน

1.2 ผลกระทบด้านลบ

ผลกระทบด้านลบประกอบด้วย ด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมของการท่องเที่ยวในชุมชนบ้านมอเกาะหาด ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา สรุปได้ดังนี้

1.2.1 ด้านเศรษฐกิจ ผลกระทบด้านลบของการท่องเที่ยวในชุมชนบ้านมอเกาะหาดในด้านเศรษฐกิจ ตามประเด็นดังนี้ 1) ปัญหารายได้นอกฤดูกาลท่องเที่ยวในชุมชน โดยมีผู้เดินทางมาเที่ยววันน้อยลงมาก ยิ่งในวันธรรมดา จันทร์-ศุกร์ แทบจะไม่มี แต่ถ้าวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ก็พอจะมีบ้างพอได้ค่าน้ำค่าไฟและค่าแรงงานของคนงาน แต่ถ้าจะให้คนมาเที่ยวมากขึ้น คงจะมาในรูปแบบทัวร์มาเที่ยว ทางผู้ประกอบการต้องทำการตลาด ประชาสัมพันธ์ลงในเอกสาร นิตยสาร และเว็บไซต์ 2) ปัญหาคุณภาพของแรงงานในชุมชน ขาดแคลนแรงงานที่ตั้งใจทำงานและมีความขยัน ปัญหาแรงงานต่างด้าวย้ายที่ทำงานบ่อย เนื่องจากเป็นธุรกิจของนายหน้าที่ติดต่อแรงงานเข้ามา ย้ายเพื่อเอาค่าหัว 3) ปัญหาค่าครองชีพสูง บ้างจี้ 4) ที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิต ได้แก่ อาหารที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค มีราคาแพงมากขึ้น ค่าอาหาร พืชผักผลไม้ปรับตัวสูงขึ้น และรายรับเท่าเดิมแต่รายจ่ายเพิ่มมากขึ้น และ 4) ปัญหาราคาที่ดินในชุมชน การสร้างถนนมอเตอร์เวย์สายบางปะอิน-นครราชสีมา ส่งผลกระทบด้านลบต่อเศรษฐกิจของชุมชนบ้านมอเกาะหาดเป็นอย่างยิ่ง ชาวบ้านหลายครอบครัวต้องถูกเวนคืนที่ดิน และภาครัฐได้จ่ายเงินค่าเวนคืนให้ไร่ละ 4 แสนบาท ทั้งที่ชาวบ้านประกาศขายไร่ละล้านบาทขึ้นไป ชาวบ้านสูญเสียกำไรไปมาก

1.2.2 ด้านสังคม ผลกระทบด้านลบของการท่องเที่ยวในชุมชนบ้านมอเกาะหาดในด้านสังคมตามประเด็นดังนี้ 1) ปัญหาการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและค่านิยมของชุมชน ชาวบ้านมีวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปชุมชนกึ่งเมืองมากขึ้น ความเจริญเข้ามาถึง และผลสุดท้ายกลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวและพักผ่อนหย่อนใจในที่สุด ชาวบ้านมีวิถีชีวิตแบบในเมือง ต้องรีบเร่งแข่งขันกับเวลาทำงานเพื่อหาเงินเลี้ยงตนเองและครอบครัว มีค่านิยมที่ผิดคิดว่า เงินคือพระเจ้า สามารถบันดาลทุกอย่างได้ เงินสามารถซื้อทุกอย่างได้ตามใจปรารถนา ดังนั้นจึงพากันขายสมบัติของพ่อแม่ที่มอบให้เป็นมรดกตกทอด นั่นคือ แผ่นดินที่ทำกินและอาศัย บางครอบครัวขายจนหมดไม่มีเหลือแม้กระทั่งที่อยู่อาศัย 2) ปัญหาความผูกพันของครอบครัวในชุมชน ปัจจุบันเลี้ยงลูกด้วยเงิน ด้วยโทรศัพท์และเกมต่างๆ ไม่ค่อยมีเวลาได้อบรมบ่มนิสัยเท่าที่ควรจะเป็น ไม่มีเวลาแม่จะทานข้าวด้วยกัน หรือสอนการบ้านให้แก่ลูกหลาน 3) ปัญหาการเปลี่ยนแปลงอุปนิสัยอันดีของชุมชน คุณธรรมจริยธรรมในจิตใจของคนกลับต่ำลงเรื่อย ๆ ชาวบ้านรับเอาวัฒนธรรมที่ไม่ดีของต่างชาติและชุมชนเมืองเข้ามาใช้ในการดำเนินชีวิต อาทิเช่น การมีน้ำใจลดน้อยลง การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่มีน้อยลงความเห็นแก่ตัวมีมากขึ้น การใช้ชีวิตที่ฟุ่มเฟือยอยากมีอยากรวยเหมือนคนอื่น ภาระหนี้สินเพิ่มขึ้น

4) ปัญหาการอพยพย้ายถิ่นของชุมชน ชาวบ้านบางครอบครัวได้ขายที่ดินทำกินของครอบครัวไปเพื่อไปซื้อที่ดินสร้างบ้านที่อื่นหรือในตัวเมืองที่เจริญและ 5) ปัญหาความขัดแย้งระหว่างนักท่องเที่ยวกับชุมชน ได้แก่ การขับรถยนต์และรถจักรยานยนต์เสียงดังจนเกินไป มีเขม่าควันจากท่อไอเสียของรถ เป็นมลพิษทางเสียงและอากาศ การร้องรำ ทำเพลงเสียงดังจนเกินไป การทิ้งขยะไม่เป็นที่เป็นทาง และนักท่องเที่ยวไม่ช่วยกันรักษาความสะอาดและสิ่งแวดลอม

1.2.3 ด้านวัฒนธรรม ผลกระทบด้านลบของการท่องเที่ยวในชุมชนบ้านมอเกาะหาดในด้านวัฒนธรรมตามประเด็นดังนี้ 1) ปัญหาความขัดแย้งทางวัฒนธรรมระหว่างนักท่องเที่ยวกับชุมชน คือ การแต่งกาย เมื่อนักท่องเที่ยวเข้าไปเที่ยวเชิงศาสนาภายในวัด มีการแต่งกายที่ไม่เหมาะสมกับสถานที่อันศักดิ์สิทธิ์ที่ทุกคนควรเคารพสักการะและให้เกียรติแก่สถานที่ ชาวชนมีการแต่งกายไม่เหมาะสมมากขึ้น การพูดคุยกันเสียงดัง การทิ้งขยะสิ่งปฏิกูลไม่มีที่เป็นทาง 2) ปัญหาการเปลี่ยนแปลงค่านิยมทางวัฒนธรรมของชุมชน เกิดการเปลี่ยนแปลงค่านิยมทางวัฒนธรรมแบบตะวันตกกันมากขึ้น ชาวบ้านมีการรับประทานอาหารจานด่วนกันมากขึ้น รีสอร์ทโรงแรมต่างๆ มีการทำอาหารแบบต่างชาติดันมากขึ้น การแต่งกายของชาวชนมีการเปลี่ยนแปลงไปตามแฟชั่นของคาราและชุมชนเมืองกันมากขึ้น โดยแต่งกายไม่ค่อยจะเรียบร้อยนุ่งน้อยห่มน้อยกันมากขึ้น มีค่านิยมรับวัฒนธรรมด้านภาษาต่างประเทศมากขึ้น โดยลืมหยาไทยของชาติตนเอง การสร้างบ้านแข่งกันโดยมีความเชื่อว่า บ้านหลังใหญ่โตสวยงาม คือ บ้านที่มีฐานะดี มีความสุข คนอื่นจะได้ยกย่องว่าครอบครัวของตนเอง รวยเป็นเศรษฐี ทั่วไปเป็นหนี้สินมากมาย 3) ปัญหาการลดค่าและการทำลายวัฒนธรรมอันดีงามบางอย่างของชุมชน นักท่องเที่ยวมีกิริยาความประพฤติบางอย่างไม่ให้ความเคารพต่อสถานที่อันศักดิ์สิทธิ์ การแต่งกายไม่เหมาะสม การพูดคุยกันเสียงดัง การทิ้งขยะไม่เป็นที่ การสูบบุหรี่ในวัด การม้วนน้ำลายลงพื้นดิน เป็นต้น

1.2.4 ด้านสิ่งแวดล้อม ผลกระทบด้านลบของการท่องเที่ยวในชุมชนบ้านมอเกาะหาดในด้านสิ่งแวดล้อม ตามประเด็นดังนี้ 1) ปัญหาการทำลายทรัพยากรป่าไม้ของชุมชน เมื่อความเจริญและการท่องเที่ยวเข้ามาในชุมชน ชาวบ้านแผ้วถางป่าและตัดต้นไม้ของตนเองเพื่อปลูกพืชเศรษฐกิจ นายทุนบางคนบุกรุกและครอบครองป่าสงวน โดยไม่ถูกต้องตามกฎหมาย และที่สำคัญชาวบ้าน ได้ขายที่ดินทำกินให้แก่ นายทุน จากนั้นนายทุนเป็นผู้ประกอบการทำรีสอร์ท โรงแรมและบ้านพักตากอากาศ ต้องตัดต้นไม้ใหญ่เพื่อสร้างรีสอร์ท ฯลฯ 2) ปัญหาการทำลายทรัพยากรน้ำของชุมชน น้ำไม่เพียงพอต่อการใช้อุปโภคในชุมชน เนื่องจากคนใช้น้ำมากขึ้น คนในชุมชนเพิ่มมากขึ้น ส่วนในรีสอร์ทต่าง ๆ ที่มีการเจาะน้ำบาดาลใช้เอง อาจจะมีผลกระทบในระยะยาว น้ำอาจจะหมดไปหรือดินทรุดตัวได้ 3) ปัญหาการทำลายทรัพยากรชีวภาพของชุมชน เกิดการทำลายทรัพยากรชีวภาพของชุมชน ในเรื่องการตัดไม้ทำลายป่าในการสร้างรีสอร์ท โรงแรมและ

บ้านพัก ตลอดจนการทำเกษตรสมัยใหม่ การลักลอบล่าสัตว์ในเขตหวงห้าม และการใช้ปุ๋ยเคมี และสารเคมีในการทำเกษตรหรือ ใช้ในการกำจัดวัชพืชต่าง ๆ สัตว์และแมลงไนรีสอร์ท โรงแรม ส่งผลกระทบเป็นการทำลายทรัพยากรทางชีวภาพและระบบนิเวศน์ทางธรรมชาติไม่ได้ 4) ปัญหามลภาวะเป็นพิษของชุมชน เกิดมลพิษทางเสียง จากระถางทุกประเภทที่สัญจรไปมาในชุมชน มลพิษทางอากาศ จากควันท่อไอเสียรถทุกประเภท มลพิษจากขยะ สิ่งปฏิกูลและฝุ่นต่าง ๆ 5) ปัญหาการทรุดตัวทรัพยากรดินในชุมชน เกิดจากระถางสัญจรไปมามาก ทำให้ถนนพังง่าย การนำน้ำบาดาลมาใช้มาก อาจส่งผลให้ดินทรุดตัวได้ในอนาคต และ 6) ปัญหาการทำลายภูมิทัศน์ของชุมชน การสร้างบ้าน สร้างรีสอร์ท และ โรงแรมบดบังทัศนียภาพอันสวยงามของธรรมชาติ

2. แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาผลกระทบด้านลบประกอบด้วย ด้านสุขภาพจิตใจ ความสัมพันธ์ทางสังคม และสิ่งแวดล้อม ของการท่องเที่ยวต่อคุณภาพชีวิตในชุมชนบ้านมอเกาะหาด ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา สรุปได้ดังนี้

2.1 ด้านสุขภาพ ดังนี้ 1) การให้ความสำคัญเกี่ยวกับสุขภาพ ชาวบ้านควรปลูกพืชผักผลไม้ไว้รับประทานเอง งดใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมี ให้ใช้ปุ๋ยอินทรีย์แทน เพื่อสุขภาพที่ดีชีวิปลอดภัยลด ละ เลิกอบายมุข และการพนัน 2) การบริโภคอาหารอย่างถูกสุขลักษณะ ผู้นำชุมชน คือกำนันตำบลหนองน้ำแดง และหน่วยงานที่รับผิดชอบ ควรนำเมล็ดพันธุ์พืชต่างๆ มาแจกจ่ายให้กับชาวบ้าน เพื่อนำไปเพาะปลูกต่อไป ร่วมกันรณรงค์ การรับประทานอาหารแบบไทยที่มีแต่คุณค่าทางอาหาร มีประโยชน์ต่อร่างกาย เพราะอาหารมีเครื่องปรุงมาจากสมุนไพรทั้งนั้น ควรรับประทานอาหารให้ครบ 5 หมู่ ในแต่ละมื้อ ลด ละ เลิกเครื่องดื่มมันเมา ควรตั้งกฎกติกาอย่างเคร่งครัดแก่นักท่องเที่ยวและแรงงาน เรื่องเครื่องดื่มมันเมา การทะเลาะวิวาทและยาเสพติด ควรส่งเสริมการงดเหล้าเข้าพรรษาในชุมชนอย่างจริงจัง 3) การส่งเสริมการออกกำลังกาย ควรมีการออกกำลังกาย ด้วยการตั้งชมรมแอโรบิกแดนซ์ในชุมชน เพื่อให้ชาวบ้านมาออกกำลังกายอย่างน้อยสัปดาห์ ละ 1 - 2 วัน หรือจัดสรรงบประมาณในการทำสวนสุขภาพเป็นสถานที่ออกกำลังกายให้ชุมชน และ 4) การทำงานไม่หักโหมจนเกินไป ควรทำงานแต่พอดีพองาม ใ้ร่างกายพักผ่อนบ้าง ไม่ควรทำงานหามรุ่งหามค่ำ เพียงเพื่อต้องการเงิน

2.2 ด้านจิตใจ ดังนี้ 1) ความรู้สึกพอใจในชีวิตตนเอง ชาวบ้านขายที่ดินที่ขายตาม โดยที่ไม่มีการวางแผนการใช้เงิน ผลสุดท้ายเงินก็หมด ตนเองมีความโลภอยากมั่งอยากมีตามคนอื่นเขา โดยที่ไม่ดูความพร้อมของตนเอง ขอมเป็นหนี้เป็นสินมากมาย เลขเป็นทุกข์ทางใจ ดังนั้นควรใช้ชีวิตตามทางสายกลาง มีความพอเพียง พออยู่ พอกิน พอใช้ตามอัตภาพ 2) ความรู้สึกพอใจในครอบครัว การสูญเสีย คือ การได้รับ กล่าวคือ ชาวบ้านที่ถูกเวนคืนที่ดิน เป็นทุกข์ทางใจอย่างมาก จากที่ดินที่ประกาศขายราคาไร่ละ 2 ล้านบาทขึ้นไป บางครอบครัวมีที่ดินติดถนนหน้ารัชต์

ราคาไร่ละ 15 ล้านบาทขึ้นไป แต่ภาครัฐจ่ายค่าเวนคืนให้ไร่ละ 4 แสนบาทเท่านั้น ควรมีการมอบเกียรติบัตรยกย่องให้กำลังใจว่า เป็นผู้เสียสละอย่างแท้จริง ซึ่งอย่างน้อยเป็นการให้กำลังใจเพื่อคลายความเครียดทางจิตใจ และความกังวลลงไปได้ไม่มากนักน้อย 3) ความรู้สึกพอใจในชุมชน ชาวบ้านทุกคนควรภาคภูมิใจในชีวิตของชุมชนที่ตนเองอาศัยอยู่ ช่วยกันดูแลรักษาทรัพย์สินสมบัติของชุมชนทั้งที่เป็นธรรมชาติสร้างขึ้นมาได้แก่ ป่าไม้ ภูเขา แม่น้ำ แร่ธาตุ สัตว์ พืชต่าง ๆ และชาวบ้านสร้างขึ้น 4) ความรู้สึกพอใจในสิ่งแวดล้อม ชุมชนบ้านมอเกาะหาดมีสิ่งแวดล้อมที่สวยงาม มีภูเขาและป่าไม้ บรรยากาศดีร่มรื่น สมควรอย่างยิ่งที่จะแสวงหาหนทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหามา 5) ความต้องการคุ้มครองอันตรายความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาคือการที่จะเกิดขึ้นได้ทุกคนช่วยกันเป็นหูเป็นตา และควรมีการตั้งตำรวจบ้านเพื่อคอยตรวจตราความเรียบร้อยของชุมชน และควรตั้งผู้แดง เพื่อให้เจ้าหน้าที่ตำรวจมาตรวจ เป็นประจำ 6) ความเชื่อที่ถูกต้อง เชื่อว่ากรรมดีกรรมชั่วมีจริง ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ควรให้ความเคารพต่อสถานที่อันศักดิ์สิทธิ์ การแต่งกายเรียบร้อย และไม่คุยกันเสียงดัง 7) คุณธรรม จริยธรรมควรส่งเสริมการเข้าวัดฟังธรรม และปฏิบัติธรรมอย่างจริงจัง โดยเฉพาะเยาวชนคนรุ่นใหม่ อันเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาชุมชน สังคมและประเทศชาติต่อไป

2.3 ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ดังนี้ 1) ความสัมพันธ์ทางครอบครัว ควรจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชนร่วมกันระหว่างพ่อแม่ลูก เช่น กิจกรรมวันพ่อ วันแม่ ฯลฯ สายใยรักความผูกพันจะได้แน่นแฟ้นมากยิ่งขึ้น 2) ความสัมพันธ์ในชุมชน ควรมีกิจกรรมที่พบปะพูดคุยกันมากยิ่งขึ้น โดยจะใช้กิจกรรมที่วัดหรือที่ศาลาประชาคมหมู่บ้านก็ตามความเหมาะสม มีการทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น ทำความสะอาดหมู่บ้าน รับประทานอาหารร่วมกัน ส่งผลให้ความสัมพันธ์ในชุมชนจะได้แน่นแฟ้นมากยิ่งขึ้น 3) ความสัมพันธ์ด้านวัฒนธรรม พบว่า ควรสร้างความเข้าใจแก่นักท่องเที่ยวและในชุมชนเอง ตั้งกฎกติกา มารยาทให้รับทราบร่วมกันและปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด มีการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมซึ่งกันและกันมีส่วนร่วมในกิจกรรม 4) มนุษย์สัมพันธ์ที่ดี ควรใช้มารยาทไทย ย. ว.ท. ได้แก่ ยิ้ม ไหว้ ทักทาย ควรใช้กับคนในชุมชนก่อนลำดับแรก และใช้กับนักท่องเที่ยวต่อไป โดยมีคติประจำใจว่า “อยู่ให้เขารัก จากให้เขาอาลัย ตายให้เขาคิดถึง” 5) ค่านิยมที่ถูกต้อง ควรจะเริ่มสร้างค่านิยมที่เหมาะสมดังนี้ (1) การพึ่งตนเองการขยันหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบ ใช้ชีวิตแบบพอเพียง ลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ ขยายโอกาส (2) การประหยัดและอดออม เป็นการฝึกฝนตนเองเรื่องการใช้จ่ายที่เหมาะสมกับฐานะ (3) การมีระเบียบวินัย และการเคารพกฎหมาย (4) การปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา หลักศาสนามุ่งให้ทุกคนทำความดี มีความเมตตากรุณาในแก่นแท้ของศาสนา คือการให้ทุกคนรู้จักวิเคราะห์วิจารณ์ญาณ เพื่อให้เข้าใจวิถีและธรรมชาติของชีวิต (5) ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ซึ่ง ชาติ หมายถึง กลุ่มชนที่มี

เชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรมเดียวกันมาอยู่รวมกัน ชาติจึงเป็นสมบัติส่วนรวมที่ทุกคนต้องรัก และหวงแหนการรวมกันเป็นชาติ การเลือกนับถือศาสนา

2.4 ด้านสิ่งแวดล้อม ดังนี้ 1) การมีส่วนร่วม ควรมีส่วนร่วมในการคิด การวางแผน การปฏิบัติ การติดตามประเมินผล และการรับประโยชน์ร่วมกัน 2) ทรัพยากรดิน ควรอนุรักษ์และส่งเสริมการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ในชุมชนมากยิ่งขึ้น ให้ความรู้แก่ชาวบ้านเรื่องโทษของการใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมีจากการทำการเกษตร เพราะทำให้ดินเสื่อมโทรม มีสารพิษตกค้าง ควรมีการจัดการสารเคมี ขยะสิ่งปฏิกูลให้เป็นระเบียบเรียบร้อย และไม่ทิ้งสารเคมีลงสู่พื้นดิน 3) ทรัพยากรน้ำ นำน้ำบาดาล มีหินปูนปะปนอยู่มาก ควรผ่านการกรองหรือแยกหินปูนออกจากน้ำก่อนนำมาใช้อุปโภค 4) ทรัพยากรป่า ควรกำหนดมาตรการเด็ดขาดลงโทษผู้กระทำความผิดในการลักลอบตัดไม้ ควรมีการบวชต้นไม้ที่ใหญ่โต “บวชป่า สืบชะตาต้นไม้” ซึ่งเป็นความเชื่อทางศาสนา นำความเชื่อความศรัทธามาเป็นมาตรการทางสังคม นับว่าเป็นอีกหนทางหนึ่งที่จะรักษาต้นไม้ไว้ได้ไม่มากนักน้อยที่สังคมปัจจุบันได้นิยมกระทำกัน และควรมีกิจกรรมการอนุรักษ์ปลูกต้นไม้ร่วมกันในชุมชน 5) ทรัพยากรชีวภาพ ควรทุกคนต้องช่วยกันไม่ทำลายทรัพยากรชีวภาพ ช่วยกันรักษาให้คงอยู่มีความอุดมสมบูรณ์ต่อไป 6) สภาพสิ่งแวดล้อม ควรช่วยกันรักษา ปรับปรุงและพัฒนาสิ่งแวดล้อมของชุมชนอย่างต่อเนื่อง โดยนำกิจกรรม 5 ส. มาพัฒนาสิ่งแวดล้อม ได้แก่ สะอาด สะอาด สะดวก สุขลักษณะ และสร้างนิสัย จัดสวนหย่อมปรับปรุงภูมิทัศน์บ้านของตนเองและในชุมชน ให้น่าอยู่ เพื่อต้อนรับนักท่องเที่ยวตลอดทั้งปี

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลกระทบด้านบวกและด้านลบประกอบด้วย ด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมของการท่องเที่ยวต่อคุณภาพชีวิตในชุมชนบ้านมอเกาะหาด ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

1.1 ผลกระทบด้านบวก ประกอบด้วย ด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมต่อคุณภาพชีวิตของการท่องเที่ยวในชุมชนบ้านมอเกาะหาด ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา อภิปรายผลได้ดังนี้

1.1.1 ด้านเศรษฐกิจ ดังนี้

เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจของชุมชน ชาวบ้านมอเกาะหาดเดิมประกอบอาชีพเกษตรกร ทำไร่ทำสวน ปลูกผลไม้ไว้รับประทานและจำหน่าย ได้แก่ ข้าวโพดน้อยหน้า เป็นต้น เมื่อการท่องเที่ยวและความเจริญเข้าสู่ชุมชน วิถีชีวิตก็เปลี่ยนแปลงไป ชาวบ้าน

ขายที่ดินทำกินไปเกือบหมด เพื่อเปลี่ยนอาชีพเป็นผู้ประกอบการและทำธุรกิจส่วนตัว สอดคล้องกับงานวิจัยของวิมาดา ไกรเดช (2556, หน้า 63-64) พบว่า การท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวนั้นจะมีการใช้จ่ายเงินในการท่องเที่ยวค่อนข้างสูง ไม่ว่าจะเป็น การเช่าที่พักการซื้ออาหารหรือแม้กระทั่งซื้อของฝาก จึงเป็นการส่งเสริมให้ชาวบ้านในบริเวณนั้น มีรายได้มากขึ้นและมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยชาวบ้านจะเข้ามา เป็นเจ้าของกิจการหรือเป็นส่วนหนึ่งในกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยเฉพาะธรรมชาติวิถีชีวิตขนบธรรมเนียมและประเพณีของชุมชนรวมไปถึงการเกิดการขยายตัวธุรกิจการท่องเที่ยวในชุมชน เมื่อชาวบ้านแปลงสินทรัพย์เป็นทุน คือ ขายที่ดินทำกินได้แล้ว ก็นำเงินไปลงทุนสร้างรีสอร์ท โรงแรม บ้านพัก เช่น บุญโตบ้านพัก บ้านกลางภู อิงดาวเขาใหญ่ ตูลาฮัก ฯลฯ ค่าขาย และเป็นพนักงานในโรงงานและบริษัท ส่งผลให้วิถีชีวิตของชาวบ้านเริ่มดีขึ้น เศรษฐกิจดีขึ้น ชาวบ้านมีอาชีพ มีงานทำ และมีเงินเลี้ยงตนเองและครอบครัว ชาวบ้านประกอบอาชีพ ค่าขายมากขึ้น มีร้านอาหารตามสั่งหน้าโรงงาน ร้านอาหารตามสั่งในหมู่บ้าน และร้านอาหารถนนหน้าวัดทางไปเขาใหญ่ สอดคล้องกับงานวิจัยของแสงสรรค์ ภูมิสถาน, นันทชัย พงศ์พัฒนานุรักษ์, อิศริยา วุฒิสินธุ์, ยุทธพงษ์ ศิริมังคะและสุกิด เรืองเรือ (2558, หน้า 151-154) พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อพลวัตการท่องเที่ยวในตำบลไทยสามัคคี ได้แก่ นโยบายของภาครัฐที่ส่งเสริมเรื่อง การท่องเที่ยวและปัจจัยจากกระแสการท่องเที่ยวและระบบทุนนิยม เกิดการขยายตัวของภาคธุรกิจ การท่องเที่ยว

ในขณะที่กำลังก่อสร้างถนนมอเตอร์เวย์สายบางปะอิน-นครราชสีมา ซึ่งถนนมอเตอร์เวย์ผ่านไร่นาของชุมชนพอดี นำความเจริญ และสะดวกในการเดินทางในอนาคต มาสู่ชุมชน และนอกจากนี้ยังมีที่ดินว่างเปล่าของนายทุน 190 ไร่ ที่คาดว่าจะป็นศูนย์รวมของห้างสรรพสินค้าในอนาคตอันใกล้นี้ ผลกระทบด้านบวกเกิดการสร้างสรรค์อาชีพและการจ้างงานในชุมชน เช่น ธุรกิจร้านไม้ดอกไม้ประดับ ร้านชุดไม้ล้อม ร้านนวดแผนไทย ร้านกาแฟ มีตลาดนัดชุมชน ฯลฯ นอกจากนี้ยังเป็นนายหน้าขายที่ดิน หรือให้เช่าที่ดินเพื่อทำกิน มีการจ้างงานในชุมชน ชาวบ้านเป็นพนักงานในบริษัท โรงงาน ร้านอาหาร และห้างสรรพสินค้า เช่น โรงงานแปรรูปผลิตภัณฑ์นม สหกรณ์โคนมปากช่อง จำกัด บริษัทเบทาโกร จำกัด (มหาชน) จำหน่ายอาหารสัตว์ บริษัทเบทาโกร ไฮบริดอินเตอร์เนชันเนล จำกัด (มหาชน) ฟาร์มสุกร 2 บีเอ็มน้ำมัน บริษัทเชลล์ จำกัด บริษัทเอทีเอส มอลล์ จำกัด บริษัทโฮมโปรดักส์ เซ็นเตอร์ ไร่รุ่งมรดยนต์ บริษัทสยามนิสสัน และมิตรชูบิชิ จำกัด และห้างแม็คโคร ส่งผลให้ชาวบ้านมีอาชีพ มีรายได้เลี้ยงตนเองและครอบครัว เกิดการนำรายได้สู่ชุมชน ในช่วงเทศกาลไฮซีซั่น นักท่องเที่ยวมาเที่ยวกันมาก และเทศกาลคอนเสิร์ต Big Mountain Music Festival : BMMF รีสอร์ท โรงแรม บ้านพัก มีการจับจองเข้าพักเต็มไปหมด ส่งผลทำให้ผู้ประกอบการ และชาวบ้านมีรายได้กำไรมาก

นอกจากนี้ยังมีเทศกาลงานน้อยหน้าและงานกาชาดประจำปี สำหรับอีกหนึ่งกิจกรรมเทศกาลที่ขาดไม่ได้และเป็นเอกลักษณ์เมืองปากช่อง “งานน้อยหน้าของดีเมืองปากช่อง” สอดคล้องกับงานวิจัยของปานจิตร จินหิรัญ (2555, หน้า 145-150) พบว่า การท่องเที่ยวก่อให้เกิดการเพิ่มรายได้ให้แก่ประชาชนผู้อาศัยอยู่ในชุมชน โดยรายได้ส่วนใหญ่มาจากการประกอบธุรกิจบ้านเช่า ที่พักค้างแรมแก่นักท่องเที่ยว รถเช่า และร้านอาหารขณะเดียวกันการที่มีนักท่องเที่ยวมาเพิ่มขึ้นทำให้เกิดการเพิ่มขึ้นของอุปสงค์

1.1.2 ด้านสังคม มีผลกระทบด้านบวกของการท่องเที่ยวในชุมชน ดังนี้

การเปลี่ยนแปลงแผนการประกอบอาชีพของชุมชน ชาวบ้านที่ขายที่ดินทำกินได้มีการวางแผนการประกอบอาชีพของครอบครัวจากเกษตรกรรมสู่อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว สร้างรีสอร์ท โรงแรม บ้านพัก และร้านอาหาร แต่ยังมีหลายครอบครัวที่ยังทำเกษตรด้วยการทำเกษตรสมัยใหม่ ปลูกพืชเศรษฐกิจ ได้แก่ มันสำปะหลัง และอ้อย เกิดการสร้างสรรคความเจริญทางสังคมของชุมชน ประการแรกชาวบ้านมีการแต่งกายดูดีมากขึ้น เพื่อต้อนรับนักท่องเที่ยว มีการใส่ใจสุขภาพมากขึ้น ประการที่สองด้านจิตใจ มีจิตใจที่มุ่งมั่น ความเพียรพยายามประกอบอาชีพมากขึ้น ประการที่สามด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ชาวบ้านมีการติดต่อไปมาหาสู่กันในการทำธุรกิจต่าง ๆ และประการสุดท้ายด้านสิ่งแวดล้อม ชุมชนช่วยกันในการดูแลรักษา พัฒนา และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชน

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างครอบครัวของชุมชนเมื่อความเจริญและการท่องเที่ยวเข้ามาสู่ชุมชน ชาวบ้านมีการขายที่ดินทำกิน ทำให้มีเงินมีทองพอสมควร จึงได้ขายครอบครัวออกไป และมีการสร้างบ้านใหม่ เพื่อความสุขสบายต่อไปในอนาคต เกิดความสามัคคีของชุมชน โดยมีท่านกำนันตำบลหนองน้ำแดง ที่อุทิศตนเพื่อชุมชน เป็นผู้นำที่ดีช่วยประสานพลังความสามัคคีของคนในชุมชน ตลอดถึงศูนย์รวมจิตใจที่วัด เกิดการเสริมสร้างความปลอดภัยแก่ชุมชนท้องถิ่น ชาวบ้านช่วยกันเป็นหูเป็นตาสอดส่องดูแลชุมชนร่วมกันให้ระมัดระวังโจรขโมยสิ่งของ และคนแปลกหน้ามาเข้าท่องเที่ยวหรือมาพัก นอกจากนี้เกิดการเสริมสร้างการศึกษาแก่ชุมชน เมื่อชาวบ้านเศรษฐกิจดีขึ้น ได้ส่งบุตรหลานให้ได้รับการศึกษาที่สูงขึ้นมีการศึกษาภาษาอังกฤษมากขึ้น เพื่อการสื่อสารกับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

1.1.3 ด้านวัฒนธรรม มีผลกระทบด้านบวกของการท่องเที่ยวในชุมชน ดังนี้

การใช้วัฒนธรรมชุมชน เป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยว ชาวบ้านมีการแต่งตัวแบบเรียบง่ายอยู่ตามธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ และมีกลิ่นไอของการแต่งตัวคาวบอยตามต้นแบบของอำเภอปากช่อง การใช้ชีวิตแบบเรียบง่ายของชาวบ้านที่อาศัยอยู่ตามชายเขา ใกล้ชิดธรรมชาติป่าเขาลำเนาไพรและสัตว์ต่าง ๆ มีอากาศที่สดชื่น เย็นสบาย นอกจากนี้ยังมีสถานที่ท่องเที่ยว

เชิงนิเวศ ฅ ศูนย์ปฏิบัติธรรม ธรรมโมลี บนไหล่เขา อากาศบริสุทธิ์ ป่าไม้อุดมสมบูรณ์ การสร้างความเข้าใจแก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับวัฒนธรรมชุมชน มีการสร้างความเข้าใจแก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับวัฒนธรรมของชุมชน การกิน การอยู่ การหลับนอน เมื่อมาพักผ่อนในชุมชน ต้องมีความเกรงใจห้องพักข้าง ๆ เรา ไม่ส่งเสียงดัง ไม่ทะเลาะวิวาท ช่วยกันรักษาความสะอาดในที่พักและบริเวณรีสอร์ท ไม่ขับรถยนต์หรือจักรยานรถเสียงดังรบกวนชุมชน

การร่วมมือร่วมใจกันอนุรักษ์วัฒนธรรมของชุมชนเกิดการร่วมมือร่วมกันอนุรักษ์วัฒนธรรมของชุมชนไม่ให้สูญหายไป ด้านความเชื่อความศรัทธาในศาสนาพุทธ ความเป็นที่เป็นที่นึ่ง ค่านิยมร่วมกันในการเคารพกฎกติกาและมารยาทของหมู่บ้าน เกิดการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมอันดีระหว่างนักท่องเที่ยวกับชุมชนมีการแลกเปลี่ยนด้านภาษา การแต่งกาย วัฒนธรรม การกิน การนอน นอกจากนี้เกิดการส่งเสริมการผลิตและจำหน่ายงานศิลปวัฒนธรรมแก่นักท่องเที่ยวในชุมชนบ้านมอจะหาดจะมีเพียงผลไม้ที่เป็นของฝากแก่นักท่องเที่ยว ได้แก่ น้อยหน่าพันธุ์เพชรปากช่อง และผลไม้อื่น ๆ

1.1.4 ด้านสิ่งแวดล้อม มีผลกระทบด้านบวกของการท่องเที่ยวในชุมชน ดังนี้ การสร้างความตระหนักถึงคุณค่าสิ่งแวดล้อมของชุมชน มีการณรงค์ไม่ใช้ปุ๋ยเคมี สารกำจัดวัชพืชในชุมชน และไม่ทิ้งสารเคมีลงในพื้นดินและแม่น้ำโดยตรง มีการกำจัดอย่างมีจิต ชาวบ้านที่ปลูกบ้านติดชายเขาห้ามตัดไม้ทำลายป่า มีการรณรงค์ปลูกป่าเนื่องในโอกาสต่าง ๆ การรักษาสีสิ่งแวดล้อมของชุมชน ประกอบด้วย ดิน น้ำ ป่าไม้ อากาศ และสัตว์ต่าง ๆ ทุกคนต้องร่วมแรงร่วมใจช่วยกันรักษาสีสิ่งแวดล้อมในชุมชนที่เราอาศัยอยู่ กล่าวคือ มีการรณรงค์ไม่ใช้ปุ๋ยเคมี สารกำจัดวัชพืชในชุมชน และไม่ทิ้งสารเคมีลงในพื้นดินและแม่น้ำโดยตรง มีการกำจัดอย่างมีจิต ชาวบ้านที่ปลูกบ้านติดชายเขาห้ามตัดไม้ทำลายป่า มีการรณรงค์ปลูกป่าเนื่องในโอกาสต่าง ๆ การพัฒนาปรับปรุงสิ่งแวดล้อมในชุมชน ได้มีการพัฒนาปรับปรุงสิ่งแวดล้อมในชุมชนบ้านมอจะหาด โดยใช้หลักภารกิจกรม 5 ส. ได้แก่ สะอาด สะอาด สะดวก สุขลักษณะ และสร้างนิสัย มีการปรับปรุงภูมิทัศน์ให้สวยงามของชุมชน

1.2 ผลกระทบด้านลบ ประกอบด้วย ด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมต่อคุณภาพชีวิตของการท่องเที่ยวในชุมชนบ้านมอจะหาด ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา อภิปรายผลได้ดังนี้

1.2.1 ด้านเศรษฐกิจ ผลกระทบด้านลบของการท่องเที่ยวในชุมชนบ้านมอจะหาดในด้านเศรษฐกิจ ตามประเด็นดังนี้

ปัญหารายได้นอกฤดูกาลท่องเที่ยวในชุมชน โดยมีผู้เดินทางมาเที่ยวน้อยลงมากยิ่งในวันธรรมดา จันทร์-ศุกร์ แทบจะไม่มี แต่ในวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ ก็พอจะมีบ้างพอได้ค่าน้ำค่า

ไฟและค่าแรงงานของคนงาน แต่ถ้าจะให้คนมาเที่ยวมากขึ้น คงจะมาในรูปแบบทัวร์มาเที่ยว ทางผู้ประกอบการต้องทำการตลาด ประชาสัมพันธ์ลงในเอกสาร นิตยสารและเว็บไซต์ ปัญหาคุณภาพของแรงงานในชุมชน ขาดแคลนแรงงานที่ตั้งใจทำงานและมีความขยัน ปัญหาแรงงาน ค่างค้ำว้ายที่ทำงานบ่อย เนื่องจากเป็นธุรกิจของนายหน้าที่ติดต่อแรงงานเข้ามา ย้ายเพื่อเอาค่าหัว ปัญหาค่าครองชีพสูง ปัจจัย 4 ที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิต ได้แก่ อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค มีราคาแพงมากขึ้น ค่าอาหาร พืชผักผลไม้ปรับตัวสูงขึ้น และรายรับเท่าเดิมแต่รายจ่ายเพิ่มมากขึ้น ปัญหาราคาที่ดินในชุมชน การสร้างถนนมอเตอร์เวย์สายบางปะอิน-นครราชสีมา ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของชุมชนบ้านมอเกาะหาดเป็นอย่างยิ่ง ชาวบ้านหลายครอบครัวต้องถูกเวนคืนที่ดิน และภาครัฐได้จ่ายเงินค่าเวนคืนให้ ไร่ละ 4 แสนบาท ทั้งที่ชาวบ้านประกาศขายไร่ละล้านบาทขึ้นไป ชาวบ้านสูญเสียกำไรไปมาก

1.2.2 ด้านสังคม ผลกระทบด้านลบของการท่องเที่ยวในชุมชนบ้านมอเกาะหาด ในด้านสังคม อภิปรายผลดังนี้

ปัญหาการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและค่านิยมของชุมชน ชาวบ้านมีวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปชุมชนกึ่งเมืองมากขึ้น ความเจริญเข้ามาถึง และผลสุดท้ายกลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวและพักผ่อนหย่อนใจในที่สุด ชาวบ้านมีวิถีชีวิตแบบในเมือง ต้องรีบเร่งแข่งขันกับเวลาทำงานเพื่อหาเงินเลี้ยงตนเองและครอบครัว มีค่านิยมที่ผิดคิดว่า เงินคือพระเจ้า สามารถบันดาลทุกอย่างได้ เงินสามารถซื้อทุกอย่างได้ตามใจปรารถนา ดังนั้นจึงพากันขายสมบัติของพ่อแม่ที่มอบให้เป็นมรดกตกทอด นั่นคือ แผ่นดินที่ทำกินและอาศัย บางครอบครัวขายจนหมดไม่มีเหลือแม้กระทั่งที่อยู่อาศัย ปัญหาความผูกพันของครอบครัวในชุมชน ปัจจุบันเลี้ยงลูกด้วยเงิน ด้วยโทรศัพท์และเกมต่าง ๆ ไม่ค่อยมีเวลาได้อบรมบ่มนิสัยเท่าที่ควรจะเป็น ไม่มีเวลาแม้จะทานข้าวด้วยกัน หรือสอนการบ้านให้แก่ลูกหลาน ปัญหาการเปลี่ยนแปลงอุปนิสัยอันดีของชุมชน คุณธรรมจริยธรรมในจิตใจของคนกลับต่ำลงเรื่อย ๆ ชาวบ้านรับเอาวัฒนธรรมที่ไม่ดีของต่างชาติและชุมชนเมืองเข้ามาใช้ในการดำเนินชีวิต อาทิเช่น การมีน้ำใจลดน้อยลง การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่มีน้อยลง ความเห็นแก่ตัวมีมากขึ้น การใช้ชีวิตที่ฟุ่มเฟือยอยากมีอยากรวยเหมือนคนอื่น ภาระหนี้สินเพิ่มขึ้น ปัญหาการอพยพย้ายถิ่นของชุมชน ชาวบ้านบางครอบครัวได้ขายที่ดินทำกินของครอบครัวไป เพื่อไปซื้อที่ดินสร้างบ้านที่อื่นหรือในตัวเมืองที่เจริญและปัญหาความขัดแย้งระหว่างนักท่องเที่ยวกับชุมชน ได้แก่ การจับรถยนต์และรถจักรยานยนต์เสียดังจนเกินไป มีเขม่าควันจากท่อไอเสียของรถ เป็นมลพิษทางเสียงและอากาศ การร้องรำ ทำเพลงเสียดังจนเกินไป การทิ้งขยะไม่เป็นที่เป็นทาง และนักท่องเที่ยวไม่ช่วยกันรักษาความสะอาดและสิ่งแวดล้อม

1.2.3 ด้านวัฒนธรรม ผลกระทบด้านลบของการท่องเที่ยวในชุมชนบ้านมอเกาะหาดในด้านวัฒนธรรม อภิปรายผลดังนี้

ปัญหาความขัดแย้งทางวัฒนธรรมระหว่างนักท่องเที่ยวกับชุมชน คือ การแต่งกาย เมื่อนักท่องเที่ยวเข้าไปเที่ยวเชิงศาสนาภายในวัด มีการแต่งกายที่ไม่เหมาะสมกับสถานที่ อันศักดิ์สิทธิ์ที่ทุกคนควรเคารพสักการะและให้เกียรติแก่สถานที่ ชาวชนแต่งกายไม่เหมาะสมมากขึ้น การพูดคุยกันเสียงดัง การทิ้งขยะสิ่งปฏิกูลไม่มีที่เป็นทาง ปัญหาการเปลี่ยนแปลงค่านิยมทางวัฒนธรรมของชุมชน เกิดการเปลี่ยนแปลงค่านิยมทางวัฒนธรรมแบบตะวันตกกันมากขึ้น ชาวบ้านมีการรับประทานอาหารจานด่วนกันมากขึ้น รีสอร์ท โรงแรมต่าง ๆ มีการทำอาหารแบบต่างชาติดันมากขึ้น การแต่งกายของเยาวชนมีการเปลี่ยนแปลงไปตามแฟชั่นของคาราและชุมชนเมือง โดยแต่งกายไม่ค่อยจะเรียบร้อยนุ่งน้อยห่มน้อยกันมากขึ้น มีค่านิยมรับวัฒนธรรมด้านภาษาต่างประเทศมากขึ้น โดยลืมหายไทยของชาติตนเอง การสร้างบ้านแข่งกันโดยมีความเชื่อว่าบ้านหลังใหญ่โตสวยงาม คือ บ้านที่มีฐานะดี มีความสุข คนอื่นจะได้ยกย่องว่าครอบครัวของตนเอง รวยเป็นเศรษฐี ห้างที่ไปเป็นหนี้สินมากมาย สอดคล้องกับงานวิจัยของปานจิตร จินศิริ (2555, หน้า 145-150) พบว่า ผลกระทบด้านลบในทางด้านสังคมและวัฒนธรรม พบว่า คนในเกาะพะงัน มีความเป็นอยู่แบบสังคมเมืองมากขึ้น มีความเห็นแก่ตัวมีการแต่งกายแบบนุ่งน้อยห่มน้อยเหมือนนักท่องเที่ยวชาวตะวันตกมากขึ้น มีหญิงสาวจากต่างถิ่นมาขายบริการทางเพศเพิ่มมากขึ้น

ปัญหาการลดค่าและการทำลายวัฒนธรรมอันดีงามบางอย่างของชุมชน นักท่องเที่ยวมีกระิยะความประพฤติบางอย่างไม่ให้ความเคารพต่อสถานที่อันศักดิ์สิทธิ์ การแต่งกายไม่เหมาะสม การพูดคุยกันเสียงดัง การทิ้งขยะไม่เป็นที่ การสูบบุหรี่ในวัด การถมน้ำลายลงพื้นดิน เป็นต้น

1.2.4 ด้านสิ่งแวดล้อม ผลกระทบด้านลบของการท่องเที่ยวในชุมชนบ้านมอเกาะหาดในด้านสิ่งแวดล้อม อภิปรายผลดังนี้

ปัญหาการทำลายทรัพยากรป่าไม้ของชุมชน เมื่อความเจริญและการท่องเที่ยวเข้ามาในชุมชน ชาวบ้านแผ้วถางป่าและตัดต้นไม้ของตนเองเพื่อปลูกพืชเศรษฐกิจ นายทุนบางคนบุกรุกและครอบครองป่าสงวน โดยไม่ถูกต้องตามกฎหมาย และที่สำคัญชาวบ้าน ได้ขายที่ดินทำกินให้แก่รายทุน จากนั้นนายทุนเป็นผู้ประกอบการทำรีสอร์ท โรงแรมและบ้านพักตากอากาศ ต้องตัดต้นไม้ใหญ่เพื่อสร้างรีสอร์ท ฯลฯ ปัญหาการทำลายทรัพยากรน้ำของชุมชน น้ำไม่เพียงพอต่อการอุปโภคบริโภคในชุมชน เนื่องจากคนใช้น้ำมากขึ้น คนในชุมชนเพิ่มมากขึ้น ส่วนในรีสอร์ทต่างๆ ที่มีการเจาะน้ำบาดาลใช้เอง อาจจะมีผลกระทบในระยะยาว น้ำอาจจะหมดไปหรือดินทรุดตัวได้ น้ำ

ในชุมชนบ้านมอเกาะหาด เป็นน้ำกระด้างที่มีหินปูนผสมอยู่ จะเป็นอันตรายแก่สุขภาพถ้าบริโภค และเครื่องสุขภัณฑ์อุดตันได้ง่าย น้ำบาดาลมีกลิ่น และขุ่น สอดคล้องกับงานวิจัยของศุภวรรณ เจริญชัยสมบัติ (2554, หน้า 163-166) พบว่า การเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมจากการท่องเที่ยว น้ำ มีลักษณะค่อนข้างขุ่น มีกลิ่นเหม็น เกิดมลพิษทางน้ำไม่สามารถนำมาบริโภคและอุปโภคได้

ปัญหาการทำลายทรัพยากรชีวภาพของชุมชน เกิดการทำลายทรัพยากรชีวภาพของชุมชน ในเรื่องการตัดไม้ทำลายป่าในการสร้างรีสอร์ท โรงแรมและบ้านพัก ตลอดจนการทำเกษตรสมัยใหม่ การลักลอบล่าสัตว์ในเขตหวงห้าม และการใช้ปุ๋ยเคมี และสารเคมีในการทำเกษตรหรือ ใช้ในการกำจัดวัชพืชต่าง ๆ สัตว์และแมลงไนรีสอร์ท โรงแรม ส่งผลกระทบต่อเป็นการทำลายทรัพยากรทางชีวภาพและระบบนิเวศน์ทางธรรมชาติไม่ได้ ปัญหาหมอกภาวะเป็นพิษของชุมชน เกิดมลพิษทางเสียง จากระถุกประเภทที่สัญจรไปมาในชุมชน มลพิษทางอากาศ จากควันท่อไอเสียรถทุกประเภท มลพิษจากขยะ สิ่งปฏิกูลและฝุ่นต่างๆ ปัญหาการทรุดตัวทรัพยากรดินในชุมชน เกิดจากระถุกสัญจรไปมามาก ทำให้นอนพังง่าย การนำน้ำบาดาลมาใช้มาก อาจส่งผลให้ดินทรุดตัวได้ในอนาคต และปัญหาการทำลายภูมิทัศน์ของชุมชน การสร้างบ้าน สร้างรีสอร์ท และโรงแรมบดบังทัศนียภาพอันสวยงามของธรรมชาติ สอดคล้องกับงานวิจัยของศุภวรรณ เจริญชัยสมบัติ, (2554, หน้า 163-166) พบว่า การตั้งร้านค้าไม่ค่อยเป็นระเบียบ เกิดความไม่สงบนักท่องเที่ยวส่งเสียงดังการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตชุมชน มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างช้าๆ แต่เมื่อมีการท่องเที่ยว เข้ามาทำให้คนในชุมชนหันไปประกอบอาชีพการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น โดยมีการสร้างบ้านเรือนที่มีการดัดแปลงเพื่อการค้า และสร้างที่อยู่อาศัยบดบังทัศนียภาพทางธรรมชาติ

2. แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาลดผลกระทบด้านลบของการท่องเที่ยว ประกอบด้วย ด้านสุขภาพ จิตใจ ความสัมพันธ์ทางสังคม และสิ่งแวดล้อมต่อคุณภาพชีวิตในชุมชนบ้านมอเกาะหาด ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา สรุปได้ดังนี้

2.1 ด้านสุขภาพ ดังนี้

การให้ความสำคัญเกี่ยวกับสุขภาพ ชาวบ้านควรปลูกพืชผักผลไม้ไว้รับประทานเอง งดใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมี ให้ใช้ปุ๋ยอินทรีย์แทน เพื่อสุขภาพที่ดีชีวิปลอดภัย ลด ละ เลิกอบายมุข และการพนัน สอดคล้องกับงานวิจัยของปรางทิพย์ ภักดีศิริไพรวลัย (2559, หน้า 93-95) พบว่า การส่งเสริมคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ การส่งเสริมกลุ่มจิตอาสาที่เกิดขึ้นมาจากชุมชนและมีการบริหารจัดการ โดยชุมชนให้เข้มแข็ง และการสนับสนุนโครงการที่ดำเนินการให้มีความต่อเนื่องยั่งยืน

การบริโภคอาหารอย่างถูกสุขลักษณะ ผู้นำชุมชน คือกำนันตำบลหนองน้ำแดง และหน่วยงานที่รับผิดชอบ ควรนำแม่ลัดพันธุ์พืชต่าง ๆ มาแจกจ่ายให้กับชาวบ้าน เพื่อนำไปเพาะปลูกต่อไป ร่วมกันรณรงค์ การรับประทานอาหารแบบไทยที่มีแต่คุณค่าทางอาหาร มีประโยชน์ต่อร่างกาย เพราะอาหารมีเครื่องปรุงมาจากสมุนไพรทั้งนั้นควรรับประทานอาหารให้ครบ 5 หมู่ ในแต่ละมื้อ อด ละ เลิกเครื่องดืมมีนเมา ควรตั้งกฎกติกาอย่างเคร่งครัดแก่นักท่องเที่ยว และแรงงาน เรื่องเครื่องดืมมีนเมา การทะเลาะวิวาทและยาเสพติด ควรส่งเสริมการงดเหล้า เข้าพรรษาในชุมชนอย่างจริงจัง การส่งเสริมการออกกำลังกาย ควรมีการออกกำลังกาย ด้วยการ จัดตั้งชมรมแอโรบิกแดนซ์ในชุมชน เพื่อให้ชาวบ้านมาออกกำลังกายอย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 - 2 วัน หรือจัดสรรงบประมาณในการทำสวนสุขภาพเป็นสถานที่ออกกำลังกายให้ชุมชน การทำงาน ไม่ หักโหมจนเกินไป ควรทำงานแต่พอดีพองาม ให้ร่างกายพักผ่อนบ้าง ไม่ควรทำงานหารุ่ง หารม ค่ำ เพื่อเพียงต้องการเงิน

2.2 ด้านจิตใจ ดังนี้

ความรู้สึกละอายใจในชีวิตตนเอง ชาวบ้านชายที่ดิ้นที่ขายตาม โดยที่ไม่มีมีการวางแผนการใช้เงิน ผลสุดท้ายเงินก็หมด ตนเองมีความโลภอยากมั่งอยากมีตามคนอื่นเขา โดยที่ไม่ดูความพร้อมของตนเอง ขอมเป็นหนี้เป็นสินมากมาย เลยเป็นทุกข์ทางใจ ดังนั้น ควรใช้ชีวิตตามทางสายกลาง มีความพอเพียง พออยู่ พอกิน พอใช้ตามอัตภาพ ความรู้สึกละอายใจในครอบครัว การสูญเสีย คือ การได้รับ กล่าวคือ ชาวบ้านที่ถูกเวนคืนที่ดิน เป็นทุกข์ทางใจอย่างมาก จากที่ดินที่ประกาศขายราคาไร่ละ 2 ล้านบาทขึ้นไป บางครอบครัวมีที่ดินติดถนนหน้ารัศมีราคาไร่ละ 15 ล้านบาทขึ้นไป แต่ภาครัฐจ่ายค่าเวนคืนให้ ไร่ละ 4 แสนบาทเท่านั้น ควรมีการมอบเกียรติบัตรยกย่องให้กำลังใจว่า เป็นผู้เสียสละอย่างแท้จริง ซึ่งอย่างน้อยเป็นการให้กำลังใจ เพื่อคลายความเครียดทางจิตใจ และความกังวลลงไปได้ไม่มากนัก

ความรู้สึกละอายใจในชุมชน ชาวบ้านทุกคนควรภาคภูมิใจในชีวิตของชุมชน ที่ตนเองอาศัยอยู่ ช่วยกันดูแลรักษาทรัพย์สินสมบัติของชุมชนทั้งที่เป็นธรรมชาติสร้างขึ้นมาได้แก่ ป่าไม้ ภูเขา แม่น้ำ แร่ธาตุ สัตว์ พืชต่าง ๆ และชาวบ้านสร้างขึ้น ความรู้สึกละอายใจในสิ่งแวดล้อม ชุมชนบ้านมอเกาะหาดมีสิ่งแวดล้อมที่สวยงามมีภูเขาและป่าไม้ บรรยากาศดีร่มรื่น สมควรอย่างยิ่งที่จะแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาคือ ความต้องการคุ้มครองอันตรายความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาคือ อาจจะต้องได้ทุกคนช่วยกันเป็นหูเป็นตา และควรมีการตั้งตำรวจบ้านหรือจิตอาสา เพื่อคอยตรวจตราความเรียบร้อยของชุมชน และควรตั้งตู้แดง เพื่อให้เจ้าหน้าที่ตำรวจมาตรวจเป็นประจำ สอดคล้องกับงานวิจัยของปรางทิพย์ ภักดีศิริไพโรจน์ (2559, หน้า 93-95) พบว่า ด้านความมั่นคงปลอดภัย การส่งเสริมกลุ่มจิตอาสาในการรักษา

ความสงบเรียบร้อย และการสร้างองค์ความรู้ด้านความมั่นคงปลอดภัย เพื่อให้สามารถดูแลความปลอดภัยในชุมชน

ความเชื่อที่ถูกต้อง เชื่อว่ากรรมดีกรรมชั่วมีจริง ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ควรให้ความเคารพต่อสถานที่อันศักดิ์สิทธิ์ การแต่งกายเรียบร้อย และไม่คุยกันเสียงดัง คุณธรรม จริยธรรม ควรส่งเสริมการเข้าวัดฟังธรรม และปฏิบัติธรรมอย่างจริงจัง โดยเฉพาะเยาวชนคนรุ่นใหม่ อันเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาชุมชน สังคมและประเทศชาติต่อไป

2.3 ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ดังนี้

ความสัมพันธ์ทางครอบครัว ควรจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชนร่วมกันระหว่างพ่อแม่ลูก เช่น กิจกรรมวันพ่อ วันแม่ ฯลฯ สายใยรักความผูกพันจะได้แน่นแฟ้นมากยิ่งขึ้น

ความสัมพันธ์ในชุมชน ควรมีกิจกรรมที่พบปะพูดคุยกันมากยิ่งขึ้น โดยจะใช้กิจกรรมที่วัดหรือที่ศาลาประชาคมหมู่บ้านก็ตามความเหมาะสม มีการทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น ทำความสะอาดหมู่บ้าน รับประทานอาหารร่วมกัน ส่งผลให้ความสัมพันธ์ในชุมชนจะได้แน่นแฟ้นมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของปรางทิพย์ ภักดีศิริไพรวลัย (2559, หน้า 93-95) พบว่า การส่งเสริมด้านสัมพันธ์ภาพทางสังคม ควรมีการอนุรักษ์สืบสานและส่งเสริมประเพณีที่ดีงาม เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน และการสร้างองค์ความรู้ของประเพณีและภูมิปัญญาของชุมชน

ความสัมพันธ์ด้านวัฒนธรรม พบว่า ควรสร้างความเข้าใจแก่นักท่องเที่ยวและในชุมชนเอง ตั้งกฎกติกา มารยาท ให้รับทราบร่วมกันและปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด มีการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมซึ่งกันและกันมีส่วนร่วมในกิจกรรม 4) มนุษย์สัมพันธ์ที่ดี ควรใช้มารยาทไทย “ย. ว.ท.” ได้แก่ ยิ้ม ไหว้ ทักทาย ควรใช้กับคนในชุมชนก่อนลำดับแรก และใช้กับนักท่องเที่ยวต่อไป โดยมีคติประจำใจว่า “อยู่ให้เขารัก จากให้เขาอาลัย ตายให้เขาคิดถึง” คำนิยามที่ถูกต้อง ควรจะเริ่มสร้างคำนิยามที่เหมาะสมดังนี้ 1) การพึ่งตนเองการขยันหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบ ใช้ชีวิตแบบพอเพียง ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ ขยายโอกาส สอดคล้องกับงานวิจัยของปรางทิพย์ ภักดีศิริไพรวลัย (2559, หน้า 93-95) พบว่า การส่งเสริม ด้านเศรษฐกิจ ส่งเสริมให้มีการอบรมความรู้เฉพาะทาง และการส่งเสริมให้มีอาชีพที่หลากหลายมากขึ้น 2) การประหยัดและอดออม เป็นการฝึกฝนตนเองเรื่องการใช้จ่ายที่เหมาะสมกับฐานะ 3) การมีระเบียบวินัย และการเคารพกฎหมาย 4) การปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา หลักศาสนามุ่งให้ทุกคนทำความดี มีความเมตตา กรุณาในแก่นแท้ของศาสนา คือการให้ทุกคนรู้จักวิเคราะห์หิวจรณญาณ เพื่อให้เข้าใจวิถีและธรรมชาติของชีวิต 5) ความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ชาติหมายถึง กลุ่มชนที่มีเชื้อชาติ ศาสนา และ

วัฒนธรรมเดียวกันมาอยู่รวมกันชาติจึงเป็นสมบัติส่วนรวมที่ทุกคนต้องรักและหวงแหนการรวมกันเป็นชาติ การเลือกนับถือศาสนา

2.4 ด้านสิ่งแวดล้อม ดังนี้

การมีส่วนร่วม ควรมีส่วนร่วมในการคิด การวางแผนการปฏิบัติ การติดตาม ประเมินผล และการรับประโยชน์ร่วมกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของไพจิตร ประดิษฐ์ผล และมนสิชา เพชรานนท์ (2553, หน้า 110-114) พบว่า การท่องเที่ยวส่งผลดีมากกว่าส่งผลเสียและกลุ่มที่มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวจะมีคุณภาพชีวิตที่ดีกว่ากลุ่มที่ไม่มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยว การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตนั้นชุมชน และภาครัฐควรให้ความสำคัญในการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวสู่ชุมชน และการสร้างความตระหนักให้กับเยาวชน และกลุ่มบุคคลในวัยทำงานให้เข้ามามีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวมากขึ้น

ทรัพยากรดิน ควรอนุรักษ์และส่งเสริมการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ในชุมชนมากยิ่งขึ้น ให้ความรู้แก่ชาวบ้านเรื่องโทษของการใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมีจากการทำการเกษตร เพราะทำให้ดินเสื่อมโทรม มีสารพิษตกค้าง ควรมีการจัดการสารเคมี ขยะสิ่งปฏิกูลให้เป็นระเบียบเรียบร้อย และไม่ทิ้งสารเคมีลงสู่พื้นดิน ทรัพยากรน้ำ นำน้ำบาดาลมีหินปูนปะปนอยู่มาก ควรผ่านการกรองหรือแยกหินปูนออกจากรูน้ำก่อนนำมาใช้อุปโภค ทรัพยากรป่า ควรกำหนดมาตรการเด็ดขาดลงโทษผู้กระทำความผิดในการลักลอบตัดไม้ ควรมีการบวชต้นไม้ที่ใหญ่โต บวชป่า สืบชะตาต้นไม้ ซึ่งเป็นความเชื่อทางศาสนา นำความเชื่อความศรัทธามาเป็นมาตรการทางสังคม นับว่าเป็นอีกหนทางหนึ่งที่จะรักษาต้นไม้ไว้ได้ไม่มากนักน้อยที่สังคมปัจจุบันได้นิยมกระทำกัน และควรมีกิจกรรมการอนุรักษ์ปลูกต้นไม้ร่วมกันในชุมชน ทรัพยากรชีวภาพ ควรทุกคนต้องช่วยกันไม่ทำลายทรัพยากรชีวภาพ ช่วยกันรักษาให้คงอยู่มีความอุดมสมบูรณ์ต่อไป และสภาพสิ่งแวดล้อม ควรช่วยกันรักษาปรับปรุงและพัฒนาสิ่งแวดล้อมของชุมชนอย่างต่อเนื่อง โดยนำกิจกรรม 5 ส. มาพัฒนาสิ่งแวดล้อม ได้แก่ สะสาง สะอาด สะดวก สุขลักษณะ และสร้างนิสัย จัดสวนหย่อมปรับปรุงภูมิทัศน์บ้านของตนเองและในชุมชน ให้นำอยู่ เพื่อต้อนรับนักท่องเที่ยวตลอดทั้งปี สอดคล้องกับงานวิจัยของปรางทิพย์ ภักดีศิริไพรวลัย (2559, หน้า 93-95) พบว่า การส่งเสริมด้านสิ่งแวดล้อมส่งเสริมให้ครัวเรือนมีการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการศึกษาวิจัยเรื่อง ผลของการท่องเที่ยวต่อคุณภาพชีวิตในชุมชนบ้านมอเกาะหาด ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะจากผลการศึกษาวิจัย และข้อเสนอแนะการทำวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษาวิจัย

1.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ผลจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ องค์กรบริหารส่วนตำบลหนองน้ำแดง พัฒนาชุมชนอำเภอปากช่อง และการท่องเที่ยวอำเภอปากช่อง หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถนำผลการวิจัยไปกำหนดเป็นนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชน และการป้องกันและแก้ไขปัญหาผลกระทบด้านลบของการท่องเที่ยวในชุมชนต่าง ๆ ได้

1.2 ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ ผลจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ องค์กรบริหารส่วนตำบลหนองน้ำแดง พัฒนาชุมชนอำเภอปากช่อง และการท่องเที่ยวอำเภอปากช่อง หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถนำไปเป็นข้อมูลสารสนเทศทางวิชาการแก่ชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนต่าง ๆ ตามบริบทของตนเอง

1.3 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ ผลจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ชุมชนบ้านมอเกาะหาด และชุมชนอื่นๆ สามารถนำหลักการของผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาผลกระทบด้านลบของการท่องเที่ยวต่อคุณภาพชีวิต โดยสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในบริบทชุมชนของตนเองได้

2. ข้อเสนอแนะการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยเรื่อง ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อคุณภาพชีวิตในชุมชนแห่งอื่น

2.2 ควรศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในชุมชน

2.3 ควรศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบที่เหมาะสมการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในชุมชน

2.4 ควรศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในชุมชน

2.5 ควรศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการท่องเที่ยวที่เหมาะสมต่อคุณภาพชีวิตของชุมชน :

กรณีศึกษาชุมชนที่ประสบความสำเร็จ

บรรณานุกรม

- กรณีการ์ มาลัยลอย. (5 มกราคม 2561). **สัมภาษณ์**. นักท่องเที่ยว. อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา. กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2558). **ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2558-2560**. [ม.ป.ท.]. (เอกสารอัดสำเนา).
- กิตติ เกตุแก้ว. (5 มิถุนายน 2561). **สัมภาษณ์**. ผู้ประกอบการ บ้านพัก ช.ก้อง. บ้านมอเกาะหาด หมู่ที่ 11 ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา.
- กุลวรา สุวรรณพิมล. (2548). **หลักการมัคคุเทศก์**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แสงดาว.
- ขจร สุขประเสริฐ. (31 พฤษภาคม 2561). **สัมภาษณ์**. ราษฎร. บ้านมอเกาะหาด หมู่ที่ 11 ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา
- คำรณ กนกชัชวาล. (25 พฤษภาคม 2561). **สัมภาษณ์และสนทนากลุ่ม**. สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองน้ำแดง. บ้านมอเกาะหาด หมู่ที่ 11 ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา
- จักรี พุทธรักษา. (8 พฤษภาคม 2561). **สัมภาษณ์และสนทนากลุ่ม**. ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน. บ้านมอเกาะหาด หมู่ที่ 11 ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา
- จำสิบเอกกฤษฎา เพ็ญสูงเนิน. (25 มิถุนายน 2561). **สัมภาษณ์**. นักท่องเที่ยว. อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี.
- จิรวัดน์ อนุวิชชานนท์. (2554). **การตลาดการท่องเที่ยวและการบริการ**. กรุงเทพฯ: บริษัท ธรรมสารจำกัด.
- ฉลองศรี พิมลสมพงศ์. (2542). **การวางแผนและพัฒนาตลาดการท่องเที่ยว**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชูสิทธิ์ ชูชาติ. (2546). **อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว**. พิมพ์ครั้งที่ 4. เชียงใหม่: ลานนาการพิมพ์.
- ณิศาเขมณีจ ฐิติบุญพงศ์. (8 พฤษภาคม 2561). **สัมภาษณ์และสัมภาษณ์**. สารวัตรกำนัน ตำบลหนองน้ำแดง. บ้านมอเกาะหาด หมู่ที่ 11 ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา.
- ดวงกมล คนโทเงิน. [ม.ป.ป.]. **ปัจจัยชี้วัดคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตควบคุมมลพิษของประเทศไทย**. (บทความวิชาการ MFU CONNEXION 2(2)). วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาประชากรศาสตร์ วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ดาบตำรวจสิงห์โต จาบจันทิก. (10 พฤษภาคม 2561). **สัมภาษณ์**. เจ้าหน้าที่ตำรวจ. สถานีตำรวจภูธรหนองน้ำแดง ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา.
- โต แดงจันทิก. (15 มกราคม 2561). **สัมภาษณ์**. ผู้ประกอบการบุญโตบ้านพัก. บ้านมอเกาะหาด หมู่ที่ 11 ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา.
- เถลิงศักดิ์ ชัยชาญ (นาวาอากาศตรี). (2556). **การพัฒนาคุณภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**. รายงานการวิจัย สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- ธนศ ถวิลหวัง. (2558). **การพัฒนาคุณภาพชีวิตและองค์กร**. (เอกสารอัดสำเนา).
- นิตา ชัชกุล. (2550). **อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว**. กรุงเทพฯ: บริษัทวี.พี.พี. (1991).
- นัชชา กาวีพันธ์. (4 มกราคม 2561). **สัมภาษณ์**. นักท่องเที่ยว. อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา.
- นือร แดงจันทิก. (5 มิถุนายน 2561). **สัมภาษณ์**. เจ้าของร้านตัดเย็บเสื้อผ้า. บ้านมอเกาะหาด หมู่ที่ 11 ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา.
- เนาวรัตน์ กมลพันธ์. (5 มิถุนายน 2561). **สัมภาษณ์**. เจ้าของร้านอาหารจ่าก้องหมูหัน บ้านมอเกาะหาด หมู่ที่ 11 ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา.
- บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สถาบันดำรงราชานุภาพ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย. [ม.ป.ป.]. **คู่มือแนวทางการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบล(อบต.) และสภาตำบล(สต.)**. [ม.ป.ท.]: ม.ป.พ.].
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). **การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน**. กรุงเทพฯ: บริษัท เพรสแอนด์ ดีไซน์ จำกัด.
- _____. (2549). **พัฒนาการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว**. กรุงเทพฯ: บริษัท เพรสแอนด์ ดีไซน์ จำกัด.
- บุญ แดงจันทิก. (15 มกราคม 2561). **สัมภาษณ์**. ผู้ประกอบการบุญโตบ้านพัก. บ้านมอเกาะหาด หมู่ที่ 11 ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา.
- บรรหัตต์ พุทธิรักษา. (31 พฤษภาคม 2561). **สัมภาษณ์**. ราษฎร. บ้านมอเกาะหาด หมู่ที่ 11 ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา
- ประชิด สกณะพัฒน์, วิมล จิโรจพันธ์ และอุดม เชยกริวงค์. (2554). **การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แสงดาว.

- ปรางทิพย์ ภักดีศิริ ไพรวัลย์. (2559). **การศึกษาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอ หมู่ 11 ตำบลท่าผา อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง**. สารนิพนธ์ปริญญาโทหลักสูตรสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม ภาควิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปราณี พุทธิรักษา. (31 พฤษภาคม 2561). **สัมภาษณ์**. ราษฎร. บ้านมอเกาะหาด หมู่ที่ 11 ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา.
- ปานจิตร จินหิรัญ. (2555). **ศึกษาผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนชาวเกาะพะงัน**. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พัชรนันท์ ทรธยาภิรมย์โชค, อรจรรย์ ฒ ตะกั่วทุ่ง, บรรจบ ภิรมย์คำ, ปาริชาติ จันทร์เพ็ญ และ นภาพร ยอดสิน. (2555). **คู่มือการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง**. (เอกสารอัดสำเนา).
- พิมพรรณ สุจารินพงส์. (2551). **มัลติเทสต์**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พิมพ์ระวี โรจนรุ่งสัจย์. (2553). **การท่องเที่ยวชุมชน**. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พรีนติ้งเฮ้าส์.
- ไพจิตร ประดิษฐ์ผล และมนลิดา เพชรานนท์. (2553). **คุณภาพชีวิตในชุมชนท่องเที่ยวโฮมสเตย์กรณีศึกษาโฮมสเตย์บ้านปราสาท อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา**. รายงานวิจัยวารสารวิชาการปีที่ 9 คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ภูริภาค ออกอุ่น. (5 มิถุนายน 2561). **สัมภาษณ์**. ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลหนองน้ำแดง. บ้านมอเกาะหาด หมู่ที่ 11 ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา.
- มานพ นักการเรียน. (2554). **พระพุทธรูปศาสนากับแนวคิดเรื่องคุณภาพชีวิต**. ค้นเมื่อ 5 สิงหาคม 2560, จาก <http://src.ac.th/web/index.php?option=content&task=view&id=976>
- มิ่งสรรพ์ ขาวสะอาด. (2547). **กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนและนโยบายสาธารณะกรณีศึกษานโยบายการท่องเที่ยวไทยกับการสร้างชุมชนเข้มแข็ง**. บทความวิจัยวารสารวิชาการนโยบายสาธารณะที่ดี ฉบับที่ 7 ปี 2547, จัดพิมพ์โดยแผนงานพัฒนานโยบายสาธารณะเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ.
- มานพ แดงจันทิก. (10 มกราคม 2561). **สัมภาษณ์และสัมภาษณ์**. เจ้าของร้านไม้ดอกไม้ประดับ. บ้านมอเกาะหาด หมู่ที่ 11 ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา.
- ร้อยตรีบุญเพ็ง ผ่องสุข. (6 มิถุนายน 2561). **สัมภาษณ์**. นักท่องเที่ยว. อำเภอโพธิ์ทะเล จังหวัดกำแพงเพชร.

- วิมาดา ไกรเดช. (2556). **ผลกระทบของการท่องเที่ยวทางด้านเศรษฐกิจและสังคมในเขตเทศบาลตำบลเพ จังหวัดระยอง**. ภาคนิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- วสันต์ จาบจันทิก. (25 พฤษภาคม 2561). **สัมภาษณ์และสนทนากลุ่ม**. สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองน้ำแดง. บ้านมอเกาะหาด หมู่ที่ 11 ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา.
- วิรัช หวังชอกกลาง. (25 พฤษภาคม 2561). **สัมภาษณ์และสนทนากลุ่ม**. สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองน้ำแดง. บ้านมอเกาะหาด หมู่ที่ 11 ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา.
- วรรณภา จิตรวิไล. (31 พฤษภาคม 2561). **สัมภาษณ์**. หมอนวดแพทย์แผนไทย. บ้านมอเกาะหาด หมู่ 11 ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา.
- วารุณี ทองแดง. (31 พฤษภาคม 2561). **สัมภาษณ์**. นักท่องเที่ยว. อำเภอเอราวัณ จังหวัดเลย.
- ศศิวิมล เลิศวสุรัตน์ และสมบัติ กาญจนกิจ. (2554). **แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวพื้นที่โดยรอบอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่**. รายงานการวิจัยคณะวิทยาศาสตร์การกีฬาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศักดิ์ เกียรติเจริญ. (25 พฤษภาคม 2561). **สัมภาษณ์และสนทนากลุ่ม**. ผู้ประกอบการ เกียรติเจริญ รีสอร์ท. บ้านมอเกาะหาด หมู่ที่ 11 ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา.
- ศิริณา จิตต์จรัส. (2554). **เศรษฐกิจชุมชนและภูมิปัญญาไทย**. กรุงเทพฯ: ทริปเพ็ด เอ็ดดูเคชั่น.
- ศิรินันท์ กิตติสุขสถิต, เกลิมพล แจ่มจันทร์, กาญจนา ตั้งชลทิพย์ และจรัมพร โห้ล้ายอง. (2557). **คุณภาพชีวิตการทำงานและความสุข**. พิมพ์ครั้งที่ 2. นนทบุรี: อพทฤษฎี ศรีเอทนิว จำกัด.
- ศิริรัตน์ อัมวิบูลย์. (25 พฤษภาคม 2561). **สัมภาษณ์และสนทนากลุ่ม**. เจ้าของร้านอาหารครัวบุญโต. บ้านมอเกาะหาด หมู่ที่ 11 ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา.
- ศุภวรรณ เจริญชัยสมบัติ. (2554). **การเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมและวิถีชีวิตของชุมชนจากการท่องเที่ยว กรณีศึกษาเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการประกอบการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สมพงษ์ สมจินดา. (25 พฤษภาคม 2561). **สัมภาษณ์และสนทนากลุ่ม**. ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน. บ้านมอเกาะหาด หมู่ที่ 11 ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา.
- สมฤดี เกตแก้ว. (20 พฤษภาคม 2561). **สัมภาษณ์**. เจ้าของร้านช่างก้อง. บ้านมอเกาะหาด หมู่ที่ 11 ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา.

- สมหมาย ประเสริฐสมบูรณ์. (20 พฤษภาคม 2561). **สัมภาษณ์**. ราษฎร. บ้านมอเกาะหาด หมู่ที่ 11 ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา.
- สันติสุข สุขดี. (31 พฤษภาคม 2561). **สัมภาษณ์**. ราษฎร. บ้านมอเกาะหาด หมู่ที่ 11 ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. [ม.ป.ป.]. **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564**. (เอกสารอัดสำเนา).
- สำนักอุทยานแห่งชาติ กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่า และพันธุ์พืช. (2560). **สถิตินักท่องเที่ยวพาหนะและเงินรายได้**. ค้นเมื่อ 1 สิงหาคม 2560, จาก <http://park.dnp.go.th/visitor/indexstatistics.php>.
- สำรวย จงหอกกลาง. (20 พฤษภาคม 2561). **สัมภาษณ์**. ราษฎร. บ้านมอเกาะหาด หมู่ที่ 11 ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา.
- สุดารัตน์ พิมลรัตนกานต์. (2558). **ทักษะชีวิตและสังคม**. กรุงเทพฯ: บริษัท วีพรีนซ์ (1991).
- แสงสรรค์ ภูมิสถาน, นันทชัย พงศ์พัฒนานุรักษ์, อสิริยา วุฒิสินธุ์, ยุทธพงษ์ ศิริมังคละ และสุคิด เรืองเรือ. (2558). **ผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อพื้นที่มรดกโลกทางธรรมชาติ : กรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติทับลาน**. รายงานการวิจัยมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ส น บ ส นุน โด ย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- อำนวย วงษ์วานิช. (2549). **การศึกษาผลกระทบทางสังคมอันเนื่องมาจากโครงการก่อสร้างท่อส่งก๊าซธรรมชาติที่มีผลต่อประชาชนตามแนววางท่อส่งก๊าซธรรมชาติ : กรณีศึกษาในพื้นที่อำเภอบางทอง และอำเภอมือง จังหวัดชลบุรี**. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อัฏฐนา ทุกามี. (20 พฤษภาคม 2561). **สัมภาษณ์**. เจ้าหน้าที่แนะนำท่องเที่ยวป่าไม้เขาใหญ่. อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา.
- อดุลย์ แดงจันทิก. (25 พฤษภาคม 2561). **สัมภาษณ์และสนทนากลุ่ม**. กำนันตำบลหนองน้ำแดง. บ้านมอเกาะหาด หมู่ที่ 11 ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา.
- อารยา สุขดี. (31 พฤษภาคม 2561). **สัมภาษณ์**. เจ้าของร้านค้าปลีก. บ้านมอเกาะหาด หมู่ที่ 11 ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา.

ภาคผนวก ก.

แนวสังเกต งานวิจัยเรื่อง

ผลของการท่องเที่ยวต่อคุณภาพชีวิตในชุมชนบ้านมอเกาะหาด

ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

วัน/เดือน/ปี ที่สังเกต.....

สถานที่สังเกต.....

ชื่อ-สกุลผู้สังเกต.....

ประเด็นการสังเกต

1. สภาพพื้นที่โดยทั่วไปของชุมชน
2. สังเกตสภาพทางเศรษฐกิจ ผู้ประกอบการ เจ้าของธุรกิจ การค้าขาย และแรงงาน
3. สังเกตด้านสังคม ความสัมพันธ์ของชาวบ้านกับนักท่องเที่ยว จารีต ประเพณี
4. สังเกตด้านวัฒนธรรม วิธีการดำเนินชีวิต ด้านปัจจัย 4
5. สังเกตด้านสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรชีวภาพ
6. สังเกตผลกระทบด้านบวก ประกอบด้วย ด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม
7. สังเกตผลกระทบด้านลบ ด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม

ภาคผนวก ข.
แนวสัมภาษณ์ การวิจัยเรื่อง
ผลของการท่องเที่ยวต่อคุณภาพชีวิตในชุมชนบ้านมอเกาะหาด
ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

วัน/เดือน/ปี ที่สัมภาษณ์.....
 สถานที่สัมภาษณ์.....

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปผู้ให้สัมภาษณ์

1. ชื่อ-สกุล
2. อายุ
3. ภูมิลำเนา
4. การประกอบอาชีพ
5. สถานที่ทำงาน
6. เบอร์โทรศัพท์

ตอนที่ 2 ผลกระทบด้านบวกและด้านลบของการท่องเที่ยวประกอบด้วย ด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมต่อคุณภาพชีวิตในชุมชนบ้านมอเกาะหาด ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ตามประเด็นดังนี้

1. ผลกระทบด้านบวก

1.1 ด้านเศรษฐกิจ

- 1) การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจของชุมชน มีผลดีเป็นอย่างไร
- 2) การขยายตัวธุรกิจการท่องเที่ยวในชุมชน มีผลดีเป็นอย่างไร
- 3) ความเจริญผ่านชุมชนถนนมอเตอร์เวย์สายบางปะอิน-นครราชสีมา

มีผลดีเป็นอย่างไร

- 4) การสร้างสรรค์อาชีพและการจ้างงานในชุมชน มีอะไรบ้าง

1.2 ด้านสังคม

- 1) การเปลี่ยนแปลงแผนการประกอบอาชีพ มีผลดีเป็นอย่างไร

- 2) การสร้างสรรค์ความเจริญทางสังคม มีผลดีเป็นอย่างไร
- 3) การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างครอบครัว มีผลดีเป็นอย่างไร
- 4) ความสามัคคีของชุมชน มีผลดีเป็นอย่างไร
- 5) การเสริมสร้างความปลอดภัยแก่ชุมชน มีผลดีเป็นอย่างไร
- 6) และเกิดการเสริมสร้างการศึกษาแก่ชุมชน มีผลดีเป็นอย่างไร

1.3 ด้านวัฒนธรรม

- 1) การใช้วัฒนธรรมชุมชน เป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยว มีผลดีเป็นอย่างไร
- 2) การสร้างความเข้าใจแก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับวัฒนธรรมชุมชน มีผลดีเป็นอย่างไร
- 3) การอนุรักษ์วัฒนธรรม มีผลดีเป็นอย่างไร
- 4) ส่งเสริมการผลิตและจำหน่ายงานศิลปวัฒนธรรม มีผลดีเป็นอย่างไร

1.4 ด้านสิ่งแวดล้อม

- 1) การสร้างความตระหนักถึงคุณค่าสิ่งแวดล้อม มีผลดีเป็นอย่างไร
- 2) การรักษาสีเขียวสิ่งแวดล้อม มีผลดีเป็นอย่างไร
- 3) การพัฒนาปรับปรุงสิ่งแวดล้อม มีผลดีเป็นอย่างไร

2. ผลกระทบด้านลบ

2.1 ด้านเศรษฐกิจ

- 1) เกิดปัญหารายได้นอกฤดูกาลท่องเที่ยว มีผลเสียเป็นอย่างไร
- 2) ปัญหาคุณภาพของแรงงาน มีผลเสียเป็นอย่างไร
- 3) ปัญหาค่าครองชีพสูง มีผลเสียเป็นอย่างไร
- 4) ปัญหาราคาที่ดิน มีผลเสียเป็นอย่างไร

2.1 ด้านสังคม

- 1) ปัญหาการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและค่านิยมของชุมชน มีผลเสียเป็นอย่างไร
- 2) ปัญหาความผูกพันของครอบครัว มีผลเสียเป็นอย่างไร
- 3) ปัญหาการเปลี่ยนแปลงอุปนิสัยอันดี มีผลเสียเป็นอย่างไร
- 4) ปัญหาการอพยพย้ายถิ่น มีผลเสียเป็นอย่างไร
- 5) ปัญหาความขัดแย้งระหว่างนักท่องเที่ยวกับชุมชน มีผลเสียเป็นอย่างไร

2.2 ด้านวัฒนธรรม

- 1) ปัญหาความขัดแย้งทางวัฒนธรรมระหว่างนักท่องเที่ยวกับชุมชน มีผลเสียเป็นอย่างไร
- 2) ปัญหาการเปลี่ยนแปลงค่านิยมทางวัฒนธรรม มีผลเสียเป็นอย่างไร
- 3) ปัญหาการลดค่าและการทำลายวัฒนธรรมอันดีงามบางอย่างของชุมชน มีผลเสียเป็นอย่างไร

2.3 ด้านสิ่งแวดล้อม

- 1) ปัญหาการทำลายทรัพยากรป่าไม้ มีผลเสียเป็นอย่างไร
- 2) ปัญหาการทำลายทรัพยากรน้ำ มีผลเสียเป็นอย่างไร
- 3) ปัญหาการทำลายทรัพยากรชีวภาพ มีผลเสียเป็นอย่างไร
- 4) ปัญหามลภาวะเป็นพิษ มีผลเสียเป็นอย่างไร
- 5) ปัญหาการทรุดตัวทรัพยากรดิน มีผลเสียเป็นอย่างไร
- 6) ปัญหาการทำลายภูมิทัศน์ มีผลเสียเป็นอย่างไร

2. แนวทางการป้องกันและแก้ไขผลกระทบด้านลบของการท่องเที่ยวประกอบด้วย ด้านร่างกาย จิตใจ ความสัมพันธ์ทางสังคม และสิ่งแวดล้อมต่อคุณภาพชีวิตในชุมชนบ้าน มอ กะหาด ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

2.1 ด้านร่างกาย

- 1) การให้ความสำคัญเกี่ยวกับสุขภาพ มีแนวทางเป็นอย่างไร
- 2) การบริโภคอาหารอย่างถูกสุขลักษณะ มีแนวทางเป็นอย่างไร
- 3) การออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ มีแนวทางเป็นอย่างไร
- 4) การทำงานอย่างหักโหม มีแนวทางเป็นอย่างไร

2.2 ด้านจิตใจ

- 1) ความรู้สึกพอใจในชีวิตตนเอง มีแนวทางเป็นอย่างไร
- 2) ความรู้สึกพอใจในครอบครัว มีแนวทางเป็นอย่างไร
- 3) ความรู้สึกพอใจในชุมชน มีแนวทางเป็นอย่างไร
- 4) ความรู้พอใจในสิ่งแวดล้อม มีแนวทางเป็นอย่างไร
- 5) ความต้องการคุ้มครองอันตราย ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีแนวทางเป็นอย่างไร
- 6) มีคุณธรรมจริยธรรม มีแนวทางเป็นอย่างไร

2.3 ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม

- 1) ความสัมพันธ์ด้านครอบครัว มีแนวทางเป็นอย่างไร
- 2) ความสัมพันธ์ด้านชุมชน มีแนวทางเป็นอย่างไร
- 3) ความสัมพันธ์ด้านวัฒนธรรม มีแนวทางเป็นอย่างไร
- 4) การมีส่วนร่วม มีแนวทางเป็นอย่างไร
- 5) การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีแนวทางเป็นอย่างไร
- 6) มีค่านิยมที่เหมาะสม มีแนวทางเป็นอย่างไร

2.4 ด้านสิ่งแวดล้อม

- 1) แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาเรื่องทรัพยากรดิน เป็นอย่างไร
- 2) แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาเรื่องทรัพยากรน้ำ เป็นอย่างไร
- 3) แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาเรื่องป่าไม้ เป็นอย่างไร
- 4) แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาเรื่องสัตว์ เป็นอย่างไร
- 5) แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาเรื่องทรัพยากรชีวภาพ เป็นอย่างไร
- 6) แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาเรื่องและสิ่งแวดล้อม เป็นอย่างไร

ภาคผนวก ก.

แนวการสนทนากลุ่ม การวิจัยเรื่อง
ผลของการท่องเที่ยวต่อคุณภาพชีวิตในชุมชนบ้านมอเกาะหาด
ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปผู้ให้สัมภาษณ์

1. ชื่อ-สกุล
2. อายุ
3. ภูมิลำเนา
4. การประกอบอาชีพ
5. สถานที่ทำงาน
6. เบอร์โทรศัพท์

ตอนที่ 2 ผลกระทบทั้งด้านบวกและด้านลบประกอบด้วยด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และ
สิ่งแวดล้อมของการท่องเที่ยวต่อคุณภาพชีวิตในชุมชนบ้านมอเกาะหาด ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอ
ปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ตามประเด็นดังนี้

1. ผลกระทบด้านบวก

1.1 ด้านเศรษฐกิจ

- 1) การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจของชุมชน มีผลดีเป็นอย่างไร
- 2) การขยายตัวธุรกิจการท่องเที่ยวในชุมชน มีผลดีเป็นอย่างไร
- 3) ความเจริญผ่านชุมชนถนนมอเตอร์เวย์สายบางปะอิน-นครราชสีมา

มีผลดีเป็นอย่างไร

- 4) การสร้างสรรค์อาชีพและการจ้างงานในชุมชน มีผลดีอะไรบ้าง

1.2 ด้านสังคม

- 1) การเปลี่ยนแปลงแผนการประกอบอาชีพ มีผลดีเป็นอย่างไร
- 2) การสร้างสรรค์ความเจริญทางสังคม มีผลดีเป็นอย่างไร
- 3) การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างครอบครัว มีผลดีเป็นอย่างไร
- 4) ความสามัคคีของชุมชน มีผลดีเป็นอย่างไร

- 5) การเสริมสร้างความปลอดภัยแก่ชุมชน มีผลดีเป็นอย่างไร
- 6) และเกิดการเสริมสร้างการศึกษาแก่ชุมชน มีผลดีเป็นอย่างไร

1.3 ด้านวัฒนธรรม

- 1) การใช้วัฒนธรรมชุมชน เป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยว มีผลดีเป็นอย่างไร
- 2) การสร้างความเข้าใจแก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับวัฒนธรรมชุมชน มีผลดีเป็นอย่างไร

- 3) การอนุรักษ์วัฒนธรรม มีผลดีเป็นอย่างไร
- 4) ส่งเสริมการผลิตและจำหน่ายงานศิลปวัฒนธรรม มีผลดีเป็นอย่างไร

1.4 ด้านสิ่งแวดล้อม

- 1) การสร้างความตระหนักถึงคุณค่าสิ่งแวดล้อม มีผลดีเป็นอย่างไร
- 2) การรักษาสิ่งแวดล้อม มีผลดีเป็นอย่างไร
- 3) การพัฒนาปรับปรุงสิ่งแวดล้อม มีผลดีเป็นอย่างไร

2. ผลกระทบด้านลบ

2.1 ด้านเศรษฐกิจ

- 1) เกิดปัญหารายได้นอกฤดูกาลท่องเที่ยว มีผลเสียเป็นอย่างไร
- 2) ปัญหาคุณภาพของแรงงาน มีผลเสียเป็นอย่างไร
- 3) ปัญหาค่าครองชีพสูง มีผลเสียเป็นอย่างไร
- 4) ปัญหาราคาที่ดิน มีผลเสียเป็นอย่างไร

2.1 ด้านสังคม

- 1) ปัญหาการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและค่านิยมของชุมชน มีผลเสียเป็นอย่างไร
- 2) ปัญหาความผูกพันของครอบครัว มีผลเสียเป็นอย่างไร
- 3) ปัญหาการเปลี่ยนแปลงอุปนิสัยอันดี มีผลเสียเป็นอย่างไร
- 4) ปัญหาการอพยพย้ายถิ่น มีผลเสียเป็นอย่างไร
- 5) ปัญหาความขัดแย้งระหว่างนักท่องเที่ยวกับชุมชน มีผลเสียเป็นอย่างไร

2.2 ด้านวัฒนธรรม

- 1) ปัญหาความขัดแย้งทางวัฒนธรรมระหว่างนักท่องเที่ยวกับชุมชน มีผลเสียเป็นอย่างไร
- 2) ปัญหาการเปลี่ยนแปลงค่านิยมทางวัฒนธรรม มีผลเสียเป็นอย่างไร

3) ปัญหาการลดค่าและการทำลายวัฒนธรรมอันดีงามบางอย่างของชุมชน
มีผลเสียเป็นอย่างไร

2.3 ด้านสิ่งแวดล้อม

- 1) ปัญหาการทำลายทรัพยากรป่าไม้ มีผลเสียเป็นอย่างไร
- 2) ปัญหาการทำลายทรัพยากรน้ำ มีผลเสียเป็นอย่างไร
- 3) ปัญหาการทำลายทรัพยากรชีวภาพ มีผลเสียเป็นอย่างไร
- 4) ปัญหามลภาวะเป็นพิษ มีผลเสียเป็นอย่างไร
- 5) ปัญหาการทรุดตัวทรัพยากรดิน มีผลเสียเป็นอย่างไร
- 6) ปัญหาการทำลายภูมิทัศน์ มีผลเสียเป็นอย่างไร

**2. แนวทางการป้องกันและแก้ไขผลกระทบด้านลบของการท่องเที่ยว ประกอบด้วย
ด้านร่างกาย จิตใจ ความสัมพันธ์ทางสังคม และสิ่งแวดล้อมของการท่องเที่ยวต่อคุณภาพชีวิต
ในชุมชนบ้านมอเกาะหาด ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา**

2.1 ด้านร่างกาย

- 1) การให้ความสำคัญเกี่ยวกับสุขภาพ มีแนวทางเป็นอย่างไร
- 2) การบริโภคอาหารอย่างถูกสุขลักษณะ มีแนวทางเป็นอย่างไร
- 3) การออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ มีแนวทางเป็นอย่างไร
- 4) การทำงานอย่างหักโหม มีแนวทางเป็นอย่างไร

2.2 ด้านจิตใจ

- 1) ความรู้สึกพอใจในชีวิตตนเอง มีแนวทางเป็นอย่างไร
- 2) ความรู้สึกพอใจในครอบครัว มีแนวทางเป็นอย่างไร
- 3) ความรู้สึกพอใจในชุมชน มีแนวทางเป็นอย่างไร
- 4) ความรู้พอใจในสิ่งแวดล้อม มีแนวทางเป็นอย่างไร
- 5) ความต้องการคุ้มครองอันตราย ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
มีแนวทางเป็นอย่างไร
- 6) มีคุณธรรมจริยธรรม มีแนวทางเป็นอย่างไร

2.3 ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม

- 1) ความสัมพันธ์ด้านครอบครัว มีแนวทางเป็นอย่างไร

- 2) ความสัมพันธ์ด้านชุมชน มีแนวทางเป็นอย่างไร
- 3) ความสัมพันธ์ด้านวัฒนธรรม มีแนวทางเป็นอย่างไร
- 4) การมีส่วนร่วม มีแนวทางเป็นอย่างไร
- 5) การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีแนวทางเป็นอย่างไร
- 6) มีค่านิยมที่เหมาะสม มีแนวทางเป็นอย่างไร

2.4 ด้านสิ่งแวดล้อม

- 1) แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาเรื่องทรัพยากรดิน เป็นอย่างไร
- 2) แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาเรื่องทรัพยากรน้ำ เป็นอย่างไร
- 3) แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาเรื่องป่าไม้ เป็นอย่างไร
- 4) แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาเรื่องสัตว์ เป็นอย่างไร
- 5) แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาเรื่องทรัพยากรชีวภาพ เป็นอย่างไร
- 6) แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาเรื่องและสิ่งแวดล้อม เป็นอย่างไร

ภาคผนวก ง.
ภาพประกอบการวิจัย

ภาพที่ 1 สัมภาษณ์แม่ค้าร้านอาหาร

ภาพที่ 2 การสัมภาษณ์เจ้าของร้านไม้ดอกไม้ประดับ

ภาพที่ 3 การสัมภาษณ์เจ้าของร้านตัดเย็บเสื้อผ้า

ภาพที่ 4 การสัมภาษณ์เจ้าของร้านค้าปลีก

ภาพที่ 5 การสนทนากลุ่มชาวบ้าน

ภาพที่ 6 การสนทนากลุ่มชาวบ้าน

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ - นามสกุล นางรุ่งนภา แดงจันทิก
 วันเดือนปีเกิด 22 กรกฎาคม พ.ศ.2513
 ที่อยู่ 139/2 หมู่ที่ 11 บ้านมอกะหาด ตำบลหนองน้ำแดง
 อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

เบอร์โทรศัพท์ 08-1267-8427
 อีเมล rungnapaboonto@gmail.com
 สถานที่ทำงาน ร้านต้นไม้บุญโตเขาใหญ่ กม.4 บ้านมอกะหาด หมู่ที่ 11
 ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา
 ประวัติการศึกษา ปริญญาตรี ศิลปศาสตรบัณฑิต
 สาขาวิชาการจัดการทั่วไป(การเงินการธนาคาร)
 สถาบันราชภัฏนครราชสีมา ปีที่สำเร็จการศึกษา 2544

